

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 16 Φεβρουαρίου 2025 • Έτος 16^ο • Αρ. φύλλου 860

Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ

«Κάποιοι θέλουν να μας οδηγήσουν σε ζούγκλα»

Ο **Κυριάκος Μητσοτάκης** καταλογίζει στην αντιπολίτευση «τυφλή διαμαρτυρία που κρύβει έλλειψη θέσεων» και εξηγεί ποιο ήταν το μήνυμα που έλαβε από τα συλλαλητήρια. Αναφέρεται ακόμη στις διαβουλεύσεις που είχε με τον Μακρόν για το θέμα των Meteor και απαντά στο ερώτημα αν θα αναζητηθούν ευθύνες για το δυστύχημα από τη Hellenic Train. **Σελ. 18, 19**

Ιωάννης Κασουλίδης
Απαιτώ από Αννίτα και Αβέρωφ να τα βρουν. **Σελ. 8**

Με Nurofen, ο πονοκέφαλος δεν θα χαλάσει τη στιγμή.

NUROFEN EXPRESS 120

ΑΦΗΣΤΕ ΤΟΝ ΠΟΝΟ ΣΕ ΕΜΑΣ

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΠΡΟΣΕΚΤΑ ΤΙΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΧΡΗΣΗΣ. ΣΥΝΔΟΣΤΕ ΤΙΣ ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΙΙΑ ΣΑΣ.

ΟΥΚΡΑΝΙΑ - ΤΡΑΜΠ

Η «Γιάλτα» χωρίς τους Ευρωπαίους

Ο **Μακρόν** το ονόμασε «ηλεκτροσόκ». Αλλά οι αναταράξεις από τον Τραμπ δεν είχαν ακόμη εκδηλωθεί σε όλη τους την ένταση. Πώς ο Αμερικανός πρόεδρος διαπραγματεύεται για την Ουκρανία χωρίς την Ευρώπη. **Σελ. 22**

ΟΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΑΝΑΠΟΦΕΥΚΤΑ ΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

Θεριεύει το κόστος του δημόσιου τομέα

Ανψυχπτικό μείγμα αυξήσεις, ΑΤΑ και προσλήψεις μόνιμων υπαλλήλων

Προ των πυλών βρίσκεται άλλο ένα λιθαράκι στη θεσμοθέτηση της ανισότητας μεταξύ ιδιωτικού και δημόσιου τομέα, αφού από την Πέμπτη μέσω νομοσχεδίου επιχειρείται η άρση της απαγόρευσης προσλήψεων μόνιμων υπαλλήλων στον δημόσιο και ευρύτερο δημόσιο τομέα.

Είναι η τρίτη «πράξη» στο έργο διεύρυνσης της μεταξύ τους ψαλίδας, ακολουθούμενη από την αύξηση του ποσοστού της ΑΤΑ και τις πρόσφατες αυξήσεις της τάξης του 1,5%. Το Δημοσιονομικό Συμβούλιο, πριν «τριτώσουν» τα καλά νέα για το Δημόσιο, είχε εκφράσει την ανψυχία του για το

μείγμα δαπανών, εστιάζοντας στις ανελαστικές δαπάνες που πρακτικά και πολιτικά θα ήταν δύσκολη η αντιστροφή τους. Πλέον, με την άρση της απαγόρευσης προσλήψεων μόνιμων υπαλλήλων η εξίσωση αυτή γίνεται ακόμα δυσκολότερη. **Οικονομική, σελ. 4**

Ο ΓΚΟΥΡΟΥ ΤΟΥ ΤΡΑΜΠΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ «Κ»

«Ο Τραμπ θα σας σώσει από τον επικίνδυνο Ερντογάν»

Το «**War Room**» του Στιβ Μπάνον στην Ουάσινγκτον, όπου ηχογραφείται η ομώνυμη διαδικτυακή εκπομπή του. Εκεί τον συνάντησε η «Κ» και συνομίλησε μαζί του για μία ώρα. Στην πρώτη θητεία του Τραμπ, βρέθηκε για ένα διάστημα στον Λευκό Οίκο. Οι δρόμοι τους χώρισαν προσωρινά. Όμως, ο Στιβ Μπάνον δεν έπαψε να κηρύττει το μήνυμά του κινήματος MAGA, όχι μόνο στην Αμερική, αλλά και στην Ευρώπη, όπου έχει καλλιεργήσει δίκτυο ομοϊδεατών του. Στη συνέντευξη του στην «Κ» μιλάει για την Ελλάδα, τον Ερντογάν, τον Μασκ και την Κίμπερλι Γκίλφοϊλ. **Σελ. 16-17**

ΑΡΣΗ ΚΥΡΩΣΕΩΝ ΣΥΡΙΑΣ

Στροφή 180 μοιρών από τη Λευκωσία

Για μερικά εικοσιτετράωρα η Λευκωσία φρέναρε τη διαδικασία άρσης των κυρώσεων της Συρίας σπάζοντας τη «σιωπηρή διαδικασία» που θα καθόριζε το πλαίσιο καλάρωσης. Ωστόσο, υπό το φως αντιδράσεων, η Λευκωσία αναγκάστηκε σε αναδιπλώση, εγκρίνοντας με καθυστέρηση ό,τι απέρριπτε πέντε εικοσιτετράωρα νωρίτερα. **Σελ. 4**

ΔΗΣΥ

Συναγερμός και μετά τη φουρτούνα

Το καταστατικό συνέδριο του ΔΗΣΥ κατέδειξε για άλλη μια φορά την κρίση που επικρατεί εντός του κόμματος, καθώς οι προσωπικές ατζέντες, η απουσία πολιτικής θέσης και η ατομία δημιουργούν έριδες, απομακρύνουν στελέχη και οδηγούν στις διαρροές. **Σελ. 9**

■ Ηρεμία πριν από τη θύελλα στο ΔΗΚΟ. **Σελ. 10**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Απαραίτητη η πειθαρχία

Η προσοχή στα δημοσιονομικά της χώρας, σε μία εποχή που δεν ευνοεί μεγάλα ανοίγματα, είναι εκ των ων ουκ άνευ προκειμένου η Κυπριακή Δημοκρατία να μην ξαναζητήσει παρόμοια γεγονότα, όπως αυτά που έφεραν την κρίση του 2013. Επίσης, είναι πολύ σημαντικό να προωθηθούν και οι καιρίες μεταρρυθμίσεις του δημόσιου τομέα, οι οποίες φαίνεται ότι έχουν μείνει πίσω. Οφείλουν στην κυβέρνηση όχι μόνο να τηρούν ισοσκελισμένους προϋπολογισμούς, αλλά και να κρατάνε ισοζυγισμένη την κοινωνία.

ΜΕΓΑΛΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΣΕ ΚΥΠΡΙΑΚΑ ΧΕΡΙΑ

Ετοιμα για επενδύσεις 850 εκατ. ευρώ

Με την εξαγορά της Ελληνικής Τράπεζας από τη Eurobank έχουν έρθει από τη μητρική στην Ελλάδα εμβάσματα 750 εκατ. ευρώ για Δήμητρα, Logicom και ETYK. Αναμένεται να

έρθουν πέραν των 100 εκατ. ευρώ για εξαγορά του υπολοίπου 6,53% της Ελληνικής. Συνολικά 850 εκατ. ευρώ θα έλθουν σε κυπριακά «χέρια» και θα επενδυθούν. **Οικονομική, σελ. 5**

ΜΟΥΣΙΚΗ

«Στιγμές» σε ποίηση Λεύκιου Ζαφειρίου

Ο **Ευαγόρας Καραγιώργης** μελοποίησε ποιήματα του Λεύκιου Ζαφειρίου και μιλάει για τον δίσκο «Στιγμές». Ο συνθέτης λέει πως προσπάθησε να μεταφέρει την αγωνία του ποιητή για τον τόπο. **Τέχνες, σελ. 4**

ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ

Κεφάλαια 200 δισ. για την T.N.

Μπορεί το σχέδιο των 200 δισ., που παρουσιάστηκε στο Παρίσι, να βάλει την Ευρώπη στον χάρτη της τεχνητής νοημοσύνης; Το κόστος που μειώνεται, το ενεργειακό πλεονέκτημα και το brain drain. **Σελ. 23**

αντομοιβή

ΑΚΟΥ ΤΗΝ ΤΣΕΠΗ ΣΟΥ

Σε κάθε επόμενη κίνηση

Τράπεζα Κύπρου

Vassos Eliades Accessories Ltd
Nicosia - Limassol, Tel.: 22 897 361

ZENITH

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / Γράφει ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Η καυτή πατάτα

Η επίσκεψη που θα πραγματοποιήσει στη θαλασσοφιλήτη το βασιλικό ζεύγος της Ολλανδίας ουδόλως ανησυχεί την αστική Λευκωσία (γενικότερα) και το διευρυμένο καρέ (ειδικότερα). Όπως είπε άλλωστε και η Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον: «Από τη στιγμή που περάσαμε τις royal εξετάσεις με τη μακαρίτισσα την Ελισάβετ οτιδήποτε άλλο είναι ευκολάκι. Ας κοπιάσει λοιπόν και η βασίλισσα Μάξιμα...». Αυτά βεβαίως προτού πληροφορηθεί ότι στο διήμερο πρόγραμμα του βασιλέως Γουλιέλμου - Αλέξανδρου και της συζύγου του περιλαμβάνεται επίσκεψη στις πατατοφυτείες των Κοκκινόχωριων.

Η έκτακτη σύναξη του διευρυμένου καρέ είχε ως αποκλειστικό θέμα συζήτησης: «Πώς να αποφύγουμε την καυτή πατάτα». Όπως εξήγησε στις κυρίες η εισηγήτρια Ιουλία: «Τουτέστιν, να μη δουν οι υψηλότατοι ΑΥΤΟ!». Στη θέα του γλυπτού - πατάτα της Ξυλοφάγου μια βαριά σιγή πλάκωσε το δωμάτιο. «Και πώς κρύβεται... ΑΥΤΟ;» ψέλλισε η Καλαμαρού. Ακούστηκαν κάποιες ενδιαφέρουσες ιδέες, τις οποίες η στήλη μεταφέρει με την ελπίδα πως κάποιος μας διαβάξει στον Λόφο ώστε να πράξει τα δέοντα.

«Να τους πάμε στα Λεύκαρα. Κλασική επιλογή, διά πάναν νόσον και πάναν μαλακίαν», πρότεινε η Λητώ Περιστέρη Μουσουσέπτη. «Να τους πάμε στο περιβόλι του Προεδρικού. Μια out of the box επιλογή», αντιπρότεινε η Μαργαρίτα Πεύκου Hazelwood. «Γιατί να μην τους πάμε στη Στράκα; Μια πριγκιπική επιλογή», σάρκασε η αριστερή (με την καλή έννοια) Κουλλίτσα Κυριακού. «Όχι! Θα τους πάμε στην Ξυλοφάγου και θα μετατρέψουμε την κρίση σε ευκαιρία», βροντοφώναξε η κουλουριάρα Ρενέ Κυπαρίσι.

Η παρέμβαση της Κυπαρίσι προκάλεσε τόσο αίσθηση που ακόμα

Ο Βασιλιάς Γουλιέλμος - Αλέξανδρος της Ολλανδίας ενδέχεται να έρθει αντιμέτωπος με ΑΥΤΟ. Η αστική Λευκωσία τέθηκε ήδη σε συναγερμό.

και αυτή η Ιουλία σώπασε για να την ακούσει. «Θα τους πάρουμε στην Ξυλοφάγου λοιπόν και προτού προλάβει να ξινίσει τα μούτρα της η Μάξιμα θα δώσουμε τις απαραίτητες εικαστικές εξηγήσεις: Πρόκειται για εννοιολογική τέχνη Μεγαλειότητα. Τουτέστιν, το γλυπτό δεν αναπαριστά απλώς μια πατάτα αλλά διαπνέεται από την επαναστατική ορμή του γκροτέσκ, με εμφανή τη σουρεάλ προδιάθεση και με μια εσάνς κυλέρ λοκάλ ως φόρο τιμής στο τιμημένο κοκκινόχωμα των Κοκκινόχωριών». «Πώς τα λες, πώς τα λες!» ενθουσιάστηκε το καρέ από το λογύδριο της Ρενέ. Όπου ακούστηκε η φωνή της Ελλούς από

το μέσα δωμάτιο - την ώρα που σιδέρωνε της ήρθε πως ξημέρωνε και σφύριζε καράβι- και τους κόπηκαν τα ήπατα: «Τζιαι για το τοικαρούδι γυρόν που το γλυπτόν είντα 'ν που να πείτε; Άγια ολάν, τούτοι είμαστε τζιαι όποιοι του αρέσκει».

Στα πιο πεζά πολιτικά, οι κυρίες έστρεψαν το βλέμμα τους πιο δεξιά, «δεξιότερα του ΔΗΣΥ», όπου γίνεται ο κακός χαμός. Δεν αναφερόμαστε φυσικά στον Μάριο Πελεκάνο (περσινά ξινά σταφύλια) αλλά στην προβοκατόρικη κίνηση του Ευγένιου Χαμπουλλά να παραστεί στην πορεία του ΕΛΑΜ, ενώ εκ παραλλήλου κατέθετε προτάσεις για

το Καταστατικό Συνέδριο του κόμματός του. 'Η στις φήμες για τις περιβόλπτες μεταγραφές, όπως του Ανδρέα Παπαχαλαλάμπους, ή ακόμα και κάποιων συναγερμικών βουλευτών οι οποίοι εξαντλούν το όριο θητειών. «Αυτή κι αν είναι καυτή πατάτα. Το ερώτημα βεβαίως είναι ποια ερμηνευτική μέθοδο θα ακολουθήσει η Αννίτα...», είπε η Ιουλία.

Η ερμηνευτική προσέγγιση της Αννίτας στην πολιτική σκηνή είναι το νέο αγαπημένο θέμα των κυριών στις φιλανθρωπικές οργανώσεις, τα χαρτοπαιχτικά καρέ και το κομμωτήριο του Άγγελου. «Η σπαρκατική εικόνα της Προέδρου στο μνημόσυ-

νο του Γρίβα αποτελεί υπόδειγμα για την εφαρμογή και στην πολιτική της Μεθόδου Στανισλάφσκι. Να μπει δηλαδή ο πολιτικός στο πετσί του ρόλου στηριζόμενος στη συναισθηματική μνήμη. Εξίσου συγκλονιστική ήταν η Πρόεδρος και στην κηδεία του ιερέα των Τρούλλων» εξήγησε στο καρέ η Ευγενία η Καλαμαρού. «Μήπως να σκεφτεί και την μηρεχτική μέθοδο; Η αποστασιοποίηση από τον ρόλο ενδεχομένως να είναι μια κάποια λύση...», σχολίασε η Ιουλία με το γνωστό σκωπτικό της ύφος.

«Ενώ ο πρώην υπουργός Άμυνας Χαράλαμπος Πετρίδης χρησιμοποι-

εί τα θρησκευτικά σύμβολα με μια πιο αλέγγρα διάθεση» συνέχισε η Ιουλία. «Με αφορμή την ονομαστική του εορτή φωτογραφήθηκε κρατώντας την εικόνα του Αγίου Χαράλαμπου, με την ίδια ακριβώς άνεση που πόσταρε φωτογραφία με την εύγλωττη επισήμανση: coffee time». «Τουτέστιν;». «Επινε από το φλιτζανάκι του καφέ ενώ πίσω του έστεκαν αγέρωχες η κυπριακή και η ελληνική σημαία. Καφές με το σωστό εθνικό περιεχόμενο, μανά μου!».

Παραμένοντας στο ίδιο αλέγκρο κλίμα το καρέ σχολίασε και όσα λέχθηκαν στην εκπομπή του Μιχάλαρου για την ποιπτική φλέβα του βουλευτή του ΔΗΚΟ Χρύσανθου Σαββίδη. Όπως ο ίδιος αποκάλυψε, γράφει στίχους για την αγάπη (!), με το ψευδώνυμο Ψάλτης (!), κάποιους δε απ' αυτούς μελοποίησε ο γιος του με τη μέθοδο της τεχνητής νοημοσύνης (!). Πολλά τα θαυμαστικά, αλλά αξίζει τον κόπο να προσθέσουμε άλλα τόσα αφού στην ίδια εκπομπή ο Αλέκος Τρυφωνίδης δήλωσε ότι στην παρουσίασή τους θα τα... χορέψει! «Τι ζούμε και δεν το μαρτυρούμε» μονολόγησε η πάλαι ποτέ ΔΗΚΟ, νυν ΔΗΠΑ και νυν και αεί Κυπριανική συνταξιούχος θεολόγος Θεοπίστη Θεοδούλου.

Με τούτα και με κείνα ολοκληρώθηκε το μενού με τις πολιτικές πατάτες της βδομάδας. Όπου έσκασε το εξώφυλλο του αναμενόμενου best seller «Ο Συκοφάντης» και οι κυρίες δάγκωσαν πρόθυμα το τυράκι που συνοδεύει την επόμενη «καυτή πατάτα». «Ο Νίκος Αναστασίδης κάνει comeback με ένα κερηκτικό κοκτέιλ έναντι του οποίου οι παραπολιτικές στήλες χωριούν. Στα προσεχώς...», είπε η Ιουλία κι έκλεισε τη σημενή τελετή με σιφνάκια βότκα ένεκα που η πατάτα είχε την τιμητική της.

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

90 χρόνια πριν στην «Κ»
16.2.1935

Λογική: Δεν ελήφθησαν νέα στρατιωτικά μέτρα εκ μέρους της Ιταλίας. Οι Ιταλικοί πολιτικοί κύκλοι προεξοφλούν ότι η Ιταλία θα λάβη το ζητηθέν ποσόν αποζημιώσεως ήτοι 200.000 ταλλήρων ως και την αίτησιν συγγνώμης επί πλέον δε και εγγυήσεις χάρις εις τας οποίας η Ιταλία θα δυνηθή να αποστρατευθή. Η Άβυσσινία όμως επιμένει

ότι ο στρατός της υπέστη επίθεσιν εκ μέρους των ιταλικών φρουρών, αίτινες παρανόμως κατέλαβον εδάφη της. Οι εν Ρώμη επίσης έχουν την γνώμην ότι η κατάσταση ταχέως θα περιέλθη εις σημείον αδρανοσίας διότι τα ληφθέντα προληπτικά μέτρα έχουν καθαρώς αμυντικών

σκοπόν και δεν επιδιώκουν να υποστηρίξουν την επίδοσιν τελεσιγράφου, ήτις διεψεύσθη. Μόνον αν επήρχοντο μεθοριακά επεισόδια ή ηπειλούντο η τιμή και η ασφάλεια των Ιταλών, τα στρατιωτικά μέτρα θα απέλθον εις το φυσικόν και λογικόν συμπέρασμα. Επίσης ελπίζουν ότι θα επικρατήση τέλος η λογική και ότι το ζήτημα της μεθορίου της Σομαλίας θα κανονισθή κατά τρόπον εξασφαλίζοντα οριστικώς την ηρεμίαν εις την ανατολικήν Ιταλικήν Αφρικήν.

Διάψευση: Ο κ. Πρωθυπουργός εις νυκτερινήν συνομιλίαν του με τους αντιπροσώπους του Τύπου παρεκάλεσε να τονισθή ότι ουδεμία απολύτως ανακοίνωσις εγένετο εκ του υπουργείου των Εξωτερικών σχετικώς με τας πληροφορίες περί εξοπλισμών της Βουλγαρίας ως επιθετιών αυτής διαθέσεων έναντι της Ελλάδος. Επανάλαβεν επίσης ο κ. Πρωθυπουργός ότι τ' αναγραφέντα περί οχυρώσεως των προς την Βουλγαρίαν συνόρων μας απεδόθησαν υπερβολικώς, καθόσον τα υπό μελέτην σχέδια δεν αποβλέπουν παρά εις την στοιχειώδη εξασφάλισιν της αμύνης της χώρας.

Διορισμός: Ο εν Βερολίνω ανταποκριτής του Πρακτορείου Χαβάς τηλεγραφεί ότι αναμένεται ο διορισμός ως αντικαγκελλαρίου του Γκαίρικκ την 1ην προσεχούς Μαρτίου.

ΟΜΗΡΟΥ & Σ Ε Β Ε Ρ Η / Γράφει ο ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ

Ο Άγιος Βαλεντίνος, ο Τραμπ και ο Στρατός της Συμμαχίας

Έκτακτο Υπουργικό Συμβούλιο συγκάλεσε ο Πρόεδρος την Παρασκευή, 14 Φεβρουαρίου. Όπως ήταν λογικό πολλοί υπέθεσαν πως ήταν για να συζητήσουν περί της ημέρας, αφού ήταν η γιορτή του Αγίου Βαλεντίνου και έτσι περίμεναν ανθοδέσμες, σοκολατάκια κ.λπ. Τελικά μάλλον απογοητεύτηκαν, διότι η συνάντηση είχε ως θέμα της συμφωνίες για αέριο με την Αίγυπτο. Ωωω... (επιφώνημα απογοήτευσης)

Ο Στρατός της Συμμαχίας της 4ης σημαίας. Άκου φαντασία και τίτλο οι ασιλότими. Κάθε χώρα έχει βέβαια την παρακρατική οργάνωση που της αξίζει. Έτσι κι εμείς, καθόλου δεν εκπλαγίκαμε όταν διαπιστώσαμε πως οι δικόι μας «τρομοκράτες» χαιρετούν σημαίες, κάνουν Tik Tok ενώ καταζητούνται και γενικά έχουν σώσας τας φρένας ΝΟΤ. Ευτυχώς ο Πρόεδρος μας είπε να νιώθουμε απόλυτη ασφάλεια και ηρεμήσαμε. Αναμένουμε όλοι -και ιδίως όλες- να δούμε τι τελικά θα γίνει με την εμβληματική πρόταση του Προέδρου (δικός του ο χαρακτηρισμός «εμβληματική») για εθελοντική στράτευση γυναικών.

Θα γεμίσει ο στρατός μας με αμαζόνες μετατρέποντάς μας στη νέα υπερδύναμη της Μεσογείου ή θα υπάρξει ενδιαφέρον ανάλογο με τα δωρεάν εισιτήρια λεωφορείου για όσους τα αυτοκίνητα ακινητοποιήθηκαν λόγω ΤΑΚΑΤΑ; Έμαθα πως μέχρι σήμερα ενδιαφέρθηκαν οκτώ

Εργαζόμαστε και του Αγίου Βαλεντίνου.

άτομα. Για το δωρεάν εισιτήριο. Για τη στράτευση το ενδιαφέρον είναι ελαφρώς... μικρότερο.

Η κοινωνία, ειδικά στις παρούσες συνθήκες, το έβρισκε πρόκληση. Έτσι η κυβέρνηση, μετά από άπειρες καθυστερήσεις, δεσμεύτηκε να διορθώσει την αδικία των πολιτών συντάξεων κρατικών αξιωματούχων. Και τι σκέφτηκαν οι αθεόφοβοι; Να αντικαταστήσουν τις συντάξεις με εφάπαξ φιλοδώρημα! Και μάλιστα, πολύ γενναιόδωρο φιλοδώρημα. Τέτοιο, που αντί να διορθώνει την κατάσταση μεγεθύνει την πρόκληση. Γιατί; Διότι... this is Cyprus.

Το πρώην κόκκινο και νυν ροζέ ανακαινισμένο Κόμμα διοργανώνει διαγωνισμό για λογότυπο με αφορμή τα 100 χρόνια Κομμουνιστικού Κόμματος Κύπρου - ΑΚΕΛ. Θα υπάρξει χρηματικό έπαθλο, σε ρούβλια Σοβιετικής Ένωσης, αν και τα χρήματα οι σύντροφοι τα περιφρονούν σαν ένα καπιταλιστικό κακό, εκτός βέβαια αν πρόκειται για εισπραξίες εταιρείας του κόμματος.

Τη μέρα που ο πρωθυπουργός του Πακιστάν εξέφραζε στήριξη σε τουρκικές θέσεις στο Κυπριακό, ο Αβέρωφ έμπαινε σε ταξί στη Νέα Υόρκη όπου ο Πακιστανός οδηγός του έλεγε ότι ψήφισε Τραμπ για να

μην πάνε κι άλλοι Πακιστάνοι στην Αμερική! Το λες και αστανική σύμπτωση. Κάτι ανάλογο μου είχε κάποτε ο Ινδός ντελιβεράς μου, ορκιζόμενος να ψηφίσει Χαμπουλλά. Σε ζεστό και κρύο ντους εναλλάξ υποβάλλει ο Τραμπ την Ευρώπη αλλά και τον Ζελένσκι. Εκεί που η στήριξη των ΗΠΑ (υπό την προεδρία Μπάιντεν) φαινόταν δεδομένη, τώρα ο απρόβλεπτος Τραμπ με τους ακόμη πιο απρόβλεπτους συνεργάτες του (βλέπε Έλον Μασκ) τους απειλεί πως θα τους περικόψει την οικονομική και όχι μόνο βοήθεια. Είναι καλό να μελετήσουμε κι εμείς πόσο ραγδαία και δραματικά μπορεί να εξελιχθούν οι διεθνείς συμμαχίες και συγκυρίες για να αποφύγουμε ανάλογο κρύο ντους στο μέλλον.

Βρισκόμαστε στην πιο καθαριστική και κρίσιμη στιγμή στο Κυπριακό, δίλωσαν και η εθνική μας ινσταγκράμ και ο εθνικός μας πρίγκιπας. Φράση που έχουμε όλοι ακούσει άπειρες φορές στο παρελθόν, αλλά με τη διαφορά πως στην παρούσα φάση φαίνεται να πρόκειται πια για δραματική πραγματικότητα. Έφτασε άραγε το πλήρωμα του χρόνου κι όπως έλεγε κάποτε ο Ρουβάς «τώρα αρχίζουν τα δύσκολα, τώρα να δούμε τι κάνουμε»; Ήγγικεν η ώρα των μεγάλων αποφάσεων; Οψόμεθα. Τέλος χρόνου διαβάζω για τη δίκη του Γιαννάκη, που φαίνεται πως έχει πάρει την τελεντία παρατάση. Άντε με το καλό μετά την παράταση να περάσουμε και στα πέναλτι.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΗΣ • Διευθύντρια: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ • Σύμβουλος Εκδόσης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ

Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νικόλαου Σαρτίδου 2 & Λεωφ. Λυκαβηπού, 2401 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: +357 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

#xarisesena

Κατώτατος
μισθός
1.220€

► **850.000€** επιπλέον
παροχές για την
ομάδα μας!

Στη Lidl Κύπρου αναγνωρίζουμε την αξία των ανθρώπων μας και τους στηρίζουμε έμπρακτα.

- Γι' αυτό τον Ιανουάριο ενισχύσαμε το εισόδημα τους με 400.000€ και συνεχίζουμε με επιπλέον 450.000€.
- Γι' αυτό καθιερώσαμε κατώτατο μισθό πλήρους απασχόλησης στα 1.220€ μικτά.

Γιατί η στήριξη των ανθρώπων μας είναι προτεραιότητά μας. Αυτά μας κάνουν Top Employer για 8η συνεχόμενη χρονιά!

Όλα όσα είμαστε, χάρη σε σένα.
team.lidl.com.cy

Κυπριακή «πιρουέτα» στην Ε.Ε. για τη Συρία

Η Λευκωσία έσπασε τη σιωπηρή διαδικασία για άρση των κυρώσεων, δέχθηκε κίτρινη κάρτα και αναδιπλώθηκε

Ευρωπαίοι πρέσβεις έθεσαν το ζήτημα ενώπιον του αρμόδιου υπουργού, Κωνσταντίνου Κόμμου, θεωρώντας ότι η κίνηση της Λευκωσίας στέλνει λανθασμένα μηνύματα, σε μια στιγμή που απαιτούνται πολύ λεπτοί χειρισμοί έναντι της νέας κατάστασης πραγμάτων στη Συρία.

Λευκορωσία και Συρία

Η πολιτικά αιφυρολόγητη στάση της Λευκωσίας να σπάζει τη σιωπηρή διαδικασία σταδιακής άρσης των κυρώσεων στη Συρία, «θυμίζει Λευκορωσία». Όταν ο τότε ΥΠΕΕ Νίκος Χριστοδουλίδης μπλόκαρε τις ευρωπαϊκές κυρώσεις κατά του καθεστώτος Λουκασένκο που στηρίζει τη Ρωσία στον «επιθετικό πόλεμο» κατά της Ουκρανίας. Ο κ. Χριστοδουλίδης είχε επιδιώξει να εξασφαλίσει ανάλογο καθεστώς κυρώσεων με αυτό που προβλεπόταν κατά της Λευκορωσίας και εναντίον της Τουρκίας. Αν και το αίτημα της Λευκωσίας για κυρώσεις κατά της Τουρκίας ήταν απολύτως δικαιολογημένο, ο τρόπος με τον οποίο επέλεξε να το εξασφαλίσει ήταν πολιτικά άγαρμπος και έδειχνε αδυναμία ανάγνωσης των δεδομένων που επικρατούσαν στην ευρωπαϊκή πολιτική σκηνή. Ως αποτέλεσμα, το κυπριακό αίτημα κατέρρευσε, φέρνοντας τα ακριβώς αντίθετα από τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα. Δημιουργώντας εντάσεις με τους εταίρους και οδηγώντας σε αρνητικά δημοσιεύματα στον ξένο Τύπο, τα οποία ανάγκασαν τον κ. Χριστοδουλίδη σε υποχώρηση. Παρόμοια στάση τήρησε ο ΥΠΕΕ Κωνσταντίνος Κόμμος στο ζήτημα της Συρίας. Αν και στις 27 Ιανουαρίου συναίνεσε στη λήψη πολιτικής απόφασης για σταδιακή χαλάρωση των κυρώσεων, στη συνέχεια έσπασε τη σιωπηρή διαδικασία που θα οριστικοποιούσε το πλαίσιο μέσα στο οποίο θα επιδιωχθεί η άρση των κυρώσεων. Αδυνατώντας και στην περίπτωση αυτή να αναγνώσει τις προτεραιότητες της Ε.Ε. και το περιβάλλον μέσα από το οποίο ενεργεί, προκειμένου να το αξιοποιήσει προς όφελος των κυπριακών συμφερόντων.

Του ΠΑΥΛΟΥ Κ ΞΑΝΘΟΥΛΗ

Η Κυπριακή Δημοκρατία φρέναρε τη διαδικασία άρσης των κυρώσεων της Συρίας για μερικά εικοσιτετράωρα, οπάζοντας τη «σιωπηρή διαδικασία» που θα καθόριζε το πλαίσιο χαλάρωσης και είχε τεθεί προς συζήτηση στην ομάδα εργασίας MaMa (Mashreq/Maghreb). Όπως πληροφορείται η «Κ», η Λευκωσία ζήτησε νομικές δεσμεύσεις από τους εταίρους της, ούτως ώστε σε περίπτωση ολισθημάτων της νέας ηγεσίας της Συρίας, οι κυρώσεις να επανέλθουν με «αυτοματοποιημένη» διαδικασία, κάτι ωστόσο που δεν μπορούσε να ικανοποιηθεί, καθώς δεν προβλέπεται από την Ε.Ε. Οι ίδιες πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν ότι η επιμονή της Λευκωσίας ενέπλεξε στο ζήτημα και τη Νομική Υπηρεσία του Συμβουλίου, η οποία δεν διακαίωσε την κυπριακή θέση. Εν τέλει, υπό το φως αντιδράσεων, η Λευκωσία αναγκάστηκε σε αναδίπλωση, εγκρίνοντας με καθυστέρηση αυτό το οποίο απέρριπτε πέντε εικοσιτετράωρα νωρίτερα και θυμίζοντας το κακόγούστο σενάριο, στο οποίο είχε πρωταγωνιστήσει στην περίπτωση των κυρώσεων της Λευκορωσίας.

Ας πάρουμε όμως τα πράγματα από την αρχή. Όπως, λοιπόν, είναι σε θέση να γνωρίζει η «Κ», το πλαίσιο της πολιτικής διακήρυξης για χαλάρωση των ευρωπαϊκών κυρώσεων, τέθηκε σε σιωπηρή διαδικασία (silent procedure) έγκρισης, την οποία όμως «έσπασε» η Λευκωσία, την υιοθέτησε μιας «νομική» επενδυμένης θέσης, η οποία να δεσμεύει όλα τα κράτη-μέλη ότι οι κυρώσεις που θα αίρονται σταδιακά, θα μπορούν να επιβληθούν εκ νέου στη Συρία, «με μια αυτοματοποιημένη διαδικασία» εάν και εφόσον η χώρα παρεκκλίνει από τις ευρωπαϊκές οδηγίες. Και κυρίως εάν η Συρία προχωρήσει στη συνομολόγηση μνημονίου με την Τουρκία για καθορισμό ΑΟΖ, στα πρότυπα του μνημονίου Λιβύης-Τουρκίας ή εάν κάνει άλλες κινήσεις σε σχέση με την αναβάθμιση του ψευδοκράτους.

Όπως πληροφορείται η «Κ», οι όροι της Λευκωσίας προκάλεσαν έκπληξη και ερωτηματικά, μεταξύ κάποιων σημαϊνόντων εταίρων της Κύπρου, καθώς δεν υφίσταται καμιά δυνατότητα «νομικής δεσμεύσης» της Ε.Ε. για λήψη «αυτοματοποιημένων» αποφάσεων, κάτι που θα έπρεπε να γνωρίζουν η κυβέρνηση

Χριστοδουλίδη και το υπουργείο Εξωτερικών. Ωστόσο, η Λευκωσία επέμεινε, με αποτέλεσμα να ζητηθεί η θέση της Νομικής Υπηρεσίας του Συμβουλίου, η οποία όπως είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε, επιβεβαίωσε αυτό που όλοι θα έπρεπε να γνωρίζουν, αλλά η Λευκωσία αγνόησε. Δηλαδή, ότι δεν μπορεί να αναληφθεί νομική δεσμεύση από την Ε.Ε. για αυτοματοποιημένη διαδικασία επαναφοράς κυρώσεων και ότι σε μια τέτοια περίπτωση, απαιτείται να ληφθεί νέα απόφαση του Συμβουλίου.

Αν και η ανησυχία της Λευκωσίας είναι εύλογη γύρω από την ατζέντα Συρίας-Τουρκίας και επί του προκειμένου είχε εξασφαλίσει τη στήριξη της Αθήνας, ο τρόπος με τον οποίο επέλεξε να διεκδικήσει τη διασφάλιση των συμφερόντων της, χαρακτηρίστηκε από αρκετούς εταίρους της, αν μη τι άλλο, ως πολιτικά άγαρμπος. Όπως μας επεσήμανε ξένη διπλωματική πηγή, ακόμη κι

Οι όροι της Λευκωσίας προκάλεσαν έκπληξη και ερωτηματικά, μεταξύ κάποιων σημαϊνόντων εταίρων της Κύπρου, καθώς δεν υφίσταται καμιά δυνατότητα «νομικής δεσμεύσης» της Ε.Ε. για λήψη «αυτοματοποιημένων» αποφάσεων.

αν η σταδιακή άρση των κυρώσεων στη Συρία αγγίζει πέραν των αναπτυξιακών έργων και το ζήτημα χαλάρωσης των μέτρων κατά της οργανωμένης ΗΤΣ του Γκολάνι (που λήγουν την 31η Μαΐου), η διαχείριση του όλου θέματος δεν ήταν η ενδελεχής, για τρεις λόγους:

- Αφενός, γιατί έχει ήδη γνωστοποιηθεί από την Ε.Ε., ότι η οποία απόφαση άρσης/χαλάρωσης των κυρώσεων, θα συνοδεύεται από μηχανισμό επαναφοράς τους, σε περίπτωση που η Συρία και η διοίκηση Γκολάνι παρεκκλίνουν από τις υποχρεώσεις τους. Ο εν λόγω μηχανισμός, «snab back», που θεωρείται δεδομένο ότι θα υιοθετηθεί, προβλέπει ότι η σταδιακή άρση των κυρώσεων θα τερματιστεί και ότι οι κυρώσεις θα επανέλθουν, με νέα απόφαση του Συμβουλίου της Ε.Ε. Κάτι όμως που φαίνεται να κρίθηκε «ανεπαρκές» για τη Λευκωσία, η οποία απαιτούσε η επαναφορά των κυρώσεων να γίνει με νομική δεσμευτική και αυτοματοποιημένο τρόπο, διαδικασία, η οποία όπως προαναφέραμε, δεν προβλέπεται

και συνεπώς δεν ήταν δυνατόν να ακολουθηθεί. Η επιμονή της Λευκωσίας σε έναν αυτοματοποιημένο μηχανισμό επαναφοράς των κυρώσεων, με νομικές μάλιστα διασφαλίσεις, δημιουργεί παράλληλα την εντύπωση άγνοιας των διαδικασιών της Ε.Ε., εκθέτοντας την κυβέρνηση Χριστοδουλίδη.

- Αφετέρου, γιατί η Ε.Ε. έχει ήδη παρέμβει προς την Τουρκία και προς τη Συρία και έχει ήδη επισημάνει ότι δεν θα γίνει ανεκτή η συνομολόγηση μνημονίου οριοθέτησης ΑΟΖ μεταξύ της νέας διοίκησης της Δαμασκού και του καθεστώτος Ερντογάν. Η ύπατη εκπρόσωπος Κάγια Κάλας φρόντισε μάλιστα, για προφανείς λόγους, να δημοσιοποιήσει τη συζήτηση που είχε επί του προκειμένου με τον ΥΠΕΕ της Τουρκίας, Χακάν Φιντάν, σημειώνοντας ότι τη διαβεβαίωσε ότι δεν τίθεται θέμα συνομολόγησης τέτοιων συμφωνιών, μεταξύ Τουρκίας και Συρίας. «Με διαβεβαίωσε ότι δεν έχουν καμία τέτοια πρόθεση, ότι πρόκειται για φημολογία που δεν έχει καμία βάση και δεν έχω λόγο να αμφισβητώ τα λόγια του, διότι του έθεσα ευθέως το ερώτημα», ανέφερε η Κάγια Κάλας, μετά τη συνάντησή με τον Χακάν Φιντάν.

- Υπάρχει και ένας τρίτος λόγος, ο οποίος παραπέμπει σε ένα βαθύτερο πρόβλημα, καθώς η κυβέρνηση Χριστοδουλίδη δημιουργεί την εντύπωση ότι αδυνατεί να διαγνώσει με ακρίβεια την περιρρέουσα ατμόσφαιρα στην Ε.Ε., προκειμένου να προωθήσει τα συμφέροντά της Κύπρου. Αν και στην προκειμένη περίπτωση, το αίτημα της Λευκωσίας ήταν καθόλα εύλογο, προφανώς δεν έκανε σωστή προεργασία και εμφανώς δεν συνυπολόγισε την αποφασιστικότητα των εταίρων να προχωρήσουν σε χαλάρωση των κυρώσεων στη Συρία. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι, όπως είχε δημοσιεύσει ο Οικονομική Καθημερινή (15 Ιανουαρίου), η στροφή της Ε.Ε. στην άμεση δρομολόγηση της διαδικασίας σταδιακής άρσης των κυρώσεων, ήταν αποτέλεσμα προτροπής αραβικών κρατών, με επικεφαλής τη Σαουδική Αραβία. Τα αραβικά κράτη ζήτησαν από τις Βρυξέλλες, το Βερολίνο και το Παρίσι, όπως δρομολογηθεί μια διαδικασία «καρότου» έναντι της νέας διοίκησης στη Δαμασκό, «διασυνδένοντας, ενθαρρύνοντας και επιβραβεύοντας την πρόοδο της χώρας, με τη σταδιακή χαλάρωση των κυρώσεων». Στόχος της προτροπής των αραβικών κρατών, η οποία εισακούστηκε από την Ε.Ε., ήταν «να αποφευχθεί το ενδεχόμενο νέας εσωστρέφειας και νέων εντάσεων στο εσωτερικό της Συρίας, οι οποίες θα μπορούσαν να οδηγήσουν στην αναβίωση τρομοκρατικών ομάδων, ανατρέποντας

την προοπτική για ειρήνη και συμφιλίωση, με ό,τι αυτό συνεπάγεται και για το επικίνδυνο ενδεχόμενο πρόκλησης νέων μεταναστευτικών ροών». Αντίθετα, όπως υποδείχθηκε «ευσχάμως», η στήριξη της Ε.Ε. προς τη Δαμασκό, με τη σταδιακή χαλάρωση κυρώσεων στην παρούσα χρονική συγκυρία, αναμένεται να οδηγήσει στην εμπέδωση ενός κλίματος σταθερότητας στη Συρία, κάτι που εκτιμάται ότι μπορεί να συμβάλει και στην οικοδόμηση συνθηκών για «επιστροφές» Σύρων προσφύγων στη χώρα τους, εξυπηρετώντας και τους εν προκειμένω στόχους αρκετών ευρωπαϊκών κρατών, περιλαμβανομένης και της Κύπρου. Όλα αυτά θα έπρεπε να είχαν υπολογιστεί από τη Λευκωσία, προκειμένου να κάνει καλύτερους χειρισμούς για την προώθηση των κυπριακών θέσεων.

Άτακτη υποχώρηση

Όπως πληροφορείται η «Κ», Ευρωπαίοι πρέσβεις έθεσαν το ζήτημα ενώπιον του αρμόδιου υπουργού, Κωνσταντίνου Κόμμου, πριν από μερικές μέρες, θεωρώντας, όπως μας ανέφεραν, ότι η κίνηση της Λευκωσίας στέλνει λανθασμένα μηνύματα σε μια στιγμή που απαιτούνται πολύ λεπτοί χειρισμοί έναντι της νέας κατάστασης πραγμάτων στη Συρία, ώστε να ενθαρρυνθεί η νέα διοίκηση και να κινηθεί προς την κατεύθυνση διασφάλισης της εσωτερικής ειρήνης στη χώρα, κάτι που εκτιμάται ότι θα συμβάλει μεταξύ άλλων, στη αποτροπή δημιουργίας νέων μεταναστευτικών ροών και στην επιστροφή Σύρων προσφύγων. Οι ίδιες πληροφορίες αναφέρουν ότι ο ΥΠΕΕ απέφυγε να απαντήσει επί της ουσίας των ερωτήσεων των Ευρωπαίων πρέσβειων. Είκοσι τέσσερις ώρες αργότερα, την περασμένη Τετάρτη, το Πολίτικο δημοσίευσε δύο παραγράφους που εξέθεταν την Κύπρο, με κάποιες ανακρίβειες, καθώς έβαζε στο ίδιο καλάθι Κύπρο και Ελλάδα, αν και στην πραγματικότητα η Λευκωσία μπλόκαρε την άρση των κυρώσεων και η Αθήνα στήριξε τις κυπριακές θέσεις.

Το μεσημέρι της ίδιας μέρας, η Λευκωσία αναγκάστηκε σε αναδίπλωση και όπως πληροφορούμαστε, ενέκρινε στο πλαίσιο δεύτερης σιωπηρής διαδικασίας, αυτό που είχε απορρίψει πέντε μέρες νωρίτερα, όταν είχε σπάζει την πρώτη σιωπηρή διαδικασία.

Σημειώνεται ότι μετά την έγκριση του πλαισίου για τη χαλάρωση των ευρωπαϊκών κυρώσεων στην ομάδα εργασίας MaMa, η διαδικασία παραπέμπεται στην ομάδα εργασίας Relex για συγκεκριμενοποίηση των κυρώσεων που θα αρθούν, από τα 27 κράτη-μέλη της Ε.Ε.

Τι προνοεί το χαλάρωμα

Το σταδιακό χαλάρωμα των κυρώσεων που προωθεί η Ε.Ε., στη βάση της πολιτικής απόφασης της 27ης Ιανουαρίου αναμένεται να κινείται σε τρεις άξονες, που αφορούν στις εξαγωγές τεχνολογίας πετρελαίου και φυσικού αερίου, στην επανέναρξη των τραπεζικών και επενδυτικών σχέσεων της Ε.Ε. με τη Συρία και την αεροπορική σύνδεση (πολιτικές πτήσεις). Σημειώνεται ότι προπομπός της δρομολόγησης της άρσης των ευρωπαϊκών κυρώσεων στη Συρία, αποτελεί άτυπο έγγραφο που συνυπέγραψαν η Γερμανία, η Γαλλία, η Ισπανία, η Ολλανδία, η Φινλανδία και η Δανία. Το άτυπο έγγραφο παραπέμπει και στον «μηχανισμό φρεναρίσματος» (snab back mechanism), σημειώνοντας ότι εάν δεν εκπληρωθούν οι προϋποθέσεις της Ένωσης για τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των μειονοτήτων, τότε η διαδικασία άρσης των κυρώσεων θα «φρενάρει», χωρίς να αποκλείεται και επαναφορά των κυρώσεων που θα έχουν ήδη αρθεί. Η πρόνοια αυτή δεν κρίθηκε ικανοποιητική από τη Λευκωσία, η οποία απαιτούσε την επαναφορά των κυρώσεων σε περίπτωση παρέκκλισης της Συρίας, με αυτοματοποιημένο τρόπο. Δηλαδή χωρίς νέα απόφαση του Συμβουλίου της Ε.Ε., κάτι που δεν προβλέπεται και άρα δεν θα μπορούσε να υιοθετηθεί.

Καμία επαφή με τη μεταβατική κυβέρνηση

Απόυσα η Λευκωσία από τις συναντήσεις για τη νέα κατάσταση στη Δαμασκό - Προκρίνει ρόλο στην ανθρωπιστική βοήθεια

Του ανταποκριτή μας στις Βρυξέλλες
ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ

Παρά την προσπάθεια της Κύπρου να έχει εμπλοκή στη συζήτηση για το μέλλον της Συρίας, και παρά τον ρόλο τον οποίο διεκδικεί στις Βρυξέλλες, η Λευκωσία δεν βρισκόταν αυτή την Πέμπτη στο τραπέζι των διεθνών εταίρων στο Παρίσι. Την οπτική της Κύπρου παρουσίαζαν στα τέλη Ιανουαρίου στις Βρυξέλλες στην επιτροπή για τη Μεσόγειο, Ντουμπάβκα Σούιτσα, ο ΥΠΕΞ Κωνσταντίνος Κόμπος, θέτοντας σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ» τις ανησυχίες της Κύπρου για τα δικαιώματα των μειονοτήτων και το ενδεχόμενο χάραξης ΑΟΖ μεταξύ Συρίας και Τουρκίας (θέματα που είχε θέσει στη Ξύνοδο Κορυφής του Δεκεμβρίου και ο πρόεδρος Χριστόδουλιδης). Τόνισε ακόμα πως η Κύπρος μπορεί να έχει ανάλογο ρόλο στην αποστολή ανθρωπιστικής βοήθειας με αυτόν που έπαιξε στην περίπτωση της Γάζας.

Η συνάντηση έγινε τη στιγμή που η Κομισιόν επιχειρεί να βάλει σε σειρά τα εργαλεία της για την περιοχή μέσω της νέας Γενικής Διεύθυνσης για τη Μέση Ανατολή, προσπάθεια στην οποία η Κύπρος μπορεί να συμβάλει και μέσω των σχέσεων με αρκετές γειτονικές χώρες.

Ωστόσο, η DG MENA παραμένει ακόμα στα γεννοφάσκια της και χωρίς καθαρές προτεραιότητες και σχεδιασμό, όπως αντιλαμβάνεται η «Κ» μιλώντας με πηγές στις Βρυξέλλες. Την ίδια στιγμή η Κύπρος, παρότι άμεσα επηρεαζόμενη από τις εξελίξεις, δεν κατάφερε μέχρι στιγμής να είναι μια από τις χώρες που είχαν επίσημες επαφές με τη μεταβατική κυβέρνηση. Ενημερω-

μένες πηγές ανέφεραν στην «Κ» πως προγραμματισμένη επίσκεψη του ΥΠΕΞ στις αρχές του μήνα ακυρώθηκε, με τις ερμηνείες να διπλοτανακίζονται για τον λόγο. Ενώ η ακύρωση μπορούσε να θεωρηθεί θέμα προγραμματισμού, υπήρξαν και ερμηνείες που είδαν τουρκικό δάκτυλο.

Την ίδια στιγμή η εικόνα της Κύπρου στις Βρυξέλλες περιπλε-
κεται και από τον τρόπο που προ-
έβαλε τις πιο πάνω αντιρρήσεις
της, τις οποίες ξένη διπλωματική
πηγή αξιολόγησε ως «αμνημονική
ή απαιτητική, άρα μπλοκάρισμα»,

Προστασία Κούρδων
και μειονοτήτων, καθώς
και αντίδραση Ε.Ε.
σε περίπτωση παράτυ-
πης συμφωνίας ΑΟΖ
Συρίας - Τουρκίας, έθεσε
στην επίτροπο Σούντσα
ως όρους της Κύπρου
ο Κ. Κόμπος στα τέλη
Ιανουαρίου.

πριν καν ξεκινήσει η νομοτεχνική επεξεργασία του οδικού χάρτη για σταδιακή άρση ορισμένων κυρώσεων κατά αναστρέψιμο τρόπο. Το περιστατικό έκαψε ενδεχομένως πρόωρα ένα χαρτί που έχει στα χέρια της η Κύπρος, ενισχύοντας παράλληλα το στερεότυμο στις Βρυξέλλες περί μονοθεματικής χώρας.

Συρία όπως Γάζα

Στη συνάντησή του με την επι-
τροπο Σούιτσα στις Βρυξέλλες στο

περιθώριο του Συμβουλίου Εξωτερικών Υποθέσεων του Ιανουαρίου, ο κ. Κόμπος συζήτησε, σύμφωνα με διπλωματικές πηγές, το ενδεχόμενο αποστολής βοήθειας και στη Συρία μέσω ενός ανθρωπιστικού διαδρόμου από την Κύπρο. Επισημαίνοντας πως αυτή τη φορά η Ε.Ε. θα μπορούσε να εμπλακεί εξ αρχής στην προσπάθεια χωρίς να χρειαστεί παρέμβαση τρίτων, όπως στην περίπτωση της Γάζας. Μάλιστα η κ. Σούτσα φέρεται συμ-

φωνα με τις ίδιες πληροφορίες να
ανέφερε πως θα εξετάσει την ιδέα.

Ειδικότερα για τη Συρία, ο κ. Κόμπος υπογράμμισε πως για να προχωρήσει η άρση των κυρώσεων θα πρέπει να διασφαλιστεί η προστασία των Κούρδων και άλλων θρησκευτικών και εθνικών μειονοτήτων. Σχολιάζοντας διαβεβαιώσεις που δόθηκαν από πλευράς της μεταβατικής κυβέρνησης στις οποίες αναφέρθηκε και η Σαΐντσα, ο κ. Κόμπος επικάλυψε όλα μετέφρα

μετά τις επαφές της στη Δαμασκό η ειδική αντιπρόσωπος της Κύπρου, Σαλίνα Σάμπου, για συνεχιζόμενη ανησυχία των χριστιανών στη χώρα. Όπως φέρεται να είπε ο κ. Κόμπος, αν και η ρητορική της νέας κυβέρνησης είναι σωστή, εκκρεμεί η υλοποίησή της.

Το δεύτερο ζήτημα στο οποίο η Κύπρος ζητάει να ικανοποιηθεί είναι να υπάρξει αντίδραση της Ε.Ε. σε περίπτωση που η Συρία υπογράψει συμφωνία οριοθέτησης

θαλάσσιων συνόρων που να παραβιάζει το διεθνές δίκαιο, είτε με την Τουρκία είτε με την «ΤΔΒΚ».

Σημάδια μετάβασης

Την Πέμπτη πραγματοποιήθηκε στο Παρίσι συνάντηση στο πλαίσιο της «διαδικασίας των Άκμαρι» που φιλοξένησε η Ιορδανία τον Δεκέμβριο και ακολούθησε η Σαουδική Αραβία τον Ιανουάριο. Στο Παρίσι βρέθηκαν ο μεταβατικός ΥΠΕΣ της Συρίας, Ασάντ αλ-Ζαΐμπάνι, εκπρόσωποι ευρωπαϊκών κρατών (μεταξύ τους ο Έλληνας ΥΠΕΣ, της Ε.Ε., του Αραβικού Συνδέσμου, του Συμβουλίου Συνεργασίας του Κόλπου, των Ηνωμένων Εθνών και της Τουρκίας. Την προηγούμενη ο μεταβατικός πρόεδρος Αχμέντ αλ-Σαράα ανακινούσε τα επόμενα βήματα της πολιτικής μετάβασης (λόγω των κυρώσεων εναντίον του από την Ε.Ε. ως γνήστης της HTS, ο κ. Αλ-Σαράα δεν μπορεί να ταξιδέψει στην Ευρώπη - οι κυρώσεις των οποίων η άρση συζητείται είναι τομεακές και αφορούν την οικονομία).

Ο Σύριος ΥΠΕΞ σε δηλώσεις του από το Παρίσι ανακοίνωσε πως την 1η Μαρτίου θα αναλάβει νέη κυβέρνηση που θα αντανακλά την εθνοτική και θρησκευτική ποικιλομορφία της χώρας και τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των γυναικών. Στην κοινή τους δήλωση, οι συμμετασχόντες στη συνάντηση των Παρισίων καίρησαν τα βήματα του μεταβατικού προέδρου της Συρίας. Στέλνοντας από τη μια μηνύματα κατά της τρομοκρατίας που λόγω της παρουσίας της Τουρκίας αγγίζουν και τους Κούρδους, αλλά και μηνύματα υπέρ της κυριαρχίας και εδαφικής ακεραιότητας της Συρίας.

Η Επιτροπή Σούιτσα σύμφωνα με πληροφορίες ανέφερε πως θα εξετάσει την ιδέα για αποστολή βοήθειας στη Συρία μέσω ενός ανθρωπιστικού διαδρόμου από την Κύπρο.

Με γραμμή κατά των δύο κρατών στη Γενεύη

Η δύσκολη διεθνής διάσκεψη του
Κυπριακού και η επόμενη μέρα

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Όταν την περασμένη εβδομάδα η βοηθός γ.γ. του ΟΗΕ, Ρόζμαρι ντι Κάρλο, περνούσε την είσοδο του Προεδρικού, έχοντας πριν συναντήσει τον Τουρκοκύπριο ηγέτη Ερσίν Τατάρ, στο μυαλό της είχε κλειδώσει ήδη πως κανείς εκ των δύο ηγετών δεν θα αρνηθεί, επί της αρχής, την πρόσκλησή της να παρευρεθεί σε μια διευρυμένη άτυπη διάσκεψη για το Κυπριακό. Γι' αυτό είχε όχι μόνο προκαθορίσει τις ημερομηνίες (17 και 18 Μαρτίου, στη Γενεύη) για μια διεθνή διάσκεψη, αλλά είχε και τη διάθεση να βολιδοσκοπήσει ιδέες, προσεγγίσεις και κυρίως να κατανοήσει τη μηχανική των θέσεων της κάθε πλευράς, σε μια ομολογουμένως δύσκολη και «εμμένουσα» συγκυρία αδιεξόδου, οκτώ ετών, στις διαπραγματεύσεις.

Το σκηνικό που στήνεται

Η Ρόζμαρι ντι Κάρλο βολιδοσκοπώσε στην Κύπρο συναντώντας τους δύο ηγέτες, τους δύο διαπραγματευτές και εκπροσώπους της Κοινωνίας των Πολιτών, ακολούθως, διασφάλισε σε Αθήνα και Άγκυρα

τη συμμετοχή τους σε υψηλό επίπεδο (υπουργών Εξωτερικών), ενώ επέλεξε και τον χρονισμό της άτυπης διάσκεψης πριν από τις 20 Μαρτίου και τη Σύνοδο Κορυφής της Ε.Ε., προκειμένου να υπάρχει momentum και στο επίπεδο των ευρωτουρκικών σχέσεων, αν υπάρξει θετικό αποτέλεσμα από τη διάσκεψη. Τόσο τα Η.Ε. όσο και ο γ.γ. του διεθνούς, Αντόνιο Γκουτέρες, δείχνουν να αντιλαμβάνονται:

- Τη δυσκολία της άμεσης επανεκκίνησης των συνομιλιών του Κυπριακού αμέσως μετά τη Γενεύη.
- Τη σημασία του να υπάρξει μια καλού κλίματος διάσκεψη που ανεξαρτήτως αποτελέσματος να διατηρήσει ανοικτή την προοπτική συνέχισης της διαδικασίας στο Κυπριακό χωρίς να κηρυχτεί κάποιο αδιέξοδο.

Υπό αυτό το βάρος τα Η.Ε. δείχνουν να προσεγγίζουν τη (δύσκολη) διεθνή διάσκεψη με μια διάθεση του μέγιστου δυνατού αποτελέσματος αλλά και με έναν παρελκυστικό, διπλωματικό, τρόπο προκειμένου ακόμη κι αν υπάρξουν αμετακίνητες θέσεις να μην μπορεί –ακόμη και για χάρη της διαδικασίας– να υπάρξει «κνηρό» αδιέξοδο. Την προσέ-

Η βοηθός γ.γ. του ΟΗΕ, Ρόζμαρι ντι Κάρλο, ερχόμενη στην Κύπρο είχε προκαθορίσει τις ημερομηνίες για μια διεθνή διάσκεψη, αλλά είχε και τη διάθεση να βολιδοσκοπήσει ιδέες, προσεγγίσεις και κυρίως να κατανοήσει τη μηχανική των θέσεων της κάθε πλευράς.

Συγκλίνουσες πληροφορίες αναφέρουν πως Αθήνα και Λευκωσία θα προσέλθουν στην άτυπη διάσκεψη με κοινή γραμμή εναντίον της λύσης «δύο κρατών» που προτάσσει ο Τουρκοκύπριος ηγέτης Ερσίν Τατάρ.

γιση μάλιστα αυτή του ΟΗΕ δείχνει να αφογκράζεται καλά και η Λευκωσία, η οποία επαναλαμβάνει, συνεχώς, τη «σημασία του θετικού αποτελέσματος», σε κορυφαίο μάλιστα επίπεδο. Φυσικά, όπως ενημερώνουν την «Κ» πηγές που γνωρίζουν πώς ο ίδιος ο κ. Γκουτέρες θα προσεγγίσει τις αφετηριακές αντίθετες θέσεις των δύο μερών και σε αυτό το επίπεδο σημασία αποκτούν η μεθοδολογία των Η.Ε. καθώς και πιθανοί τρόποι ώστε να υπάρξει κάτι από (ένα κοινό) ανακωινωθέν, μια στρατηγικού τύπου συμφωνία π.χ. επί του πλαισίου Γκουτέρες ή μικρά βήματα ΜΟΕ όπως τα οδοφράγματα και άλλες προτάσεις που βρίσκονται στο τραπέζι) ως αποτέλεσμα της διάσκεψης, που θα καθιστούσε το 2025 μεταβατικό προκειμένου σε αργότερο χρόνο –και με ευνοϊκότερες συνθήκες– να υπάρξουν προϋποθέσεις συνέχισης του διαλόγου.

Υπάρχει και blame-game

Συγκλίνουσες πληροφορίες αναφέρουν πως Αθήνα και Λευκωσία θα προσέλθουν στην άτυπη διάσκεψη με κοινή γραμμή εναντίον της λύσης «δύο κρατών» που προτάσσει, κατεξοχήν, ο Τουρκοκύπριος ηγέτης Ερσίν Τατάρ, πτυχή που να μην, τακτικά, είναι προφανής και σε επίπεδο Η.Ε. δύσκολα θα γίνει αποδεκτή ως προσέγγιση για λύση του Κυπριακού, αλλά και που παράλληλα εμπεριέχει και τη διάσταση της διαχείρισης των χρόνων καθώς και τη βασική γραμμή του παιχνιδιού επίρριψης ευθυνών για την ελληνοκυπριακή πλευρά. Ωστόσο, η εν λόγω στάση δεν εγγυάται και τη μη αποδοχή επιμέρους θέσεων που προτάσσει η τουρκοκυπριακή πλευρά, όπως η διαπραγμάτευση του Κυπριακού με ανοικτό τέλος (άρα και χρονοδιάγραμμα) ή και την απόδοση ευθυνών για το ποια πλευρά ευθύνεται για τον μη διάλογο ή για τον διάλογο που δεν θα οδηγήσει σε συμφωνημένο πλαίσιο λύσης. Επιπλέον, η διεθνής διάσκεψη κρίνει, σε μεγάλο βαθμό, το αν Άγκυρα και Τατάρ θα προσέλθουν για να πάρουν από πράγματα (π.χ. κάτι σχετιζόμενο με τα λεγόμενα «3Α») ή αν τελικά η συμμετοχή Τατάρ στην άτυπη πενταμερή θα αποτελέσει και την αφορμή για το οριστικό σπάσιμο του γυαλιού μεταξύ του Τουρκοκύπριου ηγέτη και της Άγκυρας, πτυχή που μετά τον Οκτώβριο του 2025 φέρνει δυναμικά αλλαγή παραδείγματος στα Κατεχόμενα ανοίγοντας τον δρόμο, στα τέλη του 2025 - αρχές 2026, για επανεκκίνηση σταδιακά των συνομιλιών του Κυπριακού με έναν Τουρκοκύπριο ηγέτη τύπου Ερχιουρμάν στο τιμόνι της κοινότητας.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΧΑΡΙΔΗΜΟΥ Κ. ΤΣΟΥΚΑ**

Τέμπη: πώς η κομματική πόλωση υποσκάπτει την αλήθεια

Δεν είναι η πρώτη φορά. Αντί τραγωδίες, όπως το σιδηροδρομικό δυστύχημα των Τεμπών, να μας φέρνουν κοντά, γίνονται αφορμές συγκρούσεων. Η μεγαλύτερη συλλογική τραγωδία είναι ότι ο πόνος δεν μας ενώνει, μας χωρίζει. Η διαχείριση οδοντρών συμβάντων αντανάκλα την εμπεδωμένη κουλτούρα πολιτικής κομματικής αντιπαράθεσης και ό,τι αυτή συνεπάγεται για την ανεύρεση της αλήθειας. Υπάρχει μέθοδος στη συλλογική τρέλα.

Το δυστύχημα των Τεμπών ήταν συγκλονιστικό. Η άλογη τυχαioτητα του συμβάντος σε ένα δημοφιλές μέσο μεταφοράς και η νεαρή ηλικία των πλειστών θυμάτων, μας έκαναν να νιώσουμε τον πόνο των συγγενών. Εκτός από συμπόνια, το συναίσθημα της οργής ήταν αναπόφευκτο. Ο Αριστοτέλης θα μας έλεγε ότι δεν θα ήταν φυσιολογικό, αν δεν το νιώθαμε.

Βιώνουμε την οργή όταν έχει διαπραχθεί κάτι κακό που μας αφορά – η οργή μάς κινητοποιεί να το αντιμετωπίσουμε. Αν αφεθεί ανεπεξέργαστη, η οργή οδηγεί στην εκδίκηση: θέλουμε να υποφέρει αυτός

που έκανε το κακό. Δεν διορθώνεται, όμως, έτσι το κακό. Η οργή αποκτά θετική κανονιστική ισχύ, όταν μεταποιείται σε αίτημα δικαιοσύνης. Αυτό είναι το δίδαγμα του Αισχύλου στις «Ευμενίδες». Η οργή γίνεται δύναμη δημιουργίας, όταν εκλογικεύεται. Την πρωτοκαθεδρία, τότε, έχουν ο λόγος και οι θεομοί. Πώς μιλάμε για το δυστύχημα; Πώς το αντιμετωπίζουμε ως οργανωμένη κοινότητα;

Στις μαζικές διαμαρτυρίες για τα Τέμπη, τα ανεπεξέργαστα αισθήματα οργής ώθησαν πολλούς να χαρακτηρίσουν το δυστύχημα «δολοφονία» και «έγκλημα». Τανύστηκαν οι έννοιες για να αναδειχθεί η φρίκη του συμβάντος. Η φρασολογία αυτή συγκινεί, αλλά αποκλίνει από το θεσμικό λεξιλόγιο (ένα δυστύχημα δεν είναι δολοφονία). Εισερχόμενο αμιγώς συγκινησιακά, χωρίς έλλογη διήθηση, στον δημόσιο λόγο, το δυστύχημα απέκτησε ασυνήθη δραστηριότητα: ενεργοποίησε, αφενός, τη χρόνια δυσπιστία των πολιτών προς το κράτος (και την κυβέρνηση που το διαχειρίζεται), αφετέρου, τις τεκτονικές πλάκες της άμετρης κομματικής σύγκρουσης.

Λειτουργώντας χρονίως πολιτικά, το ελληνικό κομματικό σύστημα μετασχηματίζει κάθε μείζον οδοντρύ συμβάν σε παίγνιο μηδενικού αθροίσματος: η κυβέρνηση πασχίζει να ελαχιστοποιήσει το πολιτικό κόστος (αφού, τυπικά, φέρει την ευθύνη), η δε αντιπολίτευση να μεγιστοποιήσει το πολιτικό όφελος (εφόσον, δυναμικά, φθείρει την κυβέρνηση). Διαφορετικά: ένα δυστύχημα είναι φθοροποιό συμβάν για τους μεν, ευκαιρία κυβερνητικής φθοράς για τους δε. Αν συγκρίνετε τις αντιδράσεις στο Μάτι και στα Τέμπη, με δύο πολύ διαφορετικές κυβερνήσεις, θα δείτε εντυπωσιακές ομοιότητες.

Η κυβερνητική παράταξη, πασχίζοντας να μειώσει το πολιτικό κόστος, απέδωσε τα αίτια του δυστυχήματος των Τεμπών σε «ανθρώπινο λάθος», απομειώνοντας το ευρύτερο τεχνικό-οργανωσιακό-θεσμικό σύστημα που εξέθρεψε το λάθος, ενώ η αντιπολίτευση, αντίστροφως, επέμενε, κυρίως, στις συστημικές (δηλαδή, κυβερνητικές) ευθύνες. Σε ένα διαδραστικό πλαίσιο άμετρης σύγκρουσης, η αλληλόδραση κυβέρνησης-αντιπολίτευσης

γρήγορα εκκυδαίστηκε. Ακόμη και η εύλογη κριτική κυβερνητικών χειρισμών θεωρήθηκε «τυμβωρυχία» και «εργαλειοποίηση του πόνου». Αντιστοίχως, η τοξική όξυνση κατέστη η βέλτιστη στρατηγική για την αντιπολίτευση. Οι «κυβερνητικές ευθύνες» έγιναν συνειδητή «συγκάλυψη», με «ενορχηστρωτή» τον Μητσοτάκη. Ποιο κόμμα θα τολμήσει να μη χρησιμοποιήσει, σήμερα, τη ρητορική της «συγκάλυψης»;

Η άκρατη πολιτικοποίηση του δυστυχήματος αλλοίωσε την πρόσληψή του από τα ΜΜΕ και την κοινή γνώμη, δυσχεραίνοντας την έλλογη-θεσμική αντιμετώπισή του: ενώ η συνομοτική φημολογία πληθαίνει, το ζητούμενο, πλέον, δεν είναι η, με θεσμικούς όρους, αλήθεια, σε όλα τα επίπεδα, αλλά η έκφραση «μομφής» στο «καθεστώς Μητσοτάκη». Δεν ήταν πολύ διαφορετική η κατάσταση το 2018, μετά το Μάτι. (Μητσοτάκης: «Η διαχείριση της κρίσης από την κυβέρνηση με κάνει να πιστεύω ότι υπάρχει προσπάθεια [...] συγκάλυψης ευθυνών», «Πρώτο Θέμα», 31/7/18). Το διαχρονικό μοτίβο είναι ευδιάκριτο: πόνος, οργή, άμετρη πολιτική σύγκρουση, αλό-

γιστη πολιτικοποίηση του συμβάντος, μεροληπτική προσέγγιση της αλήθειας, αμφισβήτηση θεσμικών προσεγγίσεων.

Για να μην εμπλακούν οι κομματικοί παίκτες σε παίγνιο μηδενικού αθροίσματος, πρέπει να σκέφτονται όχι μόνο υπολογιστικά αλλά και σχεσιακά-θεσμικά – να μην νοιάζονται αποκλειστικά για οφέλη ή ζημιές, αλλά και για το πώς υπηρετούν το κοινό καλό. Για να συμβεί αυτό απαιτούνται πολιτικές ηγεσίες που θα υπερβαίνουν τον υπολογιστικό εαυτό τους. Ακόμη αναζητούνται.

Οι ευθύνες της (εκάστοτε) κυβέρνησης είναι πάντοτε μεγαλύτερες, καθότι, λόγω θέσεως, έχει την πρωτοβουλία κινήσεων. Αν, εν προκειμένω, ο πρωθυπουργός κατέβαινε από τον «επιτελικό» θρόνο του, θα είχε αντιληφθεί καλύτερα το δέον γενέσθαι. Θα μπορούσε να είναι πιο συγκρατημένος και λιγότερο μεροληπτικός στις διαπιστώσεις του, αφήνοντας χώρο στους θεσμικά αρμόδιους να αποφανθούν. Θα μπορούσε να ανταποκριθεί, με πολιτικούς όρους, στο πάνδημο αίτημα για δικαιοσύνη, διατηρώντας κριτική

στάση απέναντι στον τώως υπουργό Μεταφορών Καραμανλή, στερώντας του, τουλάχιστον, τη δυνατότητα να είναι βουλευτής. Θα μπορούσε, τολμηρά, να παραχωρήσει την προεδρία της εξεταστικής επιτροπής της Βουλής στην αντιπολίτευση και να ενθαρρύνει τους βουλευτές του για αμερόληπτη διερεύνηση. Τίποτα από αυτά δεν έκανε. Σήμερα, ορθώς ζητά «να αφήσουμε τη Δικαιοσύνη να κάνει τη δουλειά της», αλλά αποσιωπά τις παραλείψεις του να κάνει κι αυτός τη δική του: να προτάξει την ικανοποίηση της πολιτικής διάστασης του αιτήματος για δικαιοσύνη από το άμεσο κυβερνητικό συμφέρον.

Τώρα είναι, μάλλον, αργά. Το πολιτικό κεφάλαιο της κυβέρνησης απομειώνεται. Ένα νέο κίνημα αγανακτισμένων γιγαντώνεται. Τα λαϊκιστικά άκρα ήδη κεφαλαιοποιούν την οργή.

Ο κ. Χαρίδημος Τσούκας είναι καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Κύπρου και αντεπιστέλλον μέλος της Κυπριακής Ακαδημίας Επιστημών, Γραμμάτων και Τεχνών.

www.htsoukas.com

ΠC MEDOCHEMIE

Ξέχνα τον πόνο γρήγορα
με το ULTIMAX ALTER

ΑΝΑΛΓΗΤΙΚΟ - ΑΝΤΙΦΛΕΓΜΟΝΩΔΕΣ

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Η Ρόζμαρι ντι Κάρλο είναι μια μοναδική περίπτωση διπλωμάτη καριέρας που μεταπήδησε στον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών και είναι η πρώτη γυναίκα στην ιστορία του θεσμού που αναλαμβάνει αυτή τη θέση του βοηθού γενικού γραμματέα για Πολιτικές και Ειρηνευτικές Υποθέσεις.

Η 78χρονη Αμερικανίδα ακαδημαϊκός περιγράφεται ως μια πολύπειρη διπλωμάτης με καριέρα 35 ετών στο Στέιτ Ντιπάρτμεντ, με ιδιαίτερα γερή κράση και «παλιομοδίτισσα» ως προς την προσέγγισή της σε δυσεπίλυτα και χρονίζοντα προβλήματα διεθνών σχέσεων. Στον ΟΗΕ εξάλλου συντονίζει το σύνολο των ειρηνευτικών αποστολών του ΟΗΕ ανά το παγκόσμιο και πιο πριν η κα ντι Κάρλο θήτευσε σε δύο πολύ σημαντικές πρεσβείες για την αμερικανική εξωτερική πολιτική, στη Μόσχα (μιλάει ρωσικά και δίδασκε κάποτε Σλαβικά Λογοτεχνία σε πανεπιστήμιο της αθλητικής ένωσης

Η Ρόζμαρι ντι Κάρλο γνωρίζει καλά την τρέχουσα κατάσταση στο Κυπριακό και τις δυσκολίες επανεκκίνησης των συνομιλιών μετά από μια οκταετία απουσίας κάθε διαλόγου.

στης πανεπιστημίων Ivy League) και στο Όσλο, την εποχή που η νορβηγική εξωτερική πολιτική πρωταγωνιστούσε στις ομώνυμες συμφωνίες που άλλαξαν άρδην ένα παλιότερο του Κυπριακού πρόβλημα, το Μεσανατολικό.

Η Ρόζμαρι ντι Κάρλο θεωρείται άνθρωπος εμπιστοσύνης του γ.γ. του ΟΗΕ, γνωρίζει άριστα το Κυπριακό από την εποχή που προέδρευε ως μόνη αντιπρόσωπος των ΗΠΑ στα Η.Ε., το Συμβούλιο Ασφάλειας και στον διεθνή οργανισμό αναλαμβάνει δύσκολες αποστολές όπως το να έρθει στην Κύπρο του «βαλτωμένου» Κυπριακού και να αποσπάσει τα δύο γρηγορότερα «ναι» στις ημερομηνίες της άτυπης διάσκεψης που πρότεινε. Φυσικά, η κα ντι Κάρλο γνωρίζει

ΡΟΖΜΑΡΙ ΝΤΙ ΚΑΡΛΟ, βοηθός γ.γ. ΟΗΕ

Η Σιδηρά Κυρία του Οργανισμού

Θεωρείται άνθρωπος εμπιστοσύνης του Αντόνιο Γκουτέρες και γνωρίζει άριστα το Κυπριακό

καλά την τρέχουσα κατάσταση στο Κυπριακό, τις δυσκολίες επανεκκίνησης των συνομιλιών μετά από μια οκταετία απουσίας κάθε διαλόγου, αλλά και τη μηχανική του προβλήματος, για κάθε πλευρά στο εσωτερικό της. Κι ως εκ τούτου, οι βολιδοσκοπήσεις της στην Κύπρο τη μιάμιση μέρα κατά την οποία παρέμεινε στο νησί διαφοροποιούνται από την προσέγγιση ειδικών ή προσωπικών απεσταλμένων – που ξαφνικά από το πουθενά καλούνται να διαχειριστούν το Κυπριακό και τις ιδιαιτερότητές του.

Η κα ντι Κάρλο κατά τη διάρκεια της παραμονής της στην Αθήνα έλαβε το μήνυμα από τον Έλληνα ΥΠΕΞ, Γιώργο Γεραπετρίτη, πως η Ελλάδα δεν συζητά, επουδενί, λύση δύο κρατών, ενώ στην Άγκυρα ο ΥΦΥΠΕΞ, Μεχμέτ Κεμάλ Μποζάι (ο Φιντάν συνόδευε τον Ερντογάν σε επίσημη επίσκεψη στο Πακιστάν, όπου οι αρχές του δευτέρου αναφέρθηκαν «στα δι-

Η Αμερικανίδα ακαδημαϊκός περιγράφεται ως μια πολύπειρη διπλωμάτης με καριέρα 35 ετών στο Στέιτ Ντιπάρτμεντ, με ιδιαίτερα γερή κράση και «παλιομοδίτισσα» ως προς την προσέγγισή της σε δυσεπίλυτα προβλήματα διεθνών σχέσεων.

και της ΤΑΒΚ») φέρεται να επανέλαβε την προσέγγιση Τατάρ για λύση δύο κρατών. Η κα ντι Κάρλο, ήλθε, είδε, κατέγραψε και μετέφερε στον Αντόνιο Γκουτέρες όσα προέκυψαν από τις επαφές της με τους δύο ηγέτες, τους δύο διαπραγματευτές και την Κοινωνία των Πολιτών, υπήρξε λακωνική στις δηλώσεις της αλλά «γλυκύτατη» αναφερόμενη δις στο «όμορφο νησί» και επέστρεψε στην έδρα της, στη Νέα Υόρκη με ενδιάμεσες στάσεις σε Αθήνα και Άγκυρα.

Η κα ντι Κάρλο είναι μια διπλωμάτης στο τέλος της καριέρας της, ωστόσο τόσο «παλιά» και τόσο εμπειρή όσο και το δύσκολο Κυπριακό που έχει ενώπιόν της.

CONNECT

ONLINE | MOBILE APP | CONTACT PAY | WALLETS | ATM

Το μέλλον είναι εδώ.

Ζήσ' το σήμερα!

Συνδέσου με το **Hellenic Bank Mobile App** και κάνε τις συναλλαγές σου **εύκολα και γρήγορα**, από όπου και αν είσαι. Αίτηση για τραπεζικά προϊόντα, μεταφορές χρημάτων, πληρωμές και άλλα, μέσα σε λίγα λεπτά με ασφάλεια.

HELLENIC BANK

Μέλος του Ομίλου EUROBANK

Συνέντευξη στον **ΑΝΤΡΕΑ ΚΗΜΗΤΡΗ**

«**Απαιτώ** από την Αννίτα Δημητρίου και τον Αβέρωφ Νεοφύτου να τα βρουν μεταξύ τους», δηλώνει σε συνέντευξη στην «Κ» ο κ. Ιωάννης Κασουλίδης. Κληθείς να σχολιάσει το ενδιαφέρον των δύο να είναι υποψήφιοι για την προεδρία της Δημοκρατίας το 2028, τονίζει ότι δεν πρέπει να γίνει το ίδιο λάθος που έγινε το 2023, επισημαίνοντας ότι ο χώρος της Κεντροδεξιάς δεν σπκώνει πέραν του ενός υποψηφίου. Σχολιάζοντας τις εξελίξεις στο Κυπριακό, ο κ. Κασουλίδης χαιρετίζει την πραγματοποίηση διευρυμένης διάσκεψης στη Γενεύη τον Μάρτιο, τονίζοντας ότι πρέπει να μπούμε σε έναν οδικό χάρτη με στάδια και μηχανισμούς και σε αυτό το πλαίσιο να διαπραγματευόμαστε, χωρίς, όμως, να αναμένουμε ότι θα ανακοινωθεί εκ των προτέρων ότι βρέθηκε κοινό έδαφος, διότι κάτι τέτοιο θα φανεί ως μια υποχώρηση μεγάλης σημασίας της μιας ή της άλλης πλευράς. Ασκή κριτική στον πρόεδρο Χριστοδου-

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΣΟΥΛΙΔΗΣ, πρώην υπουργός Εξωτερικών

Απαιτώ από Αννίτα και Αβέρωφ να τα βρουν

Αυτό μπορεί να γίνει με πρωτοβουλία της προέδρου της παράταξης για συνάντηση.
Δεν σπκώνει ο χώρος της Κεντροδεξιάς πέραν του ενός υποψηφίου

«**Θα ενώθω** καλύτερα να μην είμαι εκεί», απαντά ο κ. Κασουλίδης ερωτηθείς γιατί δεν πήγε στο Προεδρικό στην πρόσφατη ενημέρωση για το Κυπριακό από τον κ. Χριστοδουλίδη.

Ο πρόεδρος του κόμματος βάσει καταστατικού δεν είχε ποτέ την προτεραιότητα να είναι ο υποψήφιος της παράταξης στις προεδρικές εκλογές.

λίδη για επικοινωνιακή διαχείριση του Κυπριακού, επισημαίνοντας ότι δεν αρκούν τα λόγια, αλλά χρειάζονται και πράξεις.

–**Είστε επικεφαλής της ομάδας Κυπριακού του ΔΗΣΥ, όμως δεν παρευρεθήκατε στο Προεδρικό στην πρόσφατη ενημέρωση από τον πρόεδρο Χριστοδουλίδη. Γιατί;**
–Επειδή θα ενώθω καλύτερα να μην είμαι εκεί.

–**Γιατί το λέτε αυτό;**
–Πρόκειται για καθαρά προσωπικό θέμα.

–**Διαφωνήσατε με το να πάει ο ΔΗΣΥ στο Προεδρικό;**
–Όχι, αντιθέτως, όταν συνήλθε για πρώτη φορά η ομάδα Κυπριακού του κόμματος, συμφωνήσαμε ότι θα έπρεπε να γίνει η επίσκεψη της προέδρου του ΔΗΣΥ στον πρόεδρο Χριστοδουλίδη. Σχετικά με τη συνοδεία της στο Προεδρικό είναι εσωτερικό θέμα του κόμματος που δεν με αφορά.

–**Δεν θα μπορούσε και ο ΔΗΣΥ να αναμένει να ενημερωθεί στο**

πλαίσιο του Εθνικού Συμβουλίου;
–Ο Συναγερμός ζήτησε να ενημερωθεί και να εκφράσει κάποιες απόψεις και ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ορθώς αποδέχθηκε. Η σύγκληση του Εθνικού Συμβουλίου ανακοινώθηκε μετά.

–**Τέτοιες επαφές δεν δείχνουν μια προνομιακή σχέση;**
–Σας διαβεβαιώ ότι ο Συναγερμός δεν επιδιώκει προνομιακή μεταχείριση από τον Χριστοδουλίδη.

–**Είναι δηλαδή απέναντι από τον Πρόεδρο και ασκεί αντιπολίτευση;**
–Βεβαίως και θεωρώ ότι στέκεται καλά στον ρόλο της αντιπολίτευσης. Υπενθυμίζω την υπεύθυνη στάση του κόμματος σε δύο θέματα. Υπερψηφίσαμε τον κρατικό προϋπολογισμό και καταψηφίσαμε την πρόταση για φορολόγηση των τραπεζών. Εκεί που συμφωνούμε το λέμε, όπως για παράδειγμα στην εξωτερική πολιτική και εκεί που διαφωνούμε πάλι το λέμε, όπως για παράδειγμα ότι πρέπει να αποφεύγεται η επικοινωνιακή διαχείριση των ζητημάτων από τον κ. Χριστοδουλίδη.

–**Πώς αξιολογείτε την ηγεσία του κόμματος στα δύο σχεδόν χρόνια που ανέλαβε;**

–Μπορεί να υπάρχουν θέματα που διαφωνώ, αλλά γενικά είμαι ικανοποιημένος. Μην ξεχνούμε σε ποια κατάσταση βρισκόταν ο Συναγερμός μετά τις προεδρικές. Προτεραιότητα ήταν να μαζέψει τα κομμάτια του και να ξαναγεμίσει τον χώρο της Κεντροδεξιάς.

–**Ποια είναι τα θέματα με τα οποία διαφωνείτε;**
–Είναι ανάξια αναφοράς δημοσίως.

–**Βλέπετε να μαζεύει όντως τα κομμάτια του ή ότι η περιβόητη ενότητα είναι ανέφικτη;**

–Βλέπω ότι το κόμμα είναι σε καλό δρόμο, όμως, αυτό δεν εξαρτάται μόνο από την ηγεσία, αλλά και από τους ψηφοφόρους του Συναγερμού. Πιστεύω όμως ότι θα κατανοήσουν ότι οι δύο λόγοι για τους οποίους ιδρύθηκε το κόμμα, όπως τους χάραξε ο Γλαύκος Κληρίδης, είναι αρκετοί για να επιστρέψουν. Να αντιπροσωπεύσει τον χώρο της Κεντροδεξιάς και να προ-

ωθήσει τη λύση του Κυπριακού.

–**Σήμερα είναι Τετάρτη, το Σάββατο πραγματοποιείται (έγινε χθες) το καταστατικό Συνέδριο του κόμματος και η συνέντευξη δημοσιεύεται Κυριακή. Θα ήθελα όμως να καταγράψουμε τη θέση σας για κάποια ζητήματα που θα απασχολήσουν το Συνέδριο.**

–Να αναφέρω ότι θα πάω στο Συνέδριο, αλλά δεν θα αναμειχθώ στη συζήτηση, ούτε θα ψηφίσω, πιστός στην άποψή μου ότι ανέλαβε η νέα γενιά και πρέπει να αποφασίσει για το πώς θα προχωρήσει το κόμμα από δω και πέρα.

–**Συμφωνείτε ή διαφωνείτε με τη διαγραφή όσων είναι μέλη του ΔΗΣΥ και συμμετέχουν στην κυβέρνηση Χριστοδουλίδη;**

–Προτιμώ την άλλη εισήγηση, δηλαδή να μην έχουν το δικαίωμα εκλογής για κάποια χρόνια σε κομματικά ή πολιτικά αξιώματα με τη σημαία του Συναγερμού.

–**Γιατί όχι διαγραφή;**
–Διότι αυτό έπρεπε να είχε γίνει τότε.

–**Γιατί όχι τώρα;**

–Είπαμε ότι σκοπός του Συναγερμού είναι να μαζέψει τα κομμάτια του, για να καλύψει τον χώρο για τον οποίο ιδρύθηκε.

–**Έτσι μαζεύει ένα κόμμα τα κομμάτια του, επιτρέποντας τέτοιες συμπεριφορές; Είναι αυτό ένδειξη σοβαρού κόμματος;**

–Δεν γίνεται δύο χρόνια μετά να πας σε διαγραφές. Ο Συναγερμός ποτέ δεν ήταν κόμμα διαγραφών.

–**Τι σημαίνει δεν είναι κόμμα διαγραφών; Δηλαδή πότε διαγράφεις κάποιον από ένα κόμμα, αν όχι μετά από τέτοιες συμπεριφορές; Είναι υπουργοί μιας κυβέρνησης, την οποία ο ΔΗΣΥ αντιπολιτεύεται!**

–Έπρεπε να είχαν διαγραφεί από την αρχή. Τώρα είναι αργά και γι' αυτό θεωρώ πιο πρακτική την άλλη προσέγγιση.

–**Να καταργηθεί η πρόνοια για περιορισμό θητειών πριν ακόμη εφαρμοστεί;**

–Διαφωνώ με την κατάργηση του ορίου θητειών είτε για όλους

είτε μόνο για την ηγεσία του κόμματος. Όταν λαμβάνεις μια απόφαση, οφείλεις να την εφαρμόζεις στην πράξη.

–**Βλέπετε προσπάθεια να επωφεληθούν συγκεκριμένα πρόσωπα;**
–Δεν είναι αυτό το θέμα. Δεν γίνεται να καταργηθεί μια πρόνοια πριν καν εφαρμοστεί.

–**Να αποφασίζουν τα μέλη για τον υποψήφιο του κόμματος στις προεδρικές εκλογές;**
–Το αφήνω ανοικτό.

–**Πώς είδατε τη συζήτηση γύρω από το θέμα των τελευταίων ημερών, αν πρέπει ή όχι ο εκάστοτε πρόεδρος του κόμματος να έχει προτεραιότητα για να είναι υποψήφιος για την προεδρία της Δημοκρατίας και πώς κρίνετε τη διαχείριση που έγινε από την ηγεσία;**
–Με ικανοποιεί η δήλωση της προέδρου. Από και πέρα, ο πρόεδρος του κόμματος βάσει καταστατικού δεν είχε ποτέ την προτεραιότητα. Έχει τον πρώτο λόγο

Διαφωνώ με την κατάργηση του ορίου θητειών είτε για όλους είτε μόνο για την ηγεσία του κόμματος. Όταν λαμβάνεις μια απόφαση, την εφαρμόζεις.

για τις διεργασίες και αυτό είναι λογικό, διότι αυτός αναμένεται ότι θα κινήσει τα νήματα. Δείτε το παράδειγμα του Νίκου Αναστασιάδη ως ηγέτη του Συναγερμού, που τελικά πρότεινε μένα για υποψήφιο Πρόεδρο της Δημοκρατίας το 2008. Συνεπώς, δεν χρειάζεται παρέμβαση στο καταστατικό γι' αυτό το θέμα.

–**Συνδέθηκε αυτή η συζήτηση και με το ενδιαφέρον που υπάρχει για τις προεδρικές εκλογές του 2028 από την Αννίτα Δημητρίου και τον Αβέρωφ Νεοφύτου.**
–Δεν πρέπει να γίνει το ίδιο λάθος που έγινε το 2023. Δεν σπκώνει ο χώρος της Κεντροδεξιάς πέραν του ενός υποψηφίου.

–**Και πώς θα αποφευχθεί αυτό;**
–Να τα βρουν μεταξύ τους.

–**Και εδώ φαίνεται να υπάρχουν δυσκολίες.**

–Απαιτώ από την Αννίτα και τον Αβέρωφ να τα βρουν μεταξύ τους. Αυτό μπορεί να γίνει με πρωτοβουλία της προέδρου της παράταξης για συνάντηση. Δεν γίνεται το πάθημα του 2023 να μη μας έχει γίνει μάθημα.

Ο Χριστοδουλίδης χειρίζεται το Κυπριακό περισσότερο επικοινωνιακά

–**Μετά τις επαφές της κας Ρόζμαρι ντι Κάρλο στην Κύπρο ανακοινώθηκε ότι θα πραγματοποιηθεί διευρυμένη συνάντηση για το Κυπριακό στη Γενεύη εντός Μαρτίου. Ποιος μπορεί να είναι οι προσδοκίες τη στιγμή που ο κ. Τατάρ επαναλαμβάνει τις διχοτομικές του θέσεις ή όταν δεν μπορούν να συμφωνήσουν στη διάνοιξη οδοφραγμάτων;**

–Χαιρετίζω την πραγματοποίηση της διευρυμένης διάσκεψης του Μαρτίου, διότι δίνει την ευχέρεια στα μέλη να ορίσουν έναν οδικό χάρτη που θα βάζει τέτοιο πλαίσιο, ώστε να αποτρέψει ενδεχόμενη αποτυχία της διάσκεψης.

–**Ποιος είναι ο στόχος;**
–Η διάσκεψη θα είναι το πρώτο βήμα για την επανέναρξη των συνομιλιών που στόχο έχουν την επανένωση του τόπου.

–**Πώς θα βρεθεί κοινό έδαφος για να επιτευχθεί η επανέναρξη των διαπραγματεύσεων, όταν η μία πλευρά μιλάει για δύο κράτη και**

–**Όπως είπε και ο Αβέρωφ Νεοφύτου, θα υπάρχει μια κοινή στέγη για τη διεθνή κυριαρχία, τη διεθνή προσωπικότητα και την ιθαγένεια και κάτω από αυτή τη στέγη θα υπάρχουν δύο semi-detached σπίτια και ο κάθε νοικοκύρης θα διοικεί το δικό του.**

Μη νομίζει ότι ξεμπερδεύει με δηλώσεις ότι το στάτους κβο είναι απαράδεκτο και ότι ο ίδιος θέλει λύση.

η άλλη για συνέχιση των συνομιλιών από εκεί που διακόπηκαν στο Κραν Μοντανά;

–Αν θα υπάρξει αλλαγή από την τουρκικά πλευρά σχετικά με το θέμα του κοινού εδάφους, αυτό θα προκύψει στην πορεία και όχι α priori, όχι εκ των προτέρων σαν να φαίνεται ότι υπάρχουν όροι που πρέπει να ακολουθηθούν για να ξεκινήσουμε. Πρέπει να μπούμε σε έναν οδικό χάρτη με στάδια και μηχανισμούς και σε αυτό το πλαίσιο να διαπραγματευόμαστε, χωρίς, όμως, να ανακοινωθεί εκ των προτέρων ότι βρέθηκε κοινό έδαφος, διότι θα φανεί ως μια υποχώρηση μεγάλης σημασίας της μιας ή της άλλης πλευράς.

–**Υπέβαλε πέντε προτάσεις λέει ο Πρόεδρος για να υπάρξει θετική κατάληξη στη διάσκεψη.**

–Ελπίζω να αντέξει και ο ίδιος και εκείνοι που κάνουν συνήθως τις διαρροές να μην τις αποκαλύψουν γιατί θα έχουν κακή τύχη. Κι αν όντως παρουσιαστούν ως προτάσεις της πλευράς μας θα απορριφθούν από την άλλη πλευρά.

–**Γιατί το λέτε αυτό;**

–Επειδή υπάρχει μια καχυποψία και στις δύο πλευρές και έτσι, όταν γίνεται πρόταση από τη μία πλευρά, η άλλη την απορρίπτει. Θεωρώ ότι μπορούσε να έκανε μια γενική αναφορά γι' αυτά που ήθελε να προτείνει ή να τα εφαρμόσει στην πράξη κατά την εξέλιξη της διαδικασίας, χωρίς, όμως, να τα παρουσιάσει ως προτάσεις, γιατί θα έχουν την τύχη που είχε το πακέτο προτάσεων που υποβλήθηκε στη συνάντηση για τα οδοφράγματα.

–**Τι θεωρείτε ότι έγινε εκεί;**

–Αντί η έγνοια του κ. Χριστοδουλίδη να είναι η ουσία, επικράτησε πάλι η επικοινωνιακή διαχείριση. Έγινε η συνάντηση με τον κ. Τατάρ και ο Πρόεδρος βγήκε και είπε ότι υπέβαλε ένα πακέτο προτάσεων, λέγοντας ότι είναι «όλα ή τίποτα», ανεξαρτήτως αν οι εκπρόσωποι του προσπαθούν να τα αλλάξουν.

Ο σκοπός της συνάντησης ήταν για τα σημεία διέλευσης, άρα γιατί μπήκαν κι άλλα θέματα; Διότι δίνει

σημασία στο επικοινωνιακό κομμάτι.

–**Βλέπετε επικοινωνιακή διαχείριση του Κυπριακού από τον Πρόεδρο;**

–Ναι, το χειρίζεται περισσότερο επικοινωνιακά, ενώ εκείνο που μετρά είναι οι πράξεις. Μη νομίζει ότι ξεμπερδεύει με δηλώσεις ότι το στάτους κβο είναι απαράδεκτο και ότι θέλει λύση. Άλλο τα λόγια και άλλο οι πράξεις. Δίνει μεγάλη σημασία στην επικοινωνία απευθυνόμενος στο εσωτερικό ακροατήριο, όμως, τον ακούει και ο διεθνής παράγοντας. Έγιναν πολλά λάθη λόγω επικοινωνίας, όπως για παράδειγμα ο χειρισμός της υπόθεσης των σημείων διέλευσης.

–**Ο ίδιος πάντως λέει ότι είναι οι δικές του ενέργειες που οδήγησαν στην αναζωογόνηση της διαδικασίας στο Κυπριακό.**

–Δεν είναι έτσι τα πράγματα. Η στάση Χριστοδουλίδη ενεθάρρυνε τον γ.γ., αλλά δεν ήταν ο μόνος παράγοντας. Ο κ. Γκουτέρες αποφάσισε να ενεργοποιηθεί ξανά γιατί

έλαβε το πράσινο φως κυρίως από την Άγκυρα, έχοντας και τη στήριξη της Ελλάδας.

–**Καταληκτικά, τι πιστεύετε ότι θα μπορούσε υπό αυτές τις συνθήκες να αποτελέσει μια αποδεκτή λύση στο Κυπριακό;**

–Όπως είπε και ο Αβέρωφ Νεοφύτου, θα υπάρχει μια κοινή στέγη για τη διεθνή κυριαρχία, τη διεθνή προσωπικότητα και την ιθαγένεια και κάτω από αυτή τη στέγη θα υπάρχουν δύο semi-detached σπίτια και ο κάθε νοικοκύρης θα διοικεί το δικό του.

–**Αυτό που περιγράφετε εμπίπτει στο πλαίσιο της ομοσπονδίας;**

–Βεβαίως. Η Δημοκρατία θα είναι κράτος-μέλος του ΟΗΕ και της Ε.Ε. και θα εκπροσωπείται σε αυτούς τους οργανισμούς από τη λεγόμενη κοινή στέγη.

–**Και γιατί να συζητήσει κάτι τέτοιο η τουρκική πλευρά;**

–Γιατί θεωρώ ότι αυτή θα είναι η θέση της μετά τα δύο κράτη.

Εσωστρέφεια σε πέντε φάσεις

Κύριο πρόβλημα στον ΔΗΣΥ θεωρείται το '28, όμως το έλλειμμα ηγεσίας και θέσεων είναι που διχάζει το κόμμα

Ο ΔΗΣΥ καλείται να διαχειριστεί τις διαρροές, την απομάκρυνση πρωτοκλασάτων στελεχών που δυσφορούν από τον πολιτικό λόγο που εκφέρει η ηγεσία και κυρίως την αίσθηση που έχει αποτυπωθεί πως μετατρέπεται σε ένα ευκαιριακό κόμμα.

Της ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Όταν η Πινδάρου εξήγγειλε τη διεξαγωγή καταστατικού συνεδρίου, διαβεβαίωσε πως αυτό θα οδηγήσει στη διεύρυνση της παράταξης, πως θα έκλεινε τα ανοικτά κεφάλαια που πλάνωσαν όλο αυτό το διάστημα το κόμμα και θα προσαρμοζόταν στα σύγχρονα πολιτικά δεδομένα. Το πώς από το σύνθημα «Διεύρυνση-Εμβάθυνση-Εκσυγχρονισμός» που ο Συναγερμός έθεσε ως διακύβευμα του καταστατικού συνεδρίου, η συζήτηση μετέτρεψε το συνέδριο σε μία νέα μεγάλη κρίση, είναι ένα ζήτημα που απασχόλησε εντόνως και τα κομματικά πηγαδάκια. Η αλήθεια, ωστόσο, είναι πως για να μπορεί ένα κόμμα να κλείσει τα ανοικτά κεφάλαια και στην ουσία να προχωρήσει στη διεύρυνση που επαγγέλλεται, θα έπρεπε μέσω του καταστατικού συνεδρίου να είχε συγκεκριμένη στόχευση για το ποιες αλλαγές θέλει να αφήσει ως παρακαταθήκη και κυρίως για το πού θέλει να πάρει το κόμμα. Το καταστατικό συνέδριο έχει ολοκληρωθεί, όμως, εκτός από τις αλλαγές που έχουν περάσει, ο ΔΗΣΥ πρέπει να δει πλέον τα ζητήματα ουσίας που τον αφορούν. Έχει χάσει εδώ και καιρό τον ιδεολογικό του προσανατολισμό, το πού θέλει να πάρει τη χώρα ως κόμμα, έχουν επικρατήσει οι προσωπικές ατζέντες και οι τακτικισμοί, ενώ η πίτα από τον Νίκο Χριστοδουλίδη και το τι ακολούθησε αποτέλεσε την τέλεια καταιγίδα για ένα κόμμα, που ακόμα φαντάζει αμύχανο να πολιτευθεί, να αντιπολιτευθεί και να σταθεί στα πόδια του.

Με γνώμονα τις προεδρικές

Δεν είναι λίγοι εκείνοι που θεωρούν πως τα προβλήματα του κόμματος πηγάζουν από τις προσωπικές ατζέντες στελεχών και τις βλέψεις για τις προεδρικές εκλογές του 2028. Μία επανάληψη δηλαδή όσων εκτυλίχθηκαν από το 2018 για τις προεδρικές του 2023. Αυτό διαφάνηκε εδώ και καιρό, όταν ο Αβέρωφ Νεοφύτου δεν απέκλεισε το ενδιαφέρον του για τις προεδρικές εκλογές και η Αννίτα Δημητρίου απάντησε με νόημα πως τον πρώτο λόγο τον έχει

ο πρόεδρος του κόμματος και κατ' επέκταση η ίδια. Όλο το διάστημα συνεπώς υπήρχε μία έντονη συζήτηση στελεχών στο παρασκήνιο για το τι προνοεί το καταστατικό του κόμματος και τα σενάρια που παίζουν γύρω από αυτό. Με δεδομένο ότι στο παρελθόν διεκδίκησε ο Γιαννάκης Μάτσος απέναντι από τον ιδρυτικό ηγέτη του κόμματος Γλαύκο Κληρίδη και η Ελένη Θεοχάρους απέναντι από τον τότε πρόεδρο του ΔΗΣΥ Νίκο Αναστασιάδη, καλλιεργήθηκε η αίσθηση πως ο Αβέρωφ Νεοφύτου θα διεκδικούσε απέναντι από την Αννίτα Δημητρίου, αν η τελευταία θα ήθελε να διεκδικήσει. Λαμβάνοντας, όμως, υπόψη ότι ο τώας πρόεδρος του ΔΗΣΥ έχει σθεναρούς υποστηρικτές στον σκληρό πυρήνα του κόμματος και δεν είναι σίγουρο πόσο αποδεκτός είναι από την ευρύτερη βάση, η εισήγηση επιλογής του προεδρικού υποψηφίου από τη βάση, θεωρήθηκε ως η προσπάθεια της Πινδάρου να ανακόψει τις φιλοδοξίες του Αβέρωφ Νεοφύτου. Αυτό, σε συνδυασμό με όσα εκτυλίχθηκαν στο εκτελεστικό γραφείο και την κοινοβουλευτική ομάδα, πυροδότησαν τις αντιδράσεις.

Το ερώτημα της Αννίτας και ο Τορναρίτης

Η Αννίτα Δημητρίου διερωτήθηκε στο εκτελεστικό γραφείο ποιο είναι το κίνητρο κάποιου να μπαίνει στη θέση του προέδρου ενός κόμματος, αν αυτό δεν σημαίνει παράλληλα και τη διεκδίκηση της Προεδρίας. Δεν ήταν σίγουρα πρόταση που κατατέθηκε, αν και ο πιο στενός της συνεργάτης στο κόμμα, ο Νίκος Τορναρίτης, σε συνεδρία στην κοινοβουλευτική ομάδα έθιξε το θέμα ξανά, εγείροντας ερωτήματα για τα κίνητρα. Πιο συγκεκριμένα, ο κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του ΔΗΣΥ υποστήριξε λίγο πριν από την ολοκλήρωση της συνεδρίας ότι από τη στιγμή που ο πρόεδρος του κόμματος εκλέγεται από τη βάση του κόμματος, τότε έχει τη νομιμοποίηση να είναι εκείνος ο υποψήφιος για τις προεδρικές εκλογές. Η πρόεδρος του ΔΗΣΥ αποχώρησε από την αι-

θουσα, εξηγώντας πως το θέμα την αφορά και δεν πρέπει να είναι παρούσα, χωρίς ωστόσο να υπάρξει καμία κατάληξη μπροστά στα γεμάτα απορία στελέχη. Κατά πόσο λοιπόν ήθελε, σε συνεννόηση με τον Νίκο Τορναρίτη, να τεθεί σε ψηφοφορία κάτι τέτοιο και έκαναν πίσω μετά τις αντιδράσεις ή αν ήταν απλώς μια θεωρητική συζήτηση εντός των συλλογικών οργάνων, είναι ανοικτό. Το σίγουρο είναι πως επιβεβαίωσε τις βλέψεις της κας Δημητρίου για το 2028 και την ανασφάλειά της για το

Το ερώτημα που έθεσε η Αννίτα Δημητρίου στο εκτελεστικό και το σιγοντάρισμα από Τορναρίτη που άνοιξε τον ασκό του Αιόλου.

Ο ΔΗΣΥ βρίσκεται σε μία από τις μεγαλύτερες κρίσεις στην ιστορία του και η ηγεσία φαίνεται ανήμπορη να διαχειριστεί την κατάσταση.

ενδεχόμενο αμφισβήτησης. Δεν είναι βεβαίως κακό κάποιο πολιτικό πρόσωπο να έχει αυτή τη φιλοδοξία, ιδιαίτερα η πρόεδρος ενός κόμματος. Δεν είναι όμως και μυστικό εντός του ΔΗΣΥ ότι η Αννίτα Δημητρίου δυσφορεί στο κουστούμι του κομματάρχη, καθώς πολλές φορές έχει αφήσει να εννοηθεί πως θυσιάζει πολιτικό κεφάλαιο με την παρουσία της στην προεδρία του ΔΗΣΥ, ενώ θα μπορούσε να παραμείνει στη θαλαπωρή και την προσοασία που της προσέφερε η προεδρία της Βου-

λής. Εμπεδώνοντας έτσι την αίσθηση πως η προεδρία του κόμματος είναι για την ίδια απλώς ένα αναγκαίο σκαλί για τη διεκδίκηση της προεδρίας της Δημοκρατίας.

Το μέλλον του Διπλάρου

Βεβαίως δεν είναι μόνο οι προσωπικές φιλοδοξίες για τις προεδρικές εκλογές του 2028, είναι ένα γενικότερο αίσθημα σε κομματικούς κύκλους, πως το καταστατικό συνέδριο είχε εξαρχθεί ως στόχο την εξασφάλιση των προσωπικών συμφερόντων της ηγεσίας. Ζήτημα το οποίο απασχόλησε έντονα ήταν αυτό των θητειών και του περιορισμού τους, που υιοθετήθηκε το 2018 πανηγυρικά (το καταψήφισαν τρεις) και δεν εφαρμόστηκε ακόμη. Η εισήγηση που προήλθε από μέλη για την κατάργηση του περιορισμού θητειών ή την κατάργηση αποκλειστικά για την ηγεσία, δεδομένου ότι επηρεάζονται το 2026 ο Ευθύμιος Διπλάρος και ο Νίκος Τορναρίτης, ενώ το 2031 η Αννίτα Δημητρίου ήταν αρκετή για να ενισχύσει την καχυποψία γύρω από τα κίνητρα των αλλαγών. Ήταν κάτι για το οποίο επέμεινε έντονα και ο Ονούφριος Κουλλά, ότι το κόμμα θα φανεί ανακόλουθο αν δεν εφαρμοστεί καθόλου. Αυτή η αναστάτωση οδήγησε και την ηγεσία να δημοσιοποιήσει πως θα ήταν εναντίον μιας τέτοιας κατάργησης. Τα βλήματα στρέφονταν από την αρχή προς τον Ευθύμιο Διπλάρο και το τι προτίθεται να κάνει, καθώς ξεκαθάρισε πως δεν πρόκειται να είναι ξανά υποψήφιος στις βουλευτικές εκλογές. Αυτό που λέγεται έντονα είναι πως ο ίδιος θα προετοιμαστεί το επόμενο διάστημα ούτως ώστε να διεκδικήσει την προεδρία του ΔΗΣΥ.

Το πλαφόν ως καθρέφτης

Όμως, το να παρουσιάζεται ως το κύριο πρόβλημα του ΔΗΣΥ το παιχνίδι εξουσίας είναι λίγο πολύ μία απλοϊκή απάντηση σε ένα πολύ σύνθετο ζήτημα. Τα προβλήματα στον ΔΗΣΥ δεν άρχισαν άλλωστε το 2023 με τη διεκδίκηση δύο συναγερμικών

υποψηφίων, αλλά η εν γένει κρίση του κόμματος οδήγησε εκεί. Για μεγάλη μερίδα στελεχών, η ηγεσία περιορίζεται σε τακτικισμούς αγνοώντας πως η αιτία των δεινών είναι η απουσία πολιτικής θέσης και πολιτικού βάθους. Σε τέτοιο σημείο που το κόμμα φαίνεται να έχει χάσει τον προσανατολισμό του. Ενδεικτικό της θολής ιδεολογικής κατάστασης, όμως, είναι το τι εκτυλίχθηκε στον ΔΗΣΥ γύρω από το πλαφόν του νερού. Προκάλεσε γενικώς αίσθηση η υποστηρικτική θέση του ΔΗΣΥ σε αυτή την πρόταση, νοουμένου ότι ερχόταν σε πλήρη αντίθεση με τα όσα πρεσβεύει ένα κόμμα της Δεξιάς, φιλελεύθερο με έμφαση στην ελεύθερη αγορά. Το κόμμα διχάστηκε κατά τη διάρκεια της ψηφοφορίας, με τους Αβέρωφ Νεοφύτου—ο οποίος έσπευσε να εξηγήσει τους λόγους διαφωνίας του στην ολομέλεια της Βουλής—Δημήτρη Δημητρίου, Ονούφριο Κουλλά, Χάρη Γεωργιάδη, Σάβια Ορφανίδου και Ρίτα Σούπερμαν να ψηφίζουν εναντίον της επίσημης θέσης του κόμματος. Είχε προηγηθεί συζήτηση στην κοινοβουλευτική ομάδα, με τον αναπληρωτή πρόεδρο Ευθύμιο Διπλάρο να μην κρύβει τη δυσφορία του απέναντι στους διαφωνούντες, υποστηρίζοντας ότι η εναντίωση σε μία τέτοια πρόταση θα προκαλέσει τη δυσάρεσκεια μερίδας των πολιτών.

Επικράτησε το ευκαιριακό

Η περίπτωση της διχογνωμίας για το πλαφόν στο νερό και των δηλώσεων Διπλάρου είναι ενδεικτική της παθογένειας που επικρατεί μέσα στον ΔΗΣΥ. Αποδεικνύει όμως και το γεγονός ότι το κόμμα της Δεξιάς με τη σημαία της πολυφωνίας, όχι μόνο έχασε την ιδεολογική του ταυτότητα, αλλά τείνει να καταστεί κόμμα ευκαιριακό, λαμβάνοντας αποκλειστικά υπόψη τι θέλει ο κόσμος που το ψηφίζει. Αυτό απέδειξε άλλωστε και η ευκαιριακή πλεύση δεξιότερα, όταν το κόμμα επικείμενη να προτάξει το σύνθημα «πατρίσ-θηρσκειά-οικογένεια» με το μνημόσυνο του Γρίβα, την επαναφορά ελληνικών σημαίων και συνθημάτων, αλλά και την αλλαγή στάσης στα δικαιώματα των ΛΟΑΤΚΙ.

Λίγο συμπολίτευση και λίγο αντιπολίτευση

Εξαιτίας των συνεκών αντιφάσεων και της ατολμίας που επιδεικνύει η ηγεσία στο να ακολουθήσει θέσεις αρχών παρά το ρίσκο, στελέχη που είχαν πρωταγωνιστήσει το προηγούμενο διάστημα, κρατούν πλέον αποστάσεις ασφαλείας. Πολλοί που ήταν πρωταγωνιστές στη διακυβέρνηση Αναστασιάδη αλλά και στο κόμμα πρωτύτερα, νιώθουν ότι το κόμμα πλέον δεν τους εκφράζει με τον τρόπο που πολιτεύεται. Το πιο ενδεικτικό παράδειγμα είναι ο

εκπρόσωπος Τύπου του ΔΗΣΥ, Ονούφριος Κουλλά και του οποίου η παραίτηση φαίνεται να είναι ένα ζήτημα που δεν έληξε. Ο παροπλισμός κάποιων εξ αυτών των στελεχών συνδέεται με την αμφίρροπη στάση του κόμματος στο κατά πόσο είναι ή όχι αντιπολίτευση. Η ηγεσία φοβήθηκε να λάβει μέτρα απέναντι στους Συναγερμικούς που βρίσκονται στην κυβέρνηση Χριστοδουλίδη και για τη διαγραφή τους κρύφτηκε πίσω από το πρόσχημα του μεγάλου

χρονικού διαστήματος που πέρασε για να γίνει κάτι τέτοιο. Η κίνηση της ηγεσίας να στηρίξει τελικώς την πρόταση για απώλεια της ιδιότητας μέλους, θα καταδείξει, αν θα εκτονωθεί η κρίση. Η μεγάλη περιόδο που επιπλήθε μέχρι την τελική απόφαση άνοιξε την πόρτα σε αντικομματικές συμπεριφορές δεδομένου ότι κανείς δεν έχει οποιαδήποτε συνέπεια, ούτε στην τελική σέβεται το κόμμα. Ενδεικτική άλλωστε και η στάση του πρώην βου-

λευτή του ΔΗΣΥ Ευγένιου Χαμπουλλά που από τη μια έστειλε εισηγήσεις στο καταστατικό συνέδριο και από την άλλη έσערνε τον χορό στην πορεία που οργάνωσε το ΕΛΑΜ εναντίον των μεταναστών.

Το φίδι και τα αβγά του

Όμως, το μεγαλύτερο πρόβλημα που καλείται να διαχειριστεί ο Συναγερμός αυτή τη στιγμή είναι το ΕΛΑΜ. Η εκλογή του πρώην βουλευτή του ΔΗΣΥ Ανδρέα Θεμιστο-

κλέους με το ΕΛΑΜ το 2021, η μεταγραφή του αντιπροέδρου του κόμματος Μάριου Πελεκάνου στο κόμμα της Ακροδεξιάς και το σπμερινό φλερτ προσώπων που ήταν στον ΔΗΣΥ, όπως ο Ανδρέας Παπαχαράλαμπος (διεκδικούσε απέναντι από τον Χριστόφορο Φωκαΐδη την προεδρία της ΝΕΔΗΣΥ) και του πρώην βουλευτή Αμμοχώστου Ευγένιου Χαμπουλλά, καταδεικνύει πέραν του τυχοδιωκτισμού των προσώπων, το πόσο κοντά βρίσκον-

ται τα δύο κόμματα. Τόσο κοντά που εκτός από ψηφοφόροι φαίνεται πλέον να μετακινούνται και στελέχη. Ο ΔΗΣΥ περνά μία από τις μεγαλύτερες κρίσεις στην ιστορία του. Έστω κι αν το καταστατικό που δικασω έχει πλέον τελειώσει, αυτό που μένει είναι πως το κόμμα είναι σε τέτοιο βαθμό δικασμένο, με τόσα ανεπίλυτα προβλήματα, με μια ηγεσία που στέλνει καθημερινά το μήνυμα πως δεν μπορεί να διαχειριστεί την κρίση και στην ουσία, δεν θέλει.

Την επόμενη μέρα του συνεδρίου ο Νικόλας Παπαδόπουλος δεν θα έχει άλλη επιλογή πέραν του να φορτσάει, παρασέρνοντας μαζί του και το υπόλοιπο κόμμα ενόψει και των βουλευτικών του 2026.

Της **ΟΡΙΑΝΑΣ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Στους διαδρόμους του ΔΗΚΟ το τελευταίο διάστημα αυτό που ψιθυρίζεται είναι η ανύπαρκτη επικωνία των μελών της ηγετικής πυραμίδας σε ουσιώδη ζητήματα με αποτέλεσμα, όπως εκτιμάται, το κόμμα να διανύει περίοδο απραξίας. Οι ίδιοι ψιθυροί επιμένουν πως ο πρόεδρος Νικόλας Παπαδόπουλος φέρεται να κρατά αποστάσεις, επιλέγοντας να διαχειρίζεται σημαντικά ζητήματα, όπως οι επερχόμενες βουλευτικές εκλογές, προσωπικά κρατώντας τα υπόλοιπα στελέχη στο σκοτάδι.

Ακόμη και στα θέματα επικαιρότητας το ΔΗΚΟ αργεί να αντιδράσει—αν αντιδράσει—καθώς πολλές φορές κάθε αξιωματούχος τοποθετείται κατά το δοκούν, γνωρίζοντας πως δεν θα έχει συνέπειες. Μάταια τα στελέχη, ακόμη και τα μέλη της Γραμματείας, αναμένουν μία τοποθέτηση από πλευράς του προέδρου, μιας και το μήνυμα ποτέ δεν φτάνει στα σχετικά γκρουπ επικοινωνίας.

Στελέχη που έχουν περάσει και άλλες δύσκολες εκλογικές αναμετρήσεις δικαιολογούν την περιρρέουσα ατμόσφαιρα, σημειώνοντας ότι συνήθως αυτή είναι η στάση που επιλέγει το κόμμα να συντηρεί μεταξύ εκλογικών αναμετρήσεων.

Αναμένουν, μάλιστα, ότι η εικόνα θα διαφοροποιηθεί μετά και το Πολιτικό και Καταστατικό Συνέδριο που έχει οριστεί για τις 22 και 23 Μαρτίου, λέγοντας χαρακτηριστικά ότι από την επόμενη μέρα ο Νικόλας Παπαδόπουλος δεν θα έχει άλλη επιλογή πέραν του να φορτσάει, παρασέρνοντας μαζί του και το υπόλοιπο κόμμα ενόψει και των βουλευτικών εκλογών του 2026. Σε διαφορετική περίπτωση, όπως σημειώνουν, θα πρέπει να παραιτηθεί.

Στόχος... συνέδριο

Πάντως, στόχος της ηγεσίας του ΔΗΚΟ είναι η πραγματοποίηση

Ηρεμία πριν από τη θύελλα στο ΔΗΚΟ

Συνέδριο και βουλευτικές θα βγάλουν το κόμμα από την επικίνδυνη απραξία των τελευταίων μηνών

ενός συνεδρίου έξω απ' τα συνηθισμένα, με πάνελ και θεματικές συζητήσεις ώστε να δοθεί λόγος και χρόνος στους συμμετέχοντες για ουσιαστικές παρεμβάσεις.

Βέβαια αυτό που αναμένεται με ενδιαφέρον είναι η τοποθέτηση του ίδιου του Νικόλα Παπαδόπουλου, αν συνυπολογίσει κανείς πως το συνέδριο αποφασίστηκε στο πλαίσιο της προσπάθειας για ουσιαστική αποτίμηση του κακού εκλογικού αποτελέσματος για το ΔΗΚΟ στις διπλές εκλογές του Ιουνίου—έλαβε μόλις 9,72%—και την προσπάθεια επανασύστασης και εκσυγχρονισμού του, ώστε να φτάσει πιο κοντά στους πολίτες.

Ωστόσο, θα πρέπει να σημειωθεί ότι το ΔΗΚΟ προχώρησε σε Πολιτικό και Καταστατικό Συνέδριο στις 14 Μαΐου του 2023, και αν ανατρέξει κανείς στις αποφάσεις θα αντιληφθεί πως λήφθηκαν καταστατικές αλλαγές με στόχο τον εκσυγχρονισμό της λειτουργίας του κόμματος και δόθηκαν εργαλεία για άνοιγμα στην κοινωνία των πολιτών. Αποφάσεις για τις οποίες, όπως φάνηκε στην πορεία, δεν υπήρξε η πολιτική βούληση να υλοποιηθούν, καθώς ένα χρόνο μετά το κόμμα επέστρεψε μείωση των

ποσοστών στις Ευρωεκλογές. Η μόνη από τις αποφάσεις που φαίνεται πλέον να βρίσκεται σε εξέλιξη και επί της ουσίας, όπως σημειώνεται, να λειτουργεί, είναι οι πολιτικές ομάδες που μέσα από θεματικές ημερίδες και ουσιαστικό διάλογο για ζητήματα που απασχολούν την κοινωνία καταλήγουν σε χρήσιμα συμπεράσματα που συμβάλλουν στη διαμόρφωση των θέσεων του κόμματος.

Μάλιστα, στην πλειονότητά τους τα κομματικά στελέχη θέτουν και τον προβληματισμό τους, αν εννέα μήνες μετά μπορεί να υπάρξει μια σε βάθος ανάλυση για την πτώση των ποσοστών του ΔΗΚΟ, ενώ διερωτώνται ποια η χρησιμότητα για εκ νέου συζήτηση των καταστατικών αλλαγών και κατά πόσον την παρούσα στιγμή θα συμβάλουν στη ζητούμενη ανοδική πορεία.

Πάντως, η προθεσμία υποβολής προτάσεων έχει λήξει και το επόμενο χρονικό διάστημα αναμένεται σύγκληση των αρμοδίων οργάνων ώστε να υπάρχει ξεκαθάρισμα και κατηγοριοποίησή τους πριν από το συνέδριο. Μία από τις προτάσεις αναμένεται να είναι και αυτή του ορίου ηπαιτών των βουλευτών, αν και πρακτικά στο ΔΗΚΟ αυτό δεν

φαίνεται να αποτελεί ουσιαστικό πρόβλημα.

Τα ψηφοδέλτια

Κυρίαρχο ζήτημα αυτή την περίοδο δείχνει να είναι η κατάρτιση των ΔΗΚΟϊκών ψηφοδελτίων για τις βουλευτικές εκλογές του 2026, με τα δεδομένα να μην διαφοροποιούνται δραματικά. Στη Λευκωσία Νικόλας Παπαδόπουλος, Χριστιάνα Ερωτοκρίτου και Χρύσης Παντελίδης επαναδιακδικούν, ενώ δεν έχει ξεκαθαρίσει ακόμη αν θα διεκδικήσει έδρα ο γενικός γραμματέας του ΔΗΚΟ Γιώργος Σολωμού. Στη Λεμεσό επαναδιακδικεί ο Πανίκος Λεωνίδου, ενώ η δεύτερη θέση που αυτή την ώρα έχει ο Παύλος Μυλωνάς θα αδειάσει μετά και την απόφασή του να μην κατέβει. Φέρεται πάντως ότι ο κ. Λεωνίδου έχει ήδη προσεγγίσει, σε συνεννόηση με τον πρόεδρο του κόμματος, πιθανούς υποψήφιους με στόχο να ενδυναμώσει το ψηφοδέλτιο της Λεμεσού.

Βέβαια, ο Παύλος Μυλωνάς έχει ανακοινώσει επίσημα την ίδρυση ενός πολιτικού παρατηρητηρίου μαζί με τους βουλευτές Κωστή Ευσταθίου και Ζαχαρία Κουλία με στόχο, όπως ανέφερε σε συνέν-

τευξη του στην «Κ» και στον Αντρέα Κημήτρη, «να αναδείξουν την ανάγκη διατήρησης της ελληνικής ταυτότητας, να συνδράμουν στον αγώνα κατά της διαφθοράς και να παρεμβαίνουν στις εξελίξεις σχετικά με το Κυπριακό».

Μία δήλωση που προκάλεσε έντονες αντιδράσεις μεταξύ ΔΗΚΟϊκών, οι οποίοι ζήτησαν περαιτέρω διευκρινίσεις από τον κ. Μυλωνά, με τον τελευταίο να τους καθησυχάζει πως δεν υπάρχει πρόθεση το παρατηρητήριο να κατέλθει στις επόμενες βουλευτικές εκλογές. Αυτή η εξήγηση βέβαια μπορεί να μην ικανοποίησε, αλλά κανείς δεν αντέδρασε ακολουθώντας τη στάση Νικόλα Παπαδόπουλου, με κάποιους να υποστηρίζουν πως δεν είναι η ώρα να ανοίγουν μέτωπα και να δημιουργούν περαιτέρω εσωτερικές διενέξεις. Υπάρχουν, ωστόσο, και κορυφαία στελέχη που νιώθουν απογοήτευση και κάνουν λόγο για «κατάντι», μιας και η ανοχή που επιδεικνύεται αποδεικνύει και την απουσία δυναμικής εκ μέρους του ΔΗΚΟ τόσο σε δράση όσο και σε αντίδραση.

Πάντως, το ερώτημα που αιωρείται είναι και με ποιες προσωπικότητες ο Νικόλας Παπαδόπουλος συζητά πιθανώς αυτή την ώρα, ώστε να συμπεριληφθούν στο ψηφοδέλτιο. Το όνομα του Πανεπιστημιακού Λεόντιου Κωστήρικκη είναι πάντα στο τραπέζι όπως και της Ελένης Θεοκάρους. Απομακρυσμένη παρά τις φημολογίες θεωρείται η επιτροπή Άγγελου Βότση, αν και παλαιότερα υπήρξε μια σχετική συζήτηση με τον Νικόλα Παπαδόπουλο. Ορισμένοι σημειώνουν ότι πιθανώς ο τελευταίος, αν και κρατά κλειστά τα χαρτιά του ακόμη και από τους συνεργάτες του, να θελήσει να δώσει το στίγμα σε σχέση με πιθανές συνεργασίες στο επερχόμενο συνέδριο όπου πιθανώς να δούμε και νέα πρόσωπα, φίλους του κόμματος όπως τους αποκαλούν, που θα συμπεριληφθούν στο ψηφοδέλτιο.

Προεδρικό και ΔΗΚΟ

Στο συνέδριο αναμένεται να παραστεί και ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας Νίκος Χριστοδουλίδης, όμως το καλωσόρισμα ίσως να μην είναι το ίδιο θερμό με εκείνο του Μαΐου του 2023. Οι σχέσεις Προεδρικού και ΔΗΚΟ διανύουν δύσκολη περίοδο, μάλιστα δεν είναι λίγοι, ακόμη και άνθρωποι που συνεργάστηκαν σθεναρά για εκλογή Χριστοδουλίδη, που σημειώνουν πως πλέον ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας τούς δείχνει καθαρά πως δεν τον πολυενδιαφέρει η στήριξη του ΔΗΚΟ. Τουλάχιστον όχι όσο το 2023, όταν ο τελευταίος αξιοποιούσε τα στελέχη του ΔΗΚΟ για πρόσβαση στα ΜΜΕ ή στις προεκλογικές συγκεντρώσεις. Μάλιστα, πιστεύουν πως το κόστος πλέον που έχει πληρώσει το ΔΗΚΟ για κυβερνητικές αποφάσεις είναι μεγάλο, ασχέτως αν για τις πλείστες όχι μόνο δεν είχε λόγο αλλά ούτε καν ενημέρωση. Κοινή δε διαπίστωση όλων είναι πως δεν υπάρχουν περιθώρια νέας αποτυχίας ενόψει βουλευτικών, μιας και από το ποσοστό που θα λάβει το κόμμα στις βουλευτικές εκλογές του 2026 θα κριθούν και τα περαιτέρω βήματα, ενώ οι σταυροί που θα λάβει ο κάθε υποψήφιος πιθανώς να διαμορφώσουν τις ισορροπίες και τις δυναμικές εντός του κόμματος. Γι' αυτό και από τα πρώτα δείγματα γραφής αντιλαμβάνεται κανείς πως το παιχνίδι ενόψει 2026 παίζεται ατομικά και όχι ομαδικά. Άλλωστε, τις βουλευτικές ακολουθεί η ανάδειξη του προέδρου της Βουλής και εκεί, όπως αναφέρουν γνώστες του πολιτικού παιχνιδιού, θα διαφανεί και το πώς θα κινηθεί το ΔΗΚΟ ενόψει προεδρικών.

Οι σταυροί που θα λάβει ο κάθε υποψήφιος πιθανώς να διαμορφώσουν τις ισορροπίες και τις δυναμικές εντός του κόμματος. Γι' αυτό και από τα πρώτα δείγματα γραφής αντιλαμβάνεται κανείς πως το παιχνίδι ενόψει 2026 παίζεται ατομικά και όχι ομαδικά.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΔΗΜΗΤΡΗ Μ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ**

Χρειαζόμαστε και άλλα φωτοβολταϊκά πάρκα;

Την Πέμπτη ο υπουργός Ενέργειας ανακοίνωσε στην Επιτροπή Ελέγχου της Βουλής πως τερματίζεται το εμπόριο των αδειών για τα φωτοβολταϊκά πάρκα. Θα έχουν λείπει περίοδο υλοποίησης και η άδεια δεν μπορεί να μεταβιβάζεται. Στην ενέργεια, λοιπόν, εκτός όλων των άλλων, ευδοκίμησε και ένα παραεμπόριο πολλών εκατομμυρίων ευρώ που το αφήσαμε να ακμάζει και να ακμάζει σφυρίζοντας αδιάφορα για πάνω από δέκα χρόνια.

Λίγες μέρες νωρίτερα ο ίδιος υπουργός μάς είπε πως δεν θα έχουμε μείωση της τιμής της ενέργειας μέσα στο 2025, ενώ λίγες μέρες αργότερα ο πρόεδρος της ΑΗΚ μας

είπε, πάλι στη Βουλή, πως δεν βλέπει πως θα μειωθεί η τιμή του ηλεκτρισμού ούτε το 2025 αλλά ούτε το 2026. Σήμερα έχουμε ενέργεια που παράγεται και την πετάμε γιατί δεν έχουμε ούτε μηχανισμούς αποθήκευσης αυτής της ενέργειας που δεν μπορεί να την απορροφήσει το δίκτυο, αλλά ούτε και δίκτυο αναβαθμισμένο για να μπορεί να διοχετεύσει αυτή την παραγόμενη ενέργεια στο μίγμα ενέργειας.

Την ίδια ώρα έχουμε ήδη αδειοδοτημένα πάρκα που αν υλοποιηθούν μόνο αυτά, θα έχουμε παραγωγή ενέργειας μόνο από φωτοβολταϊκά υπερδιπλάσια των αναγκών της χώρας. Αν θέλουμε επιπλέον παραγωγή από φωτοβολταϊ-

κά, ως λειτουργήσουμε λίγο πιο δημοκρατικά, και ως δώσουμε την ευκαιρία να συμβάλουν στην παραγωγή όλοι οι πολίτες της χώρας. Και αυτοί που μένουν σε πολυκατοικίες, και σε διατηρητέα κτίρια. Και ως ενισχύσουμε τη δυνατότητα αποθήκευσης της ενέργειας στα νοικοκυριά και όχι στα πάρκα. Αν ο παραγωγός θέλει να αποθηκεύσει την ενέργεια που παράγει, ας φροντίσει να το πράξει. Γιατί πρέπει να του επιχορηγήσει το κράτος την επιχειρηματική του δράση;

Η μεταβατική ρύθμιση θυμίζει άλλα προσωρινά μέτρα που συχνά γίνονται μόνιμα. Είμαστε ήδη στον όγδοο χρόνο, προκαλεί στρεβλώσεις στην αγορά ενέργειας που

την πληρώνουν όσοι τιμολογούνται από την ΑΗΚ, δηλαδή όλοι εμείς, πέραν του 80% των καταναλωτών και των επιχειρήσεων. Εδώ έχουμε και τα υπερκέρδη των παραγωγών, αφού η τιμή πώλησης της ενέργειας που παράγουν είναι λίγο πιο χαμηλή από την τιμή πώλησης της ΑΗΚ. Άρα κάθε φορά που η ΑΗΚ βάζει αύξηση στο τιμολόγιο, οι παραγωγοί ενέργειας από το αγαθό, τον ήλιο, εισπράττουν περισσότερα έστω και αν αυτό δεν έχει καμία σχέση με το δικό τους κόστος παραγωγής.

Το σημαντικό ερώτημα που τίθεται είναι αν, με αυτά τα δεδομένα, το γεγονός πως δεν θα βοηθήσει στη μείωση της τιμής ενέργειας η αύξηση των φωτοβολταϊκών πάρ-

κων, χρειάζεται να αδειοδοτηθούν και άλλα πάρκα. Προσωπικά πιστεύω πως σε αυτό το στάδιο χρειάζεται να κάνουμε ένα βήμα πίσω, να επικεντρωθούμε στην αποθήκευση, να βελτιώσουμε το δίκτυο μεταφοράς, να ανανεώσουμε τις γερασμένες γεννήτριες. Χρειάζεται επίσης να τολμήσουμε να αλλάξουμε τους όρους του παιχνιδιού. Αφού πρώτα κάνουμε παραδοχές. Πως ήταν λάθος να αφήσουμε εκτός παραγωγής ΑΠΕ την ΑΗΚ και τώρα εκτός αποθήκευσης. Πως κάναμε εγκληματικά λάθη εδώ και σχεδόν δύο δεκαετίες που σκοτώνουν μέχρι σήμερα τα όνειρα και τις προοπτικές σχεδόν δύο γενιών. Πως ναι, θυσιάσαμε τους πολλούς, για τους λί-

γους, το δημόσιο συμφέρον για το συμφέρον των λίγων. Αφού τολμήσουμε να τα πούμε αυτά, ας έρθουμε με κινήσεις ριζικής αλλαγής και να δώσουμε ανάσες στον κόσμο. Τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας να μιλά 50 λεπτά, να διαβάσει 4.000 χιλιάδες λέξεις και να αφιερώσει 108 για την ενέργεια. Χωρίς μάλιστα να λείει και τίποτε. Με τις υγιείς μας.

Ο κ. Δημήτρης Δημητρίου είναι Βουλευτής Λευκωσίας ΔΗΣΥ, πρόεδρος Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Θεσμών twitter: @dmdemetriou

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Σοβαρότητα ζητήματα που άπτονται των βασικών κυβερνητικών πυλώνων πολιτικής για το κράτος δικαίου αλλά και χρηστής διοίκησης προκύπτουν από την τροπή που έχει προσλάβει μια εξόφθαλμη περίπτωση παρανομιών με την ανέγερση τουριστικής μονάδας στο Λατοσί. Πρόκειται για το τουριστικό συγκρότημα τεσσάρων αστέρων, ισραηλινών συμφερόντων, Zening Hotel Eco Resort σε χώρο που λειτουργούσε το Elia Latchi Holiday Village, τα κατασκευαστικά έργα του οποίου έχουν ένα ιστορικό διαπιστωμένων παρανομιών, από την αρμόδια πολεοδομική αρχή Πάφου από ενάρξεως του έργου το 2023. Τα ζητήματα που φαίνεται να αναφύονται αφορούν τον ΕΟΑ Πάφου και το αρμόδιο Τμήμα Αδειοδότησης και Ανάπτυξης και έχουν να κάνουν με τους χειρισμούς που έγιναν από το 2023 μέχρι και σήμερα που αντί άρσης των παρανομιών, ενδεχομένως να οδηγήσουν σε νομιμοποίησή τους. Εξέλιξη που αναμφίβολα καταπατά τη βασική αρχή του κράτους δικαίου πως όλοι οι πολίτες είναι ίσοι απέναντι στον νόμο. Όπως προκύπτει από την εξέλιξη των πραγμάτων, στη συγκεκριμένη περίπτωση, αφήνεται να αιωρείται πως στον βωμό της οποίας ανάπτυξης μπορούν να προσπεραστούν οι ασφαλιστικές δικλείδες που θέτει το νομοθετικό πλαίσιο για μια ανάπτυξη εξισορροπημένη κοινωνικά και περιβαλλοντικά και αισθητικά. Ωστόσο, αυτό που παραμένει ως μέγα ερώτημα είναι αν πίσω από τις εξελίξεις υπάρχει πολιτική παρουσία η οποία έσπρωξε προς υπερπήδηση των όποιων «εμποδίων» του επενδυτή. Επίσης, ως ερώτημα τίθεται το τι προτίθεται να πράξει η κυβέρνηση, η οποία είναι ενήμερη εδώ και μεγάλο χρονικό διάστημα για τις παρανομίες.

Η γνωμάτευση

Το βάρος των αποφάσεων που εκ των πραγμάτων πρέπει να ληφθούν το επόμενο διάστημα βρίσκεται στον ΕΟΑ Πάφου, ο οποίος ως η αρμόδια πολεοδομική αρχή, με βάση τη μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης, θα πρέπει να προσπεράσει τις διαπιστωμένες από τον ίδιο παρανομίες και να τις νομιμοποιήσει. Στην επόμενη συνεδρία του Συμβουλίου του ΕΟΑ Πάφου θα πρέπει να παρουσιαστεί έκθεση του Τμήματος Περιβάλλοντος, η οποία είναι θετική στη μετατροπή της αρχικής άδειας για οργανωμένα τουριστικά διαμερίσματα σε ξενοδοχείο κατηγορίας τεσσάρων αστέρων με την προσθήκη 3ου ορόφου σε όλα τα κτήρια της μονάδας. Η έκθεση του τμήματος Περιβάλλοντος θεωρείται πως δεν αφήνει πολλά περιθώρια στον ΕΟΑ Πάφου να απορρίψει την εκ των υστέρων αίτηση του επενδυτή για αλλαγή της αρχικής άδειας, εξέλιξη που είναι σίγουρο ότι θα φέρει στην επιφάνεια λανθασμένους χειρισμούς και καθυστερήσεις που οδήγησαν στη σημερινή κατάσταση. Η έκθεση του τμήματος ανάβει το πράσινο φως λαμβάνοντας υπόψη τη θετική τοποθέτηση τριών άλλων κυβερνητικών τμημάτων: Του τμήματος Γεωλογικής Επισκόπησης, του τμήματος Αρχαιοτήτων, του τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων όπως επίσης της Επιτροπής Αισθητικού Ελέγχου, του τμήματος Πολεοδομίας και Οικίσσεως, όσον αφορά την αισθητική του τοπίου και του Τοπικού Σχεδίου Κόλπου Χρυσόχους 2024, που δημοσιεύτηκε στις 07/06/2024, δηλαδή την περίοδο

που είχαν εντοπισθεί οι παράνομες κατασκευές.

Ο ΕΟΑ Πάφου

Ωστόσο, αυτό που δημιουργεί τεράστια ερωτηματικά σε σημείο που να δημιουργούνται εύλογες υποψίες είναι η θέση της αρμόδιας πολεοδομικής αρχής που είναι ο ΕΟΑ Πάφου. Δηλαδή του τμήματος του Οργανισμού που εντόπισε της παρανομίες στα κατασκευαστικά έργα και αντί να προχωρήσει στη λήψη μέτρων για άρση των παρανομιών, τις προσπέρασε ζητώντας από το Τμήμα Περιβάλλοντος γνωμάτευση. Όπως αναφέρεται στην έκθεση: «Η Διευθύντρια Αδειοδότησης Επαρχιακού Οργανισμού Αυτοδιοίκησης Πάφου υπέβαλε στο Τμήμα Περιβάλλοντος μέσω επιστολής με Αριθμό Αίτησης 06.100.268 και ημερομηνίας 25/09/2024, Έκθεση Πληροφοριών βάσει του άρθρου 23 των περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα Νόμους του 2018 μέχρι 2023, για αίτηση χορήγησης πολεοδομικής άδειας για ανέγερση Τουριστικής Ανάπτυξης - Προσθήκες/Μετατροπές και αλλαγή χρήσης από Οργα-

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει ποια θα είναι η αντίδραση της κυβέρνησης σε ένα θέμα για το οποίο είναι ενήμερη εδώ και ένα χρόνο, τη στιγμή μάλιστα που πιέσεις φαίνεται να υπήρχαν από τοπικούς παράγοντες στο όνομα της ανάπτυξης.

νωμένα Τουριστικά Διαμερίσματά σε Ξενοδοχείο Κατηγορίας 4 αστέρων, 480 κλινών με δυνατότητα φιλοξενίας 720 ατόμων, στον Δήμο Πόλεως Χρυσόχους (αριθμός τεμαχίου 193, Φ/Σχ 26/50)». Η επιστολή εστάλη σε μια περίοδο όπου το ίδιο το Τμήμα είχε αποστείλει δεύτερη ειδοποίηση επιβολής διακοπής εργασιών που αφορούσαν την ανέγερση 3ου ορόφου χωρίς την απαιτούμενη άδεια, εργασίες οι οποίες διαπιστωμένα συνεχίστηκαν μέχρι τέλη Ιανουαρίου του 2025, αναγ-

κάζοντας των ΕΟΑ Πάφου να στείλει και τρίτη ειδοποίηση επιβολής τραπεζισμού των εργασιών.

Θετική στάση

Παρά ταύτα, όπως προκύπτει από την έκθεση του τμήματος Περιβάλλοντος, ο ΕΟΑ Πάφου είχε ενημερώσει από τον περασμένο Δεκέμβριο το Τμήμα Περιβάλλοντος πως «συναινεί στη χορήγηση της αιτούμενης ανάπτυξης και κρίνει απαραίτητη την αξιολόγηση και άποψη του τμήματος Περιβάλλοντος». Ο ΕΟΑ Πάφου αιτιολογώντας τη συναίνεσή του, επικαλέστηκε ένα ζήτημα που προέκυψε με τη μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης που δεν του επιτρέπει να εκπροσωπηθεί από τη Νομική Υπηρεσία για να προχωρήσει η εξέταση της επιβολής. Δηλαδή να ληφθούν νομικά μέτρα κατά του επενδυτή με την κατεδάφιση των παρανομιών. Ωστόσο, αυτό το οποίο δεν αναφέρθηκε στην επιστολή του ΕΟΑ Πάφου προς το Τμήμα Περιβάλλοντος ήταν η συμβουλή της Νομικής Υπηρεσίας να αποταθούν σε ιδιώτη δικηγόρο για λήψη νομικών μέτρων, κάτι που δεν έπραξε ο ΕΟΑ Πάφου για έναν και πλέον

χρόνο, όταν οι εργασίες στην τουριστική μονάδα είχαν ξεφυγεί από την άδεια που είχε εκδοθεί.

Τα ερωτηματικά

Η έγκριση της αίτησης για μετατροπή των τουριστικών διαμερισμάτων σε ξενοδοχείο τεσσάρων αστέρων θεωρείται μονόδρομος μετά και τη γνωμάτευση του τμήματος Περιβάλλοντος. Σε διαφορετική περίπτωση ο ΕΟΑ Πάφου θα βρεθεί αντιμέτωπος με νομικά μέτρα από τον επενδυτή της μονάδας. Αυτό που προκύπτει και θα πρέπει να απαντηθεί από τον ΕΟΑ Πάφου είναι:

- Γιατί το Τμήμα Αδειοδότησης ζήτησε στις 25/09/2024 από το Τμήμα Περιβάλλοντος Εκτίμηση των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα Νόμων του 2018 έως 2023 περίοδο κατά την οποία είχαν συντελεστεί οι παρανομίες με συνέχιση των έργων μέχρι και αρχές του 2025;
- Γιατί ο ΕΟΑ Πάφου καθυστέρησε να αποταθεί σε ιδιώτη δικηγόρο προκειμένου να κινηθεί νομικά κατά του επενδυτή;
- Με πιο σκεπτικό η Επιτροπή Αισθητικού Ελέγχου, του τμήματος Πολεοδομίας έδωσε τη σύμφωνη γνώμη της χωρίς να εντοπίσει ότι δημιουργείται αρνητικό αισθητικό αποτέλεσμα;
- Ποιο είναι το μήνυμα που δίνεται σε πολίτες ή επενδυτές στους οποίους εφαρμόστηκε το αυστηρό γράμμα του νόμου.

Στις 28 Ιανουαρίου 2025, μετά από σχετικό ρεπορτάζ της «Κ» ότι ο ΕΟΑ Πάφου θα προσφύγει στη δικαιοσύνη για τις παρανομίες, ο πρόεδρος του Οργανισμού Χαράλαμπος Πιττοκοπίτης προδιέγραψε ποια θα είναι η απόφαση, εκφράζοντας την άποψη ότι «η συγκεκριμένη υπό ανέγερση μονάδα τουριστικών διαμερισμάτων στο Λατοσί, αποτελεί μια επιθυμητή ανάπτυξη στην περιοχή». Πρόσθεσε πως τέτοιου είδους αναπτύξεις προσφέρουν θέσεις εργασίας και βοηθούν στο να σταματήσει η αστυφιλία και η ερήμωση του διαμερίσματος Πόλης Χρυσόχους.

Δύο μέτρα και δύο σταθμά

Ωστόσο, ο ΕΟΑ Πάφου θα πρέπει να αιτιολογήσει γιατί σε ανάλογες περιπτώσεις η Πολεοδομική Αρχή πριν από τη μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης ενήργησε αποφασιστικά εφαρμόζοντας κατά γράμμα τον νόμο. Εδώ θα πρέπει να υπενθυμίσουμε πως το 2017 η Πολεοδομία Πάφου είχε παρέμβει δραστηρικά σε παρόμοια περίπτωση και πάλι σε ξενοδοχείο στο Λατοσί. Όπως αναφερόταν σε σχετική επιστολή, η Πολεοδομική Αρχή παρενέβη στην εκτέλεση του έργου, όταν ο ιδιοκτήτης του ανεγειρόμενου ξενοδοχείου υπέβαλε αίτηση για έγκριση τροποποιημένων σχεδίων στις 11/9/2017. Μετά από έλεγχο που πραγματοποιήθηκε από το Γραφείο Πολεοδομίας Πάφου διαπιστώθηκε, όπως αναφέρεται στο σημείωμα, «ότι δεν είχε τη δυνατότητα πλέον να εγκρίνει τη σημαντική αύξηση του αριθμού ορόφων και του ύψους της οικοδομής αυτής, στο πλαίσιο άσκησης της διακριτικής της εξουσίας, ενώ όπως αυτή προτεινόταν και ανεγειρόταν επιτόπου, παραβίαζε σημαντικές πρόνοιες της νομοθεσίας, σε σχέση με την ένταξη στο περιβάλλον, τη διατήρηση της ορθής και επιθυμητής κλίμακας και την προσαρμογή στον χώρο και στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του, και γι' αυτό, αποφάσισε να απορρίψει άμεσα την αίτηση αυτή στις 15/9/2017», ζητώντας την κατεδάφιση των παρανομιών κτηρίων.

6. Διαβούλευση

Στο πλαίσιο αξιολόγησης του έργου η Περιβαλλοντική Αρχή έκρινε αναγκαία τη διαβούλευση με τις αρμόδιες αρχές, λόγω εξαρτημένων γνώσεων τους για το συγκεκριμένο έργο ή τις δυνητικές του επιπτώσεις του Έργου στο περιβάλλον. Για το Έργο ζητήθηκαν από:

Α. **Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης:** Δεν φέρει ένσταση για την ανέγερση του εν λόγω έργου. Συστήνει όπως στην Γεωλογική /Γεωτεχνική Μελέτη να συμπεριληφθούν τα έντυπα των εργαστηριακών δοκιμών που εκτελέστηκαν, καθώς επίσης την περιγραφή για το φρέατο ανόρυξης TP1. Επισημαίνει ότι, δεν απαιτείται η έγκριση της Γεωλογικής / Γεωτεχνικής Μελέτης από το Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης. Τέλος, τονίζει ότι την ευθύνη για τα αποτελέσματα και πορίσματα της Γεωλογικής /Γεωτεχνικής Μελέτης την έχει ο γεωλόγος που την εκπονεί.

Σημειώνεται ότι έχουν υποβληθεί τα έντυπα των εργαστηριακών δοκιμών που εκτελέστηκαν, καθώς επίσης την περιγραφή για το φρέατο ανόρυξης TP1.

Β. **Τμήμα Αρχαιοτήτων:** Δεν φέρει ένσταση για την ανέγερση του εν λόγω έργου.

Γ. **Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων:** Δεν φέρει ένσταση στην περιβαλλοντική αδειοδότηση του έργου, εφόσον ληφθούν υπόψη οι απόψεις και οι όροι που έθεσαν στην επιστολή τους με αριθμό φακέλου 02.10.001.002.004, ημερομηνίας 24/01/2025 (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II – Γ)

• την επιστολή του Επαρχιακού Οργανισμού Αυτοδιοίκησης Πάφου (ΕΟΑ Πάφου), ημερομηνίας 11/12/2024, με την οποία ενημέρωσε το Τμήμα Περιβάλλοντος ότι ο ΕΟΑ Πάφου διέπτεται από το καθεστώς του Ευρύτερου Δημοσίου Τομέα και όχι από του Δημοσίου Τομέα και για αυτό δεν μπορεί να εκπροσωπηθεί από την Νομική Υπηρεσία για να προχωρήσει η εξέταση της επιβολής και ότι βάση του προκαταρκτικού ελέγχου των αναθεωρημένων σχεδίων, συναινεί στην χορήγηση της αιτούμενης ανάπτυξης και κρίνει απαραίτητη την αξιολόγηση και άποψη του τμήματος Περιβάλλοντος.

Η έκθεση του τμήματος Περιβάλλοντος με θετική κατάληξη ανοίγει τον δρόμο για νομιμοποίηση των παρανομιών που συντελούνται σε υπό ανέγερση τουριστική μονάδα στο Λατοσί από το 2023 μέχρι και σήμερα. Την τελική απόφαση θα λάβει το Συμβούλιο του ΕΟΑ Πάφου.

Καθόλου αστείο δεν είναι

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

«**Επιτέλους** ένας σοβαρός άνθρωπος στο Οβάλ Γραφείο» έγραψε μια ξένη εφημερίδα ως μικρό χιούμορ και βέβαια δεν αναφερόταν στον Τραμπ ούτε στον Μασκ, αλλά στο μικρό παιδί του δεύτερου (το όνομα του οποίου μόνο αν είσαι ρομπότ μπορείς να το προφέρεις). Η αλήθεια, ωστόσο, είναι πως μόνο αστεία δεν είναι τα πράγματα. Η εμφάνιση του Ίλον Μασκ στο Οβάλ Γραφείο –μαζί με τον μικρό γιο του– κάνοντας το επίσημο ντεμπούτο του ως επικεφαλής της υπηρεσίας κυβερνητικής αποτελεσματικότητας και μόνο σαν εικόνα –πόσο μάλλον σαν περιεχόμενο– είναι ικανή για να τρομάξει οποιονδήποτε έχει αντανακλαστικές ανησυχίες. Με πιο απλά λόγια –και όπως έχει γραφτεί από πολιτικούς αναλυτές στον διεθνή Τύπο– ο «αμετροειπής μεγιστάνας της τεχνολογίας λύνει και δένει στην αμερικανική κυβέρνηση, χωρίς μάλιστα να υποχρεούται να λογοδοτεί σε κανένα».

Και αυτό τι ακριβώς σημαίνει; Δεν είμαι σίγουρη κατά πόσο μπορεί να απαντήσει κανείς με βεβαιότητα, γιατί προσωπικότητες όπως του Μασκ ή και του Τραμπ είναι απρόβλεπτες και γι' αυτό ακριβώς η εποχή που διανύουμε τρομάζει. Σε ένα podcast του Έζρα Κλάιν, αρθρογράφου των New York Times, όπου συνομιλούσε με την καταξιωμένη δημοσιογράφο Κάρα Σούισερ, λέχθηκε χαρακτηριστικά πως «οι μεσιανικές βλέψεις του Μασκ σε συνδυασμό με την επιθυμία του να σώσει τον κόσμο μέσω της αποίκησης του πλανήτη Άρη, τον κάνουν να πιστεύει πως για να επιτύχει η ανθρωπότητα τους στόχους της, άτομα όπως εκείνος πρέπει να ελέγχουν την εξουσία». Με πιο απλά λόγια πρόκειται για ένα μεγαλομανή μεγιστάνα, ο οποίος δεν ενδιαφέρεται πλέον για το χρέμα όσο για την εξουσία, η οποία θα του επιτρέψει να υλοποιήσει τα όποια «σωτήρια» –κατά τη δική του εκτίμηση– οράματα. Και βέβαια, όπως υπογραμμίζουν οι δύο Αμερικανοί καταξιωμένοι δημοσιογράφοι, «πρόκειται για έναν άνθρωπο, ο οποίος δεν καταλαβαίνει από κανόνες, αντιθέτως είναι πεπεισμένος ότι αντιλαμβάνεται καλύτερα από όλους ποια είναι τα προβλήματα του κόσμου και πιστεύει ακράδαντα πως μόνο αυτός ξέρει να τα επιλύσει, και γι' αυτό δεν ανέχεται να μπαίνουν σαν εμπόδιο στο δρόμο του κανόνες». Ευλόγως ένας νοήμονας άνθρωπος διερωτάται πού οδεύει ο κόσμος, όταν πλέον οι ηγέτες του είναι αυτοί του είδους οι προσωπικότητες και πώς είναι δυνατόν να τους ψηφίζουν αυτοί που τους ψηφίζουν, πεπεισμένοι μάλιστα πως έχουν επιλέξει την αντισυστημική οδό (ει δυνατόν).

Όπως εύστοχα γράφει ο αρθρογράφος της Lifo κ. Πολιτάκης «καί μόνο η ιδέα ότι για τη επόμενη χρόνια θα ασχολούμαστε με τέτοιου είδους ειδήσεις και τέτοιου είδους δουλειά, σε συνδυασμό με την επέλαση της νέας “ρίζοσπαστικής” δεξιάς ανά τον πλανήτη, μπορεί να κάνει κάποιον να καταβάσει οριστικά τα ρολά στην ενημέρωση και να στραφεί στον αναχωρητισμό ή στον σκληρό ακτιβισμό». Ο Μασκ προωθεί εδώ και χρόνια διάφορες εκδοχές της ακροδεξιάς συνωμοσιολογικής θεωρίας «Μεγάλνης Αντικατάστασης», σύμφωνα με την οποία η Δύση απειλείται από μια μορφή εθνοκάθαρσης στο πλαίσιο της οποίας ο λευκοί «αντικαθίστανται» από (μην λευκούς) μετανάστες. Με άλλα λόγια ίδρυσε την SpaceX για να αποικίσει τον Άρη και να σώσει την ανθρωπότητα από την αυτοκαταστροφή, μετά εξαγόρασε το Τούιτερ για να σώσει την ελευθερία του λόγου από την αριστερή λογοκρισία και να προωθήσει τα ακροδεξιά του σύνδρομα και τώρα ποιος ξέρει τι άλλο φαντασιώνεται για να επεκτείνει το «σωτήριο» του έργο. Όπως λέει η δημοσιογράφος Κάρα Σούισερ «εξέκρινσε με την πεποίθηση πως έχει καλές ιδέες και θέλει να τις υλοποιήσει, καταλήγοντας σήμερα στο να πιστεύει πως έχει ιδέες επί παντός επιστητού και πως αυτό που λέει είναι πάντα το σωστό». Το θλιβερό, ωστόσο, είναι πως αυτοί που «γοπεύονται» από τις ακραίες του απόψεις πληθαίνουν. Γι' αυτό, όπως γράφει και ο κ. Πολιτάκης, τα πράγματα δεν είναι καθόλου αστεία. Και οι πολιτικοί μας πρέπει να τα λάβουν σοβαρά υπ' όψιν όταν και αν καταφέρουν να δουν λίγο πιο μακριά από τη μύτη τους.

elenixenou11@gmail.com

ΕΡΝ/CHRISTOPHE PETIT TESSON

Επισκέπτης μπροστά από πίνακες του Ολλανδού καλλιτέχνη Vincent Van Gogh και του Αυστριακού καλλιτέχνη Oskar Kokoschka κατά τη διάρκεια των εγκαίνιων της έκθεσης «Degenerate art, The trial of modern art under Nazism», στο Μουσείο Πικάσο στο Παρίσι.

Ακτιβισμός... η νέα μορφή τρομοκρατίας

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Τον Σεπτέμβριο του 2023, οι κάτοικοι της Λεμεσού έβλεπαν την πόλη τους να καίγεται, καθώς σε πορεία κατά των μεταναστών, κουκουλοφόροι έκαιγαν καταστήματα, έσπαζαν βιτρίνες περιπτέρων και κυνηγούσαν όποιον και ό,τι θύμιζε ξένο. Σε ένα σκηνικό βίας και ανασφάλειας, κάτοικοι της περιοχής ανέλαβαν να φυγαδέψουν τους ξένους που έτυχε να βρεθούν τυχαία στον Μόλο. Και στην ουσία να αναλάβουν τον ρόλο της Αστυνομίας, η οποία παρακολουθούσε αμήχανα τα έκτροπα ρατσιστών. Δεν ήθελαν άραγε οι αστυνομικοί να κάνουν τη δουλειά τους; Δεν υπολόγισαν μήπως το μέγεθος της ζημιάς που θα προκαλείτο από μία πορεία με ρατσιστικό χαρακτήρα; Αδιαφόρησαν ή ήταν απλώς ανίκανοι να διαχειριστούν την κατάσταση; Ό,τι κι αν ίσχυε, το σίγουρο είναι πως εκείνη η ημέρα σε συνδυασμό με τα επεισόδια που είχαν προηγηθεί στη Χλώρακα, είχαν αφήσει εκτεθειμένο το Σώμα. Και έφερνε βεβαίως την ίδια την κυβέρνηση σε πολύ δύσκολη θέση, καθώς η ίδια ατομία και ανεπάρκεια είχε επιδειχθεί μήνες προηγουμένως στα επεισόδια που είχαν εκτυλιχθεί έξω από το Τάσος Παπαδόπουλος. Για την Αστυνομία οι ρατσιστικές πορείες, τα ρατσιστικά συνθήματα, τα πογκρόμ κουκουλοφόρων, τα έκτροπα στα γήπεδα δεν αποτελούσαν ποτέ αιτία για να διασαλευθεί η ειρήνη. Ούτε επικρατούσε αναστάτωση, όταν κυνηγούνταν από παλικάρια με κουκούλες, ξένοι και αδύναμοι.

Μόνο όταν οι ίδιοι επικρίνονται για την ανεπάρκεια τους ευαισθητοποιούνται αυτομύτως και επικαλούνται τη διαφώλιση της ειρήνης. Εξαντλώντας την όποια αυστηρότητα του νόμου, σε ακτιβιστές, σε συμβολικές κινήσεις και σε ειρηνικές πορείες των εκατό ατόμων. Ήταν πρώτη η περίπτωση της Αναστασίας που για να συμμορφωθεί, έχασε μέρος της όρασής της από τον περιβόητο Αίαντα. Ήταν και στη συνέχεια η περίπτωση του Γιώργου Τάττη και του Οζ Καραχάν που συνελήφθησαν για εξύβριση αστυνομικών, όταν αντιστάθηκαν και διερωτήθηκαν γιατί έπρεπε να καταβιάσουν το πανό τους στο οποίο αναγραφόταν το σύνθημα «Κυπριακή Δημοκρατία: Η μόνη λύση», σε παρέλαση.

Σήμερα, την ειρήνη μας διασάλεψε κατά την Αστυνομία, η διαμαρτυρία κάποιων πολιτών

για τον θάνατο του 24χρονου Shoaib Khan που προκλήθηκε από πυροβολισμούς αστυνομικών. Σε αυτή την ειρηνική εκδήλωση, συνελήφθησαν δύο άτομα για συνθήματα που φώναζαν και ένας τρίτος για παραβίαση προσωπικών δεδομένων των αστυνομικών επειδή με τη χρήση του τηλεφώνου του κατέγραψε τους αστυνομικούς εν ώρα δράσης. Και ενώ η πορεία ολοκληρώθηκε χωρίς έκτροπα, 20 μέρες μετά κλήθηκαν στον αστυνομικό σταθμό άλλα πρόσωπα που συμμετείχαν για να τους προσάψουν νέες κατηγορίες.

Για την Αστυνομία, προφανώς, πανό ή συνθήματα που περιέχουν τη λέξη «μπάτσος» σε πορείες πολιτών ή συμβολικές κινήσεις κάποιων εξ αυτών που ανησυχούν για όσα εκτυλίσσονται στον τόπο τους, αποτελούν τη νέα μορφή τρομοκρατίας. Εκεί εξαντλείται και η ανοχή της. Από τότε όμως η Αστυνομία θεωρείται υπεράνω κριτικής; Και πώς ονομάζεται, αν όχι κατάχρηση εξουσίας, φήμωση στην ελευθερία της έκφρασης, η σύλληψη ακτιβιστών που θέλουν να περάσουν το μήνυμά τους σε πανό ή σε ειρηνικές πορείες;

Ζούμε σε μία περίοδο που όσα θεωρούσαμε κεκτημένα ξαφνικά δεν είναι. Η δημοκρατία δοκιμάζεται έντονα και η μόνη μορφή αντίστασης μπορεί να προέλθει από τους ίδιους τους πολίτες που αντιδρούν ειρηνικά. Είτε για το αιματοκύλισμα στην περιοχή μας, είτε για τα σκάνδαλα που συνεχώς αυξάνονται. Πολίτες που ζητούν απαντήσεις από τις κυβερνήσεις τους, όπως φάνηκε με το τραγικό δυστύχημα στα Τέμπη και ανάγκασαν την ελληνική κυβέρνηση να δώσει απαντήσεις, έστω και αργοπορημένα. Πολίτες που αντιστέκονται στους δρόμους για την επέλαση της Ακροδεξιάς και την κάθε μορφή ανελευθερίας.

Η διασάλευση της ειρήνης δεν κινδυνεύει από τους πολίτες που ανησυχούν και οργανώνονται σε πορείες. Αντιθέτως, η ειρήνη και η δημοκρατία επιβιώνουν όσο υπάρχουν φωνές αντίστασης στην αδικία, τη βία και την ασυδοσία. Η ειρήνη και κυρίως η δημοκρατία υπονομεύεται όσο κανείς δεν αντιδρά απέναντι σε τέτοιες ενέργειες φήμωσης. Όσο εμπεδώνεται μεθοδικά στην κοινωνία, πως ο καθένας θα πρέπει να βλέπει τη δουλειά του και τη συμπεριφορά του. Και πως η όποια μορφή αντίδρασης σε όσα ζούμε, είναι πλέον και η νέα μορφή τρομοκρατίας.

economidoum@kathimerini.com.cy

Μεταξύ τυρού και αχλαδίου

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Μετά από μια κουραστική ημέρα στη δουλειά δεν υπάρχει τίποτε καλύτερο από ένα αργεντινικό Malbec, μια ποικιλία τυριών και χαλαρή πολιτική κουβέντα. Η αλήθεια είναι πως πριν από μερικά χρόνια μια τέτοια συζήτηση άντε να έβγαζε κάνα παραπολιτικό.

Το ακριβώς αντίθετο δηλαδή μ' αυτό που συμβαίνει στις μέρες μας, όπου πληροφορίες οι οποίες διακινούνται μεταξύ τυρού και αχλαδίου ενδύονται τον σοβαροφανή μανδύα του πολιτικού ρεπορτάζ. Το θέμα βεβαίως αφορά περισσότερο το δημοσιογραφικό σινάφι παρά τους αναγνώστες, οπότε δεν θα επεκταθώ. Μπαίνω όμως στον πειρασμό να προτείνω μια ενδιαφέρουσα άσκηση: την ανάγνωση ενός πολιτικού ρεπορτάζ διά της αφαίρεσης. Δηλαδή, πετάμε τον τίτλο - κράχτη, πετάμε τις ήδη δημοσιευμένες πληροφορίες, πετάμε τις λεκτικές σάλτσες και βλέπουμε τι απομένει. Σε αρκετές περιπτώσεις δεν υπάρχει κάτι νέο, εκτός ίσως από μια πικάντικη πληροφορία, η οποία σε άλλες εποχές θα χώραγε σε ένα παραπολιτικό σκόλιο.

Στη δική μας περίπτωση και αφού πίναμε ήδη το δεύτερο ποτήρι κρασί, το θέμα μας ήταν οι προεδρικές εκλογές του 2028. Χωρίς να διεκδικούμε τις δάφνες (αλλά ούτε και την αγωνία) του πολιτικού ρεπορτάζ, ιδού πού καταλήξαμε για το «τι παίζει» εκεί έξω:

Κατ' αρχάς, το σημαντικότερο όλων είναι ότι έχουμε ήδη υποψήφιο, τον νυν Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Από ό,τι μαθαίνω ο Νίκος Χριστοδουλίδης συσκέφθηκε με τον στενό κύκλο των συνεργατών του για τις εκλογές του 2028 κι ως μεσολαβούν τρία ολόκληρα χρόνια ως τότε. Η εν δυνάμει υποψηφιότητά του «ριγάρει», αν όχι το γήπεδο, οπωσδήποτε τη δεξιά πλευρά του γηπέδου. Έχει ειδική σημασία η διαπίστωση, καθώς σε αυτό το πολιτικό φάσμα, που εκτείνεται από το κέντρο και δεξιότερα, παρατηρείται έντονη κινητικότητα. Αφενός επειδή η Αννίτα Δημητρίου δεν κρύβει τις προεδρικές της φιλοδοξίες και αφετέρου επειδή δεν είναι η μόνη που προσβλέπει στην προεδρία της Δημοκρατίας από τον χώρο του Δημοκρατικού Συναγερμού. Πρόσωπο κλειδί στις εξελίξεις θα πρέπει να θεωρείται ο Αβέρωφ Νεοφύτου, είτε γιατί θα διεκδικήσει ο ίδιος, είτε γιατί θα ρίξει το πολιτικό του βάρος υπέρ ενός άλλου προσώπου. Σε αυτή τη φάση αρκεστούμε στο εξής: κανείς δεν πρέπει να υποτιμά το λαϊκό έρεισμα του Φαίδωνα Φαίδωνος. Τι βγάξει η «σούμα» των πω πάνω; Μία δικοτομημένη (στην καλύτερη περίπτωση) ή μια τριχοτομημένη (στη χειρότερη περίπτωση) Δεξιά. Γεγονός που δίνει ελπίδες σε μια «outsider» κεντροαριστερή υποψηφιότητα για να διεκδικήσει με αξιώσεις.

Η πραγματικότητα είναι πως στην απέναντι πλευρά του κομματικού χάρτη υπάρχει μια αντιστροφή της εικόνας: κινητικότητα μηδέν. Στο ΑΚΕΛ δεν έχει ανοίξει η συζήτηση για τις προεδρικές του 2028, αν και διακινούνται κάποια ονόματα ως «εν δυνάμει μνηστήρες» ή έστω πρόσωπα που δεν κρύβουν τις προσωπικές τους φιλοδοξίες. Από τη στιγμή, όμως, που το ΣΑΚΕΛ δεν ανοίγει τα χαρτιά του όλ' αυτά παραμένουν στο επίπεδο των προθέσεων και δεν έχουν καν παραπολιτική αξία. Το σίγουρο είναι ότι ο χρόνος δεν λειτουργεί ως σύμμαχος γι' αυτή την πλευρά του πολιτικού φάσματος (από το Κέντρο προς τα Αριστερά). Αφενός, επειδή η περίοδος χάριτος (μη κινητικότητας) εξαντλείται την επομένη των βουλευτικών εκλογών του 2026 και αφετέρου επειδή υπάρχει ένας τουλάχιστον υποψήφιος με κεντροαριστερή ατζέντα: ο δημοφιλής Οδυσσέας Μιχαηλίδης. Με άλλα λόγια, αν το ΑΚΕΛ δεν ανοίξει εσωτερικά το θέμα των προεδρικών εκλογών το 2026, κινδυνεύει σοβαρά να χάσει το momentum ή όπως είναι της μόδας να λέγεται αυτό τον καιρό: «να μην είναι relevant».

Για να ολοκληρωθεί η εικόνα θα πρέπει να συνυπολογίσουμε το «X Factor» αυτής της εκλογικής αναμετρησης: τις δυναμικές δηλαδή που θα αναπτυχθούν ερήμην του σημερινού κομματικού χάρτη. Όπως π.χ. τη φημολογούμενη υποψηφιότητα του Χρίστου Στυλιανίδη, ο οποίος ετοιμάζεται να επαναπατριστεί πολιτικά εν όψει του 2028. Ή τα εκλογικά αντανάκλαστικά αυτών που ψήφισαν Φειδία και ενδεχομένως να στραφούν σε «αντισυστημικές» επιλογές. Όλα αυτά βεβαίως δεν είναι παρά σκέψεις μεταξύ δύο φίλων, οι οποίοι πολιτικολογούν ως συνήθως πίνοντας το κρασάκι τους ένα απόγευμα στη Λευκωσία.

stavros.christodoulou@gmail.com

Εικοσάχρονος στο νηπιαγωγείο

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Όταν ένας εικοσάχρονος αυτοπεριορίζει τις γνώσεις του σε νηπιακό επίπεδο, τότε μοιραία οι τοποθετήσεις του θα θυμίζουν νηπιαγωγείο. Όσο σοβαροφανής κι αν είναι η εκφορά του λόγου του, δεδομένων των 20 χρόνων που κουβαλά στην πλάτη του, επί της ουσίας θα εξακολουθεί να λειτουργεί σαν νήπιο, κινδυνεύοντας να αποξενωθεί από τα άλλα τα παιδιά του γκρουπ, στο οποίο συμμετέχει. Αυτή την εικόνα εμφανίζει η Κυπριακή Δημοκρατία, σε μείζονα πολιτικά ζητήματα, στην Ε.Ε. Αν και γιόρτασε πέρυσι τα εικοσάχρονα της στο ευρωπαϊκό κλαμπ, εντούτοις συνεχίζει να συμπεριφέρεται σαν νήπιο, που αρνείται να αναπτυχθεί με σοβαρότητα. Στις 27 Ιανουαρίου, λοιπόν, η Κυπριακή Δημοκρατία συμμετείχε στο Συμβούλιο Υπουργών Εξωτερικών. Εκεί λήφθηκε ομόφωνα πολιτική απόφαση για χαλάρωση των ευρωπαϊκών κυρώσεων στη Συρία, την οποία προσυπέγραψε και ο ΥΠΕΞ Κωνσταντίνος Κόμπος. Δύο εβδομάδες αργότερα, η αρμόδια ομάδα εργασίας διαμόρφωσε το

πλάνο δρομολόγησης της χαλάρωσης κυρώσεων στη Συρία, το οποίο τέθηκε σε «σιωπηρή διαδικασία» έγκρισης. Αλλά, ο ΥΠΕΞ Κωνσταντίνος Κόμπος, αν και είχε συναινέσει στην άρση των κυρώσεων σε πολιτικό επίπεδο στις 27 Ιανουαρίου, αποφάσισε δύο εβδομάδες αργότερα να «σπάσει» τη σιωπηρή διαδικασία. Απαιτώντας, όπως δημοσιεύει σήμερα η «Κ» (σελ. 4), την ανάληψη νομικής δέσμευσης από την Ε.Ε. ότι οι κυρώσεις κατά της Συρίας θα επανέλθουν με «αυτοματοποιημένη διαδικασία», χωρίς να απαιτείται άλλη απόφαση του Συμβουλίου, εάν η χώρα παρεκκλίνει από τις υποχρεώσεις της και κυρίως εάν προχωρήσει στη συνολολόγηση μνημονίου για καθορισμό ΑΟΖ με την Τουρκία, κατά το πρότυπο του τουρκολιβικού μνημονίου. Εύλογη μεν η ανησυχία της Λευκωσίας για την ατζέντα Συρίας-Τουρκίας, άγαρμος δε ο τρόπος με τον οποίο πολιτεύεται στην Ε.Ε.:

• Καταρχάς, διότι εάν υφίσταται μια τόσο μεγάλη ανησυχία, ο ΥΠΕΞ Κωνσταντίνος Κόμπος δεν έπρεπε να είχε ανάψει πράσινο φως στις 27 Ιανουαρίου για λήψη

πολιτικής απόφασης, χαλάρωσης των κυρώσεων. Πόσο μάλλον, όταν το εγχείρημα ανατροπής που εκδηλώθηκε στη συνέχεια, σε μια χαμηλόβαθμη διπλωματική ομάδα εργασίας, όχι μόνο δεν εξυπρέτησε τον σκοπό του, αλλά το μόνο που πέτυχε ήταν η δημιουργία συνθηκών ανατροπής της αξιοπιστίας του κυπριακού κράτους. Κοντολογίς, η πρακτική του παιζώ και ξεπαιζώ, όπως και να το θέσουμε, δεν παραπέμπει σε «ενήλικο κράτος».

• Επιπλέον, η απαίτηση της Λευκωσίας να ενισχύσει τον δρομολογούμενο μηχανισμό επαναφοράς των κυρώσεων «snab back» στη Συρία, με «νομικές διασφαλίσεις» και μια «αυτοματοποιημένη διαδικασία», καταδεικνύει άγνοια για το πλαίσιο λειτουργίας της Ε.Ε., είκοσι και πλέον χρόνια μετά την ένταξη της Κύπρου στην Ένωση. Όπως δημοσιεύει σήμερα η «Κ», η Νομική Υπηρεσία του Συμβουλίου δεν δικαιώνει το κυπριακό αίτημα, διότι τέτοια δυνατότητα δεν υφίσταται. Και ως εκ τούτου, η Κύπρος αναγκάστηκε σε αναδιπλώση, εν μέσω αντιδράσεων.

Αντιδράσεις που, όπως πληροφορείται η «Κ», εισέπραξε και ο ΥΠΕΞ από πρέσβεις ευρωπαϊκών κρατών που ζητούσαν ενημέρωση. Ρόλο στην αναδιπλώση της Λευκωσίας διαδραμάτισε και δημοσίευμα του Politico, που εξέθετε, ως πακέτο, Κύπρο και Ελλάδα. Με μια όμως ουσιαστική ανακρίβεια: Θεωρώντας ότι και οι δύο μπλόκαρ αν απέναντι σε τέτοιες ενέργειες φήμωσης. Όσο εμπεδώνεται μεθοδικά στην κοινωνία, πως ο καθένας θα πρέπει να βλέπει τη δουλειά του και τη συμπεριφορά του. Και πως η όποια μορφή αντίδρασης σε όσα ζούμε, είναι πλέον και η νέα μορφή τρομοκρατίας.

Αν μάλιστα το ΥΠΕΞ είχε κάνει προεργασία, θα ήταν σε θέση να γνωρίζει ότι «αυτοματοποιημένη διαδικασία» είχε επιδώξει και η Τουρκία το 2006, προσβλέποντας σε άρση των κυρώσεων που της επέβαλε η Ε.Ε., παγώνοντας οκτώ διαπραγματευτικά κεφάλαια και αποφασίζοντας να μην ολοκληρώσει το κλείσιμο των εναπομεινάντων

34 κεφαλαίων, λόγω της άρνησης της Άγκυρας να εφαρμόσει το Πρωτόκολλο έναντι στην Κύπρο. Τότε, η Τουρκία και κάποιοι «φίλοι» της, φλέρταραν με την ιδέα του «αυτοματοποιημένου ξεπαγώματος» των κυρώσεων και η Λευκωσία έτρεχε να διασφαλίσει ότι τέτοια «αυτοματοποιημένη διαδικασία» δεν θα μπορούσε να επιβληθεί στην Ε.Ε. Με άλλα λόγια, πριν από 20 χρόνια η Κύπρος έτρεχε να αποτρέψει αυτό που διεκδικεί σήμερα!

Σημειώνεται ότι η Νομική Υπηρεσία είχε δικαιώσει την Κύπρο τότε, για τους ίδιους ακριβώς λόγους που την αδειάζει τώρα, μετά από 20 χρόνια. Με την πάροδο των οποίων, η Κύπρος έχει καταστεί πλέον τυπικά «ενήλικη» στην Ε.Ε., αν και οι χειρισμοί της κυβερνήσεως Χριστοδουλίδη καταδεικνύουν πρωτοφανή άγνοια και παραπέμπουν σε συμπεριφορά νηπιού, με χαρακτηριστικά παλινδρομήσεων, αλλοπρόσαλλης πολιτικής συμπεριφοράς και απουσίας καθαρού πολιτικού λόγου.

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Ο λήθαργος της Ευρώπης

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Η **Ευρώπη** είχε μια μεγάλη ευκαιρία το 2016. Το «ξυπνητήρι» χτυπούσε όσο πιο δυνατά γινόταν. Ο Ντόναλντ Τραμπ δεν έκρυβε από την πρώτη του θητεία τις προθέσεις του σε σχέση με την Ευρώπη. Την υποτιμούσε και την αγνοούσε. Εντρομοί όλοι οι Ευρωπαίοι ηγέτες εκείνης της περιόδου έβλεπαν τον τρόπο με τον οποίο τους μιλούσε ο Αμερικανός πρόεδρος. Καταλάβαιναν ότι κάτι έπρεπε να κάνουν έτσι ώστε να αυτονομηθούν από τη μεταπολεμική εξάρτηση από τις ΗΠΑ σε θέματα ασφάλειας που κακόμαθε την Ευρώπη. Δεν έκαναν απολύτως τίποτα. Η Ευρώπη είναι σήμερα εκεί ακριβώς που ήταν το 2016 στους τομείς της άμυνας και των πληροφοριών. Οι Γάλλοι τσακώνονται με τους Γερμανούς ποιος θα παραγάγει τι σε ένα κοινό ευρωπαϊκό ταγκ. Ευρωπαϊκό αεροσκάφος πέμπτης γενιάς δεν υπάρχει καν στον ορίζοντα. Στην επιχείρηση εκκένωσης της Καμπούλ οι Ευρωπαίοι διπλωμάτες και όσοι έπρεπε να διαφύγουν έμοιαζαν με τουριστικό μπουλούκι που έψαχνε Αμερικανούς πεζοναύτες για να τους ανοίξουν τις μπάρες στο αεροδρόμιο. Στην περίπτωση της Ουκρανίας έπεσαν εντελώς έξω και δεν πίστευαν τους Αμερικανούς όταν τους προειδοποιούσαν πως ο Πούτιν θα εισβάλει, ότι δεν αστείευεται.

Η Ευρώπη, ως συνήθως, σκεπτόταν, συζητούσε ξανά και ξανά. Η εκλογή του Μπάιντεν ήταν μια μεγάλη ανακούφιση για την ευρωπαϊκή ηγεσία, αλλά την αποκοίμισε την ίδια στιγμή. Ο Μπάιντεν, ο Μπλίνκεν ήταν γνώριμες φυσιογνωμίες από το παρελθόν, άνθρωποι που μιλούσαν γαλλικά ή ένοιωθαν σπίτι τους στην Ευρώπη. Ήταν εκπρόσωποι του παλιού κόσμου στον οποίο θα ήθελαν να ζουν οι Ευρωπαίοι για πάντα. Ακουσα βέβαια από σημαντικό Ευρωπαίο ηγέτη, πριν από τις εκλογές του 2020, τη φράση «αν ξαναβγει ο Τραμπ, τελείωσε η Δύση». Δεν καταλάβαιναν όμως ότι ο Τραμπ είναι μια δύναμη της φύσης με βαθιές ριζές στην αμερικανική κοι-

νωνία. Τους φαινόταν, όπως σε όλους, αδιανόητο να εκλεγεί με τα όσα συνέβησαν την 6η Ιανουαρίου. Κέρδισε όμως τις τελευταίες εκλογές και έπιασε την Ευρώπη στον ύπνο. Στην άμυνα δεν έχει κάνει μισό βήμα. Έχει χάσει μεγάλο μερίδιο από τη βιομηχανία της λόγω φόρων, γραφειοκρατίας και πράσινης πολιτικής. Οι τράπεζές της είναι μικρές και διάσπαρτες και δεν μπορούν να χρηματοδοτήσουν ένα αναπτυξιακό σοκ, ούτε νέους τομείς τεχνολογίας κ.λπ. Τα έγραψε ο Ντράγκι, λειτουργώντας και αυτός σαν ένα ακόμη «ξυπνητήρι», αλλά οι τολμηρές ιδέες του μετατράπηκαν σε έγγραφα-λαπάδες της Κομισιόν.

Εν τω μεταξύ, αλλάζει όμως πολιτικά και η Ευρώπη. Η αδράνεια στο θέμα της παράνομης μετανάστευσης και η ακρίβεια έφεραν την Ακροδεξιά στο προσκήνιο. Ο Τραμπ ονειρεύεται, αλλά και σχεδιάζει, την ανατροπή του παλαιού ευρωπαϊκού συστήματος. Ευρωπαίοι, ανάμεσά τους και Έλληνες, επιχειρηματίες ονειρεύονται έναν «Ευρωπαϊό Τραμπ» που θα φέρει τα πάνω κάτω, θα διαλύσει κανόνες και γραφειοκρατίες και θα απελευθερώσει –α λα MAGA– την Ευρώπη.

Η Ευρώπη ξυπνάει τώρα από τον λήθαργο και το ξυπνημα είναι άγριο. Ο Τραμπ II είναι πολύ πιο άγριος από τον Τραμπ I και δεν έχει κανέναν να τον σταματάει όπως την πρώτη φορά. Η Ευρώπη νιώθει την αδυναμία της, νιώθει προσβεβλημένη και υποτιμημένη. Η ευθύνη είναι όμως δική της, η αδράνεια πληρώνεται σε έναν κόσμο που αλλάζει συνεχώς και μεταλλάσσεται ραγδαία σε ζούγκλα. Μοναδική ελπίδα, η Γερμανία να παίξει έναν ηγετικό ρόλο μετά τις εκλογές της. Ποτέ δεν ένωσε εντελώς άνετα με αυτόν τον ρόλο σε θέματα γεωπολιτικής και ισχύος, ούτε και εμείς οι υπόλοιποι. Τώρα πια όμως δεν είναι θέμα αν θα ξυπνήσει η Ευρώπη, αλλά αν θα διαλυθεί σε κομμάτια, με άλλες χώρες να γίνονται δορυφόροι των τραμπικών ΗΠΑ και άλλες παραρτήματα του Disney World με ολίγη πατίνα του παλιού κόσμου που οβήνει.

Η Αμερικανή τροφός

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΩΡΔΑΝΙΔΗ**

Αίφνης αποκαλύφθηκε πως η «φανταστική» βασίλισσα –η κατά κόσμον Ε.Ε.– είναι απλώς γυνή. Ψεύτικα τα κοσμήματά της, αναποτελεσματική η Αυλή της, που στελεχώνεται από τους αρίστους της πολιτικής, τους μάγους της στρατηγικής και μία ατελείωτη στρατιά σοφών και εμπειρογνομώνων.

Δεν είναι το μικρό παιδί στο παρμπύθι του Αντερσεν, που αποκάλυψε μια οικτρή πραγματικότητα. Ήταν μια δύλωση ξερηπ το Αμερικανού προέδρου Ντόναλντ Τραμπ, την Τετάρτη, με την οποία ανακοίνωσε *urbi et orbi* ότι σε τηλεφωνική συνομιλία του με τον Ρόσο ομόλογό του Βλαντιμίρ Πούτιν συμφώνησαν την έναρξη συνομιλιών για τον τερματισμό του πολέμου στην Ουκρανία. Μελαγχολία, εκνευρισμός, ανησυχία και κάποια αγανάκτηση κυριέυσαν την ηγεσία της Ενώσεως, διότι αυτενήργησε ο κ. Τραμπ δίχως να διαβουλευθεί μαζί τους. Κακώς βεβαίως. Ίσως ληομόνησαν ότι ο τέως πρόεδρος των ΗΠΑ Τζο Μπάιντεν τους εξανάγκασε να αναθεωρήσουν αυθημερόν την ενεργειακή τους πολιτική δεκαετιών και στη συνέχεια, άλλοι εξ αυτών προδότης και κάποιοι εκόντες άκοντες, ενεπλάκησαν στον πόλεμο εναντίον της Ρωσίας. Απώε εντολολήπτες επί της προεδρίας Μπάιντεν, εναντιώνονται στις μέρες μας οι ηγέτες της Ευρώπης για την απόφαση του σημερινού Αμερικανού προέδρου με το επιχείρημα ότι η «συμφωνία ειρήνης» που προωθεί είναι επιζήμια και επικίνδυνη, καθώς κατά τις εκτιμήσεις κάποιων αναλυτών – και όχι μόνον– θα ενθαρρύνει πιθανότατα τον κ. Πούτιν να επιτεθεί

εναντίον κάποιου από τους συμμάχους της Ουάσιγκτον. Αγνωστο ακόμη πώς αντιμετώπισε ο κ. Τραμπ αυτές τις ευρωπαϊκές «προειδοποιήσεις» και ανησυχίες. Αλλά ως Αμερικανός πρόεδρος γνωρίζει πως ο Βενιαμίν Φραγκλίνος, ένας από τους Εθνοπατέρες των ΗΠΑ και εκ των ηγετών της Αμερικανικής Επανάστασης –παρά τις αρχικές επιφυλάξεις του– είχε πει το 1773 πως «δεν υπήρξε ποτέ ένας καλός πόλεμος ή μία κακή συμφωνία ειρήνης». Πίστευε ο Βενιαμίν Φραγκλίνος ότι ο πόλεμος δεν είναι απαραίτητος ή ότι δεν αξίζει τις δαπάνες που απαιτεί η διεξαγωγή του. Δέκα χρόνια αργότερα, το 1783, ως επικεφαλής της αμερικανικής αντιπροσωπείας διαπραγματεύθηκε με τη Μεγάλη Βρετανία τη συμφωνία της ανεξαρτησίας των ΗΠΑ, που ασφαλώς δεν ήταν τέλεια κατά την άποψη ορισμένων την εποχή εκείνη. Κάτι ανάλογο επιχειρεί ο κ. Τραμπ στις μέρες μας.

Εάν υπάρχει κάτι που ίσως θα ήταν σκόπιμο να αντιληφθούν οι Ευρωπαίοι ηγέτες είναι ότι έπεται από εβδόμηντα χρόνια πάνω-κάτω, η Αμερικανή τροφός αφήνει τα παιδιά που έχει μεγαλώσει. Καιρός να αναλάβουν πλέον τις ευθύνες τους. Αυτό το μήνυμα εκπέμπει ο πρόεδρος των ΗΠΑ με ωμότητα είναι η αλήθεια, διότι, ίσως όχι άδικα, αντιμετωπίζει το ευρωπαϊκό κατεστημένο ως νήπια αυθάδη.

Κατά συνθήκη οι πολιτικοί κλειάζονται και επικρίνονται διότι δεν εκπληρώνουν τις προεκλογικές τους υποσχέσεις. Μόνον που ο κ. Ντόναλντ Τραμπ περιέγραψε με απόλυτη σαφήνεια ποια θα ήταν η πολιτική του εάν εξελέγετο και πάλι στο προεδρικό αξίωμα. Προς τι, λοιπόν, η έκπληξη;

Ο **Περικλής**, ο αρχαίος ημών, στη δημηγορία του όπου προσπάθει να πείσει τους Αθηναίους ότι ο πόλεμος είναι αναπόφευκτος, περιγράφει, μεταξύ άλλων, τις διαφορές ανάμεσα στην αθηναϊκή αρχή και στην Πελοποννησιακή Συμμαχία. Τη μεταφέρει ο Θουκυδίδης στο Β΄ βιβλίο της Ιστορίας του. Η «αρχή» της Αθήνας δεν ήταν «αυτοκρατορία» όπως το ρωμαϊκό *imperium*. Δεν περιελάμβανε αλλόφυλα έθνη που μιλούσαν τις δικές τους γλώσσες και πίστευαν στους δικούς τους θεούς. Δημιουργήθηκε ως συμμαχία των ελληνικών πόλεων μετά την περσική εισβολή. Μετά την αποτυχία της Σπάρτης να αναλάβει την ηγεσία της, το καθήκον ανέλαβε η Αθήνα, μετά από απαίτηση των συμμάχων. Εκείνο ωστόσο που έχει σημασία, και μας παραπέμπει στο σήμερα, είναι η διαφορά που επισημαίνει ο Περικλής. Παραφράζω: «Εμείς έχουμε συμμάχους που τους προστατεύουμε και αυτοί είναι υποχρεωμένοι να μας προστατεύσουν». Δεν ισχύει το ίδιο και για τη Σπάρτη. Η Πελοποννησιακή Συμμαχία είναι μια συνθήκη ανάμεσα σε πόλεις που δεν υπόκεινται σε μία αρχή. Στις κρίσιμες στιγμές η καθεμία

Μικρή, πικρή μου Ευρώπη

Του **ΤΑΚΗ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ**

απ' αυτές σκέφτεται περισσότερο τα δικά της συμφέροντα. Ξαν να περιγράφει τη σημερινή Ευρωπαϊκή Ένωση. Εθνη-κράτη που συμμετέχουν σε μια υπερεθνική ένωση, όμως, δεν έχουν φροντίσει να οργανώσουν τα μέσα με τα οποία θα την υπερασπισθούν. Ίσως επειδή πίστευαν στην πολιτισμική ψευδαισθησι ότι η παγκόσμια ειρήνη είναι η μοίρα του κόσμου. Πολιτισμική ψευδαισθησι ή πολιτισμική αλαζονεία; Επειδή η ίδια η Ευρώπη κατέκτησε την ειρήνη, αφού είχε προκαλέσει δύο παγκόσμιους πολέμους, πίστευε για δεκαετίες πως αυτό είναι το μέλλον του κόσμου.

Επειδή οι ιστορικές αναλογίες έχουν πάντα σχετική αξία, οφείλω να πω ότι η σύγκριση της σημερινής Ευρώπης με την αρχαία Πελοποννησιακή Συμμαχία σταματάει κάπου εδώ. Τηρουμένων των αναλογιών. Η αρχαία Πελοποννησιακή Συμμαχία στηριζόταν στη δύναμη της Σπάρτης. Οι ΗΠΑ ανέλαβαν τον ρόλο της Σπάρτης στη μεταπολεμική εποχή και στη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου. Με ένα άρωμα αθηναϊκής αρχής μέσω του ΝΑΤΟ. Και τώρα οι ΗΠΑ αρνούνται να αναλάβουν τον ρόλο της αθη-

ναϊκής αρχής, υποβαθμίζοντας τον ρόλο του ΝΑΤΟ. Κι αν πάμε στην άλλη πλευρά, στους Πελοποννησίους-Ευρωπαίους, η Σπάρτη τούς γυρίζει την πλάτη. Ας φροντίσει η Ευρωπαϊκή Ένωση να προστατεύσει τον εαυτό της. Απέναντι στον κίνδυνο που την απειλεί και λέγεται Ρωσία. Στη Διάσκεψη του Μονάχου, ο αντιπρόεδρος των ΗΠΑ, ο κ. Bavs, δεν επιτέθηκε στη Ρωσία που εισέβαλε στην Ουκρανία και απειλεί την υπόλοιπη Ευρώπη. Επιτέθηκε κατά της Ευρώπης, υποστηρίζοντας ότι οι δημοκρατίες της απειλούνται διότι δεν υπερασπίζεται την ελευθερία της έκφρασης.

Ναι, η Ευρώπη μοιάζει να έχει χάσει τον στόχο της. Είναι περισσότερο απασχολημένη από τον εσωτερικό εκθρό της δημοκρατίας της, τον λαϊκισμό, και μοιάζει να μην έχει αποθέματα πολιτικού κεφαλαίου για να αντιμετωπίσει τη θέση της στον κόσμο. Αν όμως δεχθούμε την υπόθεση της «αρχής» δεν μπορούμε να την παραμερίσουμε. Η Ευρώπη χωρίς τις ΗΠΑ είναι ανυπεράσπιστη απέναντι στον ρωσικό επεκτατισμό. Αλλά και οι ΗΠΑ δεν μπορούν να αντιμετωπίσουν χωρίς την Ευρώπη τη ρωσική απειλή. Η Ευρώπη είναι ο

ζωτικός τους χώρος. Χρειάζονται την αντίσταση της Ουκρανίας, που έως τώρα ενσαρκώνει τη δύναμη, αλλά και την αδυναμία, της Ευρώπης.

Η Ευρώπη είναι στο έλεος της αδυναμίας των ηγετών της. Και στην κούραση των πολιτών της θα προσέθετα. Λες και έχει χάσει τα ερείσματά της. Δημογραφική κατάρρευση, μεταναστευτική πλημμυρίδα, κυρίως δε πολιτισμική αμφισβήτηση. Οι νεότερες γενιές της μεγαλώνουν μαθαίνοντας να την περιφρονούν. Λες και η Ευρώπη κατοικείται μόνον από μετανάστες δεύτερης ή τρίτης γενιάς, ακόμη κι αν οι γονείς τους είναι Ευρωπαίοι. Απ' αυτήν την άποψη, ίσως η στάση της νέας διοίκησης των ΗΠΑ είναι μια ευκαιρία. Η Ευρώπη οφείλει να περάσει από την περίοδο της ανέμελης εφηβείας στην περίοδο της ωριμότητας. Μη με ρωτήσετε πώς θα γίνει αυτό, διότι δεν έχω απάντηση. Μέχρι στιγμής, δεν φαίνεται καν να το επιδιώκει. Αν όμως δεν το καταφέρει, είναι καταδικασμένη να υφίσταται την καχεξία μιας μεγάλης δύναμης που δεν μπόρεσε να κεφαλαίο-οποιήσει τις δυνατότητές της.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

Ο φιλοτομαρισμός δεν είναι κατόρθωμα – είναι εκπεσμός

Του **ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΠΑΝΤΟΥΛΑ**

Η **πολιτική**, για να μην εκτραπεί του προορισμού της, θέλει εκτός από όραμα, ευρύτητα γνώσεων, επιτελικά χαρίσματα και γερό στομάχι. Δεν διαθέτω τίποτε από αυτά κι όσες φορές ανακατώθηκα με τις σκοτοβύρες της περικλώθηκα κι έφαγα τα μούτρα μου.

Η ακαταλλήλότητα της στόφας μου όμως δεν σημαίνει εγ' ουδενί πως πιστεύω ότι υπάρχει πέραν της πολιτικής τρόπος άλλος για να φέρουμε βόλτα τους πολλούς και ποικίλους ταλανισμούς των βιοτών μας.

Καταλαβαίνω πολύ καλά ότι κάθε υπέρ της πολιτικής συνηγορία γεννά εύλογες επιφυλάξεις και δημιουργεί –στην καλύτερη των περιπτώσεων– δύσκαμπτες υποψίες. Λογικό μου φαίνεται. Οποίος κάνκε στον κυλό της Μεταπολίτευσης φυσάει και τη γιαιούρτη της Μεταδημοκρατίας.

Κι εμείς καμένοι από χέρι είμαστε, αλλά εδώ δεν αναφέρομαι στον θιασο της άτολμης διαχείρισης που παριστάνει την πολιτική. Δεν μιλώ για τακτοποιήσεις ημετέρων, για διευθέτηση μικρών ή μεγάλων συμφερόντων από ανθρώπους που η μόνη τους σκευή είναι η ευδοκίμη προήγησης τους στην κομματική καμαρίλα. Δεν αναφέρομαι ούτε σε φωτογενείς δημοκόπους ούτε σε παραπολιτικές παλλακίδες. Οικεία –αλίμονο– είναι βεβαίως όλα αυτά τα κακά της εμπράγματης ιταμότητας, αλλά δεν αναφέρομαι

σε αυτά. Αν έχει κάποιο νόημα η υπόμνησή τους δεν είναι γιατί μου αρέσει να γίνομαι δυσάρεστος, αλλά για να μη θεωρήσουμε στο τέλος-τέλος τα εγκαυμάτα μας σαν ενδείξεις υγείας.

Διότι αυτό συμβαίνει: των οικιών ημών εμπιμπραμένων, ημείς άδομεν! Και μαλθακοθυμοσοφούμε: «ό, τι φάμε κι ό, τι πούμε»! Κι μπου-

Να αντιληφθούμε κάτι περισσότερο από το παγκοίνως αποδεκτό (και εν πολλοίς βολικό) ότι «το ψάρι βρωμάει από το κεφάλι». Να καταλάβουμε ότι καμιά κεφαλή δεν είναι ασώματος.

κωμένοι τον αγέλουρα πανηγυρίζουμε επειδή μας δεξιώνονται με συμφερτικά επιτόκια οι αγορές εμπεδώνοντας την ειλωτία μας! Αυτές οι σολωμωνικές όμως είναι δουλειά παραπειστικώνπραματευτάδων (νεοελληνιστί: ντίλερ) κι όχι στιβαρών πολιτικών. Και, μιν προς κακοφανισμό! μάς, αυτό είναι που μας συγκροτεί πλέον: οι μεσιτείες. Αυτές είναι το απούμενο του κοινού μας βίου: οι απερισταλτες δυνατότητες αγοραπωλησιών!

«Τι δίνω, τι μου δίνουν, και περυσεύει το άδικο» πάει η δουλειά. Αλλά έργο της πραγματικής πολιτικής δεν είναι να κάνει πλάτες σε καμιά αδικοπραγία. Έργο της πραγματικής πολιτικής δεν είναι η διευκόλυνση των πωλητών αλλά η διακονία των πολιτών. Η Πολιτική προϋποθέτει αφιλόκερδη και εργώδη υπεράσπιση του δημοσίου συμφέροντος. Ξέρω, αυτά σας τα είπαν κι άλλοι και τα ακούτε κάπως βερεσέ.

Εντούτοις, το πρόβλημα –κατά την επισφαλή κρίση μου– δεν είναι ότι όλα αυτά είναι τζαμπατζήδικες παρόδες, αλλά το ότι όλα αυτά τα εκδεχόμαστε ως τέτοια. Το πρόβλημα είναι ότι ξενίζουν –ότι μας φαίνονται ξένα. Βρίσκονται, δηλαδή, εκτός των απαιτήσεων και των προσδοκιών μας. Φιλιώσαμε, δηλαδή και με το λίγο και με τους λίγους που διαφεντεύουν ερήμην των πολλών.

Η εκλογική αποχή (των αποκαρδιωμένων κι όχι των βλαμμένων) θα μπορούσε να είναι ένα πρώτο παρήγορο βήμα συνειδητοποίησης του ξεστρατίσματός μας. Μόνο που αυτή η συνειδποίνηση, το μέγα χάσμα μεταξύ του κοινωνικού σώματος και των πολιτικών, δεν είναι χειρονομία ευθύνης. Είναι συμπερασμός κοινής λογικής που θαμπεύει το κενό μεταξύ της στερνημένης απ' όσα τη συνέχουν κοινωνίας και της αποστεωμένης κοινωνικότητας που δεν έχει

να κρατηθεί από έναν κοινό τόπο, από έναν τόπο που θα αντλεί νόημα από μια ζειδωρη παράδοση και μια συγκεκριμένη ιστορική διαδρομή. Και εδώ είναι που ως Έλληνες –έστω σε κατάπτωσι, πάντως Έλληνες– πλεονεκτούμε. Ο «ιδιώτης» δεν είναι ένας φιλόσοφος αργόσοχλος αλλά ένα περίτριμμα. Με άλλα λόγια ο τρόπος των Ελλήνων είναι στις παρατημένες αποσκευές μας. Που είναι δικές μας όχι ως σφετερισμός, αλλά ως ακριβή κληρονομιά που, αν δεν την αποποινηθούμε, το κενό μεταξύ πολιτικής και πολιτών θα πληρωθεί. Πώς; Μα με την από μέρους μας ανάλψη ευθυνών «για όλου του κόσμου το ψωμί, το φως και το τραγούδι». Και η ανάλψη αυτή θα προκύψει ως ανάκτηση των στοιχείων που αναγνωρίζουν την πολιτική όχι σαν μια ανίερη δραστηριότητα, αλλά ως ιερό υπόμνημα μιας Κοινότητας. Και σε αυτή την κατεύθυνση το επόμενο βήμα θαρρώ πως είναι να αντιληφθούμε κάτι περισσότερο από το παγκοίνως αποδεκτό (και εν πολλοίς βολικό) ότι «το ψάρι βρωμάει από το κεφάλι». Να καταλάβουμε ότι καμιά κεφαλή δεν είναι ασώματος.

Ίσως τότε τολμήσουμε ένα υγιές ξεκόρμισμα. Κι από πελατάκια πατρωνίας γίνουμε μέτοχοι πόλεως. Ίσως.

Ο κ. Θεόδωρος Παντούλας είναι συγγραφέας.

Κι αν πει μια ατάκα ο Τραμπ;

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Ενας καλόπιστα δύσπιστος για τις εξελίξεις στο Κυπριακό θα έθετε το εξής απλό ερώτημα. «Εδώ οι Ελληνοκύπριοι και οι Τουρκοκύπριοι δεν μπορούν να συμφωνήσουν για δύο οδοφράγματα, θα πάνε στην Ελβετία τόσο χρόνια μετά να επανεκινήσουν τις συνομιλίες στο Κυπριακό;». Το ερώτημα δεν είναι άσχετο με την πραγματικότητα και έχει, ανά καιρούς, τεθεί σε αρκετούς μεταξύ των εμπειρών παρατηρητών του Κυπριακού – σε Κύπρο και εξωτερικό.

Ωστόσο, η διεθνής κοινότητα και δη τα Ηνωμένα Έθνη δεν σκέφτονται έτσι. Εξάλλου, στη μακρά ιστορία των άλυτων προβλημάτων διεθνών σχέσεων –όπως και στο Κυπριακό– συχνά βλέπουμε τόσο διαδικασίες «για χάριν της διαδικασίας» όπως και αποτυχημένες απόπειρες επανέναρχης παγωμένων διαπραγματεύσεων που ωστόσο δεν κηρύττουν, άμεσα, αδιέξοδο ή αλλαγή όρων ως προς το πλαίσιο των συνομιλιών. Το Μεσανατολικό αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα – με την ειδοποιό διαφορά ότι εδώ η επιμένουσα βία επανήλθε με φοβερό τρόπο μετά την 7η Οκτωβρίου, πτυχή που σε συνδυασμό με την άλογη πρόταση του Ντόναλντ Τραμπ για «αγορά της Γάζας» δημιουργεί προβληματισμό αλλά και αλλάζει άρδην το παράδειγμα μια δεκαετία μετά την τελευταία –επί Ομπάμα τότε το 2013-2014– προσπάθεια επίλυσης του προβλήματος.

Στη Γενεύη της Ελβετίας, εκτός απροόπτου, δεν θα επιστρέψουμε την επόμενη ημέρα «εκεί που σταματήσαμε στο Κραν Μοντανά» αλλά ούτε την επόμενη της άτυπης

Εξάλλου, η Κύπρος είναι Ριβιέρα. Ήταν πριν από το 1974 και ξανάγινε μετά την καταστροφική τουρκική εισβολή.

διασκεψής, 30 κράτη, μέλη του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών θα σπεύσουν να αναγνωρίσουν την «ΤΑΒΚ». Κοινώς, τα Ηνωμένα Έθνη γνωρίζουν πως το τρέχον στάτους κβο στο Κυπριακό θα συνεχίσει να υφίσταται και πως την επομένη αυτού που η κ. ντι Κάρλο –πολύ εύκολα και αβίαστα κατόρθωσε να

κλειδώσει ημερολογιακά κατά την επίσκεψή της στην Κύπρο την περασμένη εβδομάδα– οργάνωσε για λογαριασμό του γ.γ. δεν θα ικανοποιήσει την αφετηριακή θέση της κάθε πλευράς. Βέβαια, σημασία αποκτά πως την επόμενη ημέρα μιας διεθνούς διάσκεψης –μέχρι την επόμενη «καλύτερη μέρα»– θα διατηρηθεί μια προοπτική που θα οδηγήσει, μελλοντικά, σε επανεκκίνηση του διαλόγου. Αυτό φυσικά προϋποθέτει πολλές μεταβλητές – από τον χρονισμό της συγκυρίας διεθνώς μέχρι τις ευρωτουρκικές σχέσεις, τις δυναμικές στην τουρκοκυπριακή κοινότητα και, σημαντικότερα, τη μεθοδολογία των ιδιών των Η.Ε. και φυσικά την πολιτική βούληση της εμπλεκόμενης ηγεσίας καθώς και τη τι δύνатаται –τελικά– να δώσει (για να πάρει φυσικά) η Άγκυρα.

Φυσικά ο χρόνος δεν είναι ούτε υπέρ της ελληνοκυπριακής κοινότητας, μετά από μισό αιώνα κατοχής και σχεδόν μια δεκαετία απουσίας διαλόγου στο Κυπριακό, ούτε υπέρ του στάτους κβο. Το τελευταίο, εξάλλου, δεν είναι μόνο απαράδεκτο αλλά κάλλιστα θα μπορούσε – πάλι υπό προϋποθέσεις– να αλλάξει άρδην σε μια κατάσταση που δεν θα ωφελούσε υπαρκτικά την ελληνοκυπριακή κοινότητα.

Βεβαίως, υπάρχει και ο ελέφαντας στο δωμάτιο που λέγεται ΗΠΑ υπό τον Τραμπ. Με την ίδια κυνική απάθεια που ο νέος πρόεδρος των ΗΠΑ μιλάει για μετατροπή της Γάζας από ερείπια σε... Ριβιέρα, το ίδιο αβίαστα, θα μπορούσε να ξεστομίσει μια ατάκα τύπου «με τον καλό φίλο μου Ερντογάν είπαμε, δεν λύνετε το Κυπριακό με δύο κράτη μιας και δεν μπορείτε εδώ και μισό αιώνα να το λύσετε συνεταιρικά;». Εξάλλου, η Κύπρος είναι Ριβιέρα. Ήταν πριν από το 1974 και ξανάγινε μετά την καταστροφική τουρκική εισβολή.

Οι Παλαιστίνιοι απέναντι σε αυτή την κυνικότητα έχουν, τουλάχιστον, τους Αιγύπτιους και τους Ιορδανούς να αντιδρούν. Αλήθεια αν ποτέ ο Τραμπ μάς τράβαγε το χαλί κάτω από τα πόδια με τόσο κυνικό τρόπο, ποιος θα έσπευδε προς υπεράσπισή μας;

ioannoug@kathimerini.com.cy

Twitter: @JohnPikpas

Διαδηλωτής συλλαμβάνεται από αστυνομικούς της πόλης της Νέας Υόρκης κατά τη διάρκεια διαμαρτυρίας κατά των πολιτικών μετανάστευσης και απέλασης της κυβέρνησης Ντόναλντ Τραμπ και της Υπηρεσίας Μετανάστευσης και Τελωνειών των Ηνωμένων Πολιτειών (ICE), στη Νέα Υόρκη.

Σημειωτόν με φόντο το 2028

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Είναι χρήσιμο ο πρόεδρος ενός κόμματος να προκρίπτει αυτόματα και ως υποψήφιος πρόεδρος της Δημοκρατίας; Το θέμα εμφανίζεται

περιστασιακά, αν αφορά προσωπικά τον αρχηγό, το θυμάται, αν δεν, τότε το αφήνει για αργότερα.

Η συζήτηση ασφαλώς δεν αφορά ένα μόνο κόμμα, όλοι γνωρίζουμε πως, αν όχι όλα, τα περισσότερα κόμματα συζητούν, ψάχνουν, βλέπουν τις επόμενες προεδρικές, σχεδόν αμέσως μετά τις προηγούμενες. Έτσι, σήμερα, το πεδίο αποκτά ένα μομέντουμ, καθώς ήδη το Προεδρικό τρέχει με ταχύτητες συσπείρωσης με στόχο το 25%, δεν μετέχει βέβαια στις βουλευτικές του 2026, αλλά γνωρίζει ότι πολλά από το «κεφάλαιο 2028» θα εξαρτηθούν από τους αριθμούς του 2026. Η στρατηγική του Προεδρικού να στριμώξει τις σκέψεις του ΔΗΣΥ για το 2028, ήδη είναι σε εφαρμογή. Στελέχη του ΔΗΣΥ, τα οποία στήριξαν Χριστοδουλίδη το 2023, κάνουν ήδη στροφή προς το ΕΛΑΜ με προφανή στόχο, πρώτα, να μειώσουν το ποσοστό του ΔΗΣΥ το 2026, και ταυτόχρονα να ενισχύσουν αυτό του ΕΛΑΜ. Μια τέτοια προσθαφαιρεση ευνοεί τη στρατηγική «δύο γύρων» του Ν. Χριστοδουλίδη, και επιπρόσθετα δυσκολεύει αυτά τα στελέχη στον ΔΗΣΥ που προκρίνουν καθαρές λύσεις απέναντι στη διακυβέρνηση Νίκου Χριστοδουλίδη με κάποιου τύπου διαγραφή για τα μέλη του που συμμετέ-

χουν στο υπουργικό του συμβούλιο. Είναι χρήσιμο ο πρόεδρος ενός κόμματος να είναι αυτόματα και υποψήφιος πρόεδρος; Η κοινή λογική λέει όχι κατ' ανάγκην. Τα κόμματα αξιολογούνται στις βουλευτικές, οι προεδρικές απαιτούν υποψήφιους με άλλα χαρακτηριστικά: ευρύτερη απήχηση, δυνατότητες συναινέσεων, προϋποθέσεις για να μπορεί να φτάσει

Ειδικότερα και σε σχέση με την ύστατη προσπάθεια για αποφυγή της διχοτόμησης. Πέρα από τις συγκυρίες, άρα και σε σχέση με το 2028, αναδεικνύονται δύο τύποι πολιτικών στην ε/κ κοινότητα.

στο 51%. Παλαιότερα, ηγέτες κομμάτων πέτυχαν τον στόχο αυτό, Σ. Κυπριανού, Γ. Κληρίδης, Τ. Παπαδόπουλος, Ν. Αναστασιάδης. Εξάιρεση στον τότε κανόνα ήταν ο Γ. Βασιλείου με αντιπάλους Γ. Κληρίδη και Π. Πασχάλη. Σήμερα αυτό το «δεδομένο» δυσκολα επαναλαμβάνεται, άρα στην κορυφή της κομματικής αναζήτησης προέχει η αναζήτηση υποψηφίων που να μπορούν να κτίζουν ευρύτερες συσπειρώσεις/ συμμαχίες

Για ποιες όμως συμμαχίες/συσπειρώσεις; Έχουμε δει, κατά καιρούς,

τις πιο απίθανες συμμαχίες, τις πιο εύκολες μετακινήσεις από τη μια συμμαχία σε μια άλλη, μετακινήσεις λίγο πριν από τις επόμενες προεδρικές εκλογές κ.λπ. Το Κυπριακό ήταν το κύριο εργαλείο-πρόσχημα, που διευκόλυνε τις μικροκομματικές μετακινήσεις λ.χ. 1992, Ιδέες-Χάρτης Γκάλι, εκλογική «μάχη» με βάση το απίθανο «βάση για λύση ή βάση για διαπραγμάτευση». Μια δημαγωγική μάχη που έφερε την ήττα Γ. Βασιλείου και τη νίκη Γ. Κληρίδη/ΔΗΣΥ-ΔΗΚΟ

Το 2023 ο Ν. Χριστοδουλίδης πέτυχε να εμφανίσει μια νέα εικόνα στο εκλογικό σώμα, παρά το γεγονός ότι ήταν μαζί με όλες τις αποφάσεις Αναστασιάδη – από τα χρυσά διαβατήρια ως τη διάλυση του τοπίου στο Κυπριακό. Κατάφερε να πείσει μέρος της κοινής γνώμης ότι είναι ένας υποψήφιος που εκφράζει κάτι «νέο» απέναντι στο «παλιό». Δεν μπορεί να εμφανίσει την ίδια εικόνα ξανά, πλέον έχει δεδομένα πίσω του: διορισμοί των μονίμων συμφωνούντων, αδυναμία να «συγκροτήσει» επιμέρους πολιτικές σε ενιαίες, συνέχιση της γραμμής Αναστασιάδη στο Κυπριακό, ασφυκτικός έλεγχος του πεδίου της ενημέρωσης κ.λπ. Η κημεία των επόμενων πραγμάτων, κεφάλαιο «2028»: θα νικήσει ο σχηματισμός που θα εκφράσει τα κύρια αιτήματα αυτής της συγκυρίας: ύστατη προσπάθεια για αποφυγή της διχοτόμησης, κράτος δικαίου, καταπολέμηση της διαφθοράς, μείωση των ανισοτήτων, ανάκτηση της αξιοπιστίας της ε/κ ηγεσίας.

Ειδικότερα και σε σχέση με την ύστατη προσπάθεια για αποφυγή της διχοτόμησης. Πέρα από τις συγκυρίες, άρα και σε σχέση με το 2028, αναδεικνύονται δύο τύποι πολιτικών στην ε/κ κοινότητα. Ο πρώτος περιλαμβάνει όλους όσους είχαν συναισθηση των πραγμάτων και όταν ερχόταν «η ώρα για συνομιλίες» οργαζόνονταν, έβλεπαν δυνατότητες, ευκαιρίες – στην κορυφή ο Γ. Βασιλείου. Ο δεύτερος τύπος περιλάμβανε όλους όσους βλέπουν συνομιλίες και τους πάντες κρύος ιδρώτας, αγωνιούν μήπως προχωρήσει κάτι και βρεθούν σε... δύσκολη θέση να αναλάβουν τις ευθύνες τους. Έτσι εφευρίσκουν παγίδες, τρικλοποδιές κ.λπ., κατασκευάζουν προτάσεις με το κίλο με στόχο τις ατέρμονες συνομιλίες. Όμως, κάθε πολιτικός που ενδιαφέρεται για το μέλλον μιας χώρας, οφείλει να μιλά για τα οφέλη από τη λύση, να μιλά για το τι σημαίνει «όλα ακινέτα» και πώς θα είναι το άλυτο πρόβλημα σε πέντε ή δέκα χρόνια. Η υποστήριξη της κοινής γνώμης είναι απαραίτητη.

Όμως, η ε/κ κοινή γνώμη εκπαιδεύεται από τους εμπόρους του φόβου και πολύ σπάνια ακούει αναφορές για τις «ευθύνες των πολιτικών». Η ηγεσία στη νήσο δεν δημιουργεί κοινή γνώμη, ακολουθεί την κοινή γνώμη. Άρα η κημεία της συγκυρίας βλέπει μεν το κεφάλαιο «2028», αλλά οι ευθύνες για τα θέματα κτιζόνται βήμα-βήμα για να είναι στέρεια.

www.larkoularkou.org.cy

Η μεταστροφή στον δρόμο για τη Νέα Υόρκη

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ**

Φαίνεται η ελληνοκυπριακή πολιτική τάξη το παίρνει σταδιακά απόφαση πως το μέλλον δεν βρίσκεται στην κοινωμία των πολιτών, τις πολιτικές προτάσεις και λύσεις στα προβλήματα της χώρας. Το παίρνει απόφαση πως το μέλλον δεν βρίσκεται στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και στις καλογυαλισμένες ανάρτησεις στο Instagram στις οποίες είναι μάστοροι, ειδικά ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης και η πρόεδρος (της Βουλής) Αννίτα Δημητρίου.

Ο Αβέρωφ Νεοφύτου, λοιπόν, ως άλλος Σαύλος στον οποίο δειχτηκε ο Χριστός στον δρόμο για τη Δαμασκό για να γίνει Παύλος, και ως άλλος Μέγας Κωνσταντίνος, είδε στους ουρανούς ένα καπέλο MAGA και τη φράση «εν τούτω νικά», άρ-

χισε τη μεγάλη πορεία του πολιτικού επανακαθορισμού στη νέα εποχή που προφανώς θεωρεί ότι ζούμε.

Με την πολιτική στροφή να έχει ωριμάσει μέσα του, τρεις μήνες μετά την ομολογία πίστωσης στον Σπορ FM και μια εμβρόντητη Μ. Οικονομίδου (9/11/2024) πως ο κ. Τραμπ «είναι ένας ηγέτης, με τις λόδες του, με τις ακρότητές του», ο κ. Νεοφύτου ταξίδεψε στη Νέα Υόρκη, όπου σύμφωνα με ανάρτηση στο ΜΚΑ της boomer νομενκλατούρας, το Facebook, περιδιάβασε και μίλησε με απλούς ανθρώπους «από τον ταξιτζή και τη σερβιτόρα, μέχρι τον ιδιοκτήτη ενός εστιατορίου». Ευτυχώς για τον κ. Νεοφύτου και την ψυχική του ηρεμία, οι άνθρωποι αυτοί που συνάντησε καθώς περιδιάβαινε στους δρόμους της Νέας Υόρκης ψάχνοντας τον Trump Tower ή τη Ριζά του Ιεσσαί, δεν

γνώριζαν την ιδιότητά του. Και έτσι μοιράστηκαν τα θετικά που είδαν μετά την εκλογή Τραμπ και ότι «η πολιτική επέστρεψε στην καθημερινότητα των ανθρώπων, όχι με εικόνες και ρητορείες, αλλά με μεγάλες προκλήσεις και διλήμματα».

Το σενάριο των επόμενων τριών χρόνων εμφανίζεται και αυτό μπροστά μου, σταμπαρασμένο στον ήλιο καθώς ψελλίζω «κυρία...» και έχει ως εξής: σύντομα ο κ. Νεοφύτου προσχωρεί στο κόμμα του Οδυσσέα Μιχαηλίου και της Ειρήνης Χαραλαμπίδου, και προσεταιρίζεται τις ριζοσπαστικές και γεμάτες πολιτική σκέψη προτάσεις του Φειδία Παναγιώτου, τον οποίο εντάσσει στο κόμμα.

Η ομάδα των Κύπριων Ρεπουμπλικάνων καταφέρνει να εισαγάγει τα νέα ήθη πολύ πιο αποτελεσματικά από τον «στρατό» των αξιό-

γραφών «sovereign citizens», εκλέγει στη Βουλή μεταξύ άλλων και τον νικητή ριάλιτι και influencer Νίκο Πελετιέ.

Το 2028 ο κ. Νεοφύτου κάνει την έκπληξη και απέναντι σε Αννίτα Δημητρίου και Νίκο Χριστοδουλίδη εκλέγεται Πρόεδρος, με τη στήριξη φυσικά του ΔΗΚΟ στον δεύτερο γύρο, το οποίο ανακαλύπτει με καυθιστήρηση τις αρετές του ανδρός που και αυτόν θα έπρεπε να είχε εφεύρει (αν δεν υπήρχε).

Ακολουθώντας το Trump playbook, ο Πρόεδρος Νεοφύτου διορίζει υπουργό απλοποίησης του κυβερνητικού έργου (Σ.Ι.Υ.Α.Ι.Ε.Σ., όπως DOGE) τον Χριστόφορο Τορναρίτη, ο οποίος προχωρεί στο έζηλωμα της δημοσίας υπηρεσίας.

Ακραίο; Μην το πείτε. Ο μέσος Κύπριος, ο οποίος στην πλειοψηφία δεν είναι δημόσιος υπάλληλος, θε-

ωρεί ήδη αχρείαστους πολλούς από αυτούς. Ποιος χρειάζεται αναδόμηση, καλύτερες διαδικασίες και ανάδειξη όσων όντως δουλεύουν όταν υπάρχουν τέτοιες απλές λύσεις; Την επόμενη χρονιά κυκλοφορεί η αυτοβιογραφία του νέου ηγέτη της Κύπρου με τίτλο «L'Etat, c'est moi, επιτέλους». Σε συνεντεύξεις στον τύπο, προαναγγέλλει το χτίσιμο μιας νέας πτέρυγας στο Προεδρικό Μέγαρο, με υλικό όλες τις πέτρες στις οποίες ήταν από κάτω.

Το σενάριο ακούγεται αστείο, αλλά πέρα από μερικές σαχλές μου εμπνεύσεις για τις οποίες αναλαμβάνω πλήρως την πολιτική και δημοσιογραφική ευθύνη, δεν είναι απομακρυσμένο. Ο Ντόναλντ Τραμπ, προφανώς ανίκανος και μονομανής, κατάφερε να επανεκλεγεί μετά που θεωρείτο ότι είχε τελειώσει, χάρη και στην ανικανότητα

του πολιτικού συστήματος να ασχοληθεί με όσα ζητούσε ο κόσμος, και να πείσει πως είχε αρχίσει να βελτιώνει τα πράγματα.

Ο κ. Νεοφύτου και ο κάθε μέσος Κύπριος πολιτικός που έχει ασκήσει εξουσία και επιρροή, παρά τις αδυναμίες έχουν περισσότερα εργαλεία να εκμεταλλευτούν αν δώσουν διαζύγιο στην ηθική και πάρουν απόφαση πως αν αυτό που πουλάει σήμερα είναι μόνο η εικόνα, το καλύτερο που έχουν να κάνουν είναι να αντιγράψουν τους παγκόσμια πρωτοπόρους.

Οι σοβαροί όλων των αποχρώσεων που επιλέγουν να χρησιμοποιήσουν τα εργαλεία του λαϊκισμού χωρίς αναστολές είναι και οι πιο επικίνδυνοι, και όχι αυτοί που νομιζαμε.

ykakouris@gmail.com

Χουβαρντάς ο Παπαντώνης

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ

Αρχοντας πνευματικά και ποιμαντικά χουβαρντάς, ήταν ο μακαριστός άγιος Παπαντώνης από τους Τρούλλους, αγκωνάρι της Εκκλησίας της Κύπρου. Ταπεινός άνθρωπος, σοφός οικογενειάρχης και πάνω από όλα λειτουργός των ακράντων μυστηρίων, εξέπεμπε τη θεία χάρη, ακτινοβολώντας τη χαρά της Αναστάσεως. Διακονούσε την Εκκλησία, με τη δύναμη των θαυμαστών χαρισμάτων του. Δώρα του Θεού στον άγιο παππούλη. Χιλιάδες άνθρωποι μαρτυρούν, ότι αρκούσαν τα λιγοστά λόγια του, για να φανερωθεί το προσρατικό, το διορατικό και το ιαματικό του χάρισμα. Σήμερα μπορεί να βρίσκεται εις τας αιώνιους μονάς, αλλά και από εκεί σίγουρα θα συνεχίζει, ίσως και με μεγαλύτερη παρηγοία ενώπιον του Θεού, να διακονεί τους πιστούς, οι οποίοι πλέον θα επικοινωνούν μαζί του διά της προσευχής.

Τα πρώτα δύσκολα χρόνια της προσφυγιάς, ο πόνος, η φτώχεια, η οργή, η ασυδοσία, η ανηθικότητα, ακόμη και η απελπισία, κτυπούσαν «κόκκινο» και ο Παπαντώνης ήταν μια δαση χαράς, όχι μόνο για τους «θρήσκους», αλλά για όλους τους νέους της εποχής. Παιδιά του Γυμνασίου στη Λάρνακα, τότε, συνηγορούσε στην εκκλησία της Παναγίας της Χρυσογαλακτούσας, τον Παπαντώνη, ο οποίος μόνο καλοσύνη, χαμόγελο και χαρά ήξερε να προσφέρει. Ούτε διαταγές, ούτε εντολές, ούτε κανόνες, αλλά μόνο «παράτζελιές» (συμβουλές) βγαλμένες από την αγία βιωτή του, οι οποίες άγγιζαν τις επαναστατημένες εφηβικές ψυχές μας.

«Υπομονή, γιε μου, και ούλλα εννά παν καλά... Να αγαπάτε, ποτέ σας να μη βλάψετε κανένα, ποτέ σας να μην αδικήσετε, ποτέ σας μην πικράνετε, να αγαπάτε και να έχετε τον Χριστό μας βοηθό σας... Να είμαστε πάντα δίκαιοι, να έχουμε πάντα καλή καρδιά, να αγαπούμε τα αδέρφια μας, να αγαπούμε τον πλησίον μας και ό, τι μπορούμε να το κάνουμε. Αν ανεβούμε ένα σκαλάκι, ο Θεός μάς ανεβάζει άλλα δέκα σκαλιά. Πάντα με τη δύναμη και τη δικαιοσύνη του Θεού». Και με τα λόγια αγάπης και τη δύναμη της προσευχής του αγίου Παπαντώνη, όλα πήγαιναν καλά λιαν...

Τα χρόνια πέρασαν και η φήμη του παραδοσιακού παπά της Κύπρου έφτασε σε όλη την Κύπρο, αλλά και σε όλο τον Ελληνισμό. Χιλιάδες πονεμένες ψυχές, όλων των ηλικιών, πέρασαν κάτω από το πετραχήλι του, όχι για να ακούσουν σπουδαίες θεολογικές αναλύσεις, αλλά για να ακούσουν λόγια χαράς και να βιώσουν το μυστικό θαύμα της αγιοσύνης.

Ο μακαριστός Παπαντώνης είναι ένας από τους σύγχρονους αγίους της Κύπρου, όπως καταμαρτυρεί η συνείδηση του κόσμου. Αρχοντες πνευματικά και χουβαρντάδες ποιμαντικά, ήταν και ο άγιος ηγούμενος του Σταυροβουνίου Αθανάσιος, ο άγιος ηγούμενος της Μονής του Αποστόλου Βαρνάβα Γαβριήλ, ο άγιος Παπαναστάσης από τον Άγιο Μέμνονα του Βαρωσιού και ένα σωρό άλλοι ταπεινοί κληρικοί και λαϊκοί, οι οποίοι ακτινοβολούσαν μυστικά τη χαρά του παραδείσου. Αγγίζοντας το θαύμα από τα χείλη και το πρόσωπο αυτών των Αγίων ανθρώπων, βιώνες την πολυεσπλαχνία του Θεού, ο οποίος είναι συνάντημος με την αγάπη, η οποία χωρεί και συγχωράει τους πάντες και τα πάντα.

Η Εκκλησία της Κύπρου δεν υπολείπεται σήμερα αγίους ταπεινούς πνευματικούς, οι οποίοι παρηγορούν και δίνουν δύναμη στους πονεμένους ανθρώπους. Είτε μέσα από τα μοναστήρια, είτε μέσα από τις ενορίες, είτε ακόμη σε ξεχωριστά χωριά. Οι άγιοι άνθρωποι της προσευχής και της αγάπης, είναι αυτοί οι οποίοι ουσιαστικά σώζουν και την κλυδωνιζόμενη Κύπρο, η οποία παραπαίει ανάμεσα στα σκάνδαλα και στον φόβο της υποδούλωσης από στρατιωτικά και οικονομικά συμφέροντα. Η αγία βιωτή του μακαριστού Παπαντώνη, παραπέμπει και δίνει εξήγηση στην εντολή του αγίου Σεραφείμ του Σαρώφ, του παππούλη της Ρωσίας, προς τις χιλιάδες μοναχές του μοναστηριού του Ντιβέγιεβο στην περιοχή Σαρώφ, να εξομολογούνται σε έγγαμους κληρικούς. Και οι έγγαμοι παπάδες, σπκώνουν βαρύ φορτίο και ο Θεός τους χαριτώνει με πολλούς τρόπους. Σίγουρα ξέρουν λίγο καλύτερα τα βάσανα των ανθρώπων της βιοπάλης και έχουν μια διαφορετική μεγαλοψυχία.

Ο μακαριστός άγιος Παπαντώνης παραπέμπει και στη διήγηση του γεροντικού με τον μοναχό, ο οποίος μαζί με άλλους δυο μοναχούς επισκέπτονταν τον Μέγα Καθηγητή της ερήμου τον Μέγα Αντώνιο. Αυτός δεν ρωτούσε και μόνο άκουγε. Όταν τον ρώτησε ο άγιος Αντώνιος αν έχει κάτι να ρωτήσει, απάντησε «Αρκεί μοι πάτερ το βλέπειν σε»... Η ιλαρότητα του προσώπου του μακαριστού Παπαντώνη, έλεγε πολλά περισσότερα από τα λόγια του. Απλά «οίδα άνθρωπον εν Χριστώ». Ο μπτροπολίτης Μόρφου Νεόφυτος, με τον λαγάρο του λόγου, ανέφερε το ωραίο. «Έλεγα κατά καιρούς χαριτωμένως, ότι εάν ο Θεός αξιώσει τον αοίδιμο π. Αντώνιο να μυροβλύσει, θα μυροβλύσει από τα αυτιά του. Και «ο νοών νοείτω...»

kaparispan@yahoo.gr

Εκπτώσεις: Γιατί τις αγαπάει τόσο το μυαλό μας;

Του ΘΟΔΩΡΗ ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

Εχεις βγει για ψώνια με τον/τη σύντροφό σου, που ψάχνει απεγνωσμένα ένα καινούργιο μπουφάν. Καθώς περιφέρεσαι στο κατάστημα, το βλέμμα σου πέφτει πάνω σε ένα ωραίο παντελόνι – και το καλύτερο; Έχει 50% έκπτωση! Το δοκιμάζεις και είναι λες και ράφτηκε για σένα. Πριν καλά καλά το σκεφτείς, πας στο ταμείο και πληρώνεις. Ο/η σύντροφός σου, από την άλλη, δεν πήρε τίποτα, υπήρχαν τόσες πολλές επιλογές που στο τέλος μπερδεύτηκε. Και όταν σε ρωτάει: «Καλά, εσύ τώρα χρειάζοσουν παντελόνι;» απαντάς: «Όχι, αλλά ήταν σε έκπτωση, δεν γινόταν να το αφήσω!».

Τι είναι, λοιπόν, αυτό που κάνει τις εκπτώσεις τόσο ακαταμάχτες; Αν ρωτήσεις έναν οικονομολόγο, θα σου πει απλώς ότι είναι θέμα προσφοράς και ζήτησης, πέφτει η τιμή, αυξάνεται η ζήτηση. Αλλά στην πραγματικότητα δεν είναι μόνο η χαμηλή τιμή που σε τραβάει. Είναι η ικανοποίηση που να ξέρεις ότι πήρες κάτι που αξίζει πολύ περισσότερο από αυτό που πλήρωσες. Είναι και η πίεση του χρόνου καθώς η αγωνία μήπως χάσεις την ευκαιρία μια για πάντα. Αυτή η ακαταμάχητη έλξη των εκπτώσεων δεν είναι τυχαία. Εκμεταλλεύεται βαθιά ριζωμένους ψυχολογικούς μηχανισμούς που επηρεάζουν τις αποφάσεις μας χωρίς καν να το συνειδητοποι-

ούμε. Ένας από τους βασικότερους είναι η απώλεια και ο φόβος του χαμένου κέρδους (loss aversion). Το να χάσουμε κάτι μας πονάει πολύ περισσότερο από τη χαρά που νιώθουμε όταν κερδίζουμε το ίδιο πράγμα. Αν βρεις €100, θα χαρείς για λίγο. Αλλά αν χάσεις €100, θα σε ενοχλεί για ώρες. Κάπως έτσι, όταν βλέπεις μια έκπτωση, δεν σκέφτεσαι μόνο ότι μπορείς να αγοράσεις κάτι

Γιατί, συχνά, η «τρομερή ευκαιρία» δεν φαίνεται και τόσο τρομερή, όταν σκεφτείς τι άλλο θα μπορούσες να κάνεις με αυτά τα χρήματα.

φθηνότερα, αλλά ότι αν δεν το πάρεις, θα χάσεις την ευκαιρία.

Και αν η προσφορά είναι για περιορισμένο χρόνο ή έχουν μείνει ελάχιστα κομμάτια; Τότε ο φόβος της απώλειας γίνεται ακόμα πιο έντονος. Εκείνη τη στιγμή, δεν σκεφτόμαστε λογικά αν πραγματικά χρειαζόμαστε το προϊόν. Αυτό που μας απασχολεί είναι ότι αν δεν το πάρουμε τώρα, θα χάσουμε την ευκαιρία.

Υπάρχει όμως κι άλλο ένα ψυχολογικό τρικ που μας επηρεάζει στις εκπτώσεις. Ας πούμε ότι βλέ-

πεις ένα παντελόνι με αρχική τιμή €200. Αυτό το νούμερο, θέλοντας και μη, καρφώνεται στο μυαλό σου, ακόμα κι αν θεωρείς την τιμή εξωφρενική. Έτσι, όταν το βλέπεις στα €100, σου φαίνεται τρομερή ευκαιρία.

Και ας μην ξεχνάμε το καλύτερο, την ευχαρίστηση που νιώθουμε όταν βρίσκουμε αυτή την ευκαιρία. Δεν έχει να κάνει με το αν πραγματικά το χρειαζόσουν, είναι απλώς η χαρά ότι το πήραμε φθηνότερα. Δεν είναι τυχαίο, άλλωστε, ότι όταν κάποιος μας λέει «ωραίο παντελόνι», το πρώτο πράγμα που θέλουμε να πούμε είναι «Το πήρα στη μισή τιμή!».

Πώς μπορείς λοιπόν να αποφύγεις αυτές τις παγίδες; Φτιάξε μια λίστα στο κινητό σου με τα πράγματα που θέλεις να αγοράσεις. Την επόμενη φορά που θα δεις κάτι σε προσφορά, έλεγξε πρώτα τη λίστα σου. Είναι όντως κάτι που είχες βάλει στο μάτι; ή απλώς σε παρασύρει η χαμηλή τιμή; Θυμήσου, οι εκπτώσεις είναι για να αγοράζουμε πιο φθηνά αυτά που θέλουμε, όχι για να αγοράζουμε πράγματα μόνο και μόνο επειδή είναι σε προσφορά.

Βρήκες κάτι σε προσφορά; Μην το πάρεις αμέσως. Φύγε, δώσε του λίγο χρόνο και ξανασκέψου το. Αν το θέλεις ακόμα, μπορείς πάντα να επιστρέψεις να το πάρεις. Μην πεις «ας το πάρω και βλέπω», γιατί από τη στιγμή που

κάτι γίνεται δικό μας, δύσκολα το αποχωριζόμαστε. Αυτό είναι το λεγόμενο «φαινόμενο της ιδιοκτησίας» (endowment effect), μόλις κάτι γίνει δικό μας, μας φαίνεται πιο πολύτιμο απ' όσο πραγματικά είναι.

Πριν πας στο ταμείο, σκέψου το εξής: θα προτιμούσες να έχεις αυτό το παντελόνι ή να φυλάξεις τα €100 για τις επόμενες διακοπές σου; Γιατί, συχνά, η «τρομερή ευκαιρία» δεν φαίνεται και τόσο τρομερή, όταν σκεφτείς τι άλλο θα μπορούσες να κάνεις με αυτά τα χρήματα.

Αν και πολύ δύσκολο, άφησε τις κάρτες στο σπίτι (ή «πάγωσέ» τις προσωρινά στο κινητό), και πλήρωσε μόνο με μετρητά. Έρευνες δείχνουν ότι ξεδεύουμε λιγότερα όταν πληρώνουμε με μετρητά. Γιατί όταν αδειάζει το πορτοφόλι, το νιώθεις, σε αντίθεση με την κάρτα που μένει πάντα ίδια. Επίσης, τα μετρητά σε βοηθούν να ξεδεύεις μόνο όσα έχεις χωρίς να ξεφεύγεις.

Την επόμενη φορά που σε δειλεύει μια προσφορά, σταμάτα και σκέψου: Το θέλω πραγματικά ή απλώς φοβάμαι μην το χάσω; Γιατί η χαρά της «ευκαιρίας» διαρκεί λίγο, η ικανοποίηση από μια αγορά που ήθελες πραγματικά, πολύ περισσότερο.

Ο κ. Παντελής Σολωμού είναι συμπεριφορικός επιστήμονας.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ

Το λογικό υπαρξιακό παράδοξο της τηλεμεταφοράς

Η επιρροή της τεχνολογίας στον άνθρωπο δεν έγκειται απλώς στο ότι του προσφέρει νέες δυνατότητες, όπως κάνει το αεροπλάνο ή το κινητό τηλέφωνο. Έγκειται στο ότι οι δυνατότητες αυτές επαναπροσδιορίζουν το ανθρώπινο ον, δίνουν δηλαδή νέες απαντήσεις στο «τι είναι ο άνθρωπος» και θέτουν νέα ερωτήματα σε σχέση με το «τι είναι ζωή» και «τι είναι θάνατος». Με αυτή την έννοια μπορούμε να πούμε ότι η τεχνολογία «εξελίσσει» τον άνθρωπο ή ότι μέσω της τεχνολογίας ο άνθρωπος εξελίσσεται από μόνος του με ρυθμούς ασύλληπτα πιο γρήγορους σε σχέση με την όποια φυσική εξέλιξη του είδους του.

Ερωτήματα και ηθικά ζητήματα, που σήμερα θεωρούμε αιχμής και στα οποία αναλώνουμε τον κοινωνικό, πολιτικό, ακόμη και επιστημονικό διάλογο, είναι άνευ ουσίας εάν κανείς κατανοήσει ότι δεν υπάρχει κάτι το οποίο να «είναι» ο άνθρωπος από τη «φύση» του ή σύμφωνα με οποιαδήποτε άλλη μεταφυσική αρχή, ώστε αυτό το κάτι

να χρησιμεύσει ως κανόνας του τι πρέπει να είναι ο άνθρωπος.

Μία από τις πολυαναμενόμενες ανακαλύψεις, η οποία σίγουρα θα μας κάνει να σκεφτούμε διαφορετικά τα ανθρώπινα, είναι η «τλεμεταφορά», μια ιδέα που πρώτη εισήχθηκε η τηλεοπτική σειρά επιστημονικής φαντασίας Star Trek, του Green Roddenberry. Από το 1966 όμως μέχρι σήμερα, η επιστημονική φαντασία έχει γίνει πραγματικότητα. Βέβαια δεν μπορούμε να πούμε ακόμη ότι μπορούμε να «διακτινίσουμε» έναν άνθρωπο από ένα μέρος του πλανήτη μας σε ένα άλλο αυτοστιγμεί, αλλά οι επιστήμονες έχουν καταφέρει να διεισδύσουν στον μηχανισμό της τηλεμεταφοράς. Η κβαντική τηλεμεταφορά είναι μια τεχνική μετάδοσης πληροφοριών που συνίσταται στη μεταφορά της κβαντικής κατάστασης ενός συστήματος σε ένα άλλο παρόμοιο και απομακρυσμένο σύστημα, χωρίς να χρειάζεται να μεταφερθεί υλικά το αρχικό σύστημα. Με άλλα λόγια, είναι ένας τρόπος μεταφοράς της πληροφορίας που περιέχεται σε ένα κβαντικό σύστημα σε μια άλλη τοποθεσία, χωρίς να χρειάζεται να μετακινηθεί το

Ακόμη και αν υπάρχει συστηματικά ένα και μόνον ένα facsimile της αρχικής μονάδας, η αρχική βιολογική μονάδα, το βιολογικό ανθρώπινο ον το οποίο αντιγράφεται, χάνεται.

ίδιο το υλικό σύστημα. Αυτή η μεταφορά της κβαντικής κατάστασης βασίζεται στο φαινόμενο της κβαντικής διεμπλοκής, σύμφωνα με το οποίο δύο μέρη ενός κβαντικού συστήματος συνδέονται με τέτοιο τρόπο ώστε να λειτουργούν ως ένα ενιαίο σύστημα, παρόλο που χωρίζονται από μεγάλες αποστάσεις. Η κβαντική τηλεμεταφορά χρησιμοποιεί αυτή τη «συνδεδεση» ως πόρο για να μεταφέρει την κβαντική κατάσταση ενός συστήματος σε ένα άλλο χρησιμοποιώντας διαδικασίες μέτρησης και διόρθωσης σφαλμάτων.

Σε ένα όχι και τόσο μακρινό μέλλον, με δεδομένη την επιτάχυνση της επιστημονικής έρευνας με τη

συμμετοχή μονάδων τεχνητής νοημοσύνης (bots), θα είμαστε σε θέση να περιγράψουμε επακριβώς την κβαντική κατάσταση μιας ανθρώπινης βιολογικής μονάδας και να μεταφέρουμε την κβαντική αυτή κατάσταση σε ένα άλλο μέρος χωρίς να μεταφέρουμε σωματικά, υλικά, τη βιολογική αυτή μονάδα. Αυτό που θα προκύψει από την τηλεμεταφορά θα είναι στην ουσία ένα άλλο υλικό σώμα, μια άλλη βιολογική μονάδα, ταυτόσημη με την αρχική. Για τις ανάγκες της τηλεμεταφοράς δεν είναι καν αναγκαίο να καταστραφεί η αρχική μονάδα. Στην ουσία θα έχουμε ένα ή και περισσότερα facsimile της ίδιας ανθρώπινης βιολογικής μονάδας. Στη σειρά Star Trek του 1966, καθώς και σε όλες τις ομώνυμες σειρές και ταινίες που ακολούθησαν, κατά την τηλεμεταφορά η αρχική μονάδα εξαφανίζεται, καταστρέφεται δηλαδή, και επαφενίζεται σε μια άλλη τοποθεσία, σαν να πρόκειται για μια εξελιγμένη, απλή δε μετακίνηση. Το λογικό υπαρξιακό παράδοξο που προκύπτει από μια τέτοιου είδους κατανόηση της τηλεμεταφοράς είναι το ακόλουθο. Ακόμη και αν υπάρχει συ-

στηματικά ένα και μόνον ένα facsimile της αρχικής μονάδας, η αρχική βιολογική μονάδα, το βιολογικό ανθρώπινο ον το οποίο περιγράφεται, χάνεται. Αυτό που προκύπτει είναι μια νέα υλική βιολογική μονάδα, με τα ίδια ακριβώς κβαντικά χαρακτηριστικά, ακριβώς την ίδια δηλαδή δομή του εγκεφάλου, και άρα την ίδια μνήμη, ταυτότητα, προσωπικότητα και συνείδηση του εαυτού του που είχε και η αρχική μονάδα. Χωρίς καμία αμφιβολία το βιολογικό facsimile του John Doe «είναι» ο John Doe τόσο για τον (νέο) εαυτό του όσο και για όλους τους άλλους. Για όλο τον κόσμο δηλαδή ο John Doe «ζει» και «υπάρχει» ανάμεσά μας, μεταξύ μας (inter nos). Στην ουσία όμως ενώ αυτός ο John Doe υπάρχει για εμάς, τον κόσμο και για τον ίδιο του τον εαυτό, ο αρχικός John Doe έχει πεθάνει. Κανείς όμως δεν φαίνεται να υποψιάζεται ή να ενοχλείται από αυτό το γεγονός εφόσον ένας και μόνον ένας John Doe, αυτός που γνωρίζαμε και εξακολουθούμε να συναναστρεφόμαστε, υπάρχει και δραστηριοποιείται στον ανθρώπινο κόσμο.

Το παράδοξο φυσικά προκύπτει

από το γεγονός ότι κατανοούμε τον άνθρωπο ως υλική βιολογική μονάδα και όχι ως ένα σύστημα πληροφοριών, το οποίο περιγράφει την κβαντική του κατάσταση. Αντιλαμβανόμαστε τον άνθρωπο ως ύλη και όχι ως κβαντικό ίκνος ή ως πληροφορία. Αν τον αντιληφθούμε ως σύστημα πληροφοριών τότε θα είναι σαν να έχουμε νικήσει τον θάνατο, τη γήρανση και όλες τις ασθένειες που απειλούν την ανθρώπινη ζωή. Αν αποθηκεύσουμε το κβαντικό αποτύπωμα μιας ανθρώπινης βιολογικής μονάδας με κάποιον τρόπο, τότε μπορούμε να την αναπαραγάγουμε σε όποια υλικοσωματική κατάσταση θέλουμε, δεδομένου ότι κατά την τηλεμεταφορά θα χρησιμοποιηθούν άλλα υλικά, νέα και υγιή, για να (ανα)παραχθεί υλικοβιολογικά η νέα μονάδα. Ο John Doe θα μπορεί να περιφέρεται ανάμεσά μας βιώνοντας μια σχετική αιωνιότητα, ενώ στην ουσία θα είναι η νιοστή από μια σειρά ιδιών-και-άλλων (simile) υλικοβιολογικών μονάδων.

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής πολιτικής και κοινωνικής φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Κύπρου.

«Άστρο» κακού παραδείγματος διεθνώς το Astrasol

Η αξιοποίηση της κυπριακής υπόθεσης στο εξωτερικό, η επόμενη μέρα για τα θύματα και τα διαιωνιζόμενα κενά

Του ΠΑΥΛΟΥ ΝΕΟΦΥΤΟΥ

Με καθυστέρηση 16 χρόνων και μετά από... τυχαία ενημέρωση του Τμήματος Περιβάλλοντος για την «βόμβα» σε αστική περιοχή, ολοκληρώθηκε την περασμένη Τετάρτη η τριήμερη απομάκρυνση περιπίου 14 τόνων επικινδυνών χημικών αποβλήτων από το πρώην εργοστάσιο Astrasol στα Λατσίδια – το ποια αρμόδια αρχή όφειλε να είναι ενήμερη και να ενεργήσει όλο αυτό το διάστημα, είναι ένα ζήτημα χαμένο στις διαδικασίες που ακολούθησαν μετά το 2009, όταν έκλεισε το εργοστάσιο και το περιεχόμενό του, σύμφωνα με τους αρμοδίους, «εξαστύχκε», καταδείκνυοντας τα κενά του συστήματος ελέγχου και ασφάλειας. Στο αδιέξοδο της πυκνοκατοικημένης οδού Θεμιστοκλή Τσάτσου οι μεγάλες μεταλλικές πόρτες και οι πύλες του Astrasol έχουν κλείσει και πάλι ερμητικά. Το ίδιο ισχύει και για την ίδια την υπόθεση, η οποία αφορά την έκθεση των κατοίκων στην τοξική ουσία διχλωρομεθάνιο για αρκετά χρόνια, με αποτέλεσμα να προκληθούν καρκινογενέσεις; Σαφώς όχι.

Οι 22 οικογένειες της περιοχής, που είχαν κινηθεί νομικά περιμένουν –στο μεταξύ ορισμένοι έχουν φύγει από τη ζωή– ακόμη τη δικαίωση από το κράτος, ενώ η απόφαση του ΕΔΑΔ, όπου καταψήφισαν εναντίον της κυβέρνησης, είναι προ των πυλών, για να καθορίσει τις παραπέρα εξελίξεις. Τι σημασιοδοτεί πλέον για την κυπριακή πραγματικότητα, αλλά και διεθνώς, όπως θα αναφερθεί πιο κάτω, το Astrasol; 16 χρόνια μετά τι διδαχθήκαμε, ώστε να μην επαναληφθούν τα ίδια λάθη εις βάρος των σημερινών και επόμενων γενιών; Οι δομές του κράτους σε ποιο βαθμό έχουν αφυπνισθεί; Άραγε συνεχίζουν να υπάρχουν και άλλες εν δυνάμει περιπτώσεις Astrasol και πώς τις διαχειρίζεται το κράτος;

Κυπριακή «πρωτιά»

Η επιδημιολογική μελέτη των δρ Μιχάλη Βωνιάτη και δρ Κωνσταντίνου Μακρή για τις συνέπειες του διχλωρομεθανίου στην οικιστική περιοχή των Λατσιών, η οποία, αν και έγινε αποδεκτή από το Επαρχιακό Δικαστήριο Λευκωσίας (27/12/2017) απορρίφθηκε από το Ανώτατο Δικαστήριο (21/09/2022), σήμερα είναι μελέτη-αναφορά διεθνώς, καθώς εισήγαγε για πρώτη φορά στην επιστημονική κοινότητα τα συμπεράσματά από την επίδραση της συγκεκριμένης τοξικής ουσίας σε μία κατοικημένη περιοχή. Ενδεικτικά, αυτή η κυπριακή «πρωτιά», που έχει καταστήσει διεθνώς την υπόθεση Astrasol σε κακό παράδειγμα, παρακολουθείται σε χώρες όπως η Σουηδία, όπου κινείται εταιρεία προσαφεί να δημιουργήσει εργοστάσια για την παραγωγή μπαταριών ηλεκτρικών αυτοκινήτων,

«Αν σήμερα δει κάποιος τα συστήματα πρόληψης και παρακολούθησης παρόμοιων χημικών, θα διαπιστώσει ότι δεν υπάρχει συστηματική παρακολούθηση. Στον βαθμό που θα έπρεπε ή σε βαθμό που βλέπουμε σε ευνομούμενες χώρες», δήλωσε στην «Κ» ο δρ Κωνσταντίνος Μακρής.

χρησιμοποιώντας ως διαλύτη το διχλωρομεθάνιο, ανέφερε στην «Κ» ο επιδημιολόγος δρ Μιχάλης Βωνιάτης. Έχοντας έρθει στην αντίληψή τους η μελέτη των Βωνιάτη και Μακρή, η οποία δημοσιεύθηκε αρχικά στο European Journal Of Public Health (Oxford University Press εκ μέρους του European Public Health Association) οι πολίτες έχουν ξεσηκωθεί, παρά τις διαβεβαιώσεις της εταιρείας ότι δεν υπάρχει λόγος ανησυχίας. «Με τον δρ Μακρή βρήκαμε ένα άθροισμα καρκίνων που εγκεφάλου και του νευρικού συστήματος, το οποίο ήταν πέραν πάσης αμφιβολίας, στατιστικά αποδεδειγμένο και συγκριτικά με άλλες περιοχές της Λευκωσίας, αλλά και ολόκληρης της Κύπρου. Όταν βάχαμε συγκριτικά τα στοιχεία και αναλογικά έβγαине το συμπέρασμα ότι αυτή η ουσία συνδεόταν επιδημιολογικά με το διχλωρομεθάνιο, το οποίο μπορούσε να

προκαλέσει αυτούς τους καρκίνους», πρόσθεσε.

Παράλληλα, εξέφρασε την ελπίδα ότι δεν θα ξανασυμβεί κάτι παρόμοιο από την κυπριακή δικαιοσύνη, όπως η απόρριψη της μελέτης από το Ανώτατο, δεδομένου ότι αυτή είναι πρωτότυπη και έχει τύχει αποδοχής από τη διεθνή επιστημονική κοινότητα. «Ήδη υπάρχει μεγάλο ενδιαφέρον και πολλές άλλες παρόμοιες μελέτες που γίνονται πάνω στο ίδιο θέμα, μας έχουν ως μελέτη-αναφορά, και αυτό είναι προς τιμήν της Κύπρου το τι έγινε στο τέλος, όσον αφορά τη δικαίωση των κατοίκων», τόνισε, για να προσθέσει ότι οποιαδήποτε απόφαση βγει από το ΕΔΑΔ, θα έχει μεγάλη σημασία.

ΕΔΑΔ

Εντός των επόμενων μηνών το διεθνές δικαστικό σώμα αναμένεται να εκδώσει απόφαση. Στο μεταξύ, η καθυστέρηση οφείλεται σε αναβολές, τις οποίες ζητάει συνεχώς η Κυπριακή Δημοκρατία, για να υποβάλει την υπεράσπισή της, με την τελευταία προθεσμία που της έχει δοθεί να είναι στα τέλη Μαρτίου, ανέφερε στην «Κ» ο δικηγόρος των 22 οικογενειών, Λουκάς Λουκαΐδης. Υπενθυμίζεται ότι οι οικογένειες προσέφυγαν κατά της Κυπριακής Δημοκρατίας, μετά από ανατροπή της απόφασης του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λευκωσίας από το Ανώτατο. Αρχικά είχαν κινηθεί νομικά κατά έξι νομικών και φυσικών προσώπων. Αν και το Επαρχιακό Δικαστήριο Λευκωσίας είχε δικαιώσει τις οικογένειες, καταδικάζοντας την Κυπριακή Δημοκρατία, την εταιρεία Astrasol

Η επιδημιολογική μελέτη των Βωνιάτη και Μακρή, σήμερα παρακολουθείται σε χώρες όπως η Σουηδία, όπου κάτοικοι αντιδρούν στη δημιουργία εργοστασίων για παραγωγή μπαταριών ηλεκτρικών αυτοκινήτων.

Λτδ. και τον εκ των διευθυντών της Φοίβο Λιασή για την εκπομπή του καρκινογόνου διχλωρομεθανίου, το Ανώτατο απάλλαξε πλήρως από κάθε ευθύνη την Κυπριακή Δημοκρατία για την υπόθεση, ενώ παραμέρισε και την καταδικαστική απόφαση σε βάρος της Astrasol Λτδ και του κ. Λιασή για τις θανατηφόρες συνέπειες του διχλωρομεθανίου που εξέπεμπε το εργοστάσιο. Κατά συνέπεια, ανέτρεψε και την απόφαση του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λευκωσίας σε σχέση με τις αποζημιώσεις για κάθε θύμα. Αναγνώρισε μόνο την ευθύνη του Λιασή και της εταιρείας Astrasol Λτδ σε ό,τι αφορά το εύρημα του πρωτόδικου δικαστηρίου για ιδιωτική οχληρία.

«Τιμωρία» θυμάτων

Για ένα κράτος, το οποίο μέχρι σήμερα δεν ανέλαβε τις ευθύνες του απέναντι στα θύματα, κάνει λόγο ο πρόεδρος του Κινήματος Οικολόγων, Γιώργος Περδίκης, θεωρώντας ότι θα έπρεπε να αποζημιώνει μέχρι σήμερα τους καρκινοπαθείς της περιοχής, όπως ενεργεί για άλλες περιπτώσεις, επικαλούμενος το πρό-

σφατο παράδειγμα με τους κατόχους αξιογράφων. «Απέτυχε ξεκάθαρα να διασφαλίσει την υγεία των ανθρώπων στην περιοχή. Θα έπρεπε η κυβέρνηση να αναλάβει τις ευθύνες της και να μην ταλαιπωρούνται οι άνθρωποι στα δικαστήρια, περιμένοντας να ενεργήσει μετά την απόφαση του ΕΔΑΔ», δήλωσε στην «Κ». Στο μεταξύ, κάποιος από τους κατοίκους έχουν αποβιώσει, ενώ κάποιος ακόμη ταλαιπωρούνται από τον καρκίνο, πρόσθεσε. «Πολλοί μάλιστα αναγκάστηκαν να πληρώσουν τα δικηγорικά έξοδα των ιδιοκτητών και του Δήμου Λατσιών, καθώς απαλλάχθηκαν από το Επαρχιακό Δικαστήριο Λευκωσίας, δηλαδή έχουν τιμωρηθεί τα ίδια τα θύματα. Γνωρίζω κάτοικο, που έπρεπε –δεν αρκούσε που ήταν καρκινοπαθής– να καταβάλει και 6 - 7 χιλιάδες ευρώ για τα δικηγорικά έξοδα. Όλα αυτά πρέπει να τους επιστραφούν με κάποιον τρόπο πίσω», είπε ο κ. Περδίκης.

Κενά στο σύστημα

«Κάτι πολύ σημαντικό σε αυτή την υπόθεση, πέραν του ότι πρέπει να δικαιωθούν αυτοί οι άνθρωποι,

με κάποιον τρόπο, και να μην ξαναγίνει όλη αυτή η ζημιά, είναι τι κάνουμε τα επόμενα χρόνια και για τις επόμενες γενιές», δήλωσε στην «Κ» ο καθηγητής Περιβαλλοντικής Υγείας στο ΤΕΠΑΚ, δρ Κωνσταντίνος Μακρής, ο οποίος μαζί με τον δρ Μιχάλη Βωνιάτη είχαν εκπονήσει την επιδημιολογική μελέτη, που οδήγησε στην πρωτόδικη καταδικαστική απόφαση. «Αν σήμερα δει κάποιος τα συστήματα πρόληψης και παρακολούθησης παρόμοιων χημικών, θα διαπιστώσει ότι δεν υπάρχει συστηματική παρακολούθηση».

Στον βαθμό που θα έπρεπε ή σε βαθμό που βλέπουμε σε ευνομούμενες χώρες», τόνισε. Όπως ανέφερε, η παρακολούθηση γίνεται αποσπασματικά και όχι σε μεγάλη κλίμακα. «Θα μπορούσε να γίνεται σε επίπεδο δήμου, με αποτέλεσμα αυτά τα συστήματα να αξιοποιούνται και να αξιολογούνται από ειδικούς δημόσιας υγείας», εξήγησε ο δρ Μακρής.

Θυμίζοντας ότι το Σάββατο 15 Φεβρουαρίου ήταν η παγκόσμια ημέρα του παιδικού καρκίνου, ανέφερε ότι η Κύπρος κατατάσσεται μέσα στις πέντε χώρες του κόσμου με τα υψηλότερα ποσοστά παιδικού καρκίνου, την ίδια ώρα που ο καρκίνος σε όλες τις ηλικίες «καλπάζει» τα τελευταία χρόνια στο νησί. Επίσης, η Κύπρος είναι μεταξύ των χωρών με τα υψηλότερα ποσοστά τροφίμων με υπολείμματα χημικών φυτοφαρμάκων και αντιβιοτικών. «Αυτές είναι τρανταχτές αρνητικές πρωτιές, καταδεικνύουν ότι υπάρχει ένα κενό στα συστήματα παρακολούθησης και πρόληψης εδώ και χρόνια», είπε και πρόσθεσε: «Για να δημιουργηθούν αυτές οι ασθένειες σημαίνει ότι κάποιος παράγοντες κινδύνου που σχετίζονται με αυτές δεν παρακολουθούνται σωστά και δεν επεμβαίνει σωστά το κράτος, για να μειώσει τις εκθέσεις του πληθυσμού σε αυτούς τους ρυπογόνους παράγοντες, και επομένως να μειωθεί και το φορτίο νοσηρότητας και θνησιμότητας που σχετίζεται με τέτοιου είδους ρύπους». Τόνισε ότι είναι σημαντικά αυτά τα θέματα και πρέπει να αναδειχθούν με τον σωστό τρόπο. «Όχι να πανικοβάλλουμε ή να δακτυλοδείξουμε ποιος φταίει ή ποιος δεν φταίει, αλλά για να δούμε πώς θα προχωρήσουμε μπροστά με έναν διαφορετικό τρόπο», συμπλήρωσε.

Παρεμβάσεις του Τμήματος Περιβάλλοντος

Δρομολογούνται στο άμεσο διάστημα πολλές άλλες παρεμβάσεις του Τμήματος Περιβάλλοντος, όπως αυτή που ήρε τα νομικά προβλήματα για απομάκρυνση των επικινδυνών χημικών αποβλήτων από το πρώην εργοστάσιο Astrasol στα Λατσίδια, δήλωσε στην «Κ» ο νέος διευθυντής του Τμήματος, δρ Θεόδουλος Μεσημέρης, ο οποίος μετά την ανάληψη καθηκόντων τον περασμένο Σεπτέμβριο, θέλει να δώσει το στίγμα αέρα αλλαγής στο Τμήμα. Συγχρόνως παραδέχεται ότι το Τμήμα πρέπει να «βγει έξω» και να δείξει περισσότερο έργο, χωρίς να περιορίζεται σε «χαρτιά και συσκέψεις».

Όπως τόνισε, για τους σημερινούς ιδιοκτήτες του εργοστασίου, το Τμήμα δρομολογεί την επιβολή προστίμου ύψους 30 χιλιάδων ευρώ περίπου. «Προγραμματίζουμε παρεμβάσεις για όλες τις σοβαρές προκλήσεις, που έχουν να κάνουν με θέματα σοβαρής περιβαλλοντικής υποβάθμισης ή και που συνδέονται με υψηλό κίνδυνο για την ασφάλεια και την υγεία. Σκοπός είναι να κάνουμε άμεσες ενέργειες για την αποκατάσταση», ανέφερε ο δρ Μεσημέρης. Για τον σκοπό αυτό, είπε, στις 4 Μαρτίου

Δρομολογούνται στο άμεσο διάστημα πολλές άλλες παρεμβάσεις του Τμήματος Περιβάλλοντος, όπως αυτή που ήρε τα νομικά προβλήματα για απομάκρυνση των επικινδυνών χημικών αποβλήτων από το πρώην εργοστάσιο Astrasol στα Λατσίδια, λέει ο διευθυντής του Τμήματος Περιβάλλοντος, δρ Θεόδουλος Μεσημέρης,

θα προσληφθούν 15 νέοι λειτουργοί. Δίνοντας ένα άλλο παράδειγμα άμεσας παρέμβασης που έγινε πρόσφατα, αναφέρθηκε σε παράνομη χωματερή, η οποία υπήρχε εδώ και 20 χρόνια και καθώς έπαιρνε συχνά

φωτιά, ήταν υψηλού κινδύνου για τη Βιομηχανική Περιοχή Αγίου Συλά στη Λεμεσό. Σε συνεργασία με τον δήμαρχο Ύψωνα, έγινε πλάνο αποκατάστασης και ο δήμος λαμβάνει έσοδα από εξόδικα.

SMART FORWARD.

ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΔΙΑΝΟΜΕΑΣ

ΧΡ. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ & ΥΙΟΙ ΑΤΔ
Καντάρας 54, Καϊμακλί, 1037 Λευκωσία - Κύπρος
sales@chrkapodistrias.com, **T. 22348600**

ΤΟΜΟΣ Β΄

ΓΙΩΡΓΟΣ ΖΑΜΠΕΤΑΣ

βαθιά στη θάλασσα θα πέσω

Ένας ξεχωριστός λαϊκός συνθέτης,
ένας βιρτουόζος του μπουζουκιού, ένας μοναδικός σόουμαν

Μαρτυρίες και περιστατικά από τη ζωή και το έργο του,
όπως τα κατέγραψε η Κατερίνα Ζαμπέτα

ΚΥΡΙΑΚΗ
23/2/25

Συνέντευξη στον **ΣΤΑΥΡΟ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Να απαντήσει σε αυτό που ονομάζει «επιχείρηση εργαλειοποίησης» της τραγωδίας των Τεμπών επιχειρεί μέσω της συνέντευξής του στην «Κ» ο πρωθυπουργός. Ο Κυριάκος Μητσοτάκης καταλογίζει στην αντιπολίτευση «τυφλή διαμαρτυρία που κρύβει έλλειψη θέσεων» και «επικίνδυνη επίθεση στους θεσμούς». Εξηγεί ακόμη το σκεπτικό του για την επιλογή Τασούλα για την Προεδρία της Δημοκρατίας, μιλάει για την πολιτική απέναντι στην Τουρκία και σχολιάζει τα σενάρια για πιθανό ανασχηματισμό.

— Την περασμένη Τετάρτη εξέλεξε Πρόεδρος της Δημοκρατίας ο κ. Τασούλας. Η απόφασή σας να μην προτείνετε ξανά την κ. Σακελλαροπούλου που εδράζεται; Θα ήταν ίδια εάν δεν είχε μεσολαβήσει ο νόμος για την ισότητα στον γάμο;

— Η κ. Σακελλαροπούλου θα μείνει στην Ιστορία ως η πρώτη γυναίκα Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Την τιμούμε και είμαστε πάντα ευγνώμονες για την προσφορά της. Στη σημερινή διεθνή συγκυρία, ωστόσο, εν μέσω γεωστρατηγικών μεταβολών και πολιτικών αναταράξεων, έκρινα ότι η πατρίδα χρειάζεται Πρόεδρο με μακρά εμπειρία στα δημόσια πράγματα. Και ο Κωνσταντίνος Τασούλας είναι, αναμφίβολα, ένας πολιτικός με αυτά τα χαρακτηριστικά. Επί δεκαετίες, άλλωστε, έχει υπηρετήσει ως δήμαρχος, ως βουλευτής και υπουργός. Κυρίως, όμως, ως πρόεδρος της Βουλής, εκλεγμένος για τρεις θητείες και με μεγάλες διακομματικές πλειοψηφίες.

Λυπάμαι, μάλιστα, που κάποιοι προσπάθησαν να τον εμπλέξουν στη δική τους εργαλειοποίηση της τραγωδίας των Τεμπών. Και δεν μιλάω μόνο για τους γνωστούς ακραίους. Γιατί είδα και τον κ. Ανδρουλάκη να μη μένει καν στη Βουλή για να ακούσει το αποτέλεσμα της τελευταίας ψηφοφορίας. Ενώ, στο μεταξύ, είχε παρασύρει το κόμμα του σε ρόλο τροφοδότη των πιο απίστευτων σεναρίων. Επαναλαμβάνω, λοιπόν, ότι η χώρα μας έχει ανάγκη από αλήθεια και σοβαρότητα. Γιατί η αμφισβήτηση των θεσμών—από τον Κοινοβουλευτισμό και τη Δικαιοσύνη μέχρι και τον ίδιο τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας—κρύβει κινδύνους. Καταργεί κανόνες και όρια, οδηγώντας στην κοινωνική «ζούγκλα». Και ξέρουμε καλά ότι εκεί αδικούνται πρώτοι οι πιο αδύναμοι, καθώς επικρατεί ο νόμος του ισχυρότερου.

Σε κάθε περίπτωση, πάντως, είμαι βέβαιος ότι ο νέος Πρόεδρος της Δημοκρατίας θα έχει μια επιτυχημένη θητεία, ενώνοντας όλους τους Έλληνες και εκπέμποντας κύρος και αξιοπρέπεια για τη χώρα. Κάτι που θα επιβεβαιωθεί στα χρόνια που έρχονται.

— Διατυπώνεται η κριτική ότι «παραισάστε» ένα έθιμο 30 ετών—της διακομματικής επιλογής προέδρου—για να συσπειρώσετε την κοινοβουλευτική σας ομάδα.

— Ας πούμε κάποτε τα πράγματα με το όνομά τους, μακριά από κατασκευασμένους μύθους. Πρόσωπα ευρύτερης εμβέλειας είχε και έχει και ο χώρος της Κεντροαριστεράς. Όπως και καμία πολιτική ομάδα δεν μπορεί να μονοπωλεί τα χαρακτηριστικά που απαιτεί το ύψιστο αξίωμα. Εκείνο που αποτελεί σταθερή αναγκαιότητα είναι η κατάλληλη, κάθε φορά, υποψηφιότητα να ανταποκρίνεται στις επιταγές του εθνικού συμφέροντος και μόνο.

Αλλά αφού μιλάτε για «έθιμο», κύριε Παπαντωνίου, ας θυμηθούμε τι είχε κάνει το ΠΑΣΟΚ ως κυβέρνηση όταν το 1985 είχε προτείνει τον Χρήστο Σαρτζετάκη. Ενώ, και πιο πρόσφατα, το 2009, ο Γιώργος Παπανδρέου, ως αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης, είχε χρησιμοποιήσει την εκλογή του Προέδρου ως μοχλό για να προκληθούν εκλογές. Αρνήθηκε, όπως ξέρετε, τότε, την υποψηφιότητα Παπούλια με τρόπο υποκριτικό. Όμως, ξαφνικά συμφώνησε με αυτήν λίγο μετά, όταν άλλαξε η κυβέρνηση. Αρα για ποια «διακομματική παράδοση» μιλάμε;

— Να πάρμε λίγο στην πρόσφατη συνάντησή σας με τον πρόεδρο

«Η χώρα μας έχει ανάγκη από αλήθεια και σοβαρότητα. Γιατί η αμφισβήτηση των θεσμών—από τον Κοινοβουλευτισμό και τη Δικαιοσύνη μέχρι και τον ίδιο τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας—κρύβει κινδύνους. Καταργεί κανόνες και όρια, οδηγώντας στην κοινωνική “ζούγκλα”. Και ξέρουμε καλά ότι εκεί αδικούνται πρώτοι οι πιο αδύναμοι, καθώς επικρατεί ο νόμος του ισχυρότερου», λέει ο Κυριάκος Μητσοτάκης.

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ

Κάποιοι θέλουν να μας οδηγήσουν σε ζούγκλα

Η αμφισβήτηση των θεσμών κρύβει κινδύνους – Πιστεύω στα «ήρεμα νερά» ακριβώς γιατί εργάζομαι ώστε αυτά να είναι και ελεύθερα νερά – Για ποια «διακομματική παράδοση» μιλάμε στην εκλογή Προέδρου της Δημοκρατίας;

Μακρόν. Τι είπατε για το θέμα των πυραύλων Meteor;

— Τα εν οίκω μη εν δήμω. Είχαμε μια εφ' όλης της ύλης συζήτηση από την οποία επαναβεβαιώθηκε η άριστη σχέση στρατηγικής συνεργασίας των δύο χωρών σε όλα τα επίπεδα. Ας μείνουμε εδώ, καθώς καταλαβαίνετε πως τα θέματα της εξωτερικής πολιτικής και της άμυνας δεν προσφέρονται για πολλές δημόσιες συζητήσεις...

— Πάντως, είδαμε την κυβέρνηση να κινείται σε διαφορετικό τόνο όσον αφορά τους Meteor. Και θέλω να σας ρωτήσω εάν το υπουργείο Άμυνας ήταν σε συνεννόηση με το Μαξίμου προκειμένου να προβεί σε δημόσια διαμαρτυρία προς τη Γαλλίδα πρέσβειρα. Έχει η κυβέρνηση δύο «πόλους» εξωτερικής πολιτικής;

— Η εξωτερική πολιτική της χώρας είναι μία και εκφράζεται από εμένα και συνολικά από το ΚΥΣΕΑ. Ο κάθε υπουργός προφανώς αναφέρεται στα θέματα που χειρίζεται καθημερινά. Η κατεύθυνση της κυβέρνησης, ωστόσο, είναι πάντοτε ενιαία και την αποτυπώνει ο πρωθυπουργός. Μην αναζητείτε, λοιπόν, διαφοροποιήσεις σε μια πολιτική απολύτως συνεκτική.

— Στα ελληνoturκικά, κύριε πρόεδρε. Το τελευταίο διάστημα φαίνεται πως οι σχέσεις με την Αγκυρα έχουν επιδεινωθεί. Πού βρισκόμαστε σήμερα; Σας περνά από το μυαλό πως η τακτική των τελευταίων δύο ετών ήταν υπερβολικά αισιόδοξη ως προς τις δυνατότητες βελτίωσης

των σχέσεων με την Τουρκία; Μήπως καλλιεργήθηκαν υπερβολικές προσδοκίες;

— Ποτέ δεν καλλιεργήσαμε προσδοκίες. Η Ελλάδα είχε ξεκάθαρη θέση από την αρχή, χωρίς ποτέ να διαπραγματευθεί τις δι-ακρονικά κόκκινες γραμμές μας. Τήρησε και τηρεί μια ενεργητική πολιτική με ορατά αποτελέσματα. Αλλωστε, τον δρόμο της ειρηνικής συνύπαρξης εμείς τον εισηγήθηκα. Για να προσχωρήσει σε αυτόν και η Τουρκία, αναγνωρίζοντας την πραγματικότητα. Τα «κεκτημένα», μάλιστα, έως τώρα ήταν πολλά και σημαντικά βήματα: από την απουσία παραβιάσεων και έντασης στο Αιγαίο μέχρι την επίσκεψη χιλιάδων τουριστών από τη γειτονική χώρα στα νησιά μας. Και από τη συνεργασία των δύο κρατών στο μέτωπο του Μεταναστευτικού και της Πολιτικής Προστασίας μέχρι την ανίχνευση κοινών οικονομικών δράσεων.

Είμαι υπέρ της καλής γειτονίας με τη χώρα που συνορεύουμε και με την οποία η γεωγραφία μάς θέλει δίπλα δίπλα. Όμως δεν είμαι αφέλιμος. Πιστεύω στα «ήρεμα νερά» ακριβώς γιατί εργάζομαι ώστε αυτά να είναι και ελεύθερα νερά. Γι' αυτό και, παράλληλα, η πατρίδα μας χτίζει ισχυρές συμμαχίες στο εξωτερικό. Προστατεύει τα σύνορά της. Και ενισχύει όσο ποτέ την εθνική της άμυνα και τις Ενοπλές Δυνάμεις της. Ακολουθούμε, δηλαδή, μια πολιτική που κάνει την Ελλάδα όλο και πιο ισχυρή.

— Έχετε προτείνει τη δημιουργία κοινής ευρωπαϊκής άμυνας. Πό-

σο ρεαλιστική είναι αυτή η πρόταση στη σημερινή Ε.Ε.;

— Θα θυμάστε ότι και παλαιότερα είχα προτάξει πρωτοβουλίες όπως τη δημιουργία του Ταμείου Ανάκαμψης, που τελικώς έγινε πράξη με πολλαπλά οφέλη. Ετσι θεώρησα αναγκαίο η χώρα μας να πρωταγωνιστήσει και στις διαβουλεύσεις με τους εταίρους μας για τη συγκρότηση ενός ενιαίου ταμείου για την Άμυνα. Για την εξαίρεση των αμυντικών δαπανών από τους δημοσιονομικούς κανόνες. Αλλά και για την αντιπυραυλική θωράκιση της ηπείρου μας.

Δεν σας κρύβω ότι, όταν πρωτοάνοιξα το ζήτημα, οι υποστηρικτές δεν ήταν πολλοί. Όμως επέμεινα με διαρκείς τοποθετήσεις στις συνόδους, με αρθρογραφία μου στον διεθνή Τύπο, όπως και με επιστολή προς την πρόεδρο της Ε.Ε. που συνοπτικά με τον Πολωνό ομόλογό μου Ντόναλντ Τουσκ. Με ικανοποίηση, λοιπόν, άκουσα, μετά το τελευταίο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, την πρόεδρο της Επιτροπής Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν και τον πρόεδρο του Συμβουλίου Αντόνιο Κόστα να δηλώνουν έτοιμοι να διερευνήσουν τρόπους δημοσιονομικής ευελιξίας ώστε να αυξηθούν οι αμυντικές δαπάνες και να ενισχυθεί η ευρωπαϊκή άμυνα. Μένει, βέβαια, πολύς δρόμος για να καταλήξουν αυτές οι συζητήσεις. Αλλά είναι ένας δρόμος που πλέον έχει ανοίξει. Οι δε πρόσφατες γεωπολιτικές εξελίξεις μάς επιβάλλουν να τον διαβούμε με ταχύτητα και αποφασιστικότητα.

— Να πάρμε στην άλλη πλευρά του

Ατλαντικού. Ανησυχείτε από τις εξαγγελίες του προέδρου Τραμπ για τους δασμούς και τις επιπτώσεις που μπορεί να έχουν στην ελληνική οικονομία; Μπορεί να υπάρξει ευρωπαϊκή απάντηση;

— Έχω πει επανειλημμένως ότι πιστεύω στην ευρωατλαντική συνεργασία. Οφείλουμε να συνεργαστούμε στους πολλούς τομείς όπου τα συμφέροντά μας συγκλίνουν και να αναζητήσουμε λύσεις. Αλλωστε η επιβολή δασμών δεν είναι προς το συμφέρον ούτε της Ε.Ε. ούτε των ΗΠΑ. Η Ευρώπη, λοιπόν, θα αντιδράσει συλλογικά και ενιαία για να προστατεύσει τα συμφέροντά της όπως και όποτε αυτό χρειαστεί. Προφανώς θα υπάρξουν επιπτώσεις, μικρότερες όμως για την Ελλάδα λόγω του μικρότερου όγκου και μεριδίου των εξαγωγών της.

Μιλώντας, πάντως, για κοινές προκλήσεις, θα υπογραμμίσω ότι η Ευρώπη δεν μπορεί να λείπει από το τραπέζι των ειρηνευτικών συνομιλιών για την Ουκρανία. Εφτασε ο καιρός, θα έλεγα, της γεωπολιτικής της ενηλικίωσης. Και η ώρα να αναζητήσει τη δική της ιδιαίτερη θέση στον καινούργιο χάρτη των παγκόσμιων συσχετισμών.

— Πολλοί εκφράζουν αγωνία για την ελληνική οικονομία, πως εξακολουθεί να είναι εύθραυστη, δέκα χρόνια μετά την οικονομική κατάρρευση. Έχετε τέτοιο φόβο;

— Η ανθεκτικότητα μιας οικονομίας κρίνεται από αντικειμενικούς δείκτες. Πρώτον, από τη δημοσιονομική της σταθερότητα. Να παράγει, δηλαδή, πλεονάσματα αντί για ελλείμματα. Δεύτερον, από το κόστος δανεισμού και την επενδυτική βαθμίδα στην οποία βρίσκεται. Τρίτον, από το μερίδιο των εξαγωγών στο ΑΕΠ της. Τέταρτον, από το δημόσιο και ιδιωτικό χρέος της. Και πέμπτον, από το μέγεθος της απασχόλησης και της ανεργίας.

Σε όλους αυτούς τους δείκτες η οικονομία μας απέδειξε τα τελευταία 5,5 χρόνια ότι μπορεί να θέτει φιλόδοξους στόχους και να τους επιτυγχάνει. Ετσι, ανακτήσαμε την επενδυτική βαθμίδα. Η ανάπτυξη προχωρεί ταχύτερα από την ευρωπαϊκή παρά την πανδημία και την ενεργειακή κρίση. Δανειζόμαστε χαμηλότερα από μεγάλα ευρωπαϊκά κράτη. Μειώσαμε, επίσης, το δημόσιο χρέος κατά 55 μονάδες και το ιδιωτικό κατά 27%. Παράλληλα, παράγουμε πρωτογενή πλεονάσματα. Σχεδόν το μισό ΑΕΠ μας αποτελείται, πλέον, από διεθνώς εμπορεύσιμα αγαθά και υπηρεσίες. Ενώ δημιουργήσαμε 500.000 νέες θέσεις εργασίας, μειώνοντας την ανεργία κατά 50%. Και πολλά ακόμη...

Διορθώσαμε, άραγε, όλες τις διαρθρωτικές αδυναμίες της οικονομίας μας; Οχι! Έχουμε ακόμη δρόμο μπροστά μας, κυρίως μέχρι η συλλογική αυτή πρόοδος να εκφραστεί και στο διαθεσίμο εισόδημα του πολίτη. Ασφαλώς, έως τώρα μειώθηκαν φόροι, ενώ αυξήθηκαν σε μόνιμη βάση οι μισθοί, οι συντάξεις και η κατώτατη αμοιβή. Μόνο το 2024 ο μέσος μισθός αυξήθηκε κατά 7,2% σε σχέση με το 2023. Πρέπει, ωστόσο, να συνεχίσουμε με στόχο τα 1.500 ευρώ στον μέσο μισθό και τα 900 ευρώ στον κατώτατο. Αλλά και η μεσαία τάξη να ανακουφιστεί περισσότερο.

Δουλειά, επίσης, πρέπει να κάνουμε στην περαιτέρω μείωση του εμπορικού μας ελλείμματος, όπου κάρη στη γρήγορη ενεργειακή μετάβαση προς τις ΑΠΕ ήδη το 2024 επιτύχαμε να έχουμε εμπορικό πλεόνασμα και να είμαστε καθαρά εξαγωγικοί. Και, φυσικά, πολλή προσπάθεια απαιτείται για περισσότερες μεταρρυθμίσεις στην Υγεία και στην Παιδεία. Στην περαιτέρω ψηφιοποίηση του κράτους. Στην επιτάχυνση της απονομής δικαιουσύνων. Στις συγκοινωνίες. Και, ασφαλώς, στην ολοκλήρωση του Κτηματολογίου και των χρήσεων γης σε όλη τη χώρα.

Ολα αυτά είναι οι προτεραιότητες μας. Σχέδια που προχωρούν ταυτόχρονα και αθρόωβα και τα οποία θα αποτυπώνονται σταδιακά σε απτά αποτελέσματα. Κάτι που ισχύει και για τα μεγάλα δημόσια έργα μέχρι το ορόσημο του 2027. Το μετρώ της Θεσσαλονίκης είναι ένα τέτοιο παράδειγμα.

“

Δεν υπάρχουν «μονοψύλλια»

Πρόσωπα ευρύτερης εμβέλειας είχε και έχει και ο χώρος της Κεντροδεξιάς. Δεν πρόκειται για προνόμιο της Κεντροαριστεράς. Όπως και καμία πολιτική ομάδα δεν μπορεί να μονοπωλεί τα χαρακτηριστικά που απαιτεί το ύψιστο αξίωμα.

“

Συνεκτική η πολιτική μας

Ο κάθε υπουργός προφανώς αναφέρεται στα θέματα που χειρίζεται καθημερινά. Η κατεύθυνση της κυβέρνησης, ωστόσο, είναι πάντοτε ενιαία και την αποτυπώνει ο πρωθυπουργός. Μην αναζητείτε διαφοροποιήσεις σε μια πολιτική απολύτως συνεκτική.

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ

Ακούω τα μηνύματα διαμαρτυρίας, αρκεί να μένουν μακριά από σχέδια προσωπικής προβολής

Δεν θα υποταχθώ στις θεωρίες συνωμοσίας, ούτε στην εργαλειοποίηση ενός συλλογικού δράματος

“

Ασπίδα στη Δικαιοσύνη

Σε μια περίοδο που πολλοί αμφισβητούν ευθέως τη Δικαιοσύνη, έχω διπλό χρέος να υψώσω τείχος προστασίας στους λειτουργούς της. Αρα και στην ίδια τη Δημοκρατία μας.

Αν χρειαστεί, θα στηρίξουμε τη Σαντορίνη και τα άλλα νησιά

— Κύριε πρόεδρε, η σεισμική δραστηριότητα στη Σαντορίνη συνεχίζει να προκαλεί ανησυχία. Φοβάστε ότι μπορεί να υπάρξει επίπτωση και στην εθνική οικονομία; Η κυβέρνηση έχει plan B σε αυτό το απεικταίο σενάριο που μπορεί να επηρεάσει όχι μόνο τη Σαντορίνη, αλλά όλο το τουριστικό προϊόν της χώρας;

— Όπως θα έχετε διαπιστώσει, το κράτος έδρασε προληπτικά με όλες τις κρίσιμες δομές του και σε απόλυτη συνεργασία με την επιστημονική κοινότητα, που παρακολουθεί το φαινόμενο της σεισμικής ακολουθίας στη Σαντορίνη, στην Αμοργό και στα γειτονικά νησιά. Σε ό,τι αφορά τον τουρισμό, αν και το φαινόμενο διαρκεί σε περίοδο χαμηλής κίνησης, λάβαμε ήδη μέτρα στήριξης των εργαζομένων και των επιχειρήσεων εκεί. Ευελπιστούμε ότι θα αποκλιμακωθεί η σεισμική δραστηριότητα, τονίζοντας και πάλι ότι τον πρώτο λόγο έχουν οι ειδικοί. Και σε κάθε περίπτωση, η εμβληματική Σαντορίνη και τα γειτονικά νησιά, αν χρειαστεί, θα υποστηριχθούν εκ νέου και κατά τη νέα τουριστική περίοδο.

“

Αναρθρες κραυγές

Εμείς εκπροσωπούμε τη σιγουριά, το σχέδιο και το αποτέλεσμα. Ενώ η αντιπολίτευση την τυφλή διαμαρτυρία. Μία διαμαρτυρία, μάλιστα, που κάποτε γίνεται άναρθρη κραυγή δίχως προοπτική.

— Κύριε πρόεδρε, να περάσουμε στο ζήτημα των Τεμπών. Η κοινή γνώμη δέχεται το τελευταίο διάστημα διαρκώς αντιφατικές πληροφορίες για το θέμα του παράνομου φορτίου. Και εσείς ο ίδιος έχετε εκφράσει διαφορετικές απόψεις. Την Πέμπτη οι πραγματογνώμονες αποφάνθηκαν πως τα βίντεο που είδαν το φως της δημοσιότητας δείχνουν ότι δεν υπάρχει παράνομο φορτίο. Αν όμως τα πορίσματα κάνουν αναφορές για εύφλεκτο υλικό, δεν φοβάστε πως η σύγκυση θα παραμείνει και πάλι δεν θα έχουμε ασφαλές συμπέρασμα;

— Εμείς, κύριε Παπαντωνίου, δεν κάνουμε τους δικαστές, όπως κάποιοι στην αντιπολίτευση. Ειδικά δε σε σχέση με τις πρόσφατες εξελίξεις, μένουμε στο γεγονός ότι οι δικαστικοί πραγματογνώμονες, που ερευνούν την υπόθεση από την πρώτη μέρα, συμπεραίνουν ότι δεξαμενές εύφλεκτου φορτίου στην εμπορική αμαξοστοιχία δεν υπήρξαν. Μένει, ασφαλώς, η τελική πιστοποίηση των βίντεο από τις υπηρεσίες της ΕΛ.ΑΣ. Εφόσον, όμως, επιβεβαιωθεί η γνησιότητά τους, τότε όλο το σενάριο περί «παράνομου φορτίου» —άρα και τα τελευταία επιχειρήματα περί «συγκάλυψης»— καταρρίπτεται με κρότο.

Η άγνοια είναι το έδαφος του λαϊκισμού. Η εμμονική καχυποψία, ο πρώτος σπόρος του. Ενώ το ψέμα, όσο αλλόκοτο και αν είναι, γίνεται το λίπασμα που τον βοηθά να ανθίσει και να γιγαντωθεί. Ενα παράσιτο, δηλαδή, το οποίο δυστυχώς πότιζαν επί μήνες πολιτικές δυνάμεις και πρόσωπα της

δημόσιας ζωής που εκμεταλλεύονται με τον πιο κυδαίο τρόπο τον ανείπωτο πόνο των συγγενών.

Και κάτι τελευταίο: Σε μια περίοδο που πολλοί αμφισβητούν ευθέως τη Δικαιοσύνη, έχω διπλό χρέος να υψώσω τείχος προστασίας στους λειτουργούς της. Αρα και στην ίδια τη Δημοκρατία μας.

— Ναι. Εκφράζεται, όμως, η απορία γιατί αυτό το αποδεικτικό υλικό εμφανίστηκε τώρα, δύο χρόνια μετά το δυστύχημα. Δεν είναι λογικό να επιτείνεται έτσι η καχυποψία για το αν λειτουργήσες σωστά η Πολιτεία;

— Να συμφωνήσουμε σε μία σκέψη: ότι τα σημαντικά αυτά οπτικά ντοκουμέντα, αν αποδειχθούν γνήσια, η Πολιτεία δεν είχε κανέναν λόγο να τα δει καλυπόμενα στη δικογραφία. Αντιθέτως, φαίνεται ότι η αποκάλυψή τους καλεί τα σχέδια όσων προσπάθησαν να επιβιώσουν πολιτικά χτίζοντας ένα ολόκληρο αφήγημα πάνω σε θεωρίες συγκάλυψης. Από εκεί και πέρα, η Δικαιοσύνη είμαι βέβαιος ότι θα δώσει απάντηση σε κάθε ερώτημα, παλιό και νέο.

— Φαίνεται πάντως ότι η έρευνα θα μπορούσε να είχε καταλήξει νωρίτερα, αν δεν είχαν καταστραφεί στοιχεία τις πρώτες ώρες. Η αντιπολίτευση μιλάει ακόμη για «μπάζωμα». Έχετε πλέον καθαρή εικόνα για το τι έγινε και τι δεν έγινε σωστά;

— Θα ήθελα, για ακόμα μία φορά, να κάνω έναν απαραίτητο διαχωρισμό: είναι ένα πράγμα η αξιολόγηση κάθε επιχειρησιακού χειρισμού στο πεδίο —και ιδίως

υπό το πρίσμα των αναγκών εκείνων των δραματικών ωρών— και άλλο η ανυπόστατη κατηγορία ότι τάχα έγινε «μπάζωμα». Δηλαδή ότι συνέβη κάτι που είχε στόχο τη συγκάλυψη. Ακόμη και η χρήση του απεχθούς αυτού όρου δηλώνει τις προθέσεις όσων τον επινόησαν. Αλλά να συγκαλύψει ποιος, τι, ποιον και γιατί; Αυτό, πέραν του ότι προσκρούει στην κοινή λογική, δεν προκύπτει από πουθενά. Αντίθετα, τώρα το επικείμενο καταρρέει με πάταγο. Και, τελικά, για να είμαστε καθαροί: εγώ δεν περίμενα κανένα βίντεο για να αντικρούσω το ψέμα και τη κυδαιότητα!

Σήμερα, ακόμη και υπό το φως των νέων δεδομένων, θα επιμείνω στην επιλογή την οποία έκανα εξαρχής: να αναζητηθεί η αλήθεια, να εντοπιστούν και να τιμωρηθούν οι υπεύθυνοι και να τιμωρηθούν οι υπεύθυνοι και το κράτος να αντιληφθεί τα κενά και τις παθογενείες του, ώστε να βελτιωθεί. Δεν θα υποταχθώ όμως στις θεωρίες συνωμοσίας, ούτε στα λαϊκιστικά συνθήματα και στην εργαλειοποίηση ενός συλλογικού δράματος. Ενα δυστύχημα που προκάλεσε εθνικό πένθος δεν πρέπει να υποβιβαστεί σε φτηνό σύνθημα και σε μοχλό κομματικών σχεδιασμών. Και σε αυτό επιμένω!

— Θα αναζητηθούν ευθύνες από την Hellenic Train, στο πλαίσιο της σύμβασης που έχει υπογράψει με το Δημόσιο; Σκοπεύετε να εγείρετε το θέμα και διακρατικά, όταν συναντηθείτε με την κ. Μελόνι;

— Πριν και πάνω απ' όλα, οφείλουμε να περιμένουμε τις απαντή-

σεις της Δικαιοσύνης και τον καταμερισμό ευθυνών. Ανεξάρτητα από αυτό, όμως, σίγουρα θα πιέσω ώστε η εταιρεία να φέρει περισσότερα και καλύτερα τρένα, στον ταχύτερο δυνατόν χρόνο. Εως το 2027 η γραμμή Αθήνα - Θεσσαλονίκη πρέπει να είναι εντελώς καινούργια.

Στο μεταξύ, πάντως, πολλά βήματα έγιναν ήδη. Για παράδειγμα, η ολοκλήρωση της τηλεδιοίκησης, πλην του σημείου των καταστροφών του «Daniel». Η τοποθέτηση 300 καμερών σε όλο το δίκτυο και ο έλεγχος των τούνελ. Οι 120 νέες προσλήψεις στον ΟΣΕ και οι επιπλέον 140 που ετοιμάζονται. Αλλά και η αναδιάρθρωση του ενιαίου φορέα των Ελληνικών Σιδηροδρόμων. Πρέπει, ωστόσο, να γίνουν περισσότερα κι αυτό είναι και προσωπικό μου στοίχημα. Για να το πω διαφορετικά, δεσμεύομαι για ένα πράγμα: θα αναζητήσουμε τους καλύτερους για να αναλάβουν τον νέο αυτόν οργανισμό, αναμένοντας και τις προτάσεις της αντιπολίτευσης. Μέσα στην επόμενη διετία, η Ελλάδα πρέπει να διαθέτει έναν σιδηρόδρομο αντάξιο της εποχής μας.

— Ποιο είναι το μήνυμα που λάβατε, τελικά, εσείς από τις συγκεντρώσεις; Πώς ερμηνεύετε το κύμα της διαμαρτυρίας και πώς ανταποκρίνεστε σε αυτό;

— Κάθε πολίτης εκφράζει την αγωνία του ή το αίτημά του για δικαιοσύνη με τον τρόπο που επιθυμεί. Είτε συμμετέχοντας σε μία συγκεντρωση, είτε με μία ανάρτηση στο Διαδίκτυο, είτε βουβά. Τα μηνύματα αυτά τα ακούω και συχνά τα συμμερίζομαι. Αρκεί, όμως,

να είναι αληθινά και να εδράζονται στην πραγματικότητα. Να μένουν μακριά από κομματικές υστεροβουλίες και έξω από σχέδια προσωπικής προβολής.

Με αυτήν την έννοια, νιώθω ότι οι πολίτες ζητούν Αλήθεια και Δικαιοσύνη. Κάτι που επιδιώκει και η Πολιτεία, συνδράμοντας, με κάθε τρόπο, το έργο της έρευνας και της ανάκρισης. Αντιλαμβανόμαστε, όμως, και ότι η κοινή γνώμη ζητά από εμάς να τρέξουμε όσες αλλαγές χρειάζονται ώστε να μη συμβεί ξανά μία τέτοια τραγωδία. Και αυτό, ακριβώς, κάνουμε.

— Εσείς, εάν δεν ήσασταν πολιτικός, θα πηγαίνατε στις διαδηλώσεις, όπως είπε υπουργός σας;

— Επαναλαμβάνω: δική μας δουλειά είναι να προχωρούμε κάθε πολιτική η οποία θα απαντά θετικά στο διαχρονικό αίτημα της κοινωνίας για ένα αποτελεσματικότερο κράτος. Και ακριβώς αυτό είναι και η βασική μας διαφορά με την αντιπολίτευση: εμείς διεκδικούμε να εκπροσωπούμε τη σιγουριά, το σχέδιο και το αποτέλεσμα. Ενώ εκείνη την τυφλή διαμαρτυρία. Μία διαμαρτυρία, μάλιστα, που κάποτε γίνεται άναρθρη κραυγή δίχως προοπτική. Ένας συνασπισμός τάχα «αντι-Μητσοτακικός», που κρύβει τη δική τους έλλειψη προγραμμάτων και θέσεων. Ε, λοιπόν, αυτήν τη στρέβλωση δεν θα την αφήσω να κλιμακωθεί. Η χώρα δεν έχει ανάγκη από νέους δικασμούς, ούτε από νέες σκευωρίες. Έχει ανάγκη από σταθερότητα, ειδικά μέσα στο πρωτοφανές νέο γεωπολιτικό περιβάλλον στο οποίο έχουμε βρεθεί.

«Πιστεύω στις μονοκομματικές κυβερνήσεις. Και η πεποίθησή μου αυτή ενισχύεται και από όσα βλέπουμε να συμβαίνουν στην υπόλοιπη Ευρώπη», λέει ο Κυριάκος Μητσοτάκης στον Σταύρο Παπαντωνίου.

Καμία συνεργασία με τα κόμματα της Ακροδεξιάς

— Δεν θα σας ρωτήσω πότε θα κάνετε ανασχηματισμό, γιατί ξέρω ότι δεν θα πάρω απάντηση. Αλλά θα ήθελα να μου πείτε ποια θα είναι η φιλοσοφία και το εύρος των αλλαγών όταν γίνουν.

— Αντί να σας μιλήσω για ανασχηματισμούς που αποτελούν το προσφυλές θέμα των παραπολιτικών σπινλών, προτιμώ να σας μιλήσω για την Ελλάδα που αγωνίζομαι να αναδείξω το 2027, με τη λήξη της δευτέρας θητείας μας. Μία Ελλάδα που θα έχει βάλει τα δημόσια οικονομικά της σε τάξη και δεν θα είναι, πια, ουραγός στην Ευρώπη. Με μια οικονομία που θα παράγει πλεονάσματα και θα έχει μειώσει την αντικοινωνική φοροδιαφυγή, χρηματοδοτώντας έτσι με περισσότερους πόρους τη δημόσια υγεία, τα δη-

μόσια σχολεία, τις μεταφορές και την άμυνά μας.

Μία Ελλάδα, επίσης, χωρίς ουρές στα επείγοντα των νοσοκομείων και ατελείωτες λίστες αναμονής στα χειρουργεία. Έναν τόπο όπου τα πανεπιστήμια θα έχουν πάψει να είναι άβυσσος ανομίας και ανταγωνίζονται επί ίσοις όροις τα μη κρατικά, μη κερδοσκοπικά πανεπιστήμια. Μία Ελλάδα με ποσοτικά μέσα μαζικής μεταφοράς. Με ριζικά ανανεωμένο στόλο λεωφορείων, συρμών του ηλεκτρικού και του μετρό. Και με έναν σιδηρόδρομο που θα μεταφέρει με αξιοπιστία και ασφάλεια τους επιβάτες στον προορισμό τους.

Μία Ελλάδα, όπως είπα, με καλύτερα εισοδήματα, 1.500 ευρώ μέσο μισθό και 950 κατώτατο. Με λιγότερες κοινωνικές και πε-

ριφερειακές ανισότητες και περισσότερο ασφάλεια στα σύνορα. Ενεργειακά αυτόνομη και παραγωγικά πιο ισχυρή. Με ένα κράτος το οποίο θα έχει ψηφιοποιήσει όλες τις υπηρεσίες του. Και στο οποίο η Δικαιοσύνη θα λειτουργεί δίκαια και γρήγορα. Εχοντας, επιτέλους, ένα ψηφιακό Κτηματολόγιο και τοπικά πολεοδομικά σχέδια σε όλη τη χώρα.

Με άλλα λόγια, το πρόγραμμα που εφαρμόζουμε είναι πολυδιάστατο και αγγίζει όλους τους τομείς της κοινωνικής και οικονομικής ζωής με στόχο μια καλύτερη ζωή για τον πολίτη. Τα πρόσφατα επομένως έχουν προφανώς τη σημασία τους, με μία και μόνο προϋπόθεση: να υπηρετούν δι-αρκώς αυτόν τον στόχο και αυτό το όραμα.

— Οι δημοσκοπήσεις δείχνουν πως η Ν.Δ. απέχει από το όριο της αυτοδυναμίας. Εάν η εικόνα αυτή παραμείνει, με ποιον θα επιδιώξετε να συνεργαστείτε;

— Πιστεύω στις μονοκομματικές κυβερνήσεις. Και η πεποίθησή μου αυτή ενισχύεται και από όσα βλέπουμε να συμβαίνουν στην υπόλοιπη Ευρώπη. Η πολιτική σταθερότητα, η σοβαρότητα και το σίγουρο σχέδιο προς την οικονομική πρόοδο νομιζώ ότι είναι σήμερα και θα είναι και αύριο τα καθοριστικά ζητούμενα.

Οι ίδιοι ισχυρισμοί, πάντως, ακούγονταν και πριν από τις εκλογές του 2023. Και όμως διαψεύστηκαν από τον ελληνικό λαό. Δική μας δουλειά είναι να κάνουμε πράξη το πρόγραμμα για το οποίο εκλεγίκαμε το 2023. Και είμαι σί-

γουρος ότι αν φανούμε συνεπείς, τότε θα κερδίσουμε και πάλι την εμπιστοσύνη των πολιτών.

— Στα δεξιά της Ν.Δ. το ποσοστό των κομμάτων έχει φθάσει σχεδόν στο 20%. Θεωρείτε πως έχετε κάνει και εσείς κάποιο λάθος και έχει αυξηθεί αυτό το ποσοστό; Θα κάνετε κάτι διαφορετικό;

— Διαχωρίζω τα κόμματα αυτά από τους πολίτες που σκέφτονται να τα υποστηρίξουν. Όμως το λέω καθαρά: πρώτον, αποκλείω καταπονημένα οποιοδήποτε ενδεχόμενο συνεργασίας με τα κόμματα της Ακροδεξιάς. Και δεύτερον, θα προσπαθώ συνεχώς με τις πολιτικές που εφαρμόζουμε να απαντώ με χειροπιαστά έργα στα αιτήματα και στις αγωνίες αυτών των ανθρώπων.

Το ψυχρό μεσημέρι της Δευτέρας, στον ηλιόλουστο δρόμο με τα γυμνά δέντρα επικρατεί απόλυτη ψυχία. Αν κάποιος αδαής ερχόταν εδώ τυχαία, η απόλυτη σιγή –την οποία δεν διαταράσσουν οι ελάχιστοι πεζοί και τα ηλεκτρικά αυτοκίνητα που σποραδικά περνούν– δεν θα τον βοηθούσε να αντιληφθεί ότι βρίσκεται στην καρδιά της αμερικανικής πρωτεύουσας, λίγα λεπτά μακριά από το Καπιτώλιο, ακριβώς πίσω από το Ανώτατο Δικαστήριο των ΗΠΑ.

Η φαινομενική γαλήνη επικρατεί μόνο στον δρόμο. Από το ισόγειο ενός εκ των εμβληματικών townhomes, των μονοκατοικιών με την τούβλινη πρόσοψη στην ιστορική γειτονιά Κάπιτολ Χιλ της Ουάσιγκτον, ένα δωμάτιο εκπέμπει σήματα πολέμου. Είναι το στρατηγείο του Στιβ Κ. Μπάνον. Η πόρτα του γραφείου, όπου καθημερινά ηχογραφεί το εξαιρετικά δημοφιλές podcast του, Bannon's War Room, είναι σχεδόν κρυμμένη κάτω από τη σκιά που δημιουργεί η γκριζα σκάλα για την εμφανή είσοδο του κτιρίου έναν όροφο πάνω. Εξω, τα παράθυρα με τα ξεφτισμένα, λευκά κουφώματα ακουμπούν το γρασίδι. Μέσα, ο Μπάνον γειώνει τη φωνή του στα grassroots, τη βάση του κινήματος MAGA (Make America Great Again), μέσω του μικροφώνου του, κι ως εκπέμπει από μία από τις πλουσιότερες γειτονιές του D.C. Απέξω, το μόνο που μπορεί κανείς να διακρίνει είναι ένα μήνυμα σε λευκό χαρτί – «We have not yet begun to fight» («Δεν έχουμε ακόμη αρχίσει να πολεμάμε»).

Οι πολλοί ρόλοι

Τους πολλούς ρόλους που έχει αναλάβει στη ζωή του, ο Στιβ Μπάνον τους επικαλείται ανάλογα με το θέμα της συζήτησης. Όταν μιλάει για στρατηγική, αναφέρεται στη θητεία του στο αμερικανικό πολεμικό ναυτικό. Για το ζήτημα των χρηματοοικονομικών, ανακαλεί τη διετή εμπειρία του στην Goldman Sachs. Για τα ΜΜΕ μιλάει με τη γνώση ενός ανθρώπου που συνίδρυσε την ακροδεξιά ιστοσελίδα Breitbart News και για τα ελίτ αμερικανικά πανεπιστήμια με τον τίτλο του αποφοίτου από το Χάρβαρντ και το Τζόρτζταουν. Για την Ελλάδα ξεκινάει να μιλάει με αφορμή μια ταινία που γύρισε στη χώρα πριν από μία δεκαετία, καθώς για πολλά χρόνια ήταν παραγωγός στο Χόλιγουντ.

Αλλά ο πιο σημαντικός ρόλος που ανέλαβε ο Στιβ Μπάνον και τον έκανε γνωστό παγκοσμίως ήταν ως στενός σύμβουλος του Ντόναλντ Τραμπ και ιδεολογικός καθοδηγητής του κινήματος MAGA. Ο Μπάνον ήταν εκεί από την προεκλογική камπάνια του Τραμπ για την προεδρία των ΗΠΑ το 2016, το πρόσωπο-κλειδί που βοήθησε στην εκλογή του και ύστερα έγινε επικεφαλής της πολιτικής στρατηγικής του για οκτώ μήνες. Λίγους μήνες αφότου έφυγε από τον Λευκό Οίκο, ορισμένα σχόλιά του αποτέλεσαν αφορμή να πέσει σε δυσμένεια – όπως αποδείχθηκε προσωρινά. «Μιλάω με τον πρόεδρο Τραμπ», λέει τώρα στην «Κ».

«Όταν κοιτάμε τη ναυτική στρατηγική στον Βόρειο Ατλαντικό και γύρω από τη Γροιλανδία, λέμε στην Ευρώπη ότι ο ρωσικός στρατός είναι δικό σας πρόβλημα, δεν υπάρχει περίπτωση να έκανε ζημιά στα δικά μας ζωτικά συμφέροντα, γι' αυτό ο πρόεδρος Τραμπ λέει στα κράτη-μέλη του ΝΑΤΟ ότι πρέπει να αυξήσουν τις αμυντικές τους δαπάνες στο 5%, δεν είναι τυχαίος αριθμός», επισημαίνει ο Στιβ Μπάνον.

Αν ο Ντόναλντ Τραμπ δεν είχε επιστρέψει, η Ελλάδα θα κινδύνευε

Η «Κ» βρέθηκε στο «στρατηγείο» του Στιβ Κ. Μπάνον, του ιδεολογικού καθοδηγητή του κινήματος MAGA, στην Ουάσιγκτον. Συζήτησε μαζί του για την Τουρκία και τον Ερντογάν, για τη θέση της Ελλάδας σε αυτό που αντιλαμβάνεται ως Γ' Παγκόσμιο Πόλεμο, για τους ομοιδεάτες του στην Ευρώπη και τους συνομιλητές του στην Ελλάδα

Συνέντευξη στην **ΗΛΙΑΝΑ ΜΑΓΡΑ**

Πρόσφατα, αφότου αρνήθηκε παράνομα να καταθέσει ενώπιον επιτροπής του Κογκρέσου που διερευνούσε την εισβολή στο Καπιτώλιο τον Ιανουάριο του 2021, φυλακίστηκε για 4 μήνες για περιφρόνηση του Κογκρέσου. Αυτή την εβδομάδα, μία ημέρα μετά τη συνομιλία μας, δήλωσε ένοχος για υπεξαίρεση κεφαλαίων που προορίζονταν για την κατασκευή του «αντιμεταναστευτικού» τείχους των ΗΠΑ με το Μεξικό και καταδικάστηκε σε τριετή φυλάκιση με αναστολή.

Στο μεταξύ, όμως, μέσω του αμφιλεγόμενου podcast που ξεκίνησε το 2019, για το οποίο έχει κατηγορηθεί για παραπληροφόρηση, ο Στιβ Μπάνον διατήρησε τη σχέση του με την κοινωνική βάση των οπαδών του Τραμπ, παραμένοντας μία από τις πιο επιδραστικές φωνές της.

Διά ζώσης ο 71χρονος Μπάνον είναι προσιτός και χειμαρρώδης. Ανοίγει την πόρτα φορώντας την κλασική του στολή εργασίας – λαδί Barbour τζάκετ, μαύρο πουκάμισο, από μέσα μαύρο

φανελάκι, γκρι cargo παντελόνι. Από το πουκάμισό του εξέχουν τρία μαύρα στυλό. Η χαρακτηριστική γκριζα καίτη του είναι χτενισμένη προς τα πίσω.

Καθόμαστε στο γραφείο του, όπου βιντεοσκοπούνται τα podcasts πριν αναρτηθούν στο X, πρώην Twitter. Ανάμεσα στα φύλλα των εφημερίδων –Financial Times, New York Times– και στις σημειώσεις ξεχωρίζει ένα βιβλίο που αφορά την Ελλάδα: «The Glory That Was Greece», του Αγγλου κλασικιστή Τζ. Κ. Στό-

μαρτ, που δημοσιεύθηκε το 1972. Λέει πως το διαβάζει κάθε μέρα. Η συζήτησή μας αρχίζει από εκεί.

Η Αθήνα και η Κωνσταντινούπολη

«**Την αγαπώ** την Αθήνα», λέει στην «Κ», σημειώνοντας πως έχει επισκεφθεί πολλές φορές την ελληνική πρωτεύουσα, ανακαλώντας το γύρισμα της ταινίας που έκανε εδώ το 2015. Συμφωνούμε

ότι εκείνα ήταν ταραχώδη χρόνια για την Ελλάδα. «Αλλά θα είναι ακόμη πιο ταραχώδη, τώρα βρίσκεστε στο τόξο της αστάθειας, μεταξύ της Ουκρανίας και της Τουρκίας και με απασχολεί πολύ η Τουρκία». Θυμίζει πως τον Δεκέμβριο κυκλοφόρησε μια φωτογραφία του στην οποία κρατούσε ένα μπλουζάκι που έγραφε «Free Constantinople» («Ελευθερώστε την Κωνσταντινούπολη»). Του θυμίζω ότι το 2019 είχε αποκαλέσει τον Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν τον πιο επικίνδυνο άνθρωπο παγκοσμίως.

«Το πιστεύω ακόμη 100%. Είναι από τους πιο επικίνδυνους ανθρώπους – όταν ανταγωνίζεσαι τους εγκληματίες του Πεκίνου, τους μουλάδες στην Τεχεράνη, την ΚGB στη Μόσχα, αυτοί είναι όλοι “δύσκολοι πελάτες”, αλλά ο λόγος που πιστεύω ακόμη ότι ο Ερντογάν είναι πιο επικίνδυνος από όλους τους ξεχωριστά είναι ότι έχει όραμα. Κι αυτό το όραμα είναι να ανασυστήσει την Οθωμανική Αυτοκρατορία», τονίζει.

«Η στρατηγική του είναι να καταλάβει τους δύο ιερούς τόπους στη Σαουδική Αραβία, όπως ήταν πριν από τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο. Γι' αυτό όλη η αντίδραση στις ΗΠΑ για το Ισραήλ χάνει την ουσία. Πρέπει να βρούμε έναν τρόπο να σταθεροποιήσουμε την περιοχή, από τα Βαλκάνια μέσω της Ελλάδας και της Τουρκίας, μέχρι την Περσία (σ.σ. όπως αποκαλεί το Ιράν), την Ερυθρά Θάλασσα, την Αραβική Θάλασσα, την Αιγύπτο, τη Σαουδική Αραβία και τη Βόρεια Αφρική».

Τι πιστεύει ο πρόεδρος Τραμπ για την Ελλάδα και την Τουρκία; Ο Στιβ Μπάνον τονίζει ότι ο Αμερικανός πρόεδρος ξέρει ότι υπάρχουν σημαντικά ζητήματα και γι' αυτό στέλνει άτομα και συμμάχους του που είναι τόσο κοντά του. «Ένα από τα πιο σπουδαία άτομα της χώρας, ο Τομ Μπάρακ, θα είναι πρέσβης της Τουρκίας. Έχει επιλέξει για την Ελλάδα την Κίμπερλι Γκίλφοϊλ, η οποία είναι πάρα πολύ κοντά στον πρόεδρο, πάρα πολύ κοντά σε εμάς και μία από τις πιο σπουδαίες και επιτυχημένες γυναίκες στις ΗΠΑ». Η επιλογή του για τους συγκεκριμένους δύο ως πρέσβεις και για τον Στίβεν Τούιτκοφ ως ειδικό απεσταλμένο στη Μέση Ανατολή «δείχνει πόσο σοβαρά σκέφτεται την περιοχή ο πρόεδρος».

Τι κομίζει η Κίμπερλι Γκίλφοϊλ

Θεωρεί πως τα ΜΜΕ στην Ελλάδα αντιλήφθηκαν με εντελώς λάθος τρόπο την υποψηφιότητα της Γκίλφοϊλ, εξαιτίας του ότι ήταν μνηστή του γιου του προέδρου, Ντον Τζούνιор. «Είναι τρομερά έξυπνη, επιτυχημένη εισαγγελέας, με βαθιά εμπλοκή στα συντηρητικά ΜΜΕ, ένα από τα ιδρυτικά μέλη της πιο δημοφιλούς εκπομπής στο Fox News. Ξεχάστε ότι ήταν μνηστή του Ντον Τζούνιор, που κι αυτό είναι σημαντικό γιατί ο Ντον Τζούνιор είναι τεράστιο κομμάτι όλου του εγχειρήματος. Ήταν επίσης παντρεμένη με τον Γκάβιν Νιούσομ (σ.σ. κυβερνήτη της Καλιφόρνιας), οπότε έχει υπάρξει σημαντική παίκτρια της πολιτικής και για τις δύο πλευρές για δεκαετίες», τονίζει.

Οθωμανική Αυτοκρατορία α λα Ερντογάν

Ο Ερντογάν είναι από τους πιο επικίνδυνους ανθρώπους – όταν ανταγωνίζεσαι τους εγκληματίες του Πεκίνου, τους μουλάδες στην Τεχεράνη, την ΚGB στη Μόσχα, αυτοί είναι όλοι «δύσκολοι πελάτες», αλλά ο λόγος που πιστεύω ακόμη ότι ο Ερντογάν είναι πιο επικίνδυνος από όλους τους ξεχωριστά είναι ότι έχει όραμα. Κι αυτό το όραμα είναι να ανασυστήσει την Οθωμανική Αυτοκρατορία.

Η πρέσβειρα που λύνει προβλήματα

Η Γκίλφοϊλ ζήτησε από τον πρόεδρο να έρθει στην Ελλάδα. Ήθελε να πάει στη συγκεκριμένη περιοχή γιατί είναι άνθρωπος που λύνει προβλήματα. Θα είναι καταπληκτική πρέσβειρα και τώρα που εμπλέκεται στην υπόθεση της Ελλάδας, αυτό που συμβαίνει στην περιοχή θα λάβει μεγαλύτερη προσοχή γιατί (σ.σ. η Γκίλφοϊλ) είναι τόσο ενσωματωμένη στο οικοσύστημα.

Ο Μπάνον λέει στην «Κ» ότι η ίδια η Γκίλφοϊλ ζήτησε από τον πρόεδρο να έρθει στην Ελλάδα. «Ήθελε να πάει στη συγκεκριμένη περιοχή γιατί είναι άνθρωπος που λύνει προβλήματα», εξηγεί. «Θα είναι καταπληκτική πρέσβειρα και τώρα που εμπλέκεται στην υπόθεση της Ελλάδας, αυτό που συμβαίνει στην περιοχή θα λάβει μεγαλύτερη προσοχή γιατί είναι τόσο ενσωματωμένη στο οικοσύστημα». Τα ΜΜΕ δεν κινούν πλέον το αφήγημα, λέει και δείχνει τις εφημερίδες που έχει μπροστά του. «Το αφήγημα κινείται από τα streaming services, τα podcasts και τα social media».

Η Ελλάδα ενδιαφέρει τον πρόεδρο Τραμπ πρώτα απ’ όλα γιατί αποτελεί «τα αρχαία θεμέλια της Δύσης» και γιατί έχει πολλούς φίλους και επιχειρηματικούς συνεργάτες στις ΗΠΑ που είναι Έλληνες, λέει ο Στιβ Μπάνον. «Δεύτερον, λατρεύει την περιοχή και τους ανθρώπους της και προσπαθεί να σταματήσει αυτό που εγώ αποκαλώ την αρχή, το κινητικό μέρος του Γ’ Παγκοσμίου Πολέμου, τόσο άσχημα είναι τα πράγματα».

Όπως στην Πολωνία το 1939

«**Είμαστε** στον Γ’ Παγκόσμιο Πόλεμο, πρέπει ο κόσμος να το καταλάβει», επιμένει ο Μπάνον, λέγοντας ότι περισσότεροι άνθρωποι έχουν πεθάνει στον πόλεμο στην Ουκρανία και στη Γάζα από ό,τι είχαν πεθάνει μετά την εισβολή της Γερμανίας στην Πολωνία το 1939 και πριν από την εισβολή στη Γαλλία το 1940.

«Πάνω από 1,7 εκατ. άνθρωποι έχουν πεθάνει στον πόλεμο στην Ουκρανία –με βάση στοιχεία και πληροφορίες που διαθέτει ο πρόεδρος Τραμπ– και δείτε τη σφαγή στη Γάζα, είναι πολύ χειρότερα από τις πρώτες μέρες του Β’ Παγκοσμίου Πολέμου», λέει, «και το στρατηγικό κομμάτι έχει ήδη αρχίσει. Έχουμε το σιδηρούν τρίγωνο, από το Πεκίνο στην Τσεχράντ και στη Μόσχα, και πάντα λέω ότι αν ο Ερντογάν πάρει μέρος σε αυτό, θα έχουν κλειδώσει την ευρασιατική χερσαία μάχη, αφήνοντας στο περιθώριο χώρες όπως η Ινδία, η Ελλάδα και η Αίγυπτος. Γι’ αυτό ο Ερντογάν είναι τόσο σημαντικός», συνεχίζει, «και γι’ αυτό θα κάνει κάποιες μεγάλες κινήσεις».

Γι’ αυτό θέλουν, λέει, να κρατήσουν τους Ρώσους μακριά από τους Κινέζους. «Δείτε τις συμφωνίες που έχουν κάνει – συμφωνίες με την Περσία (σ.σ. Ιράν), συμφωνία με τη Σαουδική Αραβία, για να σπάσουν το δολάριο και να κάνουν ένα εναλλακτικό, BRICS νόμισμα. Και το Κομμουνιστικό Κόμμα της Κίνας διεξάγει εκθροιστικές κατά των ΗΠΑ από το 2019, πολιτικές, ψυχολογικές. Δες εδώ», τονίζει και σπκώνει στα χέρια του το πρωτοσέλιδο της ημέρας των Financial Times, που αφορά τον εμπορικό πόλεμο μεταξύ ΗΠΑ και Κίνας.

«Εσείς», συνεχίζει, «θα βρεθείτε στη μέση, είναι η στιγμή να διαλέξει κανείς πλευρά. Αν ο πρόεδρος Τραμπ δεν είχε επιστρέψει, με τη δύναμη του χαρακτήρα του και την ικανότητα να τον φοβούνται ο Πούτιν και οι άλλοι και να τακτοποιήσει την κατάσταση

στην Ουκρανία και στη Μέση Ανατολή, η Ελλάδα θα κινδύνευε να κατακτηθεί σε 10 χρόνια από τώρα».

Επιμένει πως δεν υπερβάλλει. Είναι προφανές, λέει, πώς γίνεται να μην το βλέπουμε; Ένας πόλεμος έρχεται από την Ουκρανία προς τα Βαλκάνια και ένας άλλος από τη Συρία και την Τουρκία, τίποτα δεν είναι σίγουρο και τα επόμενα πέντε χρόνια θα είναι δύσκολα, όλα εξαρτώνται από το αν ο πρόεδρος Τραμπ θα μπορέσει να το σταματήσει. «Στην Ελλάδα, κάθε βράδυ θα άναβα ένα κερί ή θα έλεγα μια προσευχή για να μείνει ο πρόεδρος Τραμπ υγιής και συγκεντρωμένος. Αλλιώς ο πόλεμος στην Ουκρανία θα επεκταθεί και μετά θα φτάσει στην Ελλάδα, και ο πόλεμος στη Μέση Ανατολή θα φτάσει κι αυτός από τη Συρία και θα την κάψει».

America First διεθνώς

Ακούγοντας κανείς τον Στιβ Μπάνον, θα νόμιζε πως ο Ντόναλντ Τραμπ είναι κάποιου είδους σωτήρας –της Ελλάδας, της Δύσης, των ΗΠΑ– ή δυνάμει αυτοκράτορας. Του δίνω τα παραδείγματα ιμπεριαλιστικών τάσεων έναντι της Γροιλανδίας, του Καναδά, του Παναμά, της Γάζας. Ο Μπάνον διαφωνεί με όλα, λέει ότι ούτε απομονωτιστές είναι ούτε ιμπεριαλιστές. «Αυτό που προσπαθεί να κάνει ο πρόεδρος Τραμπ είναι να θωρακίσει την πατρίδα με βάση τη στρατηγική του Αλφρεντ Θάγιερ Μαχάν, αν και κατά βάση η στρατηγική προέρχεται από τον Πελοποννησιακό Πόλεμο, η λογική της ισχύος στη θάλασσα και της ισχύος στη στεριά», λέει και στη συνέχεια εξηγεί τη στρατηγική, η ιδέα πίσω από την οποία τονίζει ότι είναι 100% του Ντόναλντ Τραμπ.

«Από τη διώρυγα του Παναμά μέχρι τη Γροιλανδία είναι απλώς μια ναυτική στρατηγική. Αυτό που κάνει είναι ότι ασφαρίζει τη διώρυγα ώστε το κινεζικό και το ρωσικό ναυτικό να μην μπορούν να περάσουν στην Καραϊβική. Υστερα, ο ρωσικός υποβρύχιος στόλος στη Μουρμάνσκ και στο Αρχάγγελσκ πρέπει να περάσει από τη Γροιλανδία και την Ισλανδία για να φτάσει στον Βόρειο Ατλαντικό», λέει ο Μπάνον, τονίζοντας πως ο Τραμπ θέλει να ασφαλίσει τη Γροιλανδία, όπως έκαναν οι ΗΠΑ στον Β’ Παγκόσμιο, αν και τότε το έκαναν για να βοηθήσουν τον ρωσικό στρατό. «Τώρα είναι το αντίθετο».

«Όταν γίνουν όλα αυτά, αν κοιτάξεις στον Ειρηνικό, στα νησιά από την Ταϊβάν μέχρι την Ιαπωνία και ύστερα στην Πολυνησία, στις Νήσους Σολωμώντα, έχουμε κλείσει τις ΗΠΑ. Έχουμε μια ναυτική στρατηγική που εκτείνεται για δεκάδες χιλιάδες μίλια. Το μεγάλο παιχνίδι του 21ου αιώνα είναι η Αρκτική. Έχουμε την Αλάσκα και μια συμφωνία με τη Γροιλανδία, στη μέση είναι ο Καναδάς. Οι Καναδοί είχαν κάποτε απόλυτη ασφάλεια λόγω του παγωμένου Βορρά, αλλά τώρα είναι η μεγαλύτερή τους έκθεση».

Επειτα είναι οι δασμοί σε αλουμίνιο και χάλυβα, τονίζει ο Μπάνον, για να αποκλείσουν άλλες δυνάμεις από την αγορά και στρατηγικά να διατηρούν την Αρκτική ελεύ-

Ο Στιβ Μπάνον στο στρατηγείο του, στη συνοικία Κάπιτολ Χιλ της Ουάσιγκτον, εκεί όπου ηχογραφεί το δημοφιλές podcast του, Bannon’s War Room – ένα καθημερινό «κήρυγμα» προς τη βάση του κινήματος MAGA (Make America Great Again).

«**Στην Ελλάδα**, κάθε βράδυ θα έλεγα μια προσευχή για να μείνει ο πρόεδρος Τραμπ υγιής και συγκεντρωμένος. Αλλιώς ο πόλεμος στην Ουκρανία θα επεκταθεί και μετά θα φτάσει στη χώρα σας», είπε στην απεσταλμένη της «Κ» Ηλιάνα Μάγρα.

θερν. «Ολο αυτό δεν αφορά πια το τζιχάντ και τον πόλεμο κατά της τρομοκρατίας – τώρα είναι μια μάχη μεταξύ των μεγάλων δυνάμεων. Αν το δεις γεωστρατηγικά, βγάζει απόλυτο νόημα και ο Τραμπ το έχει σκεφτεί αυτό. Προσθέτεις και τον Μπολσονάρο και τη Βραζιλία και τον Μίλι και την Αργεντινή και διώχνεις το Κινεζικό Κομμουνιστικό Κόμμα από τον Αμαζόνιο και τη Λατινική Αμερική, και τώρα έχεις πάρει το δυτικό ημισφαίριο, έχεις πραγματικά ασφαλίσει

την πατρίδα. Βάζεις και έναν σιδερένιο θόλο από πάνω και είσαι αδιαπέραστος», εξηγεί.

«Το κίνημα America First δεν είναι ιμπεριαλιστικό, είμαστε κατά του ιμπεριαλισμού, ούτε θέλουμε προτεκτοράτα», τονίζει ο Μπάνον. «Η Δυτική Ευρώπη αυτή τη στιγμή είναι ένα προτεκτοράτο, ένα υποτελές κράτος των ΗΠΑ – δεν το θέλουμε αυτό. Δεν θέλουμε η Μέση Ανατολή να είναι έτσι. Και όταν κοιτάμε τη ναυτική στρατηγική στον Βόρειο Ατλαντικό και γύρω από τη Γροιλανδία, λέμε

στην Ευρώπη ότι ο ρωσικός στρατός είναι δικό σας πρόβλημα, δεν υπάρχει περίπτωση να έκανε ζημιά στα δικά μας ζωτικά συμφέροντα, γι’ αυτό ο πρόεδρος Τραμπ λέει στα κράτη-μέλη του ΝΑΤΟ ότι πρέπει να αυξήσουν τις αμυντικές τους δαπάνες στο 5%, δεν είναι τυχαίος αριθμός».

«Ολόκληρο το ΝΑΤΟ αυτή τη στιγμή δεν μπορεί να συγκεντρώσει δύο τμήματα μάχης. Γιατί βάζουμε τόσα λεφτά σε αυτή τη Συμμαχία; Πρέπει πραγματικά να το σκεφτούμε».

Δυσκολεύεται πολύ περισσότερο να εξηγήσει τη στρατηγική του Τραμπ απέναντι στη Γάζα. Προσπαθεί να λύσει το πρόβλημα, λέει, σκέφτεται «έξω από το κουτί». «Θα είμαι ειλικρινής», παραδέχεται κάποια στιγμή, «δεν το καταλαβαίνω», λέει γελώντας.

Συμμαχία με τον «διάβολο» Μασκ

Στον τραμπισμό διακρίνει πλέον κανείς δύο αντίπαλα ρεύματα. Από τη μία είναι οι λαϊκιστές με αρχηγό τους τον Στιβ Μπάνον και από την άλλη οι δισεκατομμυριούχοι της Σίλικον Βάλεϊ, με πρωτοστάτη τον Ελον Μασκ. Τους τελευταίους ο Μπάνον τους έχει –πολλάκις και πρόσφατα– αποκαλέσει από τεκνοφροεούδαρχες μέχρι δαιμονικούς. Τον ρωτάω για τις δύο «φατρίες» και μου δείχνει ένα άρθρο στους FT πάνω στο θέμα, με τις φωτογραφίες τριών προσώπων να φιγουράρουν στη σελίδα – αριστερά ο Μασκ, δεξιά ο Μπάνον, στη μέση ο Τραμπ.

Ο πρόεδρος, μου λέει, είναι πάρα πολύ ισχυρός αυτή τη στιγμή. Τώρα έχει μαζί του τον αμερικανικό λαό – σύμφωνα με δημοσκοπήσεις του CBS που γνωστοποιήθηκε αυτή την εβδομάδα, 70% πιστεύει ότι κάνει όσα υποσχέθηκε. «Είναι ένας από τους λόγους που έφτιαξε έναν μεγαλύτερο συνασπισμό – τώρα δεν έχει μαζί του μόνο τη λαϊκή Δεξιά, έχει και τους πιο σπουδαιούς επιχειρηματίες του κόσμου που ελέγχουν τη Σίλικον Βάλεϊ και αυτός ο συνασπισμός διευρύνεται, όπως και ο Φραγκλίνος Ρούζβελτ το 1932 είχε και τους λευκούς του Νότου, πολλοί εκ των οποίων ήταν Κου Κλουξ Κλαν, και τους ακαδημαϊκούς του Χάρβαρντ, και τους επιχειρηματίες της Γουόλ Στρίτ, και τους γαιοκτήμονες της Δύσης», τονίζει. Ο ίδιος δηλώνει 100% υπέρ μιας τόσο μεγάλης συμμαχίας. «Θέλω να σιγουρέψω ότι το κίνημα MAGA και ο πρόεδρος Τραμπ έχουν δύναμη και ότι θα έχουμε δύναμη για 50 με 100 χρόνια».

Ακούγεται σαν δυναστεία, του λέω. «Οχι, δεν είναι δυναστεία», απαντά, «η αμερικανική Ιστορία κάνει κύκλους – όποτε κάποιος λύνει ένα πρόβλημα, κυβερνά. Είναι η δική μας στιγμή τώρα».

Γι’ αυτόν τον λόγο είναι διατεθειμένος να κάνει κάποιους συμβιβασμούς. Οχι σε όλα. Οι τεκνοφροεούδαρχες – (σ.σ. λέει ότι το σχετικό βιβλίο του Γιάνη Βαρουφάκη αποτελεί από τις καλύτερες αναλύσεις πάνω στο θέμα) – είναι πραγματικά ολιγάρχες, αλλά ο Τραμπ κρατάει την ισορροπία. «Θα πρέπει να κάνουμε κάποιους συμβιβασμούς και αυτή τη στιγμή ο Ελον κάνει καταπληκτική δουλειά, είναι

το σφυρί χτυπώντας το ένα χέρι του πάνω στο άλλο, που χτυπάει το βαθύ κράτος».

Του θυμίζω πως έχει αποκαλέσει τον Μασκ διαβολικό. «Ο εχθρός του εχθρού μου είναι φίλος μου. Δεν ήταν σύμμαχοι οι ΗΠΑ με τον Στάλιν, που ήταν μεγαλύτερος δαίμονας από τον Χίτλερ;».

Ο Μασκ, συνεχίζει, φέρνει δύο τακτικά πυρηνικά όπλα στη μοντέρνα πολιτική. «Ατελείωτα χρήματα και την πιο κυρίαρχη πολιτική πλατφόρμα των μέσων κοινωνικής δικτύωσης», αναφέρει. Δεν τον τρομάζει, ρωτάω, ότι ένα άτομο, μη εκλεγμένο, διαθέτει τόσο δύναμη; «Είναι πολύ τρομακτικό και πρέπει να είναι τρομακτικό, πρέπει πάντα να είσαι σε επιφυλακή», λέει. Ναι, αλλά πώς ελέγχεται η δύναμη του Μασκ αυτή τη στιγμή, ποια είναι τα θεσμικά αντίβαρα; «Το θεσμικό αντίβαρο είναι ο πρόεδρος Τραμπ. Λειτουργούν τέλεια; Ίσως όχι, αλλά λειτουργούν αρκετά καλά. Ο πρόεδρος Τραμπ είναι πολύ δίκαιος. Και λέει ότι αυτός (σ.σ. ο Μασκ) θα κάνει μόνο ό,τι του πει εκείνος να κάνει», αναφέρει ο Μπάνον.

Δεν θέλουμε τη CIA πια

Ο Μπάνον λέει ευθέως ότι θέλει να διαλυθούν η CIA και το FBI. «Δεν θέλουμε να έχουμε κατασκόπους σε όλο τον κόσμο, δεν θέλουμε τη CIA πια. Θα μας κάνει λιγότερο ασφαλείς να μην την έχουμε; Ζούμε ήδη με τρομερή ανασφάλεια. Το Κομμουνιστικό Κόμμα της Κίνας (CCP) είναι παντού, η KGB είναι παντού, οι μουλάδες είναι παντού, το CCP είναι στη Γουόλ Στρίτ, στα πανεπιστήμια μας. Τα λεφτά τους είναι παντού. Τα λεφτά του Κατάρ είναι παντού. Ποια μυστικά κρατάμε; Τα ξέρουν όλοι όλα. Από τον αμερικανικό λαό τα κρατάμε. Η CIA είναι ένας καρκίνος, το βαθύ κράτος, ένας καρκίνος που υποστηρίζει κακούς ανθρώπους»...

Ας πουν οι Έλληνες σύντροφοι...

Λέει ότι το κίνημα MAGA έχει κάνει πολλά δουλειά και στην Ευρώπη. «Με το Brexit, κερδίζοντάς το με τον Νάιτζελ (σ.σ. Φάρατζ). Υποστηρίζοντας την AfD (το ακροδεξιό κόμμα Εναλλακτική για τη Γερμανία) και με όσους υποστηρίξαμε στην Ιταλία, και το Front National (σ.σ. στη Γαλλία), και κάποια από τα δεξιά κόμματα στην Ελλάδα».

Χαίρεται με την κατάσταση που επικρατεί στην Ευρώπη αυτή τη στιγμή. «Λατρεύουμε ότι το λαϊκιστικό εθνικό κίνημα έχει πάρει φωτιά εκεί. Ελπίζουμε ότι η AfD θα τα πιάει τέλεια σε μία βδομάδα. Πιστεύουμε ότι ο Νάιτζελ Φάρατζ θα αναλάβει το Κόμμα των Συντηρητικών στη Μεγάλη Βρετανία και θα είναι ο επόμενος πρωθυπουργός», σημειώνει.

Με ποιους πολιτικούς είναι σε επαφή στην Ελλάδα; «Δεν θέλω να αποκαλύψω τις επαφές μας στην Ελλάδα», λέει στην «Κ», «πες απλώς ότι είμαστε πολύ καλά. Αγαπάμε την Ελλάδα. Έχω το βιβλίο μου για τη δόξα της Ελλάδας εδώ δίπλα κάθε μέρα. Αν θέλουν, μπορούν εκείνοι να αποκαλύψουν ότι είμαστε σε επαφή»...

Τα «πυρηνικά» όπλα του Μασκ

Ο Μασκ φέρνει δύο τακτικά «πυρηνικά» όπλα στη μοντέρνα πολιτική. Ατελείωτα χρήματα και την πιο κυρίαρχη πολιτική πλατφόρμα των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Είναι πολύ τρομακτικό, πρέπει πάντα να είσαι σε επιφυλακή. Το θεσμικό αντίβαρο είναι ο πρόεδρος Τραμπ. Λειτουργούν τέλεια; Ίσως όχι, αλλά λειτουργούν αρκετά καλά. Ο πρόεδρος Τραμπ είναι πολύ δίκαιος. Και λέει ότι αυτός (σ.σ. ο Μασκ) θα κάνει μόνο ό,τι του πει εκείνος να κάνει.

«Καρκίνος» που υποστηρίζει κακούς ανθρώπους

Δεν θέλουμε να έχουμε κατασκόπους σε όλο τον κόσμο, δεν θέλουμε τη CIA πια. Θα μας κάνει λιγότερο ασφαλείς να μην την έχουμε; Ζούμε ήδη με τρομερή ανασφάλεια. Το Κομμουνιστικό Κόμμα της Κίνας είναι παντού, η KGB είναι παντού, οι μουλάδες είναι παντού. Τα λεφτά τους είναι παντού. Τα λεφτά του Κατάρ είναι παντού. Ποια μυστικά κρατάμε; Τα ξέρουν όλοι όλα. Η CIA είναι ένας καρκίνος, το βαθύ κράτος, ένας καρκίνος που υποστηρίζει κακούς ανθρώπους.

Του ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Το **πρωί** της Παρασκευής, οι Financial Times κυκλοφορούσαν με συνέντευξη του Έμανουέλ Μακρόν, ο οποίος χαρακτηρίζει «ηλεκτροσόκ» για την Ευρώπη το ξεκίνημα της δεύτερης προεδρίας Τραμπ. Πέρα από την απειλή προσάρτησης της Γροιλανδίας και τον πόλεμο των δασμών, εκείνο που προφανώς βάρυνε στην τοποθέτηση του Γάλλου προέδρου ήταν η τηλεφωνική επικοινωνία Τραμπ - Πούτιν, που δρομολόγησε διμερή διαπραγμάτευση ΗΠΑ - Ρωσίας για το Ουκρανικό, ερήμην της ίδιας της Ουκρανίας και της Ε.Ε. φέρνοντας στο προσκήνιο το φάσμα μιας νέας Γιάλτας. Επιπλέον, ο Τραμπ ξεκαθάρισε ότι η Ουκρανία δεν πρόκειται να μπει στο ΝΑΤΟ και ότι η επιστροφή των χαμένων εδαφών της είναι ουτοπική, ίσως μάλιστα «γίνει μια μέρα ρωσική».

Λίγες ώρες αργότερα, στη Διεθνή Διάσκεψη του Μονάχου για την Ασφάλεια, οι Ευρωπαίοι υποβλήθηκαν σε ένα δεύτερο, ακόμη πιο οδυνηρό ηλεκτροσόκ. Ο αντιπρόεδρος των ΗΠΑ Τζέι Ντι Βανς τους μίλησε στη γλώσσα των Αθηνών προς τους Μπλίους, στον περίφημο διάλογο του Θουκυδίδη. «Ενας καινούργιος σερίφης ήρθε στην πόλη», είπε ο Βανς, αφήνοντας να εννοηθεί «προσέχετε, γατάκια». Στη συνέχεια τους κατήγγорησε ότι δεν σέβονται τις δημοκρατικές αξίες, καθώς εξαπολύουν την αστυνομία και επιβάλλουν λογοκρισία σε όσους δεν τους είναι αρεστοί – δηλαδή στους ιδεολογικούς συνοδοιπόρους του από την ευρωπαϊκή Ακροδεξιά. Εκείνους που μαζεύτηκαν το προηγούμενο Σαββατοκύριακο στη Μαδρίτη –Λεπέν, Ορμπαν, Βίλντερς και πολλοί άλλοι– ρίχνοντας το σύνθημα για μια Ευρώπη της MEGA (Make Europe Great Again) κατά το πρότυπο της τραμπικής MAGA. Ας σημειωθεί ότι ο Βανς είπε ό,τι είπε επί γερμανικού εδάφους, μόλις εννέα ημέρες πριν από τις γερμανικές εκλογές, ενόψει των οποίων ο Έλον Μασκ έχει αποδυθεί σε εκστρατεία υποστήριξης της ακροδεξιάς AfD.

Είναι πλέον σαφές ότι η προεδρία Τραμπ σηματοδοτεί από το ξεκίνημά της τη ληξιαρχική πράξη θανάτου για έναν ορισμένο κόσμο: τον κόσμο της μιας αγοράς, της μιας υπερδύναμης και της μιας σκέψης, που αναδύθηκε μέσα από τα συντρίμια του Τείχους του Βερολίνου και τη διάλυση της ΕΣΣΔ. Θεμελιωτής της νέας παγκόσμιας τάξης, ο Τζορτζ Μπους ο πρεσβύτερος στήριξε την ηγεμονία των ΗΠΑ στην ικανότητα τους να μοιράζονται και να ενσωματώνουν: η Αμερική ευλόγησε τη διέγερση της Ε.Ε., η Ρωσία μπήκε στο G8 και η Κίνα στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου, ενώ ο πρώτος πόλεμος κατά του Ιράκ έγινε με απόφαση του ΟΗΕ και αντάμειψε τους Αρα-

βες συμμάχους με την εκκίνηση της διαδικασίας για παλαιστινιακό κράτος.

«Σαν νονός...»

Κατά μία ειρωνεία της Ιστορίας, ήταν ο υιός Μπους εκείνος που κλόνισε σοβαρά το οικοδόμημα του πατέρα του με τον δεύτερο, πολύ διαφορετικό, πόλεμο κατά του Ιράκ και την απόπειρα ένταξης της Ουκρανίας και της Γεωργίας στο ΝΑΤΟ. Όλα αυτά μοιάζουν, όμως, με τρικυμία σε ένα ποτήρι νερό μπροστά σε αυτά που διακηρύσσει και πράττει ο 47ος πρόεδρος. «Ο Τραμπ λειτουργεί περισσότερο σαν νονός και λιγότερο ως πρόεδρος», έγραφε στις 11 Φεβρουαρίου ο Τόμας Φρίντμαν στους New York Times. «Τι ωραίο μέρος είναι αυτό που έχετε εκεί πέρα (Γροιλανδία, Παναμά, Γάζα, Ιορδανία, Αίγυπτο). Θα ήταν κρίμα αν του συνέ-

βαινε κάτι άσχημο...». Μ' αυτά και μ' αυτά, έφτασε να προτείνει τον βίαιο εξοστρακισμό των Παλαιστινίων στην Αίγυπτο και στην Ιορδανία (συνεργάτες του σκέφτηκαν ακόμη και την Ινδονησία), χωρίς να φοβάται ότι θα τον παραλλήλουν με την πρώτη εκδοχή της «τελικής λύσης» του Αϊχμαν, που ήθελε τους Εβραίους να μεταφέρονται στη Μαδαγασκάρη.

Μια αμερικανική αυτοκρατορία χωρίς προσχήματα και χωρίς αναστολές, με την εδαφική επέκταση να μπαίνει στην ημερήσια διατάξη και την προσφυγή στην ωμή βία να επικρέμαται διαρκώς ως δαμόκλειος σπάθη πάνω από συμμάχους και αντιπάλους, κρωματίζει την εξωτερική πολιτική του Τραμπ 2.0. Ωστόσο, η επιδειξη αλαζονείας συχνά υποκρύπτει ανασφάλεια: το χρέος των ΗΠΑ έφτασε στο αστρονομικό ύψος των

36 τρισ. δολ., ενώ η Κίνα προβάλλει ως ολοένα και πιο επίφοβος ανταγωνιστής, ιδιαίτερα μετά το καινούργιο Σπούντικ Σοκ που προκάλεσε η θεαματική εισβολή της DeepSeek στο στρατηγικό πεδίο της τεχνητής νοημοσύνης. Αν η Αμερική του Τραμπ εμφανίζεται έτοιμη να προσφύγει με το παραμικρό στην πολιτική και στρατιωτική βία, είναι γιατί νιώθει να χάνει στο παιχνίδι της αγοράς, το οποίο κατά τα άλλα εκθειάζει, και στο σύστημα της παγκοσμιοποίησης, που η ίδια θεμελιώσε.

Σε αυτόν τον δραματικό αναπροσανατολισμό, ο Τραμπ, μακράν του να αποτελεί έναν ασυνάρτητο μεγαλομανή που βρέθηκε από ατύχημα στον Λευκό Οίκο, εκφράζει σήμερα την ισχυρότερη μερίδα του αμερικανικού κατεστημένου, ιδιαίτερα των μεγιστάνων των νέων τεχνολογιών, όπως ο Έλον

Η τακτική του σοκ και η νέα «Γιάλτα»

Την ώρα που προκαλεί επικοινωνιακή «καταιγίδα» στο εσωτερικό των ΗΠΑ, ο Τραμπ προωθεί ερήμην των Ευρωπαίων τη συνθηκολόγηση της Ουκρανίας

Ο Τζέι Ντι Βανς στο περιθώριο της Διάσκεψης για την Ασφάλεια στο Μόναχο. «Ενας καινούργιος σερίφης ήρθε στην πόλη», προειδοποίησε, εννοώντας τον Ντόναλντ Τραμπ.

Ψυχρολουσία από Βανς

Ο αντιπρόεδρος των ΗΠΑ, από το βήμα της Διεθνούς Διάσκεψης του Μονάχου, «νουθέτησε» τους Ευρωπαίους να μην καταπιέζουν τους ομοϊδέστες του. Δεν φοβάμαι τον εκθρόνισμό, όσο τον εκθρόνισμα στην Ευρώπη, είπε.

Περιττό βάρος

Ο πρόεδρος των ΗΠΑ βλέπει την Ευρώπη σαν επικίνδυνο ανταγωνιστή στο οικονομικό πεδίο, όπου προετοιμάζει νέους δασμούς, αλλά στο πολιτικό πεδίο την αντιμετωπίζει σαν εντελώς δευτερεύουσα, αν όχι και περιττό βάρος.

Μασκ και οι διευθύνοντες σύμβουλοι των GAFAM (Google, Amazon, Facebook, Apple, Microsoft) που συνωστίζονται εσχάτως στο Μαρ-α-Λάγκο και στον Λευκό Οίκο. Οι ολιγάρχες της τεχνολογίας εκπροσωπούν την πιο επιθετική γραμμή του αμερικανικού κεφαλαίου, καθώς συνδέονται στενά με το Πεντάγωνο, σε μια εποχή που οι πόλεμοι στην Ουκρανία και στη Γάζα δείχνουν τον ταχύτατο ανερχόμενο ρόλο των drones, των δορυφορικών δικτύων και των λογισμικών τεχνητής νοημοσύνης στο πεδίο της μάχης. Αν ο Αϊζενχάουερ προειδοποιούσε τους ομοεθνείς του το 1961 για τη σοβαρή απειλή του «στρατιωτικοβιομηχανικού συμπλέγματος», σήμερα πρέπει να μιλάμε για ένα αναδυόμενο «στρατιωτικοτεχνολογικό σύμπλεγμα», ακόμη πιο επικίνδυνο για τη Δημοκρατία, γιατί ελέγχει σε μεγάλο βαθμό την ενημέρωση και την πληροφορία.

Το άδειασμα

Στις συναντήσεις που είχε το προηγούμενο διήμερο ο Ουκρανός πρόεδρος με Αμερικανούς αξιωματούχους στο Μόναχο, το φάντασμα της ιστορικής συμφωνίας του 1938, όταν οι μεγάλες δυνάμεις της Ευρώπης μοίρασαν την Τσεχοσλοβακία, στοίχειωνε τον χώρο της διάσκεψης. Το γεγονός ότι ο Ουκρανός πρόεδρος έπαιψε να προσφέρει στις ΗΠΑ τα αποθέματα σπάνιων γαιών και άλλων πολύτιμων ορυκτών της χώρας του, όπως απαιτούσε ο Τραμπ για να συνεχίσει τη στρατιωτική βοήθεια, δεν φαίνεται να βελτίωσε αισθητά τη θέση του. Όσο για την Ευρώπη, ο Τραμπ τη βλέπει ως επικίνδυνο ανταγωνιστή στο οικονομικό πεδίο, όπου προετοιμάζει νέους δασμούς, αλλά εντελώς δευτερεύουσα, αν όχι και περιττό βάρος στο πολιτικό. Άλλωστε, ο υπουργός Αμυνας Πίτ Χέγκεσθ είπε ορθόκοφτα στο ΝΑΤΟ ότι η ευρωπαϊκή ασφάλεια «δεν αποτελεί την άμεση προτεραιότητα της Αμερικής», η οποία είναι υποχρεωμένη να στρέψει τη βασική δύναμη ανάσχεψης στην Ανατολική Ασία (εννοείται, λόγω Κίνας).

Για να πούμε την αλήθεια, οι σημερινοί ηγέτες της Ευρώπης είναι άξιοι της μοίρας τους. Συντάχθηκαν πειθήνιοι πίσω από τον Μπάιντεν στον πόλεμο της Ουκρανίας και επωμίστηκαν το σύνολο πρακτικά των συνεπειών στο ενεργειακό πεδίο και στο προσφυγικό, για να δουν να τους αδειάζει, σαν χρησιμοποιημένα ανταλλακτικά, ο επόμενος Αμερικανός πρόεδρος. Η μοίρα των «δεδομένων» συμμάχων δεν είναι πάντα τόσο ασφαλής όσο οι ίδιοι φαντάζονται. Απομένει να δούμε αν τα διαδοχικά «ηλεκτροσόκ» που υφίσταται η Ευρώπη από τον Τραμπ θα ενεργοποιήσουν αναγκαστικά χειραφέτηση, αν και τίποτα δεν φαίνεται πιο μακρινό αυτή την ώρα.

ΑΠΟΨΗ

Πού οδηγεί η περιφρόνηση του Τραμπ για την Ευρώπη

Του ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΦΙΛΗ

Η **ηλεκτρονική** επικοινωνία Τραμπ - Πούτιν και το περιεχόμενό της προκάλεσαν έκπληξη και δυσарέσκεια στους Ευρωπαίους και στον Ζελένσκι. Είναι απορίας άξιοι γιατί στην Ευρώπη υποτίμησαν ή δεν μέτρησαν σωστά τα μηνύματα που έρχονταν όλο το περασμένο διάστημα από την άλλη πλευρά του Ατλαντικού, με αποτέλεσμα να δείχνουν απροετοίμαστοι στη διαχείριση μιας εντελώς νέας κατάστασης σε πλανητικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Ποια είναι, όμως, αυτά η νέα συνθήκη, που σύμφωνα με τον Μακρόν προκάλεσε (καθυστέρημένα;) ηλεκτροσόκ στη Γηραιά Ηπειρο. Κατ' αρχάς, είναι δεδομένη η πρόθεση των ΗΠΑ να βάσουν σε δεύτερη μοίρα την ευρωατλαντική σχέση και να καταστήσουν τους Ευρωπαίους σχεδόν αποκλειστικά υπεύθυνους για την ασφάλεια της Ευρώπης και μάλιστα σε κατ' ιδίαν συζητήσεις έχουν διαμνύσει ότι θα αποσύρουν σημαντικό αριθμό στρατιωτικών δυνά-

μεων που κατοικοεδρεύουν στην Ευρώπη. Κατά δεύτερον, η Ουάσιγκτον επαναφέρει την αντίληψη των σφαιρών επιρροής, με επικράτηση της συναλλακτικής ισχύος και αναγνώριση της δυνατότητας, ακόμη και κρατών με ατζέντα αναθεωρητική προς την αμερικανική τάξη πραγμάτων, να ορίζουν τις τύχες περιοχών που πλέον δεν βρίσκονται στο ραντάρ των ΗΠΑ. Κατά τρίτον, η απόλυτη προτεραιοποίηση της Κίνας και η ανασχεση της δυναμικής της δεν συμπεριλαμβάνει πλέον την Ε.Ε. ως βασική συνισταμένη του μετώπου απέναντι στο Πεκίνο, αλλά διευρύνεται με την προσέγγιση Ρωσίας και Ινδίας.

Είναι προφανές ότι οι δύο τελευταίες έχουν να προσφέρουν πολύ περισσότερα από την απαξιωμένη στο μυαλό του Τραμπ –και όχι μόνον– Ευρώπη. Και επειδή ο ένοικος του Λευκού Οίκου αδιαφορεί για τις αρχές και τις αξίες, που αποτέλεσαν τη συγκολλητική ουσία για την ευθυγράμμιση των κρατών της Δύσης, επιλέγει εκείνους που εξυπηρετούν τις στοχεύ-

σεις του με βάση το κριτήριο της αποτελεσματικότητας. Προς τούτο, δίνει την ευκαιρία στη μέχρι σήμερα απομονωμένη Ρωσία να επανακάμψει θεαματικά, προτείνοντας ακόμη και την επαναφορά

Χρειάζεται η Ε.Ε. να δημιουργήσει εναλλακτικές και να διαπραγματευθεί με σχέδιο τη θέση της στον κόσμο, επωμίζοννη το κόστος της αναγκαστικής αυτονομισής της από τις ΗΠΑ, αλλά με τρόπο αναλογικό.

της στο G7, επειδή ο εναγκαλισμός της με την Κίνα ισχυροποιεί τη δεύτερη. Δεν φαίνεται πάντως ο Τραμπ να ενδιαφέρεται για τους όρους της ειρήνευσης, στον βαθμό που εμποδίζουν την πρόοδο στις διαπραγματεύσεις, επομένως το κρίσιμο ερώτημα είναι αν στο τέ-

λος θυσιάζει το Κίεβο στον βωμό της σύγκλισης της Μόσχας ή αν τυχόν άρνηση της τελευταίας να συνεργαστεί σε μια προσωρινή έστω συμφωνία της γυρίσει μπουμερανγκ. Όπως και να 'χει, οι Ηνωμένες Πολιτείες θέτουν την Ευρωπαϊκή Ένωση προ των ευθυνών της, όμως, προσπαθούν να της χρεώσουν ακόμη μεγαλύτερες ευθύνες από αυτές που τις αναλογούν. Πιο συγκεκριμένα, η Ουάσιγκτον απαιτεί τη δραστική αύξηση των αμυντικών δαπανών, προτείνει την ανάπτυξη ευρωπαϊκού στρατού στην Ουκρανία, θεωρεί περίπου αυτονόητη την καθοριστική συμμετοχή των Ευρωπαίων στην ανοικοδόμηση της Ουκρανίας, πιέζει, αν δεν εκβιάζει, για την αγορά μεγαλύτερων ποσοτήτων αμερικανικού LNG και προ(σ)καλεί την Ε.Ε. να γυγνυθεί την ασφάλεια της ηπείρου της (αγοράζοντας αμερικανικά οπλικά συστήματα). Ακόμη κι αν δεν γίνουν όλα αυτά δεκτά ή αν ο Τραμπ δεν επιμεινεί, η Ε.Ε. είναι υποχρεωμένη να αλλάξει το κυρίαρχο μέχρι σήμερα υπόδειγμά της, που βασιζόταν στο τρίπτυχο: εξαγωγές σε ΗΠΑ και Κίνα, κατο-

χωρημένη ασφάλεια από τις ΗΠΑ και σχετικά φθηνή ενέργεια από τη Ρωσία. Και τα τρία είναι πλέον στον «αέρα», καθιστώντας επιτακτική την ταχεία αναθεώρηση και προσαρμογή σε ένα διαφορετικό μοντέλο. Χρειάζεται, συνεπώς, η Ε.Ε. να δημιουργήσει εναλλακτικές και να διαπραγματευθεί με σχέδιο τη θέση της στον κόσμο (υποκαθιστώντας μερικώς την αναξίπιστη Ουάσιγκτον μέσω της ανάληψης ισχυρών δεσμεύσεων), επωμίζομεντο το κόστος της αναγκαστικής αυτονομισής της από τις ΗΠΑ αλλά με τρόπο αναλογικό. Οι Βρυξέλλες πρέπει να κάνουν διαχείριση ζημιών (ακόμη πιεστικότερη η κατάσταση λόγω δασμών), διατηρώντας ταυτόχρονα την ενότητα και ενώ Ρωσία, Κίνα, πλέον και ΗΠΑ, επιχειρούν να την πλήξουν, καθώς τη θεωρούν ανταγωνιστική.

Είναι πρόδηλο πως η Ευρώπη θα κληθεί να αντιμετωπίσει τις παρενέργειες των επιλογών του Αμερικανού προέδρου, στις οποίες δεν έχει λόγο και ρόλο. Επί παραδείγματι, σε περίπτωση ανάπτυξης ειρηνευτικών δυνάμεων στην Ου-

κρανία (σημειωτέον η Τουρκία θα προθυμοποιηθεί να λάβει μέρος ως... αμερόληπτη), τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. θα δικαστούν ανάμεσα στους πρόθυμους και τους απρόθυμους, ενώ στο εσωτερικό τους οι πολίτες θα αναρωτιούνται για την αναγκαιότητα αποστολής στρατευμάτων αλλά και το κόστος των επιχειρήσεων, ενώ ως γνωστόν η κόπωση για τον πόλεμο της Ουκρανίας έχει πρωτίστως οικονομικά κίνητρα. Σε ένα τέτοιο περιβάλλον, είναι αναμενόμενο να ευδοκιμήσουν οι φωνές όσων αντιστρατεύονται το ευρωπαϊκό οικοδόμημα στην παρούσα μορφή του, αρκετοί εκ των οποίων υποστηρίζονται παντοιοτρόπως από οικονομικές δυνάμεις στην αντίπερα όχθη του Ατλαντικού. Υπήρξε άλλωστε αποκαλυπτική η έμμεση πλην σαφής υπεράσπιση τους από τον Αμερικανό αντιπρόεδρο, Βανς, από το βήμα της Διάσκεψης του Μονάχου.

Ο κ. Κωνσταντίνος Φίλης είναι διευθυντής του Ινστιτούτου Διεθνών Υποθέσεων (IGA) και καθηγητής του Αμερικανικού Κολλεγίου Ελλάδος.

Απουση των γραφείων της Mistral, εταιρείας τεχνητής νοημοσύνης στο Παρίσι. Η Γαλλία ανακοίνωσε επενδύσεις ύψους 109 δισ. ευρώ για την T.N., οι οποίες θα κατευθυνθούν στον ιδιωτικό τομέα - 30-50 δισ. ευρώ από αυτό το πακέτο αφορούν συμφωνία με τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα για την κατασκευή του μεγαλύτερου κέντρου δεδομένων στην Ευρώπη.

Του **ΜΑΝΩΛΗ ΑΝΔΡΙΩΤΑΚΗ**

Η κούρσα για την τεχνητή νοημοσύνη μόλις ξεκίνησε, δήλωσε η Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν την περασμένη Τρίτη στο Παρίσι, στην Παγκόσμια Διάσκεψη Δράσης, εγκαινιάζοντας την ευρωπαϊκή πρωτοβουλία InvestAI, βάσει της οποίας εντός της επόμενης πενταετίας θα επενδυθούν 200 δισ. ευρώ στην τεχνητή νοημοσύνη. Η σύνοδος, ωστόσο, δεν είχε μόνο ευρωπαϊκό ενδιαφέρον, καθώς στη γαλλική πρωτεύουσα παρευρέθησαν εκπρόσωποι περισσότερων των 100 χωρών, οι οποίοι στο τέλος, με εξαίρεση τις ΗΠΑ και το Ηνωμένο Βασίλειο, υπέγραψαν μια κοινή διακήρυξη «υπέρ μιας συμπεριληπτικής και βιώσιμης T.N. για τους ανθρώπους και τον πλανήτη».

Στη διήμερη διάσκεψη που έγινε έπειτα από πρωτοβουλία του προέδρου της Γαλλίας Εμανουέλ Μακρόν και του πρωθυπουργού της Ινδίας Ναρέντρα Μόντι, ηγέτες απ' όλο τον κόσμο, επιχειρηματίες, επιστήμονες και ερευνητές ανέδειξαν μια πιο αισιόδοξη προοπτική της τεχνητής νοημοσύνης. Όπως έγραψε στους New York Times ο δημοσιογράφος Κέβιν Ρους, «στο Παρίσι, οι καταστροφολόγοι παραισθήθηκαν υπέρ ενός πιο φωτεινού, πιο αισιόδοξου οράματος για τις δυνατότητες της τεχνολογίας. Οι ομιλητές κλήθηκαν να επιδείξουν την ικανότητα της T.N. να επιταχύνει την πρόοδο σε τομείς όπως η ιατρική και το κλίμα, ενώ οι πιο δυσοίωνες συζητήσεις για τους υπαρκτούς κινδύνους της T.N. περιορίστηκαν σε ανεπίσημες παράλληλες εκδηλώσεις».

Αναμφίβολα, η μεγάλη ειδηση που βγήκε απ' το Παρίσι ήταν τα κεφάλαια ύψους 200 δισ. ευρώ που θα κατευθύνει η Ευρωπαϊκή Ένωση σε πρωτοβουλίες για την T.N. Το νέο ενέτεινε ακόμη περισσότερο την ανησυχία γύρω από τον ψυχροπολεμικό τύπου ανταγωνισμό που έχει ξεσπάσει ανάμεσα στις ΗΠΑ και στην Κίνα για την υπεροχή στην T.N. Είναι ικανό αυτό το ποσό να φέρει την Ευρώπη στο προσκήνιο της διαμάχης μεταξύ των δύο γιγάντων; Μήπως έχει καθυστερήσει απελπιστικά; Η Φον ντερ Λάιεν στην ομιλία της ήταν κατηγορηματική. «Διαφωνώ», δήλωσε, «ο αγώνας για την T.N. δεν έχει τελειώσει ακόμη. Η αλήθεια είναι ότι βρισκόμαστε ακόμη στην αρχή. Τα σύνορα μετακινούνται συνεχώς».

Το καλό νέο

Η πραγματικότητα των αριθμών προσγειώνει απότομα ακόμη και τους πιο αισιόδοξους. Τα 200 δισ. ευρώ της Ευρώπης μοιάζουν μάλλον λίγα μπροστά στα ποσά που ανακινώθηκαν πρόσφατα στην άλλη πλευρά του Ατλαντικού. Το πρόγραμμα Stargate θα κατευθύνει 500 δισ. δολάρια

στην T.N., ενώ εντός του τρέχοντος έτους και μόνο, η Alphabet (βλέπε Google) θα επενδύσει 75 δισ. στην T.N., και η Amazon 100 δισ. Η κινεζική πλευρά είναι φειδωλή στην πληροφόρησή της σχετικά με τα ποσά που επενδύει. Εικάζεται ότι η στρατηγική της χώρας είναι να μιλάει με έργα και όχι με ευκολόγια.

Ωστόσο, ο ενθουσιασμός της Φον ντερ Λάιεν είναι δικαιολογημένος, καθώς προκύπτει από μια σοβαρή εξέλιξη που σημειώθηκε πριν από ένα μήνα στην Κίνα. Μια σχετικά μικρή νεοφυής επιχείρηση παρουσίασε ένα νέο μεγάλο γλωσσικό μοντέλο, το DeepSeek R1, ευθέως ανταγωνιστικό προς το ChatGPT της OpenAI και τα άλλα αμερικανικά μοντέλα, για τη δημιουργία του οποίου φέρεται να χρειάστηκαν 6 εκατ. δολάρια, τη στιγμή που η OpenAI για το αντίστοιχο έργο γράφεται ότι ξοδεύει 60 εκατ. δολάρια. Αν το κόστος της εκπαίδευσης των μοντέλων μειώνεται με τόσο γρήγορο ρυθμό, όπως επιβεβαιώνει και ο CEO της OpenAI Σαμ Αλτμαν σε πρόσφατη ανάρτησή του, τότε υπάρχει ελπίδα να προλάβει και η Ευρώπη να μπει μέσα στη «Δαμποργκίνη» που τρέχει με φρενήρη ταχύτητα, όπως έγραψε ο Ρους, αντί να προσπαθεί «έφιπιπναι» της τοποθετημένης ζώνης ασφαλείας». Πριν από λίγες ημέρες, ερευνητές του Στάνφορντ δημοσίευσαν μια μελέτη σύμφωνα με την οποία χρειάστηκαν μόλις έξι δολάρια για να ρυθμιστεί στην εντέλεια ένα γλωσσικό μοντέλο 1.000 ερωτήσεων. Το ερώτημα που τίθεται είναι εύλογο: μήπως όλο αυτό είναι μια ρωσική ρουλέτα; Ακόμη και η Goldman Sachs έχει μιλήσει περί φούσκας.

Πιο συγκεκριμένα, η E.E. θα ενισχύσει περαιτέρω την πίστη της σε σχέδια ανοικτού κώδικα και παράλληλα θα επιχειρήσει να αντιγράψει το καλό παράδειγμα του CERN, κατασκευάζοντας 12 «γιγα-εργοστάσια» υπολογιστικής ισχύος μέσω συμπράξεων ιδιωτικού και δημόσιου τομέα,

Ο Εμανουέλ Μακρόν χαιρετά ρομπότ στο περιθώριο της παγκόσμιας διάσκεψης στο Παρίσι. Ο Γάλλος πρόεδρος εκτιμά πως η δυνατότητα παραγωγής φθηνής ενέργειας από πυρηνικά εργοστάσια συνιστά πλεονέκτημα για τη χώρα του στη διεθνή σκακιέρα της τεχνητής νοημοσύνης.

ένα έργο που θα κοστίσει 10 δισ. ευρώ. Επίσης, θα δημιουργήσει ένα παρατηρητήριο για την κατανάλωση ενέργειας.

Το γαλλικό πλεονέκτημα

Το διήμερο ήταν κατά βάση μια πρώτης τάξης ευκαιρία για τον Γάλλο πρόεδρο να παρουσιάσει τα δικά του όπλα σε αυτή την ξέφρενη κούρσα. Αρχικά, ανακοίνωσε με συγκρατημένη αισιοδοξία ένα γαλλικό πακέτο επενδύσεων ύψους 109 δισ. ευρώ για την T.N. Τα χρήματα αυτά θα δοθούν στον ιδιωτικό τομέα, ενώ ένα μέρος τους περιλαμβάνει μια συμφωνία ύψους 30-50 δισ. ευρώ με τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, για την κατασκευή του μεγαλύτερου κέντρου δεδομένων στην Ευρώπη. Στη συνέχεια, ο Μακρόν διαφήμιζε γελώντας πλατιά το πραγματικό υπερόπλο του: τη φθηνή ενέργεια που παράγεται απ' τα 58 πυρηνικά εργοστάσια της χώρας του. Είναι ένα πολύ κομβικό σημείο υπεροχής της

Γαλλίας, το οποίο δεν θα μπορούσε να περάσει απαρατήρητο. Ο Μακρόν παράφρασε το «drill, baby, drill» του Ντόναλντ Τραμπ σε «Plug, baby, plug», γιατί έχει συνειδητοποιήσει ότι όσα δισεκατομμύρια και αν ανακοινώσει κανείς για την T.N., αν δεν εξασφαλίσει φθηνή, άφθονη, αλλά και καθαρή ενέργεια, δεν θα μπορέσει να ανταποκριθεί στις αυξανόμενες ανάγκες της T.N.

Οι συζητήσεις στο Παρίσι στράφηκαν σε μεγάλο βαθμό και σε αυτό που θεωρείται ο ελέφαντας στο δωμάτιο, στο αφήγημα δηλαδή που θέλει την Ευρώπη γίγαντα στις ρυθμίσεις και νάνο στην καινοτομία. Η E.E. είναι πράγματι πρωτοπόρος στη ρύθμιση της T.N., με το AI Act, αλλά αυτό δεν φαίνεται να αρέσει ούτε στους τεχνολογικούς κολοσσούς ούτε στη νέα ηγεσία των ΗΠΑ, η οποία εκπροσωπήθηκε από τον αντιπρόεδρο Τζ. Ντ. Βαβς. Η υπερβολική ρύθμιση μπορεί να πνίξει την T.N., επανέλαβε ο Βαβς, προσθέτοντας: «Πρέπει οι Ευρωπαίοι φίλοι μας να βλέπουν αυτό το νέο σύνορο με αισιοδοξία και όχι με τρόμο». Ο αντιπρόεδρος των ΗΠΑ κάλεσε ευθέως την Ευρώπη να απελευθερωθεί και να διοικηθεί ακόμη περισσότερο χρήμα και ταλέντο στον πυρετό της T.N., στον οποίο πρωτοστατούν επιχειρήσεις της χώρας του.

Οι ΗΠΑ δεν εξήγησαν τον λόγο για τον οποίο δεν υπέγραψαν την τελική διακήρυξη, ενώ οι Βρετανοί ψέλλισαν ανεπισημώς κάποιες αόριστε δικαιολογίες περί εθνικής ασφάλειας. Ο Ντάριο Αμοντέι, συνιδρυτής και CEO της Anthropic, που έχει το γνωστό γλωσσικό μοντέλο Claude, έγραψε ότι «η σύνοδος ήταν μια χαμένη ευκαιρία». Τρία πράγματα φαίνεται να τον προβληματίσαν. Το γεγονός ότι συμμετείχε η Κίνα και ότι δεν συζητήθηκαν περισσότερο οι κίνδυνοι για την ασφάλεια και τις επιπτώσεις στην αγορά εργασίας. Η Κίνα, πάντως, φαίνεται ότι υπέγραψε το κείμενο για τον

ίδιο λόγο: επειδή ήταν πολύ γενικόλογο και καθόλου δεσμευτικό.

Το κείμενο δεν υπεγράφη επίσης απ' τους επονομαζόμενους «doomers», τους κινδυνολόγους δηλαδή, που ανησυχούν υπερβολικά για το υπαρξιακό ρίσκο που θέτει η T.N. Διά του άτυπου εκπροσώπου τους, του φυσικού Μαξ Τέγκμαρκ, είπαν ότι το κείμενο δεν εστιάζει όσο θα έπρεπε στον κίνδυνο από την εμφάνιση μιας υπερνοήμονος μηχανής. Προφανώς, αυτή η διάσταση περιπλέκει ακόμη περισσότερο την απάντηση στο μεγάλο ερώτημα που απασχολεί την Ευρώπη. Η Γηραιά Ηπειρος βλέπει τα πιο προικισμένα μυαλά της να φυλλορροούν «ακολουθώντας το χρήμα» στις ΗΠΑ, αλλά και στην Κίνα, βλέπει να την αντιμετωπίζουν σαν τον ενοχλητικό τύπο που θέτει διαρκώς ερωτήματα, πθικούς φραγμούς και αντιρρήσεις, κι ενώ προσπαθεί να συμμετάσχει σε μια κούρσα με αβέβαιη έκβαση, έρχονται καλοθελητές και της λένε ότι δεν κάνει αρκετά για να αντιμετωπίσει τον υπαρξιακό κίνδυνο της T.N.

Λύσεις έξω απ' το κουτί

Ο ερευνητής της T.N. και συγγραφέας Γκάρι Μάρκους υποστηρίζει ότι τα μεγάλα γλωσσικά μοντέλα και η τεχνική που τα κάνει εφικτά, η βαθιά μάθηση δηλαδή, έχει ήδη πέσει πάνω σε τοίχο, και ότι κατά συνέπεια δεν μπορεί να δώσει κάτι περισσότερο. Νικήτρια αυτής της κούρσας, σύμφωνα με αυτόν, θα βγει η χώρα που θα επενδύσει σε εντελώς διαφορετική κατεύθυνση της T.N. Πρέπει με άλλα λόγια να αναζητήσουμε λύσεις έξω απ' το κουτί, γιατί μέσα στο κουτί αυτή τη στιγμή οι άνθρωποι έχουν καταληφθεί από μια συλλογική φρενιτιδια που δεν είναι καθόλου ξένη, αν θυμηθεί κανείς τη φούσκα των dot-com.

Η σύνοδος έδειξε ότι ήταν περισσότερο μια στιγμιαία ευκαιρία να κοιταχτεί η Ευρώπη στον καθρέφτη και να αποφασίσει πώς θα πορευτεί στο μέλλον. Το ζήτημα της καινοτομίας δεν είναι τόσο ποσοτικό, όσο ποιοτικό. Για να γίνει γόνιμο το έδαφος της ξανά θα πρέπει να επενδύσει στους πολίτες της. «Στην εποχή της T.N.», υπογράμμισε σε πρόσφατο άρθρο του ο Γάλλος Γιαν Λε Κουν, επικεφαλής της T.N. στη Meta, «το πιο πολύτιμο περιουσιακό στοιχείο είναι οι άνθρωποι. Η καινοτομία απαιτεί τα πιο λαμπρά μυαλά. Ως εκ τούτου, η E.E. θα πρέπει να απομακρυνθεί από την έρευνα που βασίζεται περισσότερο σε πρότζεκτ. Ο καλύτερος τρόπος είναι να εντοπίσουμε ταλαντούχους ερευνητές, να χρηματοδοτήσουμε την έρευνά τους για μερικά χρόνια και να φύγουμε από μπροστά τους. Τα μεγάλα προγράμματα με οργάνωση από πάνω προς τα κάτω έχουν καταγεγραμμένο ιστορικό αποτυχίας».

60

εκατ. δολάρια είχε επενδύσει για το ChatGPT η OpenAI

6

δολάρια δαπάνησαν ερευνητές του Στάνφορντ, για να ρυθμίσουν ένα γλωσσικό μοντέλο χιλίων ερωτήσεων

1,8%

της παγκόσμιας κατανάλωσης ενέργειας παγκοσμίως απορρόφησαν το 2024 τα κέντρα δεδομένων, σύμφωνα με τη Διεθνή Οργάνωση Ενέργειας. Το ποσοστό μπορεί να ξεπεράσει και το 20% έως το 2030.

200

δισ. ευρώ προβλέπει το πρόγραμμα Invest AI της E.E. για επενδύσεις στην τεχνητή νοημοσύνη

500

δισ. δολάρια θα διοικηθεί στην «ευφυή» τεχνολογία το αντίστοιχο πρόγραμμα των ΗΠΑ, «Stargate»

100

δισ. δολάρια θα επενδύσει μόνο για φέτος η Amazon, ενώ η Alphabet της Google έχει προγραμματίσει 75 δισ. στην T.N. για το 2025

6

εκατ. δολάρια απαιτήθηκαν για να αναπτυχθεί το κινεζικό μοντέλο DeepSeek R1

ΟΙ 10
ΑΚΡΙΒΟΤΕΡΕΣ
ΠΩΛΗΣΕΙΣ
ΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ
4 ΧΡΟΝΙΑ

Στέφανος Τζίμας
ΠΑΟΚ → Νυρεμβέργη
Σεζόν 2024-2025

22,5
ΕΚΑΤ.

Λιβάι Γκαρσία
ΑΕΚ → Σπαρτάκ Μόσχας
Σεζόν 2024-2025

20
ΕΚΑΤ.

Κώστας Κουλιεράκης
ΠΑΟΚ → Βόλφσμπουργκ
Σεζόν 2024-2025

11,75
ΕΚΑΤ.

Χρήστος Τζόλης
ΠΑΟΚ → Νόριτς
Σεζόν 2021-2022

11
ΕΚΑΤ.

Εζεκιέλ Πόνσε
ΑΕΚ → Χιούστον
Σεζόν 2024-2025

9
ΕΚΑΤ.

ΤΟ «ΧΡΥΣΩΡΥΧΕΙΟ» ΤΟΥ ΠΑΟΚ

Στέφανος Τζίμας	22,5 εκατ.	Νυρεμβέργη	2024-2025
Κώστας Κουλιεράκης	11,7 εκατ.	Βόλφσμπουργκ	2024-2025
Χρήστος Τζόλης	11 εκατ.	Νόριτς	2021-2022
Δημήτρης Γιαννούλης	7,5 εκατ.	Νόριτς	2021-2022
Ευθύμης Κουλούρης	3,5 εκατ.	Τουλουζ	2019-2020
Γιώργος Κούτσιας	2,6 εκατ.	Σικάνο Φάιαρ	2023-2024
Δημήτρης Πέλκας	2,2 εκατ.	Φενέρ	2020-2021
Κώστας Σταφυλίδης	1,5 εκατ.	Λεβερκούζεν	2012-2013

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η χρυσή εποχή των εξαγωγών

Η πολιτική των επενδύσεων σε νεαρούς παίκτες και με προοπτική μεταπώλησης γεμίζει τα ταμεία των ΠΑΕ

Του ΑΚΗ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ

Στις αρχές του περασμένου Ιουνίου, ένα μεγάλο κεφάλαιο στην ιστορία της ΑΕΚ έλκειν με την αποχώρηση του Δημήτρη Μελίσσανιδη από το τιμόνι της και την παράδοση της σκυτάλης στον Μάριο Ηλιόπουλο. Την ίδια χρονική περίοδο, στα γραφεία της ΠΑΕ είχαν φτάσει δύο συμπερόουσες οικονομικές προτάσεις για την πώληση των Λιβάι Γκαρσία και Εζεκιέλ Πόνσε. Η «καυτή πατά-τα» έπεφτε με το καλημέρα στη νέα ιδιοκτησία, που σε καμία περίπτωση δεν ήθελε να συστηθεί συνδεόμενη με την ταυτόχρονη αποχώρηση των δύο πρώτων σκόρερ της ομάδας.

Ετσι, αποφασίστηκαν η πώληση του Αργεντινίου επιθετικού στο MLS και στη Χιούστον αντι 9 εκατ. ευρώ και η παραμονή του Γκαρσία, παρά την πρόταση από τη Ρωσία που ξεπερνούσε τα 20 εκατ. Αλλωστε, ένα χρόνο νωρίτερα, η Ενωση είχε αρνηθεί την πρόταση-μαμούθ των 26 εκατ. της γαλλικής Λανς, κάνοντας επέκταση συμβολαίου στον ιδιαίτερα δημοφιλή στις τάξεις των οπαδών της, επιθετικό, από το Τριντινάντ και Τομπάγκο.

Το πλήρωμα του χρόνου έφτασε όμως οκτώ μήνες μετά, καθώς η Σπαρτάκ Μόσχας επανήλθε και με βάση τα αγωνιστικά δεδομένα που είχαν διαμορφωθεί στην ΑΕΚ, και ο ίδιος ο ποδοσφαιριστής πίεσε για τη μεταγραφή του.

Η μετακίνηση του Λιβάι Γκαρσία στη Ρωσία, έναντι 20 εκατ., συνέπεσε μαζί με το επίσης «χρυσό» deal του ΠΑΟΚ με τη Νυρεμβέργη για τον Στέφανο Τζίμα. Ο ταλαντούχος άσος αγοράστηκε από τον γερμανικό σύλλογο έναντι 18,5 εκατ. βάσει της οψιόν αγοράς που προέβλεπε η συμφωνία των δύο συλλόγων, ενώ οι Θεσσαλονικείς θα βάλουν στα ταμεία τους αλλά τέσσερα εκατομμύρια από το ποσοστό μεταπώλησης που διατηρούσαν (15%), συν τα τροφεία, μια και ο παίκτης προέρχεται από τις ακαδημίες τους. Οι Γερμανοί, με τη σειρά τους, συμφώνησαν την παραχώρησή του στην Μπράιτον με ποσό που ξεπερνά τα 25 εκατ., αποκομίζοντας ένα καθαρό κέρδος 3 εκατ. ευρώ.

Εξωστρέφεια

Αν και με διαφορετικά χαρακτηριστικά, οι δύο συγκεκριμένες πωλήσεις είναι οι δύο ακριβότερες που έχουν κάνει ποτέ ελληνικές ομάδες, δείγμα του ότι και στη χώρα μας τα τελευταία χρόνια οι μεγάλοι σύλλογοι έχουν μπει στη λογική της προβολής

και της εταιρικής φύσης τους. Είτε έχει να κάνει με μεταγραφικές επενδύσεις, όπως στην περίπτωση Γκαρσία, είτε με επενδύσεις για την παραγωγή παικτών από την ακαδημία, όπως του Τζίμα, στην παραγοντική αντίληψη επιτυχία ορίζεται πλέον η στιγμή που οι παίκτες αποκτούν το μάξιμουμ της χρηματιστηριακής τιμής τους με τη φανέλα της ομάδας. Το ελληνικό ποδόσφαιρο, κυρίως σε ό,τι έχει να κάνει με τις υποδομές του ΠΑΟΚ, αποκτά πλέον μια ολοένα και πιο δυναμική τάση στην ευρωπαϊκή αγορά.

Ταλαντούχοι ποδοσφαιριστές κάνουν το μεγάλο βήμα προς τα κορυφαία πρωταθλήματα, εξελίσσονται και ανεβάζουν τον πήχυ στο μεταγραφικό πάρε-δώσε. Ρίχνοντας μια ματιά στο παρελθόν, η συγκεκριμένη

Η μετακίνηση του Λιβάι Γκαρσία στη Σπαρτάκ Μόσχας έναντι 20 εκατ. ευρώ είναι η δεύτερη ακριβότερη πώληση για ομάδα της Superleague.

Η μεταγραφή του Στέφανου Τζίμα στην Μπράιτον μέσω... Νυρεμβέργης θα αποφέρει συνολικά στον ΠΑΟΚ περισσότερα από 22,5 εκατ. ευρώ.

διαδικασία πήρε μια πιο οργανωμένη μορφή από την περίοδο 2011-2012. Νωρίτερα, μεμονωμένες πωλήσεις σπουδαίων ξένων ποδοσφαιριστών που στη διαδρομή τους έκαναν στάση στη χώρα μας ή Ελλήνων, που ξεχωρίζαν και κέντριζαν το ενδιαφέρον κάποιου ευρωπαϊκού κλαμπ, εντάσσονταν περισσότερο στη φυσιολογική εξέλιξη των πραγμάτων.

Οι αλλαγές στις ιδιοκτησίες των τριών μεγάλων ΠΑΕ (Ολυμπιακός, ΠΑΟΚ, Παναθηναϊκός), η ενίσχυση του ρόλου των αθλητικών διευθυντών και η στελέχωση με άτομα με γνώση της αγοράς, γνώσεις σκάουτινγκ, διαισνήσεις και κυρίως όρεξη για δουλειά, έπαιξαν τον ρόλο τους. Παίκτες όπως ο Κώστας Μήτρογλου, που πωλήθηκε στη Φούλαμ έναντι 15,2 εκατ., ο Κέβιν Μιράλας στην

Εβερτον με 7,7 εκατ. ή ο Τζιμπρίλ Σισέ στη Λάτσιο με 5,8 εκατ. έδιναν το στίγμα για το τι θα επακολουθήσει. Τα ποσά ανέβηκαν, οι ποδοσφαιριστές που μπήκαν στο παζάρι έγιναν περισσότεροι και επόμενο βήμα ήταν η αξιοποίηση των ακαδημιών, με απώτερο στόχο, σε περίπτωση πώλησης, τα κέρδη να είναι πολλαπλάσια.

Ήταν ένα εγχείρημα αρκετά δύσκολο, που χρειαζόταν επιμονή και υπομονή. Η εκμετάλλευση του μομέντουμ έκανε τον Ολυμπιακό να πουλήσει τον Κώστα Μανωλά στη Ρόμα το 2014 στο άπιστευτο ποσό –για Έλληνα ποδοσφαιριστή– των 16 εκατ. και αργότερα να αξιοποιήσει το έπακρο από μία αγωνιστική χρονιά» των Ανδρέα Σάμαρη (Μπενφίκα, 10 εκατ.) και Κώστα Τσιμίκι (Λίβερπουλ, 13 εκατ.).

Μέχρι τα deals των Γκαρσία και Τζόλη, η πώληση του Ντάνιελ Ποντένσε στη Γουλβς έναντι 19,6 εκατ. και του Παναγιώτη Ρέτσου στη Λεβερκούζεν έναντι 17,5 εκατ. ήταν από τις κορυφαίες στην ιστορία του ελληνικού ποδοσφαίρου, κρίνοντας τους Πειραιώτες πρωταθλητές στον συγκεκριμένο τομέα. Είναι χαρακτηριστικό πως τα τελευταία 15 χρόνια έχουν κάνει πωλήσεις που τους απέφεραν ένα ποσό περί τα 130 εκατ. ευρώ.

Οι ακαδημίες του ΠΑΟΚ

Την ώρα που ο Ολυμπιακός χρόνο με τον χρόνο άρχιζε να γίνεται ολοένα και πιο ελκυστικός για οραματιστές, ενώ η ΑΕΚ με τον υποβιβασμό της στη Γ' Εθνική και την προοπτική του νέου γηπέδου έκανε το ολικό restart, ο ΠΑΟΚ έριχνε το βάρος του στις ακαδημίες.

Ο Ιβάν Σαββίδης πείστηκε πως ένα από τα πρώτα πράγματα που έπρεπε να κάνει είναι να χρηματοδοτήσει τις ακαδημίες της ομάδας και να εμπλουτίσει το τμήμα σκάουτινγκ σε όλη τη χώρα. Περίπου 60 άτομα, προπονητές και σκάουτερ, ανέλαβαν δράση, προκειμένου όλα τα ταλέντα στα γήπεδα της περιφέρειας να πίνουνται στα «δίκτυα» του συλλόγου από τη μικρότερη δυνατή ηλικία και από και να γίνεται π... διαλογή. Τα αποτελέσματα ήταν όντως εντυπωσιακά και τα πρώτα άρχεια να γίνονται εμφανή σε ένα βάθος πενταετίας.

Η πρώτη ένδειξη ήταν η μετακίνηση του Ευθύμη Κουλούρη το 2019 στη γαλλική Τουλούζ με 3,5 εκατ. ευρώ και μάλιστα χωρίς να πάρει καμία ευκαιρία καθιέρωσης στον ΠΑΟΚ. Ο ποδοσφαιριστής είχε

δοθεί δανεικός στον Ατρόμητο, όπου τη σεζόν 2018-2019 αναδείχθηκε πρώτος σκόρερ του πρωταθλήματος. Το τάμπινγκ ήταν ιδανικό και ο «Δικέφαλος του Βορρά» το εκμεταλλεύθηκε χωρίς καν να δοκιμάσει να επαναφέρει τον παίκτη στους κόλπους του. Τον Ιούλιο του 2021, οι Θεσσαλονικείς εισέπραξαν από την αγγλική Νόριτς συνολικά 18,5 εκατ. για την παραχώρηση των Χρήστου Τζόλη (11 εκατ.) και Δημήτρη Γιαννούλη (7,5 εκατ.), που έγιναν οι πιο ακριβές ελληνικές πωλήσεις του «Δικεφάλου».

Το ρεκόρ του Τζόλη κράτησε μέχρι τον Αύγουστο του 2024, όταν ο 21χρονος Κωνσταντίνος Κουλιεράκης ύστερα από μία αγωνιστική χρονιά, στην οποία καθιερώθηκε στην 11άδα της ομάδας, μεταγράφηκε στη Βόλφσμπουργκ έναντι 11,7 εκατ. ευρώ. Αν υπολογιστεί κάποιος την παραχώρηση των Σταφυλίδη, Πέλκα και Κούτσια, μόνο από παίκτης που έβγαλε από τις ακαδημίες του ο ΠΑΟΚ εισέπραξε πάνω από 62 εκατ. ευρώ.

Φυσικά, αυτό το διάστημα, από την Τούμπα δεν έφυγαν μόνο παιδιά από τις ακαδημίες. Έγιναν και άλλες επικερδείς συμφωνίες, όπως αυτή με την Αλ Γκιράντ της Σαουδικής Αραβίας στην οποία μεταπήδησε ο Αλεξάντερ Πρίγκιτς αντι 10 εκατ. ευρώ, αλλά και των Ντόουγκλας Αουγκούστο (Ναντ, 5,5 εκατ.), Κάρολ Σφινττέροκι (Σάρλοτ, 4,5 εκατ.), Τσούμπα Ακπομ (Μίντλσμπρο, 4,4 εκατ.), Αντρέ Βιεϊρίνια (Βόλφσμπουργκ, 4 εκατ.), Ρόμπερτ Μακ (Ζενίτ, 3,5 εκατ.).

Τα παιδιά του Πειραιά

Ο ΠΑΟΚ έχει πλέον μετατραπεί στο Νο 1 «selling club» του ελληνικού ποδοσφαίρου ενώ ο Ολυμπιακός με την ομάδα των Νέων που κατέκτησε το ευρωπαϊκό πρωτάθλημα, σκοπεύει να βαδίσει στα νχάρια του. Ηδη οι 18χρονοι Μουζακίτης και Κωστόυλας έχουν καθιερωθεί στη βασική 11άδα των «ερυθρόλευκων» και έχουν υπογράψει νέα συμβόλαια με αυξημένες αποδοχές. Στα συμβόλαιά τους δεν έχουν μπει ρήτρες αποδέσμευσης, κάτι που σημαίνει πως όποιες προτάσεις φτάσουν στο μέλλον για τους δύο ποδοσφαιριστές, για να συζητηθούν, θα πρέπει να καλύπτουν τις απαιτήσεις του συλλόγου. Το σύγχρονο ποδόσφαιρο επιτάσσει πλέον, εκτός από δαπανηρές μεταγραφές, και πωλήσεις. Είναι κάτι που μέχρι και οι πλέον φανατικοί οπαδοί έχουν αποδεχθεί.

ΑΠΟΨΕΙΣ

Μπάχαλο

Του ΧΡΗΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ

Η αστυνομία θυμήθηκε, τέλη Ιανουαρίου, ότι το ΓΣΠ δεν πληροί τις δικλίδες ασφαλείας που προνοεί η νομοθεσία, μολονότι στο γήπεδο έχουν διεξαχθεί από το καλοκαίρι, οπότε και αδειοδοτήθηκε, πέραν των 40 ματς.

Οι του Σώματος, εστίασαν στο πρόβλημα που υπάρχει στο κλειστό κύκλωμα του ΓΣΠ, μα δεν μπήκαν ποτέ στον κόπο ν' αναφερθούν σε άλλα γήπεδα, που ενδεχομένως παρουσιάζουν πολύ μεγαλύτερα προβλήματα.

Η αστυνομία, όπως λέει η εκπρόσωπός της, δεν αναγνωρίζει το πιστοποιητικό ασφαλείας του ΓΣΠ, μα οι αρχές του γηπέδου το καταθέτουν στους αρμόδιους πριν από κάθε παιχνίδι, συνεχίζοντας κανονικά τη λειτουργία του.

Ο διευθυντής του ΓΣΠ δηλώνει ότι 20 από τις 120 κάμερες δεν δουλεύουν, η εκπρόσωπος της αστυνομίας αναφέρει ότι οι 30 από τις 112 είναι ελαττωματικές.

Ο διευθυντής του γηπέδου δηλώνει ότι το ΓΣΠ είναι μακράν το πιο αδικημένο γήπεδο, καθώς ποτέ δεν έλαβε χορηγία από τον ΚΟΑ και το συμβούλιο του Οργανισμού μία μέρα μετά τις δηλώσεις του, εγκρίνει ομόφωνα την παραχώρηση του ποσού γι' αναβάθμιση του κλειστού κυκλώματος.

Οι του γηπέδου ισχυρίζονται ότι κατέθεσαν αίτημα από το 2023 για τη χορήγηση κονδυλίου και 48 ώρες μετά που παρακολούθησαν από κοινού το ματς ΑΠΟΕΛ-Απόλλων, ο πρόεδρος του ΚΟΑ, του ΓΣΠ και ο διευθυντής, ο Οργανισμός συναίνεσε στη χορηγία! Το ΓΣΠ, παρά την απαισιοδοξία του διευθυντή ότι ποτέ δεν θα λάβει χορηγία, λαμβάνει στο πλ και φι το κονδύλι, μολονότι από άποψη εσόδων είναι μακράν το πιο κερδοφόρο γήπεδο στην Κύπρο.

Και είναι κερδοφόρο γιατί ο' αυτό αγωνίζονται οι ΑΠΟΕΛ και Ομόνοια, που χρωστάνε κατά τα λεγόμενα του διευθυντή του γηπέδου, από 250 χιλιάδες ευρώ. Αμφότερες έχουν εξασφαλισμένα εκατομμύρια έσοδα λόγω της συμμετοχής τους σε ομίλους ευρωπαϊκών διοργανώσεων, μα το κλειστό κύκλωμα θα πληρωθεί από τα δημόσια ταμεία.

Ο πρόεδρος του ΚΟΑ δεν γνωρίζει κατά πόσο υπάρχουν παρόμοια ή και μεγαλύτερα προβλήματα ο' άλλα γήπεδα και παραπέμπει στην αστυνομία, μολονότι υπεύθυνη για τη χρήση των γηπέδων είναι η αρχή αδειοδότησης.

Καλό είναι να ληφθεί υπόψη, ότι τα συστήματα παρακολούθησης των κλειστών κυκλωμάτων υποτίθεται αναβαθμίστηκαν μόλις πριν από λίγα χρόνια, όταν η Πολιτεία αποφάσισε να λανσάρει το νομοσχέδιο Ιωάνη Νικολάου, που περιλαμβάνει μεταξύ άλλων την κάρτα οπαδού.

Η οποία κάρτα οπαδού, επειδή ακριβώς κρίθηκε ανεπιτυχής, θα επικριρθεί εκ μέρους της κυβέρνησης να δημιουργηθεί ένα πιο εξελιγμένο μοντέλο κάρτας, βασισμένο σε νέο νομοσχέδιο, η συζήτηση του οποίου παραμένει μυστική, καθώς κανείς αρμόδιος ή εμπλεκόμενος ανά τον αθλητισμό δεν έχει ερωτηθεί! Πώς να το περιγράψει αλλιώς; Μπάχαλο!

Ή ακούρι, στάβλος, τουρλού-τουρλού, χάος. Διάλεξε ή πρόσθεσε!

This is Cyprus...

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΑΔΗ

Σε ποια χώρα, άραγε, μετά από χρόνια συζητήσεων και διαβουλεύσεων, ετοιμάζεται και κυρίως εγκρίνεται νομοθεσία (για τη βία στους αθλητικούς χώρους) και με... την πρώτη, από την αρχή δηλαδή της εφαρμογής της, διαπιστώνονται κενά και αδυναμίες; Σε ποια ευρωπαϊκή χώρα, από τη διαπίστωση ότι η σχετική νομοθεσία χρήζει τροποποιήσεων και βελτιώσεων, μεσολαβούν χρόνια μέχρι να προωθηθούν οι τροποποιήσεις στις αρμόδιες επιτροπές για συζήτηση και κατ' επέκταση έγκριση;

Βοηθητικό ίσως στο να βρει κάποιος την απάντηση και το γεγονός των κατά καιρούς δηλώσεων, από αρμόδιους, περί αποφασιστικότητας για τη λήψη των κατάλληλων αποφάσεων αλλά και προσπάθειες επίσπευσης των απαραίτητων διαδικασιών!

Σε ποια χώρα, πρόνοιες του Νόμου για αντιμετώπιση της βίας στα γήπεδα, δεν εφαρμόζονται ή καλύτερα δεν μπορούν πρακτικά να εφαρμοστούν, εις γνώση και ανοχή των αρμοδίων; Μια κάρτα φιλάθλου, για παράδειγμα, η οποία προνοεί αριθμημένα καθίσματα, σε γήπεδο που μέρς των κερκίδων τους δεν έχουν καθίσματα ή κλειστά κυκλώματα ασφαλείας, σε γήπεδα με κάμερες η ευκρίνεια των οποίων δεν βοηθά.

Ποιας χώρας, η αρμόδια Αρχή Αδειοδότησης σταδίων εκδίδει σχετικές άδειες και πιστοποιητικά καταλληλότητας και εκ των υστέρων, με παρέμβαση της Αστυνομίας, αποδεικνύεται πως σε κάποιες περιπτώσεις κενά ή ατέλειες μπήκαν... κάτω από το χαλί;

Ποιας χώρας η Αστυνομία, αν και γνωρίζει τα κενά ή τις ατέλειες, δίνει τη συγκατάθεσή της για τη διεξαγωγή αγώνων, είτε υψηλού είτε πολύ υψηλού κινδύνου και στα ίδια γήπεδα, μετά από δεκάδες αγώνες, ξαφνικά διατηρεί επιφυλάξεις και μεταθέτει αλλού την ευθύνη για την ομαλή διεξαγωγή τους; Είναι στην ίδια χώρα, που η Αστυνομία, κατά τον Αρχηγό της, δεν φοβάται να αστυνομιστεί αλλά κάποτε ζητά την απαγόρευση μετακίνησης φιλάθλων!

Ποιας χώρας το πρωτάθλημα διεξάγεται με διαφορετικούς όρους, για ομάδες που ανταγωνίζονται τους ίδιους στόχους; Όταν δηλαδή κάποιες αν' αυτές παίζουν χωρίς την παρουσία των φιλάθλων τους, χωρίς να έχουν τιμωρηθεί, τη στιγμή που οι ανταγωνιστές τους, κόντρα στους ίδιους αντιπάλους, στα ίδια γήπεδα, αγωνίστηκαν έχοντας τη στήριξη του κόσμου τους. Υπάρχουν μήπως και σε άλλες χώρες, ομάδες με χιλιάδες υποστηρικτές και με μικρή μερίδα οπαδών τους να έχει προβληματική συμπεριφορά, τους οποίους να ανέχεται, να πληρώνει για τη συμπεριφορά τους μεγάλη ποσά σε πρόστιμα, να αδικεί τους περισσότερους και κυρίως τους κατόχους διαρκείας, συνεπεία των τιμωριών και την ίδια ώρα να προσφέρει στους λίγους και προβληματικούς, προνοιακή μεταχείριση στην εξασφάλιση εισιτηρίων;

Υπάρχει άραγε κανείς που δυσκολεύεται να βρει την απάντηση και τη χώρα;

Μεταβολές εβδομάδας		Dow Jones	Nasdaq	Nikkei	Dax	FTSE 100		Πετρέλαιο	€/ \$
	Χ.Α.Κ. 0,93%								
	Χ.Α. 2,98%	0,73%	2,46%	0,21%	3,24%	0,43%	Σε απεργιακό κλοιό λόγω σχεδιασμών για απολύσεις Σελ. 10	0,89%	1,36%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΝΕΟ ΚΑΡΤΕΛ

ΟΠΕΚ του νικελίου από Ινδονησία, Κίνα

Με τη συνδρομή της Κίνας, η Ινδονησία «κτιίζει» μεθοδικά εδώ και μία δεκαετία ένα καρτέλ όμοιο με τον ΟΠΕΚ για το νικέλιο, ένα από τα κρίσιμα μέταλλα της πράσινης μετάβασης, πιέζοντας την παγκόσμια βιομηχανία εξόρυξης. Η Ινδονησία ελέγχει το 61% της παγκόσμιας προσφοράς. **Σελ. 11**

ΟΡΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΠΕΡΥΣΙ

Διέφυγε την ύφεση η βρετανική οικονομία

Μετά τη σειρά αρνητικών δεικτών που είχε καταγράψει το 2024, η Βρετανία διέφυγε οριακά την ύφεση καθώς το τελευταίο τρίμηνο του έτους σημείωσε μικρή ανάπτυξη 0,1%. Το σφείλει αποκλειστικά στις δημόσιες δαπάνες, αφού ο ιδιωτικός τομέας σημείωσε συρρίκνωση για δεύτερο τρίμηνο. **Σελ. 10**

ΚΤΗΜΑΤΑΓΟΡΑ ΕΛΛΑΔΑΣ

Οι τρεις λόγοι για την έλλειψη κατοικιών

Η κατάρρευση της οικοδομικής δραστηριότητας, ο μεγάλος όγκος κενών κατοικιών και η υποχώρηση του διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών, είναι οι βασικότεροι λόγοι για την ένταση της στεγαστικής κρίσης, που πλήττει αυτή την περίοδο μεγάλο αριθμό νοικοκυριών στην Ελλάδα. **Σελ. 12**

Απόδοση δεκαετιών ομολόγων		
	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	2,85%	0,05%
Γερμανία	2,42%	0,04%
Γαλλία	3,11%	0,02%
Ιταλία	3,48%	0,04%
Ισπανία	3,03%	0,04%
Ιρλανδία	2,73%	0,09%
Ελλάδα	3,25%	0,04%
Ην. Βασίλειο	4,49%	0,01%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης		
Οίκος Αξιολόγησης	Μακροπρόθεσμο Χρέος	Προοπτικές (outlook)
DBRS	BBB (High)	Θετική
Fitch	A-	Σταθερή
Moody's	A3	Σταθερή
S&P	A-	Σταθερή
Scope Ratings	A-	Σταθερή

Στο πιάτο των επενδύσεων 850 εκατ.

Η Eurobank έδωσε 426 εκατ. στη Δήμητρα, 66 στη Logicom, 256 στην ETYK, ενώ «ζεσταίνει» άλλα 130 εκατ.

Η Eurobank κατέχει το 93,47% του μετοχικού κεφαλαίου της Ελληνικής Τράπεζας, ενώ προετοιμάζεται για την απόκτηση του συνόλου της τράπεζας. Από την αρχή της εβδομάδας έχουν έρθει από τη μπτρική στην Ελλάδα εμ-

βάσματα 750 εκατ. ευρώ που έχουν σταλεί σε Δήμητρα Επενδυτική, Logicom και στην ETYK. Εντός ολίγων εβδομάδων από την Ελλάδα θα έρθουν πέραν των 100 εκατ. ευρώ για την εξαγορά του υπολοίπου 6,53% μετοχικού

κεφαλαίου της Ελληνικής Τράπεζας, ξεπερνώντας συνολικά το ποσό των 850 εκατομμυρίων ευρώ που θα διοχετευθούν σε κυπριακά «χέρια». Το ερώτημα που προκύπτει είναι πού θα διοχευθεί όλο αυτό το ποσό, σε ποιες

επενδύσεις και ποιες θα είναι οι κινήσεις που θα κάνουν οι τρεις μεγάλοι πρώην μέτοχοι της Ελληνικής Τράπεζας. Δύο οντότητες έχουν ήδη προχωρήσει σε επενδυτικές κινήσεις, η και έχουν δηλώσει επισήμως την πρόθεσή

τους για επενδύσεις. Η Δήμητρα, η Logicom και η ETYK, από ό,τι αποδείχτηκε, έκαναν πολύ καλή κίνηση επενδύοντας στην Ελληνική Τράπεζα και το ποσό που έλαβαν υπερκέρασε την αρχική τους επένδυση. **Σελ. 5**

Πεδίο αντιπαραθέσεων η Κρατική Έκθεση

Σε πεδίο αντιπαραθέσεων μεταξύ κυβέρνησης και Δήμου Λευκωσίας εξελίσσεται ο χώρος της Κρατικής Έκθεσης στην περιοχή Εγκωμης και ο τρόπος αξιοποίησής του. Η κυβέρνηση προσανατολίζεται σε αστικό πάρκο με στρατηγικές χρήσεις - Ο Δήμος Λευκωσίας και οι Εγκωμίτες θέλουν Μητροπολιτικό Πάρκο Δυτικής Λευκωσίας. Εξελίξεις για το θέμα αναμένονται σύντομα. **Σελ. 6**

Διογκώνεται το κόστος για το Δημόσιο

Ανησυχίες από αναλυτές

Ανησυχίες για τα δημόσια οικονομικά εκφράζουν αναλυτές με την προώθηση της άρσης της απαγόρευσης προσλήψεων μονίμων υπαλλήλων στον δημόσιο και ευρύτερο δημόσιο τομέα. Έχουν προηγηθεί η αύξηση του ποσοστού της ΑΤΑ και οι αυξήσεις της τάξης του 1,5%, γεγονός που διογκώνει το κόστος του Δημοσίου. **Σελ. 4**

Αναβαθμίζεται και μετακομίζει Παλώδεια το UoL

Μεγάλη ανάπτυξη από bbf

Μετακομίζει από το κέντρο της Λεμεσού στην Παλώδεια το UoL/ University of Limassol. Η κυπριακή εταιρεία bbf, σχεδιάζει μεγάλη ανάπτυξη, η οποία περιλαμβάνει πανεπιστημιακό χώρο και φοιτητικές εστίες, κέντρο έρευνας και ανάπτυξης, οικιστικά συγκροτήματα, φωτοβολταϊκό πάρκο, και χώρους εστίασης. **Σελ. 7**

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των ΑΝΔΡΕΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ και ΟΜΗΡΟΥ ΠΙΣΣΑΡΙΔΗ

Έλλειμμα εξωτερικών συναλλαγών και προβλήματα ανταγωνιστικότητας

Η κυπριακή οικονομία παρουσιάζει αξιοσημείωτες επιδόσεις: ικανοποιητική ανάπτυξη, χαμηλή ανεργία, ελεγχόμενο πληθωρισμό και πλεονάσματα στα δημόσια οικονομικά. Διαχρονικά, ωστόσο, παρουσιάζει υπέρμετρα ελλείμματα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών.

Το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών είναι σημαντικό, διότι καταγράφει τη διαφορά εξαγωγών και εισαγωγών, αποτυπώνοντας τη μακροχρόνια ανταγωνιστικότητα της οικονομίας. Εντούτοις, δεν προσελκύει ιδιαίτερο ενδιαφέρον στη δημόσια συζήτηση, διότι οι σχετικές επιπτώσεις δεν γίνονται άμεσα αισθητές.

Στην περίπτωση της Κύπρου, αντικατοπτρίζει την εξάρτησή της από εισαγωγές κεφαλαιουχικών αγαθών και πρώτων υλών, για νευραλγικούς τομείς της οικονομίας, που δεν καλύπτονται

επαρκώς από τις αξιοσημείωτες επιδόσεις στον τουρισμό και τις εξαγωγές επαγγελματικών υπηρεσιών. Καταδεικνύει, παράλληλα, τη σοβαρή υστέρηση στην πράσινη και ψηφιακή μετάβαση και τη συνεχιζόμενη εξάρτηση από εισαγωγές πετρελαίου.

Από άλλη οπτική, το υψηλό έλλειμμα στις εξωτερικές συναλλαγές αντικατοπτρίζει το χάσμα εγχώριων αποταμιεύσεων και επενδύσεων, που, για τη χώρα μας, είναι ιδιαίτερα προβληματικό, λαμβανομένου υπόψη του χαμηλού επιπέδου επενδύσεων, σε σχέση με τις μελλοντικές κεφαλαιουχικές ανάγκες της οικονομίας για μετάβαση προς την ψηφιακή και πράσινη οικονομία.

Υπογραμμίζεται ότι, σε αντίθεση με τις διακρύξεις της κυβέρνησης Τραμπ, το έλλειμμα στις εξωτερικές συναλλαγές δεν αποτελεί, αυτόνομα και αναντι-

λεκτα, προβληματικό στοιχείο. Η ουσία έγκειται στη χρήση των εισαγωγών για τροφοδότηση της ανάπτυξης και στη χρηματοδότηση του ελλείμματος από μακροπρόθεσμες ροές κεφαλαίων.

Όσον αφορά την Κύπρο, το έλλειμμα εξωτερικών συναλλαγών δεν δημιουργεί επιτακτικές προκλήσεις, διότι καλύπτεται, κυρίως, από εισροή ξένων κεφαλαίων που σχετίζονται με την απόκτηση ακίνητης περιουσίας από αλλοδαπούς. Αυτό δεν θα καταστεί προβληματικό, εάν παραμείνει σε λογικά πλαίσια. Ωστόσο, εφόσον αρχίζει να παίρνει μη βιώσιμες διαστάσεις, εντείνει την υπερεξάρτηση της οικονομίας από τον τομέα των κατασκευών, αυξάνει τις τιμές ακινήτων, αναγκάζοντας τους Κύπριους να διοχετεύσουν μεγαλύτερο μέρος από τις ήδη χαμηλές τους αποταμιεύσεις για εξεύρεση κατοικίας, και προφανώς δεν μπορεί

να αποτελέσει μόνιμη λύση των συγκριτικών προκλήσεων της κυπριακής οικονομίας.

Η αντιμετώπιση μακροχρόνιων προκλήσεων πρέπει να συμπεριλαμβάνει τους ακόλουθους άξονες:

(α) Περαιτέρω αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της Κύπρου στον τομέα των υπηρεσιών, οικοδομώντας στις θετικές εξελίξεις των τελευταίων χρόνων, που οδήγησαν σε αυξημένη εγκατάσταση και επενδύσεις ξένων εταιρειών σε τεχνολογίες αιχμής, στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, στην υγεία, κ.λπ. Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη η άμεση ανάγκη προσαρμογής του φορολογικού καθεστώτος που διέπει τις επιχειρήσεις μεγάλου μεγέθους με τις διεθνείς συμφωνίες για επιβολή ελάχιστης φορολογίας, ύψους 15%. Η εξέλιξη αυτή, αναγκαστικά, θα επιβαρύνει τέτοιες

επιχειρήσεις και δύναται να αντισταθμιστεί με οφέλη σε άλλα νευραλγικά πεδία, όπως διευκόλυνση εργοδότησης προσοντούχου δυναμικού και η πρόσβαση σε σύγχρονες επικοινωνίες.

(β) Επιτάχυνση της πράσινης μετάβασης, μέσω της προώθησης σοβαρών πολιτικών, με στόχο τη μακροπρόθεσμη μείωση της τιμής ενέργειας.

(γ) Δημιουργία κινήτρων για αύξηση των αποταμιεύσεων, μέσω και της επέκτασης του θεσμού των επαγγελματικών ταμείων προνοίας, με παράπλευρο, και ιδιαίτερα σημαντικό, κοινωνικό όφελος την αποτελεσματική αντιμετώπιση του προβλήματος της επάρκειας των συντάξεων σε μακροχρόνια βάση.

Ο Ανδρέας Χαραλάμπους και ο Όμηρος Πισσαρίδης είναι οικονομολόγοι και οι απόψεις που εκφράζουν είναι προσωπικές.

Φορολογικός οδηγός για το 2025 - Κύπρος

Ο οδηγός είναι διαθέσιμος στην αγγλική γλώσσα

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του ΠΙΕΡ ΜΠΡΙΑΝΣΟΝ / REUTERS BREAKINGVIEWS

Το «μέρισμα ειρήνης» της Ουκρανίας θα το πληρώσει η Ευρώπη

Η **Ευρώπη** δεν πρέπει να περιμένει κανένα «μέρισμα ειρήνης» από την εκκευρία, την οποία, όπως διατείνονται, ο Ντόναλντ Τραμπ και ο Βλαντιμίρ Πούτιν είναι έτοιμοι να προωθήσουν για την Ουκρανία. Τα ευρωπαϊκά κράτη έχουν παράσχει την περισσότερη οικονομική βοήθεια των 213 δισ. δολαρίων προς την τελευταία μετά τη ρωσική εισβολή. Εντούτοις, ο Αμερικανός πρόεδρος τα αγνόπσε

Μια **ειρηνευτική** συμφωνία θα προκαλούσε μεγαλύτερο πονοκέφαλο. Θα ενθάρρυνε τη Ρωσία, επιβραβεύοντας τις εδαφικές φιλοδοξίες της.

Οι ΗΠΑ δεν θα παράσχουν στο Κίεβο ούτε στρατεύματα ούτε βοήθεια για την εφαρμογή οποιασδήποτε πιθανής εκκευρίας.

μετά τις συνομιλίες με τον Ρώσο ομόλογό του. Ο λογαριασμός που καλούνται να εξοφλήσουν σήμερα είναι πολύ υψηλότερος από το απλό κόστος εφαρμογής μιας εκκευρίας. Ο υπουργός Άμυνας των ΗΠΑ Πιτ Χέγκεσθ παρουσίασε τους νέους κανόνες του παιχνιδιού σε ομιλία του στο αρχηγείο του ΝΑΤΟ. Οι ΗΠΑ, όπως δήλωσε, δεν θα παράσχουν ούτε στρατεύματα ούτε βοήθεια για την εφαρμογή οποιασδήποτε πιθανής εκκευρίας στο Κίεβο. Ο Ουκρανός πρόεδρος Βολόντιμρ Ζελένσκι έχει ήδη αποδεχθεί την αρχή των εδαφικών

παραχωρήσεων και εκτιμά ότι ίσως χρειαστούν περίπου 200.000 στρατιώτες για να διασφαλισθεί η κατάπαυση του πυρός στα εδάφη του. Ακόμη και η μισή τέτοια στρατιωτική δύναμη να ήταν αναγκαία, θα σήμαινε σημαντικό βάρος για τον γαλλικό και τον βρετανικό στρατό, οι οποίοι θα επωμιζόνταν πιθανώς το μεγαλύτερο μέρος της προσπάθειας.

Ωστόσο, ατενίζοντας το μέλλον, μια ειρηνευτική συμφωνία θα προκαλούσε μεγαλύτερο πονοκέφαλο. Θα ενθάρρυνε τη Ρωσία, επιβραβεύοντας τις εδαφικές φιλοδοξίες της. Σε συνδυασμό με την απροκάλυπτη πρόθεση των ΗΠΑ να άρουν τον θώρακα προστασίας που προσδίδει ασφάλεια στην Ευρώπη από τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και μετά, η τελευταία πρέπει να επιτακύνει την ενίσχυση της άμυνάς της που ξεκίνησε πριν από 10 χρόνια, όταν ο Πούτιν προσάρτησε την Κριμαία. Οι δαπάνες των ευρωπαϊκών κυβερνήσεων για την άμυνα αυξήθηκαν κατά 12% σε πραγματικούς όρους πέρυσι στα 447 δισ. δολάρια, σύμφωνα με το Διεθνές Ινστιτούτο Στρατηγικών Μελετών (ΔΙΣΜ). Η Γερμανία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Γαλλία και η Ιταλία αθροιστικά αντιπροσώπευαν το 60% αυτού του ποσού. Στα 968 δισ. δολάρια οι αμυντικές δαπάνες των ΗΠΑ ήταν υπερδιπλάσιες. Τα περισσότερα ευρωπαϊκά μέλη του ΝΑΤΟ διοχετεύουν τώρα περίπου το 2% του ΑΕΠ στον στρατό τους. Σύμφωνα με τους περισσότερους ειδικούς, θα πρέπει να το αυξήσουν στο 3% ώστε να ανταποκριθούν στις τρέχουσες προκλήσεις.

Ωστόσο, ακόμη και με τον ρυθμό αύξησης του 2024 θα απαιτηθεί μία πενταετία να ανέλθει στο ανωτέρω επίπεδο και μία δεκαετία για το 5% του ΑΕΠ που έχει προτείνει ο Τραμπ, σύμφωνα με το ΔΙΣΜ. Ανεξαρτήτως των αυστηρών δημοσιονομικών περιορισμών τους, οι Ευρωπαίοι έχουν λίγες επιλογές. Είναι αυτοί που θα πρέπει να πληρώσουν το υποτιθέμενο «μέρισμα ειρήνης», το οποίο δημιουργείται από μια απατηλή εκκευρία στην Ουκρανία.

ΔΗΚΤΗΣ

Να μην επαναληφθεί η ιστορία με την Άμυνα

Με **στόχο** την εφαρμογή πράσινων πρακτικών από νοικοκυριά και επιχειρήσεις, τον προσεχή Μάιο αναμένεται πως θα επιβληθεί η πράσινη φορολογία επιβαρύνοντας καύσιμα, νερό, απόβλητα και τουριστικές διανυκτερεύσεις. Ο εργοδοτικός συνδικαλισμός αξιώνει όπως ό,τι εισπράττεται από το κράτος επιστρέφεται στους επηρεαζόμενους, με ποιο τρόπο δεν είναι ακόμη ξεκάθαρο, για να μπορέσουν να εφαρμοστούν οι πράσινες πρακτικές που στοχεύει η φορολογία. Σύμφωνα με τα όσα έχουν διαμειφθεί, οι φοβίες των εργοδοτικών οργανώσεων έχουν να κάνουν με την προοπτική και αυτή η φορολογία να καταλήξει στον κρατικό κορβανά χωρίς να επιτυγχάνονται ακριβώς οι σκοποί της φορολογίας, κάτι δηλαδή που είδαμε και με τον φόρο για την Άμυνα.

Με μπαταρίες η μείωση των λογαριασμών

Οι **συμβεβλημένες** με την ΑΗΚ επιχειρήσεις ΑΠΕ έχουν τη δυνατότητα από προχθές Παρασκευή να υποβάλουν αιτήσεις για ένταξη στο σχέδιο αποθήκευσης ενέργειας με μπαταρίες. Το σχέδιο εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο τον περασμένο μήνα με συνολικό προϋπολογισμό 35 εκατ. ευρώ για να καλύψει συστήματα αποθήκευσης ενέργειας. Επιχειρήσεις που μπορούν να συμμετέχουν στο σχέδιο είναι όσες παράγουν ενέργεια από φωτοβολταϊκά πάρκα, αιολικά πάρκα και μονάδες βιομάζας. Το όφελος για τους καταναλωτές, όπως σημείωσε ο αρμόδιος υπουργός, θα προκύψει από το γεγονός ότι οι επιχειρήσεις αυτές θα μπορούν να πωλούν περισσότερη ενέργεια στην ΑΗΚ και άρα η τελευταία θα βράξει στο μείγμα της περισσότερη φτηνή ενέργεια, κατεβάζοντας τα τιμολόγια για τους οικιακούς και επιχειρηματικούς χρήστες. Το σύστημα αναμένεται πως θα τεθεί σε λειτουργία μέχρι το τέλος του έτους.

Αντιδρούν στην αύξηση οι σύμμαχοι

Τα **χρόνια** που ακολούθησαν το τέλος του ψυχρού πολέμου αποτέλεσαν χρόνια ευκαιρίας για τους δυτικούς να μειώσουν τις εξοπλιστικές τους δαπάνες. Ακόμη και στο ελάχιστο ποσοστό του 2% επί του ΑΕΠ που απαιτεί το ΝΑΤΟ, μόνο 24 από τους 32 συμμάχους καταφέρνουν να ανταποκριθούν. Η νέα διακυβέρνηση Τραμπ απαιτεί όπως η δαπάνη πλέον ανέλθει στο 5% επί του ΑΕΠ και η ερχόμενη εβδομάδα θα είναι κρίσιμη, αφού την Πέμπτη τα μέλη της συμμαχίας θα συναντηθούν με δύο στόχους. Πρώτον, να διερρευνήσουν τις προθέσεις των ΗΠΑ σε σχέση με την αύξηση των εξοπλιστι-

Σε **δήμους** και κοινότητες συνεχίζει να περιοδεύει ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας μοιράζοντας υποσχέσεις και κονδύλια.

κών δαπανών και δεύτερον, τη δέσμευση των ΗΠΑ για συνέχιση στήριξης της Ουκρανίας. Πάντως, αν ο Λευκός Οίκος επιμένει στον υπερ-διπλασιασμό των δαπανών θα βρει σθεναρή αντίσταση από τους Ευρωπαίους συμμάχους αλλά και τον Καναδά, οι οποίοι και να θέλουν δεν είναι σε θέση να επωμιστούν αυτές τις αυξήσεις.

Παραμένουμε στον πράσινο «πάτο»

Η **καυστήρηση** στη χρηματοδότηση των ΑΠΕ μάς τοποθετεί στη λίστα εκείνων των χωρών για τις οποίες η ΕΕ θα επιβάλει κυρώσεις για παράβαση του ενωσιακού δικαίου. Μεταξύ των πέντε χωρών εκτός από την Κύπρο περιλαμβάνονται η Ιταλία, Ισπανία, Σλοβακία και Σουηδία. Η προθεσμία για εφαρμογή της νέας οδηγίας στο εθνικό δίκαιο έληξε την 1η Ιουλίου του 2024. Με βάση αυτή την οδηγία τα κράτη-μέλη υποχρεούνται να απλουστεύσουν και να συντομεύσουν τις διαδικασίες αδειοδότησης έργων ΑΠΕ. Επίσης, ζητείται ο καθορισμός περιοχών επιτάχυνσης ΑΠΕ με χαμηλή περιβαλλοντική επίπτωση, για να ισχύσουν ειδικές ρυθμίσεις.

Διαφορετικές αντιδράσεις στο σχέδιο ειρήνευσης

Οι **προοπτικές** για ειρήνευση στην Ουκρανία αποστέλουν καλά νέα για την οικονομία της Ευρώπης και ως εκ τούτου οι αγορές ανταποκρίνονται θετικά. Σύμφωνα με πληροφορίες, ο πρόεδρος Τραμπ έχει ήδη μιλήσει με τους ηγέτες των δυο χωρών οι οποίοι εμφανίζονται θετικοί στην προοπτική ειρήνευσης. Διαρρέει επίσης πως σύντομα θα γίνει συνάντηση Τραμπ-Πούτιν στη Σαουδική Αραβία. Και ενώ οι αγορές υποδέχονται με ενθουσιασμό τα νέα, οι Ευρωπαίοι ηγέτες παρουσιάζονται μισοί. Αφενός, γιατί ένας πόλεμος που εξελίσσεται στην καρδιά της Ευρώπης αφήνει τους Ευρωπαίους ηγέτες αμέτοχους των εξελίξεων, αφετέρου οι μέχρι σήμερα πληροφορίες κάνουν λόγο για προσπάθεια ειρήνευσης που θα δικαιώνει την επιθετικότητα της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας.

Μικρά μυστικά για τη συνήθεια του πρωινού γεύματος

Της **ΕΛΙΖΑΜΠΕΘ ΠΑΣΑΡΕΛΑ**

Δεν **έφαγα** πρωινό πριν ξεκινήσω να γράφω αυτό το άρθρο. Φρόντισα, όμως, να ταΐσω τα τρία μου παιδιά πριν τα στείλω στο σχολείο. Στην πραγματικότητα, ξέρω πόσο σημαντικό είναι το πρωινό για τα παιδιά, γι' αυτό ο σύζυγός μου κι εγώ σερβίρουμε το φαγητό στην έφηβη κόρη μας μπροστά στον καθρέφτη του μακιγιάζ της, σαν να είναι πριγκίπισσα, για να βεβαιωθούμε ότι τρώει. Όσο για εμάς; Αρκούμαστε στον καφέ.

Σίγουρα δεν είμαστε οι μόνοι. Πολλοί ενήλικες παραλείπουν το πρωινό επειδή βιάζονται, έχουν πολλά στο μυαλό τους ή απλώς δεν πεινάνε πρωί πρωί. Είναι, όμως, πραγματικά τόσο σημαντικό;

Η επικρατούσα άποψη των ειδικών είναι ότι το πρόγευμα –ιδανικά ένας συνδυασμός πρωτεΐνης, φυτικών ινών και λιπαρών– βοηθάει στη σταθεροποίηση του σακχάρου στο αίμα, παρέχει ενέργεια και σας κρατάει χορτάτους, μειώνοντας την πιθανότητα υπερκατανάλωσης τροφής αργότερα. «Ίσως, όμως, να λειτουργεί κάτι διαφορετικό για εσάς», λέει η Λίντσεϊ Μαλόουν, καθηγήτρια στο τμήμα διατροφής στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Case Western Reserve και διπλωματούχος διατολόγος. «Ποια είμαι εγώ για να πω σε κάποιον ότι πρέπει να φάει πρωινό αν δεν το επιθυμεί;»

Ακούστε το σώμα σας

Το «κλειδί» είναι να ακούτε το σώμα σας. Μπορεί να νομίζετε ότι

αισθάνεστε καλά χωρίς πρωινό, αλλά υπάρχουν και επιπτώσεις που δεν έχετε αντιληφθεί. Προτού αποφασίσετε να το παραλείψετε, σκεφτείτε τα παρακάτω.

Αν συνηθίζετε να τρώτε ή να τσιμπολογάτε αργά το βράδυ, το σώμα σας μπορεί να εξακολουθεί να κωνεύει το φαγητό από την προηγούμενη νύχτα. Αυτό δημιουργεί έναν φαύλο κύκλο: παρα-

Το πρόγευμα –ιδανικά ένας συνδυασμός πρωτεΐνης, φυτικών ινών και λιπαρών– βοηθάει στη σταθεροποίηση του σακχάρου στο αίμα, παρέχει ενέργεια και σας κρατάει χορτάτους.

λείπετε το πρωινό, αλλά αναπληρώνετε τις χαμένες θερμίδες αργότερα μέσα στην ημέρα. «Στο τέλος, μπορεί να καταλήγεται να καταναλώνετε το ένα τρίτο των ημερήσιων θερμίδων σας τσιμπολογώντας μετά το δείπνο», σημειώνει η Μαλόουν. Η πρόσθετη πηγή κατά τη διάρκεια της νυκτερινής ξεκούρασης μπορεί να επηρεάσει αρνητικά την ποιότητα του ύπνου και να συμβάλει στην αύξηση του σωματικού βάρους, προσθέτει.

«Φυσιολογικά, το σώμα μας διαθέτει πολλούς μηχανισμούς που

Κλασικό πρόγευμα με καφέ και ψωμί με βούτυρο. Πολλοί παραλείπουν το πρωινό επειδή βιάζονται, έχουν πολλά στο μυαλό τους ή απλώς δεν πεινάνε.

το προτρέπουν να φάει το πρωί», εξηγεί η Αϊβόρι Λο, διπλωματούχος διατολόγος - διατροφολόγος στο Σιατλ. Ωστόσο, αν για χρόνια δεν τρώτε πρωινό, το σώμα σας μπορεί να έχει σταματήσει να στέλνει σήματα πείνας, γνωρίζοντας ότι δεν θα λάβετε υπόψη. «Συμβουλευθείτε τους πελάτες μου να δοκιμάσουν να τρώνε κάτι κάθε πρωί για τρεις εβδομάδες», λέει η Λο. «Απλώς δοκιμάστε το. Το σώμα σας θα αρχίσει να περιμένει το φαγητό».

Πίνετε καφέ;

Ο καφές μπορεί αρχικά να σας

κόψει την όρεξη και να σας δώσει λίγη ενέργεια, ειδικά αν τον πίνετε με γάλα, το οποίο παρέχει λίγα λιπαρά. Αλλά αν περιοριστείτε μόνο σε έναν λάτε, μπορεί να σας κοστίσει αργότερα.

Ίσως αυτό να σας είναι γνώριμο: Ξεκινάτε τη μέρα σας, αποσπάται η προσοχή σας και δεν παρατηρείτε ότι η επίδραση του καφέ έχει μειωθεί. Όρες αργότερα, πεινάτε υπερβολικά.

«Είναι σαν το σώμα σας να σας στέλνει αρχικά ένα γραπτό μήνυμα, αλλά εσείς δεν το απαντάτε. Στη συνέχεια σας τηλεφωνεί και τελικά

καταφεύγει σε επίμονες ταχείες κλήσεις. Μέχρι να του δώσετε σημασία, έχει φτάσει να εκπέμπει σήμα κινδύνου», εξηγεί η Λο. Αυτή είναι συνήθως η στιγμή που καταφεύγουμε σε εύκολες και παρηγορητικές επιλογές φαγητού.

Προσπαθήστε να αναγνωρίζετε τα σήματα πείνας νωρίτερα, πριν η κατάσταση βγει εκτός ελέγχου. «Ίσως δεν πεινάτε μέχρι τις 10 π.μ. Δεν πειράζει. Φάτε ένα γιαούρτι και μια μπανάνα. Αυτό εξακολουθεί να θεωρείται πρωινό», λέει η Λόρεν Οου, αναπληρώτρια καθηγήτρια διατροφής στο Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνιας στο Ντέιβις, η οποία τρώει φρυγανισμένο ψωμί με φιστικοβούτυρο τα περισσότερα πρωινά.

Αν ένα πλήρες γεύμα δεν σας φαίνεται ελκυστικό, μπορείτε να δοκιμάσετε ένα smoothie ή να προσθέσετε κολλάγονο στον καφέ σας (για πρωτεΐνη), προτείνει η Μαλόουν. Η ίδια καταναλώνει συχνά ροφήματα πρωτεΐνης.

Εναλλακτικές λύσεις

Δεν υπάρχει κανένας κανόνας που να σας υποχρεώνει να τρώτε δημητριακά ή αυγά. Φάτε μακαρόνια και κεφτεδάκια που περιόψαν από το προηγούμενο βράδυ. Φάτε ένα σάντουιτς με γαλοπούλα. Σερβίρετε στα παιδιά σας ψαροκροκέτες. Η Λο, που γεννήθηκε στη Μαλαισία και μεγάλωσε στη Σαγκάη, θυμάται ότι το πρωινό συχνά περιελάμβανε σούπα με νουντλς ή ένα ψωμάκι με χοιρίνι. «Πρωινό είναι οποιοδήποτε γεύμα σας δίνει την ενέργεια να ξεκινήσετε την ημέρα σας». Σήμερα, συ-

νήθως επιλέγει ένα πλούσιο τοστ με τυρί κότατζ, μια μαρμελάδα καρδάς που είναι δημοφιλής στη Νοτιοανατολική Ασία.

Μήπως νηστεύετε;

Ο περιορισμός των ωρών της ημέρας κατά τις οποίες τρώτε, ώστε το σώμα σας να καίει λίπος για καύσιμο –μία πρακτική γνωστή ως διαλειμματική νηστεία– μπορεί να συμβάλει σε μια μέτρια απώλεια βάρους και στη ρύθμιση του σακχάρου στο αίμα, ιδιαίτερα για άτομα με διαβήτη τύπου 2, αναφέρει η Μαλόουν.

Ωστόσο, δεν πρέπει να γίνεται πρόχειρα. Η πραγματική νηστεία, για παράδειγμα, δεν επιτρέπει την κατανάλωση χυμού πορτοκαλιού, καθώς το σώμα σας θα ξεκινήσει να καίει τη ζάχαρη αντί για λίπος, ακυρώνοντας έτσι τον στόχο της νηστείας. Ειδικά τα άτομα με διαβήτη θα πρέπει να συμβουλευούνται έναν γιατρό ή έναν διατροφολόγο για να διαμορφώσουν ένα ασφαλές και κατάλληλο πλάνο, καθώς τα υψηλά ή χαμηλά επίπεδα σακχάρου στο αίμα μπορεί να είναι επικίνδυνα.

Μόλις ολοκληρωθεί η περίοδος νηστείας της ημέρας, δώστε ιδιαίτερη προσοχή στο τι καταναλώνετε, συμβουλευτεί η Οου. Το πιο σημαντικό για την υγεία σας είναι να είστε συνεπείς στην πρόσληψη σχετικά με το τι και πότε τρώτε. «Το πρωινό μπορεί να μη λειτουργεί για όλους. Αν λαμβάνετε τα θρεπτικά συστατικά που χρειάζεστε αργότερα, αυτό είναι εξαιρετικό», λέει η Λο. «Απλώς μην αφήνετε τη διατροφή σας στην τύχη».

26 Φεβρουαρίου 2025
The Royal Hall

23^η ΑΠΟΝΟΜΗ
Τράπεζα Κύπρου
MAN
OF THE YEAR
2024

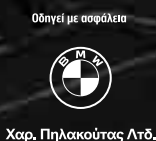

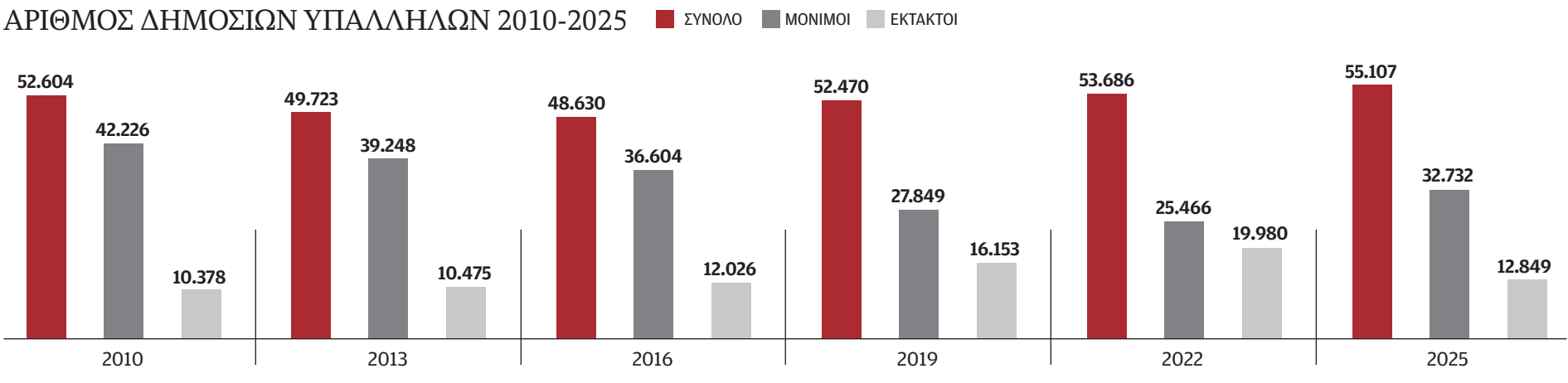
εἷς ἐμοὶ μύριοι,
ἐὰν ἄριστος ᾦ.

Ένας άριστος ισοδυναμεί με δέκα χιλιάδες. Ηράκλειτος

© Η διοργάνωση και το λογότυπο «Man of the Year» είναι πνευματική ιδιοκτησία του ομίλου SppMedia

ΣΤΗΡΙΖΟΥΝ

Πολιτικές προ κρίσης στο Δημόσιο

Η Δημόσια Υπηρεσία μεγαλώνει εκ νέου και μονιμοποιείται δίκως να έχουν γίνει μεταρρυθμίσεις, αξιολογήσεις και άλλα

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Το 2011 η Κύπρος αποφάσισε πάγωμα των προσλήψεων μονίμων υπαλλήλων στον Δημόσιο Τομέα, μια απόφαση που παγιοποιήθηκε το 2013 με τη «βούλα» της Τρόικα ως βασικός όρος για να εφαρμοστεί το μνημόνιο που θα ερχόταν. Στο μνημόνιο της Κύπρου, υπήρχε επίσης η κατάργηση της καταβολής της Αυτόματης Τιμωριμικής Προσαρμογής (ΑΤΑ) και το πάγωμα αύξησης των μισθών, μέτρα που βλέπουμε 10 χρόνια μετά να έχουν επιστρέψει «για τα καλά» και να επανέρχεται ξανά η εργασία στο Δημόσιο ως μία άκρως θελκτική επιλογή.

Η αντιστροφή των ανελαστικών δαπανών θα είναι πρακτικά και πολιτικά δύσκολη και, το χειρότερο, έχουν σωρευτικό και εγγενώς αυξητικό χαρακτήρα για τα επόμενα χρόνια (π.χ. μισθολόγιο).

Την περασμένη Πέμπτη κατέθηκε στη Βουλή των Αντιπροσώπων νομοσχέδιο από το υπουργείο Οικονομικών που προβλέπει την ολική άρση της απαγόρευσης προσλήψεων μονίμων υπαλλήλων στον δημόσιο και ευρύτερο δημόσιο τομέα, ανοίγοντας πρακτικά την πόρτα ξανά για πλήρη μονιμότητα στο Δημόσιο, δίκως να έχει αλλάξει κάτι ουσιαστικό, όπως οι αξιολογήσεις των υπαλλήλων και άλλες κρίριες μεταρρυθμίσεις που θα μπορούσαν να δικαιολογούν τέτοια απόφαση.

Είναι η τρίτη «πράξη» του έργου που παρατηρείται στο τελευταίο διάστημα, με το πιο πρόσφατο να είναι οι αυξήσεις που αφορούν τη μισθοδοσία και συγκεκριμένα τις γενικές αυξήσεις ύψους 1,5% επί των βασικών μισθών, που αποφασίστηκε να δίδονται σε όλους τους κρατικούς υπαλλήλους.

Πριν από την προαναγγελθείσα εξέλιξη του Ιουλίου του 2024 που άρχισε να εφαρμόζεται από τον Οκτώβρη του 2024 για τις γενικές

αυξήσεις του 1,5%, προηγήθηκε η μεγάλη απόφαση που αφορούσε την αύξηση της ΑΤΑ. Πλέον, παραχωρείται στο 66,7% από το 50% που παραχωρείτο μέχρι το 2023, απόφαση που επηρέασε 180.000 εργαζόμενους στον ιδιωτικό, αλλά και στον δημόσιο τομέα.

Οι τρεις παραπάνω αποφάσεις επηρεάζουν αναπόφευκτα τα δημόσια οικονομικά, με πτυχές που είναι μη αναστρέψιμες και που – αν και είναι καλά προς το παρόν τα οικονομικά δεδομένα της χώρας– θυμίζουν πρακτικές στην προ του 2013 εποχή. Η ψαλίδα δικαιομάτων και οικονομικών ωφελημάτων μεταξύ δημοσίου και ιδιωτικού τομέα βλέπουμε να μεγαλώνει συνεχώς, με σαφές προβάδισμα να δίδεται στο Δημόσιο. Ο ιδιωτικός τομέας μετά την κατάθεση του νομοσχεδίου για την αντιστροφή της μονιμότητας τοποθετείται ολοένα και περισσότερο σε μειονεκτική θέση σε σχέση με τον δημόσιο, αφού ούτε μονιμότητα έχει, ΑΤΑ λαμβάνουν μόνο συγκεκριμένοι επαγγελματικοί τομείς και οι αυξήσεις δεν είναι θεσμοθετημένες.

Θα ξαναμεγαλώσει;

Ο νόμος που αφορά την άρση της απαγόρευσης προσλήψεων στο Δημόσιο και ευρύτερο δημόσιο τομέα αφήνει ξεκάθαρα παράθυρο διόγκωσης του δημοσίου τομέα, ενόσω η Κύπρος αναμένει έκθεση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για το κρατικό μισθολόγιο, αλλά και με το να υπάρχει ήδη στο τραπέζι ένα μικρό καμπανάκι από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) για περιορισμό του. Τα προηγούμενα χρόνια τα δεδομένα έδειχναν ότι ο δημόσιος τομέας αυξανόταν μεν, αλλά μέσω της πρόσληψης εκτάκτου προσωπικού. Με το έκτακτο προσωπικό θα μπορούσαν να αναστραφούν δύσκολες καταστάσεις που τυχόν θα έρχονταν, αλλά πλέον αυτό δεν θα είναι εύκολα εφαρμόσιμο, πίσω από τη μονιμότητα. Πόσο ήταν όμως οι μόνιμοι και οι έκτακτοι πριν να εφαρμοστεί η απόφαση για την απαγόρευση πρόσληψης των μονίμων υπαλλήλων;

Πάνω και από το 2010

Τον Οκτώβριο του 2010 το σύνολο του εργατικού δυναμικού της Κυβέρνησης ανερχόταν στους 52.604, με 42.226 μόνιμους και

Το 2011 η Κύπρος αποφάσισε πάγωμα των προσλήψεων μονίμων υπαλλήλων στον Δημόσιο Τομέα, μια απόφαση που παγιοποιήθηκε το 2013 με τη «βούλα» της Τρόικα ως βασικός όρος για να εφαρμοστεί το μνημόνιο.

Ανησυχούσε από πριν

Πριν «τρίτωσης» τα καλά νέα για τον δημόσιο τομέα και πριν από την κατάθεση του νομοσχεδίου για την άρση της απαγόρευσης προσλήψεων, η ανησυχία σχετικά με το μείγμα των δαπανών ήταν υψηλή. Στην τελική έκθεση του Δημοσιονομικού Συμβουλίου για το τέλος του 2024, υπογραμμίζεται πως, η ανησυχία σε σχέση με το μείγμα δαπανών παραμένει υψηλή, δεδομένων των νέων αυξήσεων που καταγράφονται στις ανελαστικές δαπάνες, στις οποίες διατηρείται η αυξητική τάση. Επιπλέον, η ανάληψη του Συμβουλίου των επί μέρους ανελαστικών δαπανών, οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η αντιστροφή τους θα είναι πρακτικά και πολιτικά δύσκολη και πως, το χειρότερο, έχουν σωρευτικό και εγγενώς αυξητικό χαρακτήρα για τα επόμενα χρόνια (π.χ. μισθολόγιο). Η πορεία των ανελαστικών δαπανών εξακολουθεί να είναι αιτία προβληματισμού καθώς κινείται γύρω στο 60% των συνολικών δαπανών, με αύξηση τους στο 70% μέχρι το 2027, με απο-

τέλεσμα να περιορίζεται ο δημοσιονομικός «χώρος» για την άσκηση διακριτικής πολιτικής από πλευράς της εκτελεστικής εξουσίας. Εξ αυτών, οι δαπάνες προσωπικού παραινούν η κύρια κατηγορία δαπανών, η οποία φτάνει στο 31,7% των συνολικών δαπανών του κράτους μέχρι το 2027.

Υπάρχουν δεσμεύσεις

Σύμφωνα με την εισηγτική έκθεση του υπουργείου Οικονομικών που συνοδεύει την κατάθεση του νομοσχεδίου, υποδεικνύεται ότι, υπάρχει και η δέσμευση του υπουργείου Οικονομικών προς την εργατική πλευρά στο Πλαίσιο Συμφωνίας μεταξύ κυβέρνησης και των συνδικαλιστικών οργανώσεων ΠΑΣΥΕΥ, ΟΗΟ-ΣΕΚ και ΣΗΔΗΚΕΚ-ΠΕΟ για άρση της απαγόρευσης πλήρως κελών μόνιμων υπαλλήλικών θέσεων και θέσεων ωρομίσθιου προσωπικού και κατάργηση των νομικά καθορισμένων διαδικασιών για εξάρτηση από την απαγόρευση πλήρως τους.

10.378 έκτακτους. Το 2011 το συνολικό δυναμικό έφτανε τους 53.255 υπαλλήλους, με 42.701 μόνιμους και 10.554 έκτακτους. Τον Οκτώβριο του 2012 το δυναμικό έφτανε στους 51.378 υπαλλήλους, με 41.249 μόνιμους και 10.129 έκτακτους. Το 2013 ήταν 49.723 πρόσωπα, με τους 39.248 να είναι μόνιμοι και οι έκτακτοι στους 10.475.

Μέχρι και το 2016 το εργατικό δυναμικό της κυβέρνησης ήταν κάτω από 50.000, ενώ από τη λήξη του μνημονίου τον Μάρτη του 2016 έχει σταθερά αυξητική τάση. Το εργατικό δυναμικό της κυβέρνησης το 2017 αυξήθηκε κατά 2.110 άτομα (4,3%) σε σχέση με το 2016 και έφτασε τα 50.740 άτομα. Αύξηση (22,6%) παρατηρείται στο έκτακτο προσωπικό που έφτασε τις 14.748 σε σχέση με το 2016 που ήταν 12.026. Στο μόνιμο προσωπικό παρατηρείται μείωση κατά 613 άτομα (-1,7%), άρα 36.372 πρόσωπα.

Το εργατικό δυναμικό της κυβέρνησης τον Δεκέμβριο του 2018 αυξήθηκε κατά 1.107 άτομα (2,2%) σε σχέση με τον αντίστοιχο μήνα του 2017 και έφτασε τα 51.846 άτομα. Στο μόνιμο προσωπικό παρατηρείται μείωση κατά 780 άτομα (-2,2%) και έφτασαν στα 34.979 πρόσωπα. Στο έκτακτο προσωπικό παρατηρείται αύξηση (12,6%) φθάνοντας τις 16.867 σε σχέση με τις 14.980 άτομα τον Δεκέμβριο του 2017.

Η απασχόληση στην κυβέρνηση τον Δεκέμβριο του 2019 αυξήθηκε κατά 411 άτομα (0,8%) σε σχέση με τον αντίστοιχο μήνα του 2018 και έφτασε τα 52.470 άτομα. Στο μόνιμο προσωπικό παρατηρείται αύξηση (7,1%) φθάνοντας τις 16.153 σε σχέση με 15.077 άτομα τον Δεκέμβριο του 2018.

Η απασχόληση στην κυβέρνηση τον Δεκέμβριο του 2020 αυξήθηκε κατά 255 άτομα (0,4%) σε σχέση με τον αντίστοιχο μήνα του 2019 και έφτασε τα 52.695 άτομα. Στο μόνιμο προσωπικό παρατηρείται μείωση κατά 968 άτομα (-3,5%), από 27.849 σε 26.881 άτομα. Στο έκτακτο προσωπικό παρατηρείται αύξηση κατά 1.403 άτομα (8,7%) φθάνοντας τις 17.556 σε σχέση με 16.153 άτομα τον Δεκέμβριο του 2019.

Η απασχόληση στην κυβέρνη-

ση τον Δεκέμβριο του 2021 αυξήθηκε κατά 359 άτομα (0,7%) σε σχέση με τον αντίστοιχο μήνα του 2020 και έφτασε τα 53.054 άτομα. Στο μόνιμο προσωπικό παρατηρείται μείωση κατά 655 άτομα (-2,4%), από 26.881 σε 26.226 άτομα. Στο έκτακτο προσωπικό παρατηρείται αύξηση κατά 1.088 άτομα (6,2%) φθάνοντας τις 18.644 σε σχέση με 17.556 άτομα τον Δεκέμβριο του 2020.

Η απασχόληση στην κυβέρνηση τον Δεκέμβριο του 2022 αυξήθηκε κατά 632 άτομα (1,2%) σε σύγκριση με τον αντίστοιχο μήνα του 2021 και έφτασε τα 53.686 άτομα. Στο μόνιμο προσωπικό παρατηρείται μείωση κατά 760 άτομα (-2,9%), από 26.226 σε 25.466 άτομα. Στο έκτακτο προσωπικό παρατηρείται αύξηση κατά 1.336 άτομα (7,2%) φθάνοντας τα 19.980 σε σχέση με 18.644 άτομα τον Δεκέμβριο του 2021.

Η απασχόληση στην κυβέρνηση τον Δεκέμβριο του 2023 αυξήθηκε κατά 860 άτομα (1,6%) σε σύγκριση με τον αντίστοιχο μήνα του 2022 και έφτασε τα 54.546 άτομα. Στο μόνιμο προσωπικό παρατηρείται μείωση κατά 710 άτομα (-2,8%), από 25.466 σε 24.756 άτομα. Στο έκτακτο προσωπικό παρατηρείται αύξηση κατά 3.166 άτομα (15,8%) φθάνοντας τα 23.146 σε σχέση με 19.980 άτομα τον Δεκέμβριο του 2022.

Η απασχόληση στην κυβέρνηση τον Δεκέμβριο του 2024 ανήλθε στα 55.107 άτομα. Για την περίοδο Ιανουαρίου - Δεκεμβρίου 2024 το σύνολο της απασχόλησης στην κυβέρνηση ανήλθε κατά μέσο όρο στα 54.314 άτομα, παρουσιάζοντας αύξηση κατά 1.615 άτομα (3,1%) σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του 2023. Στο μόνιμο προσωπικό παρατηρείται αύξηση τον Δεκέμβρη του 2024, στα 32.806 άτομα από 24.756 άτομα τον Δεκέμβρη του 2023.

Η απασχόληση στην κυβέρνηση τον Ιανουάριο του 2025 ανήλθε στα 55.107 άτομα. Οι μόνιμοι υπάλληλοι ήταν στους 32.732, και οι έκτακτοι στους 12.849. Σημειώνεται πως, για τα παραπάνω νούμερα, από το 2019 και εντεύθεν, υπάρχουν και κατηγοριοποιήσεις στη Στατιστική Υπηρεσία μεταξύ Εργοδοτούμενων Αορίστου Χρόνου (ΕΑΧ), Εργοδοτούμενων Ορισμένου Χρόνου (ΕΟΧ) και Ωρομίσθιου Προσωπικού.

ΑΡΘΡΟ / Του ΜΙΧΑΗΛ ΚΡΟΝΙΔΗ*

Τράπεζες και ψηφιακός μετασχηματισμός

Η τεχνολογική καινοτομία προκαλεί δομικές αλλαγές σε όλο το φάσμα της οικονομίας και ο τραπεζικός τομέας δεν αποτελεί εξαίρεση. Μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις που έχουν ενώπιόν τους οι τράπεζες, ίσως και η πρώτη σε προτεραιότητα, είναι ο ψηφιακός μετασχηματισμός. Πιο συγκεκριμένα, η ψηφιοποίηση όλων των παραδοσιακών τραπεζικών εργασιών, υπηρεσιών και διαδικασιών. Πλέον, ο πελάτης έχει τη δυνατότητα πρόσβασης σε τραπεζικές υπηρεσίες διά μέσου εναλλακτικών καναλιών εξυπηρέτησης όπως το διαδίκτυο, την κινητή τηλεφωνία, τις ιστοσελίδες και άλλες ψηφιακές πλατφόρμες. Ο ψηφιακός μετασχηματισμός διευκολύνει τη διενέργεια τραπεζικών συναλλαγών και άλλων

υπηρεσιών, χωρίς στην ουσία ο πελάτης να χρειάζεται να επισκεφθεί προσωπικά κάποιο υποκατάστημα της τράπεζας. Η τεχνολογική καινοτομία, ο αυξημένος ανταγωνισμός και οι συνεχώς μεταβαλλόμενες προσδοκίες των πελατών επιφέρουν μεγάλη πίεση στο παραδοσιακό μοντέλο τραπεζικής. Σε πάρα πολλές χώρες τα μερίδια αγοράς των παραδοσιακών τραπεζών βρίσκονται υπό πίεση, διότι καλούνται να ανταγωνιστούν όχι μόνο άλλες τράπεζες αλλά και καινούργιους ανταγωνιστές, όπως είναι οι εταιρείες τεχνολογίας και δη τα ιδρύματα ηλεκτρονικών πληρωμών.

Σήμερα, οι πλείστοι πελάτες των τραπεζών, και ειδικά η νέα γενιά πελατών, δίδουν ιδιαίτερη σημασία

στην ταχύτητα, στην άνεση και στην ευκολία των συναλλαγών. Επιθυμούν γρήγορες και ανέπαφες συναλλαγές που ολοκληρώνονται σε πραγματικό χρόνο και οι τράπεζες είναι υποχρεωμένες να ανταποκριθούν. Συνεπώς, θα πρέπει να αναγνωρίσουν έγκαιρα τις εξελισσόμενες ανάγκες των πελατών τους και ακολουθώντας να αναπτύξουν και να προσφέρουν νέες τραπεζικές υπηρεσίες και προϊόντα που να ικανοποιούν τις προσδοκίες και τα θέλω τους. Σε διαφορετική περίπτωση, οι τράπεζες θα απομακρυνθούν από τους πελάτες τους με αποτέλεσμα αυτοί να αναζητήσουν εναλλακτικά κανάλια εξυπηρέτησης.

Πλέον, ο ψηφιακός μετασχηματισμός δεν αποτελεί επιλογή αλλά

μια αναγκαιότητα, ώστε να επιτρέπει στις τράπεζες να παραμείνουν ανταγωνιστικές και να συνεχίσουν να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις και στις ανάγκες των σύγχρονων πελατών τους. Για να το καταφέρουν χρειάζονται δεκάδες εκατομμύρια για επενδύσεις σε νέες τεχνολογίες, σε συστήματα πληροφορικής και σε εφαρμογές φιλικές προς τους χρήστες πελάτες τους.

Είναι γεγονός ότι ενώ η ψηφιοποίηση δίδει στο ευρύ κοινό τη δυνατότητα αυξημένων προσβασιμότητας σε τραπεζικές υπηρεσίες και συναλλαγές, την ίδια στιγμή επιφέρει και κάποια αρνητικά συνεπακόλουθα. Τα κυριότερα είναι η αναπόφευκτη μείωση του αριθμού υποκαταστημάτων, η απουσία φυσικής επα-

φής ανάμεσα στην τράπεζα και τον πελάτη και η δυσκολία εξυπηρέτησης ομάδας πολιτών μεγαλύτερης ηλικίας που δεν κατέχουν τεχνολογικές γνώσεις ή που δεν έχουν πρόσβαση στο διαδίκτυο. Για αυτή την κατηγορία πελατών, οι τράπεζες λαμβάνουν υπόψη τις δυσκολίες που προκύπτουν και προβαίνουν, όπου είναι δυνατόν, σε ειδικές διευθετήσεις εκπαιδεύσεις και εξυπηρέτησής τους.

Εν κατακλείδι, ο ψηφιακός μετασχηματισμός τον οποίο διέρχονται οι τράπεζες αποτελεί μονόδρομο, τόσο λόγω του ανταγωνισμού από τις νεοφυείς εταιρείες τεχνολογίας, όσο και λόγω των αυξανόμενων απαιτήσεων και προσδοκιών των πελατών τους, ιδιαίτερα της νέας γενιάς, σε σχέση με την προσβασι-

μότητα και την ταχύτητα διεκπεραίωσης των συναλλαγών. Και επειδή ακριβώς το θέμα θεωρείται κρίσιμο, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στον ψηφιακό μετασχηματισμό των τραπεζών και παρακολουθούν στενά τόσο τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των επιχειρηματικών μοντέλων των τραπεζών όσο και τους πιθανούς κινδύνους που αναδύονται. Ο ψηφιακός μετασχηματισμός θα συνεχιστεί και τα επόμενα χρόνια να εξελίσσεται και να απασχολεί έντονα τόσο τις τράπεζες όσο και τις εποπτικές αρχές.

*Ο Μιχάλης Κρονιδής είναι ανώτερος διευθυντής του Συνδέσμου Τραπεζών Κύπρου.

Πέραν των 850 εκατ. αναμένουν επενδύσεις

Η Eurobank έδωσε 426 εκατ. στη Δήμητρα, 66 εκατ. στη Logicom, 256 εκατ. στην ETYK, ενώ «ζεσταίνει» άλλα 130 εκατ.

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Η Eurobank κατέχει το 93,47% του μετοχικού κεφαλαίου της Ελληνικής Τράπεζας, ενώ προετοιμάζεται για την απόκτηση του συνόλου της τράπεζας. Από την αρχή της εβδομάδας έχουν έρθει από τη μητρική στην Ελλάδα εμβάσματα 750 εκατομμυρίων ευρώ που έχουν σταλεί σε Δήμητρα Επενδυτική, Logicom και στην Ένωση Τραπεζικών Υπαλλήλων Κύπρου (ΕΤΥΚ). Εντός ολίγων

Το ερώτημα που προκύπτει είναι πού θα διοχετευθεί όλο αυτό το ποσό, σε ποιες επενδύσεις και ποιες θα είναι οι κινήσεις που θα κάνουν οι τρεις μεγάλοι πρώην μέτοχοι της Ελληνικής Τράπεζας.

εβδομάδων από την Ελλάδα θα έρθουν πέραν των 100 εκατομμυρίων ευρώ για την εξαγορά του υπολοίπου 6,53% μετοχικού κεφαλαίου της Ελληνικής Τράπεζας, ξεπερνώντας συνολικά το ποσό των 850 εκατομμυρίων ευρώ που θα διοχετευθούν σε κυπριακά «χέρια». Για του λόγου το αληθές, η Eurobank πλήρωσε 4,84 ευρώ ανά μετοχή για 88.064.705 μετοχές από τη Δήμητρα, φτάνοντας τα 426,5 εκατ. ευρώ, αγόρασε 13.729.704 μετοχές από τη Logicom έναντι 66,5 εκατ. και αγόρασε και 53.037.786 μετοχές από την Ένωση Τραπεζικών Υπαλλήλων Κύπρου, το Ταμείο Ευημερίας

Η Δήμητρα, η Logicom και η ETYK από ό,τι αποδείχτηκε έκαναν πολύ καλή κίνηση επενδύοντας στην Ελληνική. Επέμειναν και τους «βγήκε», παρόλο που για αρκετά χρόνια ήταν δέκτες ζημιών και κοστοβόρων μεταρρυθμίσεων.

Τραπεζικών Υπαλλήλων Κύπρου, το Ταμείο (Ψυχικής και Σωματικής) Υγείας Ένωσης Τραπεζικών Υπαλλήλων Κύπρου και το Ταμείο Προνοίας Τραπεζικών Υπαλλήλων Κύπρου, έναντι 257 εκατ. ευρώ. Απομένουν από εδώ και πέρα μέσω της Δημόσιας Πρότασης της Eurobank όταν εγκριθεί από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς (ΕΚΚ) η εξαγορά άλλων 26.958.229 μετοχών, που θα δώσουν άλλα 130,4 εκατ. ευρώ στους υπόλοιπους μετόχους της Ελληνικής.

Το ερώτημα που προκύπτει είναι πού θα διοχετευθεί όλο αυτό το ποσό, σε ποιες επενδύσεις και ποιες

θα είναι οι κινήσεις που θα κάνουν οι τρεις μεγάλοι πρώην μέτοχοι της Ελληνικής Τράπεζας. Δύο οντότητες έχουν ήδη προχωρήσει σε επενδυτικές κινήσεις, ή και έχουν δηλώσει επισήμως την πρόθεσή τους για επενδύσεις. Η Δήμητρα, η Logicom και η ETYK από ό,τι αποδείχτηκε έκαναν πολύ καλή κίνηση επενδύοντας στην Ελληνική Τράπεζα και το ποσό που έλαβαν υπερκέρασε την αρχική τους επένδυση. Επέμειναν και τους «βγήκε», παρόλο που για αρκετά χρόνια ήταν δέκτες ζημιών και κοστοβόρων μεταρρυθμίσεων που έπρεπε να γίνουν για το καλό της τράπεζας. Η επένδυσή

τους πρακτικά ευοδώθηκε μετά την απορρόφηση του υγιούς χαρτοφυλακίου του Συνεργατισμού από την Ελληνική Τράπεζα, μία εξέλιξη που ήταν καθοριστική για την πορεία της τράπεζας και την κατάληξη μετέπειτα που είχε σε μετοχικό επίπεδο με την Eurobank.

Επενδύσεις από ETYK

Η ETYK είναι μία εύρωστη οργάνωση, η οποία δεν βασιζόταν στα χρήματα που έβγαλε από την επένδυσή της από την Ελληνική Τράπεζα. Έχει αποδείξει με τις επιλογές της σε πολλά επίπεδα, ότι γνωρίζει πού και σε ποιο χρονικό

σημείο να κάνει επενδύσεις. Πριν λάβει τα 257 εκατομμύρια ευρώ από τη Eurobank για τις μετοχές της Ελληνικής, προέβη σε συμφωνία με τη REMU της Τράπεζας Κύπρου και έκανε αγοράς 50 εκατομμυρίων ευρώ, αγοράζοντας τρία ακίνητα. Αγόρασε μέρος της Λίμνης του Σιακόλα στην Πόλη Χρυσοχούς που είχε στην κατοχή της η REMU, ενώ προχώρησε και σε δύο αγορές σε Λευκωσία. Συγκεκριμένα, όπως γνωρίζει η «Κ», αγόρασε ένα ακίνητο στην οδό Στασικράτους στο κέντρο, το οποίο συνορεύει με άλλη ακίνητη περιουσία που κατέχει ήδη, αλλά αγόρασε και μεγάλη ακίνητη περιουσία στην περιοχή του Παρισσινού στην Έγκωμη, δίπλα στο roundabout και τις εστίες πανεπιστημίων που έχουν κατακλύσει την περιοχή. Για την περιοχή της Λίμνης πιθανόν να χτίσει ξενοδοχειακή μονάδα για τα μέλη της, στα πρότυπα των ξενοδοχειακών μονάδων της Κεραμωτής στην Καβάλα και του συγκροτήματος TETYK του Πρωταρά, στην Περνέρα. Για την ακίνητη περιουσία στη Στασικράτους δεν είναι ξεκάθαρο το τοπίο, ενώ για το ακίνητο κοντά στο roundabout του Παρισσινού πιθανώς να χτίσει φοιτητικές εστίες, όπως έχουν κάνει πολλοί επενδυτές στη γύρω περιοχή θέλοντας να εκμεταλλευθούν τις ευκαιρίες που διανοίγονται από τα δύο πανεπιστήμια που λειτουργούν στην περιοχή της Έγκωμης.

Πέραν αυτών των επενδύσεων, η «Κ» γνωρίζει ότι είχε επαφές και με άλλους επενδυτές και επενδυτικούς συμβούλους για να διοχετεύσει κάποια από αυτά τα χρήματα σε άλλες επενδυτικές επιλογές, στις οποίες όμως και δεν προχώρησε.

Δημόσια πρόταση από Logicom

Ως «ουρά» της συναλλαγής μεταξύ Logicom και Eurobank, η Logicom εξαγόρασε 8,57% της Δήμητρα Επενδυτικής. Έτσι, η συμμετοχή της Logicom στη Δήμητρα Επενδυτική έφτασε στο 38,5% και προχώρησε σε πρόταση εξαγοράς του συνόλου των μετοχών της δεύτερης. Η πρόταση της Logicom είναι για απόκτηση του 100% έναντι 1,55 ευρώ ανά μετοχή, δηλαδή θα δώσει για 123 εκατομμύρια μετοχές, περίπου 190 εκατομμύρια ευρώ στους υπόλοιπους μετόχους. Είτε δεχθούν οι μέτοχοι της Δήμητρα την πρόταση της Logicom, είτε όχι, και οι δύο εταιρείες έχουν μεγάλη ρευστότητα που θα μπορούν να διοχετεύσουν σε επενδύσεις εντός και εκτός Κύπρου.

Πάντως, στην Ετήσια Γενική Συνέλευση (AGM) της Τράπεζας Κύπρου (BOC), στην πρώτη γραμμή τον περασμένο Μάη, ήταν ο πρώην μεγάλος μέτοχος της Ελληνικής Τράπεζας (ΗΒ), Βαρνάβας Ειρήναρχος. Ο πρώην μεγάλος μέτοχος της Logicom θα μπορούσε να προβεί σε αγορά κάποιων μετοχών ακόμα, αφού είναι ήδη μέτοχος.

The Black Range Nutrients

Pharma LEAD[®] PHARMACY CARE PRODUCTS

MULTIVITAMIN 50+ PLUS GREEN BARLEY GRASS
*** Fresh Freeze-dried
with micronutrients | sustained release
0% Sugar • Salt • GMO
Gluten • Lactose
Additives • Preservatives
Food Supplement
30 vegan tablets

MULTIVITAMIN ADVANCE PLUS SUPERFOODS
*** Fresh Freeze-dried
with micronutrients | sustained release
0% Sugar • Salt • GMO
Gluten • Lactose
Additives • Preservatives
Food Supplement
30 vegan capsules

MULTIVITAMIN ONE A DAY PLUS REISHI MUSHROOM
*** Fresh Freeze-dried
with micronutrients | sustained release
0% Sugar • Salt • GMO
Gluten • Lactose
Additives • Preservatives
Food Supplement
30 vegan tablets

Ισχυρή σύνθεση για την ενίσχυση του οργανισμού

Μέγιστη Απόδοση - Ενέργεια - Τόνωση

ifama

www.pharmalead.gr

Κυβέρνηση και Δήμος συμφωνούν για τις αναπτύξεις στη Λευκωσία, διαφωνούν για το χωροταξικό. Οι μεν επιδιώκουν ενσωματωμένες χρήσεις σε αστικό πάρκο στον χώρο της έκθεσης, οι δε πιέζουν για Ζώνη Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας στο ΣΟΠΑΖ.

Πεδίο αντιπαραθέσεων η Κρατική Έκθεση

Ερίζουν για την αξιοποίηση του χώρου των 250.000 τ.μ. κυβέρνηση και Δήμος Λευκωσίας

Της **ΔΩΡΙΤΑΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ**

Πιέσεις προς την κυβέρνηση για να αναθεωρήσει τους σχεδιασμούς της για την αξιοποίηση του χώρου της Κρατικής Έκθεσης ασκεί ο Δήμος Λευκωσίας, οι βουλευτές της περιφέρειας Λευκωσίας και οι Εγκωμίτες. Το επόμενο διάστημα πρόκειται να υπάρξουν εξελίξεις αναφορικά με το θέμα της αξιοποίησης του χώρου καθώς έχουν ήδη δρομολογηθεί τα ζητήματα.

Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», την Παρασκευή πραγματοποιήθηκε υπηρεσιακή συνάντηση μεταξύ του δημάρχου της Λευκωσίας και των λειτουργών του υπουργείου Οικονομικών που χειρίζονται το ζήτημα, με στόχο να παρουσιαστούν οι προτάσεις της κάθε πλευράς και να μελετηθούν αναλόγως. Όπως πληροφορούμαστε, ενώ τα δυο μέρη φαίνεται να βρίσκονται σε πλήρη συνάρτηση αναφορικά με τις αναπτύξεις οι οποίες επιβάλλεται να λάβουν χώρα στη Λευκωσία, ωστόσο δεν έχουν ακόμα συμφωνήσει αναφορικά με το χωροταξικό.

Ο Δήμος, οι βουλευτές

Επί τάπητος έθεσε εκ νέου την πρότασή του για διαμόρφωση του χώρου της Κρατικής Έκθεσης στην Έγκωμη σε Μητροπολιτικό Πάρκο Δυτικής Λευκωσίας ο δήμαρχος Λευκωσίας Χαράλαμπος Προύντζος. Η εν λόγω πρόταση, που αποτέλεσε και προεκλογική του εξαγγελία, περιλαμβάνει παραμονή του Κέντρου Εξυπηρέτησης του Πολίτη, καφετερία με φυσικά υλικά και παιδότοπο, καλλισθενική γυμναστική, ποδηλασία/πεζοπορία, υπόγεια δεξαμενή όμβριων υδάτων, νέο σταθμό λεωφορείων, πεζογέφυρα πάνω από τη λεωφόρο Λευκοθέου, γήπεδα αντισφαίρισης, Futsal και pedel, πολυώροφο κτήριο με υπόγειους χώρους στάθμευσης, τοποτέχνηση των υφιστάμενων χώρων.

Το Δημοτικό Συμβούλιο, εξάλλου, εισπνέεται στην κυβέρνηση να ανακαλέσει όλες τις προηγούμενες αποφάσεις της για τοιμέντωμα και ακατάλληλη ανάπτυξη του χώρου της Κρατικής Έκθεσης

και να λάβει την πολιτική απόφαση να μετατρέψει τον χώρο σε εθνικό πάρκο.

Η πρότασή μας περιλαμβάνει μέγιστη μεταβατική περίοδο 36 μηνών για παραμονή πολύ συγκεκριμένου αριθμού εγκαταστάσεων για εξυπηρέτηση των συνεδρίων και άλλων εκδηλώσεων που διοργανώνονται σήμερα στον χώρο της Διεθνούς Έκθεσης, τονίζει ο δήμαρχος Λευκωσίας στην «Κ». Στο μεταξύ, ο κ. Προύντζος είχε προτείνει όπως στεγαστούν οι συνεδριακοί χώροι, ο χώρος καινοτομίας αλλά και οι σύγχρονες οικιστικές αναπτύξεις που χρειάζεται η πρωτεύουσα κατά γενική ομολογία στην περιοχή του ΣΟΠΑΖ,

Η κυβέρνηση προσανατολίζεται σε αστικό πάρκο με στρατηγικές χρήσεις – Ο Δήμος Λευκωσίας και οι Εγκωμίτες θέλουν Μητροπολιτικό Πάρκο Δυτικής Λευκωσίας.

στο Καϊμακλί, προκειμένου να αναβαθμιστεί και η εν λόγω περιοχή, καθώς η Έγκωμη είναι ήδη αρκετά αναβαθμισμένη ενώ στερείται ένα μεγάλο πνεύμονα πρασίνου. Πρόκειται ουσιαστικά για ένα πρότζεκτ διπλής ανάπλασης στα πρότυπα του παραδείγματος του Βοτανικού στην Αθήνα όπου θα δημιουργηθεί πάρκο, συνολικής έκτασης 215 στρεμμάτων, καθώς και η κατασκευή του νέου ποδοσφαιρικού γηπέδου του Παναθηναϊκού το οποίο στην παρούσα φάση στεγάζεται στη Λεωφόρο Αλεξάνδρας.

Στο πλευρό της συγκεκριμένης πρότασης τάσσονται ομόφωνα και οι βουλευτές της περιφέρειας Λευκωσίας, οι οποίοι σε συνάντηση με το Δημοτικό Συμβούλιο Λευκωσίας ξεκαθάρισαν ότι η κυβέρνη-

1. Υφιστάμενο Κέντρο Εξυπηρέτησης του Πολίτη.
2. Καφετερία με φυσικά υλικά και παιδότοπος.
3. Αρτηρίες διακίνησης.
4. Καλλισθενική γυμναστική.
5. Ποδηλασία / BMX.
6. Ποδηλασία/ πεζοπορία.
7. Υπόγεια δεξαμενή όμβριων.
8. Νέος σταθμός λεωφορείων.
9. Πεζογέφυρα πάνω από την Λεωφόρο Λευκοθέου.
10. Γήπεδα αντισφαίρισης, futsal και Padel.
11. Πολυώροφο κτήριο με υπόγειους χώρους στάθμευσης.
12. Χώροι που θα ξανατοπιεστηθούν.

νηση οφείλει να λάβει σοβαρά υπόψη της ότι είναι σημαντικό για τους δημότες της δυτικής Λευκωσίας να αποκτήσουν το δικό τους πάρκο.

Στο μεταξύ, ο δήμαρχος έχει

ετοιμάσει επιστολή όπου παρουσιάζεται η διπλή ανάπλαση που προτείνει ο Δήμος Λευκωσίας, η οποία θα αποσταλεί στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας Νίκο Χριστοδουλίδη την ερχόμενη εβδομάδα.

Η κυβέρνηση

Σε σχεδιασμούς προκειμένου ο χώρος της Κρατικής Έκθεσης να καταστεί ένα πάρκο με ενσωματωμένες χρήσεις προσανατολίζεται από τη μεριά της η κυβέρνηση.

Όπως ανέφερε στην «Κ» η επικεφαλής της διεύθυνσης Στρατηγικής και Μεταρρυθμίσεων του αρμόδιου Υπουργείου, Αλίκη Σέρρη, η κυβέρνηση εξετάζει τη δημιουργία ενός αστικού πάρκου με στρατηγικές χρήσεις οι οποίες θα υποβοηθούν τη βιωσιμότητα του χώρου. Θα πρόκειται για ένα χώρο με πρωτοποριακή δομή με σύγχρονα πολεοδομικά πρότυπα, ο οποίος θα περιλαμβάνει συνεδριακό κέντρο, εκθεσιακό χώρο, κέντρο καινοτομίας

Ομόφωνη η στήριξη των βουλευτών της περιφέρειας Λευκωσίας στο σχέδιο του Δήμου για πάρκο – Επιστολή στον ΠτΔ την ερχόμενη εβδομάδα με την επίσημη παρουσίαση της διπλής ανάπλασης.

αλλά και άλλες χρήσεις οι οποίες θα συνάδουν με τον χώρο. Ταυτόχρονα, ο σχεδιασμός της κυβέρνησης περιλαμβάνει μεγάλο χώρο για πάρκο και ποδηλατόδρομους, επισημαίνει η κ. Σέρρη. Ωστόσο, αξίζει να σημειώσουμε ότι το αρμόδιο Υπουργείο προτίθεται να μελετήσει την πρόταση του Δήμου Λευκωσίας και να επανέλθει σε δυο περίπου εβδομάδες.

Οι Εγκωμίτες

Παράλληλα, οι Εγκωμίτες έχουν ιδιαίτερα ενεργό ρόλο αναφορικά με τη διαμόρφωση του χώρου της Κρατικής Έκθεσης σε πάρκο με ανοικτούς χώρους άθλησης, ο οποίος να είναι προσβάσιμος για άτομα όλων των ηλικιών και των κινητικών δυνατοτήτων. Όπως επισήμανε

στην «Κ» η Λουίζα Μαυρομάτη, η οποία ανέλαβε την πρωτοβουλία για μια πιο ανθρώπινη Έγκωμη εδώ και 3 χρόνια, ο χώρος πρασίνου που ζητούν οι Εγκωμίτες θα συμπεριλαμβάνει και χώρους για τρέξιμο προκειμένου να αθλούνται με ασφάλεια οι πολίτες. Η κ. Μαυρομάτη πρόσθεσε ακόμα ότι έχει συγκεντρώσει 4.000 υπογραφές από κάτοικους Έγκωμης, αλλά και άλλους πολίτες οι οποίοι επιθυμούν να διαμορφωθεί ο χώρος κατ' αυτόν τον τρόπο. Οι Ζώνες Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας στο εξωτερικό τοποθετούνται σε υπανάπτυκτες περιοχές, ενώ η Έγκωμη έχει αναπτυχθεί και η δημιουργία του πάρκου είναι απαραίτητη για τη διασφάλιση της ποιότητας ζωής των κατοίκων. Η κ. Μαυρομάτη υπογράμμισε ακόμα ότι αυτό αποτελούσε και την υπόσχεση του Προέδρου της Δημοκρατίας Νίκου Χριστοδουλίδη προεκλογικά. Υπενθυμίζουμε ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας προεκλογικά σε γραπτή του απάντηση σε ερωτηματολόγιο που είχε αποστείλει το Κίνημα Οικολόγων στους τότε υποψήφιους των προεδρικών εκλογών, ουσιαστικά ακύρωσε τους σχεδιασμούς της κυβέρνησης Νίκου Αναστασιάδη για τον χώρο της Κρατικής Έκθεσης. Πιο συγκεκριμένα, ο ΠτΔ στην τότε γραπτή του απάντηση προς τον Οικολόγο σημείωνε πως συμφωνεί «με την ακύρωση των σχεδίων για την οικοδομική ανάπτυξη του τεμαχίου της Κρατικής Έκθεσης και διαμόρφωσή του σε δασικό πάρκο». Μάλιστα, ο Ν. Χριστοδουλίδης συμπλήρωνε πως «εξετάζεται το ενδεχόμενο δημιουργίας ζώνης καινοτομίας, εμπορικής και οικιστικής χρήσης σε άλλη περιοχή».

Τι προνοούσε ο σχεδιασμός

Να υπενθυμίσουμε πως σύμφωνα με τον σχεδιασμό της προηγούμενης κυβέρνησης ο χώρος της Κρατικής Έκθεσης θα διαμορφωθεί και θα περιλαμβάνει χώρους καινοτομίας, εκθεσιακό κέντρο και πνεύμονα πρασίνου. Τον Σεπτέμβριο του 2022, το Υπουργικό Συμβούλιο ενέκρινε τη δημιουργία Ζώνης Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας στον χώρο της Κρατικής Έκθεσης.

Εντός της επόμενης βδομάδας αποστέλλεται επιστολή στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, όπου παρουσιάζεται η διπλή ανάπλαση που προτείνει ο Δήμος Λευκωσίας, στα πρότυπα του παραδείγματος του Βοτανικού στην Αθήνα όπου θα δημιουργηθεί πάρκο και το νέο ποδοσφαιρικό γήπεδο του Παναθηναϊκού.

Πάει Παλώδεια το University of Limassol

Η BBF σχεδιάζει ενοποιημένη ανάπτυξη μεγάλων και σύνθετων χρήσεων

Της **ΔΩΡΙΤΑΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ**

Αναβαθμίζεται και μετακομίζει στην Παλώδεια το UoL/ University of Limassol, το πρώην CIIM που βρίσκεται σήμερα στο κέντρο της Λεμεσού. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», η bbf, η οποία είναι κυπριακή εταιρεία ανάπτυξης γης και ακινήτων, σχεδιάζει μεγάλη ενοποιημένη ανάπτυξη σύνθετων χρήσεων στην Παλώδεια, η οποία περιλαμβάνει από πανεπιστήμιο μέχρι φωτοβολταϊκό πάρκο. Όπως πληροφορούμαστε, το πολυσύνθετο έργο στην Παλώδεια έχει ήδη τεθεί ενώπιον της Επιτροπής Εκτίμησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και είναι υπό αξιολόγηση προκειμένου να πάρει το πράσινο φως το επόμενο διάστημα και ακολούθως να προχωρήσει με τις πολεοδομικές άδειες για ανέγερση.

Η σύνθετη ανάπτυξη μεγάλου βεληνεκού είναι υπό την ιδιοκτησία της εταιρείας Frontarico Ltd η οποία συνδέεται με τον όμιλο bbf και θα καλύπτει μια έκταση γης που φτάνει τα 310.352 m2. Το καθαρό εμβαδόν γης που απομένει μετά την παραχώρηση γης για τον δημόσιο δρόμο, τον δημόσιο χώρο πρασίνου και για τον κοινοτικό εξοπλισμό είναι περίπου 228.835 τ.μ. και θα περιλαμβάνει τις διάφορες χρήσεις που προνοούνται με συνολικό δομήσιμο εμβαδόν (συντελεστή δόμησης) 118.071 τ.μ.

Ο προτεινόμενος χώρος ανάπτυξης χωροθετείται σε φυσική αδιατάρακτη περιοχή εντός των διοικητικών ορίων της κοινότητας Παλώδειας στη Λεμεσό. Σύμφωνα με τη Μελέτη Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον, η οποία υποβλήθηκε στο Τμήμα Περιβάλλοντος στις αρχές του 2024, προτείνονται

πολλαπλές στρατηγικές χρήσεις που αφορούν πανεπιστήμιο, μαζί με φοιτητικές εστίες, κέντρο έρευνας και ανάπτυξης, ενιαία οικιστικά συγκροτήματα, φωτοβολταϊκό πάρκο, και συμπληρωματικές εμπορικές χρήσεις και χώρους εστίασης. Το έργο θα απαρτίζεται και από άλλες χρήσεις σε λιγότερο βαθμό, όπως πολιτιστικό κέντρο (όπως αυτό θα καθοριστεί από την αρμόδια αρχή), οικιστική ανάπτυξη, καθώς και περιορισμένο εμπόριο και αναψυχή – κυρίως προς εξυπηρέτηση της προτεινόμενης ανάπτυξης.

Σκοπός του έργου είναι πρωτίστως η εγκαθίδρυση των εν λόγω στρατηγικών χρήσεων, αλλά και οι παραγωγικές συνέργειες που θα δημιουργηθούν με τη γειτνίαση. Την ίδια ώρα ως έργο αναμένεται να συνδεθεί ουσιαστικά, τόσο με την ευρύτερη μητροπολιτική περιοχή της Λεμεσού όσο και με τις τοπικές κοινότητες σε άμεση εγγύτητα.

Ανάπτυξη Φ/Β πάρκου

Η πολυδιάστατη ανάπτυξη που θα ανεγερθεί στην Παλώδεια έχει προνοήσει εκ των προτέρων για την κάλυψη των ενεργειακών της αναγκών. Ως εκ τούτου, σύμφωνα με τον σχεδιασμό στον προτεινόμενο χώρο ανάπτυξης θα αναπτυχθεί φωτοβολταϊκό πάρκο, το οποίο θα καλύπτει μέρος των ενεργειακών αναγκών της ανάπτυξης. Ο ηλεκτρομηχανολογικός εξοπλισμός που θα εγκατασταθεί θα είναι σύγχρονος στοχεύοντας στη μείωση της συνολικής ζήτησης ηλεκτρικής ενέργειας. Ωστόσο, όπως τονίζεται στην περιβαλλοντική μελέτη, η οποία περιγράφει και αξιολογεί τις επιπτώσεις που πιθανό να δημι-

Το προτεινόμενο έργο αναμένεται να υλοποιηθεί σε τρεις φάσεις - Τέθηκε ενώπιον της Επιτροπής Εκτίμησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και είναι υπό αξιολόγηση.

Πανεπιστημιακό χώρο και φοιτητικές εστίες, κέντρο έρευνας και ανάπτυξης, ενιαία οικιστικά συγκροτήματα, φωτοβολταϊκό πάρκο, και συμπληρωματικές εμπορικές χρήσεις και χώρους εστίασης.

ουργηθούν από τον προτεινόμενο γενικό χωροταξικό σχεδιασμό που περιλαμβάνει την ανέγερση και λειτουργία ενοποιημένης ανάπτυξης μεγάλων και σύνθετων χρήσεων, οποιαδήποτε βλάβη δύναται να προκαλέσει πυρκαγιά εντός της ανάπτυξης με κίνδυνο να επεκταθεί

η πυρκαγιά σε δασική έκταση και στις αναπτύξεις της γύρω περιοχής. Ως εκ τούτου, έχουν ληφθεί συγκεκριμένα μέτρα πρόληψης πυρκαγιάς από το φωτοβολταϊκό πάρκο καθώς θα διατηρηθούν οι αποστάσεις αποψίλωσης από την εγκατάσταση των φωτοβολταϊκών, ενώ θα τοποθετηθούν και πυλινικές νερού. Επιπλέον, όπως σημειώνεται, κατά το στάδιο του σχεδιασμού θα ενταχθούν όλα τα αναγκαία μέτρα παθητικής και ενεργητικής πυροπροστασίας του φωτοβολταϊκού πάρκου.

Ολοκλήρωση σε 3 φάσεις

Οι κατασκευαστικές εργασίες του έργου θα διενεργηθούν σταδιακά και θα ολοκληρωθούν σε 3 φάσεις μόλις ετοιμαστεί το masterplan του έργου και εξασφαλιστούν οι απαιτούμενες άδειες.

Η υλοποίηση των επιμέρους

χρήσεων/κτηρίων του χωροταξικού σχεδίου αναμένεται να γίνει ξεχωριστά αλλά και σταδιακά σε βάση σχεδιασμού, κατασκευής, χρηματοδότησης και λειτουργίας, σύμφωνα με τις παραμέτρους του συνολικού χωροταξικού σχεδίου.

Επισημαίνεται ότι παρόλο που δεν έχει καθοριστεί το χρονοδιάγραμμα για τις φάσεις υλοποίησης, στο παρόν στάδιο έχουν καθοριστεί οι χρήσεις που θα περιλαμβάνει η κάθε φάση.

Η πρώτη φάση υλοποίησης θα περιλαμβάνει το κυρίως τμήμα του κεντρικού κτηρίου του πανεπιστημίου, το πρώτο από τα τρία κτήρια φοιτητικών εστιών, το δυτικό μέρος του ενιαίου οικιστικού συγκροτήματος, έναν πολυώροφο χώρο στάθμευσης και το κεντρικό κτήριο του Κέντρου Έρευνας και Ανάπτυξης, το οποίο περιλαμβάνει και χρήσεις αναψυχής και εμπορίου.

Η δεύτερη φάση αναμένεται να περιλαμβάνει το υπόλοιπο τμήμα του κεντρικού κτηρίου του πανεπιστημίου, μέρος των πανεπιστημιακών εγκαταστάσεων, το δεύτερο από τα τρία κτήρια φοιτητικών εστιών, το οποίο θα περιλαμβάνει και υπόγειο χώρο στάθμευσης, μέρος του ενιαίου οικιστικού συγκροτήματος στα ανατολικά του χώρου ανάπτυξης και μέρος του Κέντρου Έρευνας και Ανάπτυξης, το οποίο περιλαμβάνει και χρήσεις αναψυχής και εμπορίου.

Τέλος, η τρίτη φάση θα περιλαμβάνει την ολοκλήρωση των πανεπιστημιακών εγκαταστάσεων, την ολοκλήρωση των κτηρίων των φοιτητικών εστιών, την ολοκλήρωση του ενιαίου οικιστικού συγκροτήματος και την ολοκλήρωση του Κέντρου Έρευνας και Ανάπτυξης, το οποίο περιλαμβάνει και χρήσεις αναψυχής και εμπορίου.

Ο αντίκτυπος

Όπως τονίζεται στη μελέτη, για την εκτίμηση των συσσωρευτικών επιπτώσεων από την κατασκευή και λειτουργία της προτεινόμενης ενοποιημένης ανάπτυξης μεγάλων και σύνθετων χρήσεων στην Παλώδεια, στην επαρχία Λεμεσού, μια επιτυχημένη στρατηγική θα εξισορροπεί την ανάπτυξη με τη βιωσιμότητα, την ανθεκτικότητα και τη διατήρηση της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, διασφαλίζοντας ότι η περιοχή θα παραμείνει βιώσιμη για τις μελλοντικές γενιές. Τα προτεινόμενα μέτρα μετριασμού, όπως η δημιουργία του συντονιστικού φορέα, η συμμετοχή του κοινού και η προσαρμοστική διαχείριση αποτελούν το κλειδί για την ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων.

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

Ιστορίες ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

- Ειδικοί απαντούν για τον περιορισμό των κινητών στα σχολεία
- Τι τρέχει με την Gen Z;
Αύξηση των κρουσμάτων βίας

ΚΥΡΙΑΚΗ
23/02

  Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ
Εκδόσεις: Πρωτά και Σαββατογεννημένες www.kathimerini.gr

Χαμηλότοκα μικροδάνεια 3.000 έως 25.000 ευρώ

Θα ενισχυθούν 3.300 επιχειρήσεις, εκ των οποίων 1.100 στο πλαίσιο της γυναικείας επιχειρηματικότητας

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Μικροδάνεια από 3.000 έως 25.000 ευρώ θα χορηγούνται με τη στήριξη του Ταμείου Μικροπιστώσεων της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας (ΕΑΤ) μέσω των τριών εταιρειών μικροπιστώσεων, που έχουν αδειοδοτηθεί από την ΤτΕ. Σε εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε χθες με θέμα «Νέο Ταμείο Μικροπιστώσεων με τη διαχείριση της ΕΑΤ», παρουσία του αναπληρωτή υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών Νίκου Παπαθανάση, ο διοικητής της ΤτΕ Γιάννης Στουρνάρας υπογράμμισε τη σημασία του Ταμείου, καθώς όπως είπε, «τα κεφάλαια που θα διοχετευθούν αναμένεται να αυξήσουν αισθητά τον όγκο των χορηγήσεων μικροπιστώσεων».

Πρόκειται για 80 εκατ. ευρώ με τη μόχλευση από τις εταιρείες μικροπιστώσεων, οι εκπρόσωποι των οποίων Σταμάτης Βελεγράκης από την ΑFI Microfinance, Νεοκλής Στάγκος από τη Microsmart και Κωνσταντίνος Μακέδος από το ΤΜΕΔΕ Microfinance Solutions, παρευρέθησαν στην εκδήλωση και υπογράμμισαν τη σημασία της μικροπιστώσης για την αντιμετώπιση της ανεργίας και τη στήριξη της επιχειρηματικότητας.

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις προβλέπεται ότι θα ενισχυθούν 3.300 επιχειρήσεις, εκ των οποίων 1.100 στο πλαίσιο της γυναικείας επιχειρηματικότητας. Τα δάνεια θα είναι διάρκειας 12-96 μηνών, με δυνατότητα περιόδου χάριτος έως 6 μήνες και για τη χορήγησή τους δεν θα λαμβάνονται εμπράγματα εξασφαλίσεις. Δικαιούχοι είναι:

1. Πολύ μικρές οντότητες, οι οποίες κατά την ημερομηνία του ισολογισμού τους δεν υπερβαίνουν τα όρια σε δύο τουλάχιστον από τα παρακάτω τρία κριτήρια κατά τη διάρκεια της οικονομικής χρήσης:
 - α) Μέσος όρος προσωπικού μικρότερος ή ίσος των 10 ατόμων.
 - β) Σύνολο ενεργητικού μικρότερο ή ίσο των 450.000 ευρώ.
 - γ) Καθαρός κύκλος εργασιών μικρότερος ή ίσος των 900.000 ευρώ.
- 2) Φυσικά πρόσωπα που ασκούν ατομική επιχειρηματική δραστηριότητα.

Όπως εξήγησε η διευθύνουσα σύμβουλος της ΕΑΤ Ισμήνη

Θα είναι άτοκα σε ποσοστό 60% για τη γενική επιχειρηματικότητα ή 75% για τη γυναικεία επιχειρηματικότητα.

Παπακυρίλλου, «η διαδικασία χρηματοδότησης είναι πλήρως ψηφιοποιημένη και επιτρέπει σε κάθε μικρή επιχείρηση της χώρας –οπουδήποτε και αν βρίσκεται– να προχωρήσει σε αίτηση δανείου με βάση τη επιχειρηματικό της σχέδιο». Τα δάνεια που θα χορηγούνται θα είναι άτοκα σε ποσοστό 60% για τη γενική επιχειρηματικότητα ή 75% για τη γυναικεία επιχειρηματικότητα, ενώ το υπόλοιπο 40% ή 25% αντίστοιχα θα καλύπτεται από τους εξειδικευμένους οργανισμούς μικροπιστώσεων. Η χρηματοδοτική στήριξη της ΕΑΤ εξασφαλίζει χαμηλότοκο δάνειο

Τα δάνεια θα χορηγούνται με τη στήριξη του Ταμείου Μικροπιστώσεων της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας (ΕΑΤ) μέσω των τριών εταιρειών μικροπιστώσεων, που έχουν αδειοδοτηθεί από την ΤτΕ. Η διαδικασία χρηματοδότησης είναι πλήρως ψηφιοποιημένη και επιτρέπει σε κάθε μικρή επιχείρηση της χώρας –οπουδήποτε και αν βρίσκεται– να προχωρήσει σε αίτηση δανείου με βάση το επιχειρηματικό της σχέδιο.

σε σχέση με το συμβατικό επιτόκιο που εφαρμόζουν τα ιδρύματα μικροπιστώσεων σήμερα και το οποία κυμαίνονται μεταξύ 6%-10%. Ειδικότερα, το πρόγραμμα παρέχει ευνοϊκότερους όρους χρηματοδότησης, όταν στην περίπτωση ατομικών επιχειρήσεων ο ιδιοκτήτης είναι γυναίκα ή σε επιχειρήσεις κάθε νομικής μορφής όπου ο μέτοχος ή ο εταίρος είναι γυναίκα σε ποσοστό άνω του 50% –σε περίπτωση εταιρικών σχημάτων– και η διαχείριση ή η εκπροσώπηση της επιχείρησης πραγματοποιείται από γυναίκα. Στην περίπτωση στην εκδήλωση, η υποδιοική-

τρια της ΤτΕ Χριστίνα Παπακωνσταντίνου υπογράμμισε ότι «η πρόσβαση σε χρηματοδότηση είναι μία από τις σημαντικότερες προκλήσεις για τη γυναικεία επιχειρηματικότητα και για τον λόγο αυτό στοχευμένες πρωτοβουλίες, όπως το πρόγραμμα του Ταμείου Μικροπιστώσεων, μπορούν να συμβάλουν ουσιαστικά στη γεφύρωση του χάσματος μεταξύ ανδρών και γυναικών στην έναρξη επιχειρήσεων, ιδίως διότι θα συνδυάζονται με συμβουλευτικές υπηρεσίες και καθοδήγηση».

Να σημειωθεί ότι στη χώρα μας λειτουργούν σήμερα τρεις

εταιρείες μικροπιστώσεων. Πρόκειται για:

- Την ΑFI Microfinance, η οποία λειτουργεί από το 2014 και μετά την ενεργοποίηση του νόμου για τις μικροπιστώσεις άλλαξε νομική μορφή και πλέον λειτουργεί ως ανώνυμη εταιρεία και ίδρυμα μικροπιστώσεων, έχοντας τη δυνατότητα να παρέχει απευθείας η ίδια πιστώσεις.
- Το ΤΜΕΔΕ Microfinance, που διέπεται επίσης από το ίδιο καθεστώς και κατά τα τρία πρώτα χρόνια λειτουργίας του το πελατολόγιό του περιλαμβάνει μόνο εγγεγραμμένα μέλη του ΤΜΕΔΕ, αλλά στόχος είναι τα επόμενα

χρόνια να διευρύνει τους πελάτες του και σε άλλους κλάδους.

- Τη Microsmart με έδρα τη Θεσσαλονίκη, που έχει επίσης αδειοδοτηθεί από την ΤτΕ.

«Είναι εμφανές ότι δεν υπάρχει ακόμη σημαντική διείσδυση του κλάδου σε επίπεδο του συνολικού χρηματοπιστωτικού συστήματος στην Ελλάδα», υπογράμμισε ο διοικητής της ΤτΕ, καλώντας τα υφιστάμενα ιδρύματα «να ενισχύσουν τις οργανωτικές δομές και τη διαχείριση κινδύνου ώστε να μπορέσουν να απορροφήσουν τα εν λόγω κεφάλαια».

Η ενεργοποίηση του Ταμείου αποτελεί μια καλή ευκαιρία να έρθει ξανά στο προσκήνιο ο θεσμός των μικροπιστώσεων και να γίνει γνωστός σε μεγαλύτερη μερίδα κόσμου που τους αφορά και που θα μπορούν να τον αξιοποιήσουν, σημείωσε, επισημαίνοντας ότι η συμβολή της μικροχρηματοδότησης στην προώθηση και στην ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας, ιδιαίτερα σε απομακρυσμένες από αστικά κέντρα, μη τουριστικές ή αγροτικές περιοχές είναι καθοριστική. «Σε πολλές περιπτώσεις, η χορήγηση μιας περιορισμένης έστω χρηματοδότησης –καθώς τα δάνεια αυτά δεν μπορούν να υπερβαίνουν τις 25.000 ευρώ– είναι αρκετή για να ξεκινήσει ή να επεκταθεί μια μικρή ατομική επιχείρηση. Είτε πρόκειται για ένα κατάστημα, μια αγροτική δραστηριότητα ή μια βιοτεχνία, αυτές οι επιχειρήσεις ενισχύουν την τοπική οικονομία, δημιουργούν νέες θέσεις εργασίας και βελτιώνουν την ποιότητα ζωής ολόκληρων περιοχών και κοινοτήτων», κατέληξε.

Εκλογή Προέδρου Δημοκρατίας: χρήσιμα συμπεράσματα

Του **ΑΝΔΡΕΑ Γ. ΔΡΥΜΙΩΤΗ**

Η εκλογή του Κώστα Τασούλα στην Προεδρία της Ελληνικής Δημοκρατίας ολοκληρώθηκε την 12/2 με την τέταρτη ψηφοφορία και με 160 ψήφους. Ο Τάσος Παννίτσος πήρε 34, η Λούκα Κατσέλη 29, ο Κώστας Κυριακού 14, «παρών» 39, ενώ υπήρχαν 24 απουσίες από τη Νέα Αριστερά, την Πλεύση Ελευθερίας και Ανεξάρτητους.

Ελάτε να δούμε τα αποτελέσματα από τις προηγούμενες ψηφοφορίες για να βγάλουμε χρήσιμα συμπεράσματα. Στην πρώτη ψηφοφορία στις 25/1 είχαμε τα ακόλουθα αποτελέσματα: Κώστας Τασούλας - 160 (Ν.Δ.), Λούκα Κατσέλη - 40 (Σύριζα, Ν. Αρ.), Τάσος Παννίτσος - 34 (ΠΑΣΟΚ) και Κώστας Κυριακού - 14 ψήφους (Νίκη). Υπήρχαν 49 «παρών» και 3 απουσίες. Στη δεύτερη ψηφοφορία στις 31/1 είχαμε ακριβώς τα ίδια αποτελέσματα, αλλά με 52 ψήφους «παρών». Στην τρίτη ψηφοφορία στις 6/2 είχαμε ακριβώς τα ίδια αποτελέσματα με τη δεύτερη ψηφοφορία. Ομοίολω ότι με ξεπερνά αυτού του είδους το πείσμα. Δεν μπορεί να καταλάβω σε τι εξυπηρετούν οι πολλές απόψεις, αφού στο τέλος θα εκλεγεί αυτός που προτείνεται από την πλειοψηφία. Μία με πλειοψηφία δύο τρίτων και μετά απλή πλειοψηφία.

– Το μεγαλύτερο παραμύθι Σύμφωνα με το Σύνταγμα του 1975 για την εκλογή του Προέδρου της Ελληνικής Δημοκρατίας απαιτείται αυξημένη πλειοψηφία 200 βουλευτών και σε επόμενες ψηφοφορίες τουλάχιστον 180 ψήφων. Σε περίπτωση μη επίτευξης της απαιτούμενης πλειοψηφίας διαλύεται η Βουλή, πάμε σε εκλογές και στη συνέχεια εκλέγεται Πρόεδρος με απλή πλειοψηφία 151 βουλευτών. Αυτά μέχρι το 2019, όταν αλλάξαμε το Σύνταγμα μας και η εκλογή του Προέδρου μπορεί να γίνει με διαδικασίες ψηφοφορίες και τελικά με απλή πλειοψηφία. Με λίγα λόγια, έφυγε η δαμόκλειος σπάθη των πρόωγων εκλογών.

Το σκεπτικό της αυξημένης

πλειοψηφίας ήταν να προτείνονται πρόσωπα με ευρύτερη απήχηση και όχι με στενά κομματικά κριτήρια. Σωστά; Για να το αναλύσουμε, γιατί καλή είναι η θεωρία αλλά καμιά φορά η πρακτική εφαρμογή έχει άλλα αποτελέσματα. Από τους 10 Προέδρους που είχαμε, μόνο δύο μπορούν να θεωρηθούν ανεξάρτητοι: ο **Χρήστος Σαρτζετάκης** (1985-1990) και η **Κατερίνα Σακελλαροπούλου** (2000-2025). Και οι δύο από το δικαστικό Σώμα. Όλοι οι υπόλοιποι –εκτός από τον **Κωνσταντίνο Καραμανλή**– ήταν **κομματικά στελέχη της αντιπολίτευσης, που τους πρότειναν οι κυβερνώντες για να αποφύγουν τις εκλογές και τις περιπέτειες**. Αυτός είναι πολιτικός τακτικισμός και όχι πολιτικός πολιτισμός, όπως προσπαθούν να μας πείσουν με περισσή υποκρισία το ΠΑΣΟΚ και ο Σύριζα. Με κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ έγινε Πρόεδρος ο **Κωστής Στεφανόπουλος** (καθαρόαιμος δεξιός), ο οποίος πράγματι ήταν ένας εξαιρετικός ψηφοφόρος. Με κυβέρνηση Ν.Δ. έγινε Πρόεδρος ο **Κάρολος Παπούλιας** (καθαρόαιμος ΠΑΣΟΚος). Με κυβέρνηση Σύριζα έγινε Πρόεδρος ο **Προκόπης Παυλόπουλος** (καθαρόαιμος δεξιός Καραμανλικός).

Στις δύο εκλογές 1989-1990 που κατέβηκε, ο **Κωστής Στεφανόπουλος** πήρε 1,01% και 0,67%, που μάλλον δεν τεκμηριώνει ευρεία αποδοχή από τους ψηφοφόρους. Πιστεύω ότι οι συντάκτες του Συντάγματος του 1975 είχαν υπόψη τους προσωπικό τους όπως τους κυβερνώντες να επιλέγουν πολιτικό πρόσωπο της αντιπολίτευσης και με περισσή υποκρισία να ισχυρίζαστε ότι η επιλογή είναι συναινετική. Με άλλα λόγια, υποχρεώνουν τους δικούς τους βουλευτές

Σύμφωνα με το Σύνταγμα του 1975, για την εκλογή του Προέδρου της Ελληνικής Δημοκρατίας απαιτείται αυξημένη πλειοψηφία 200 βουλευτών και σε επόμενες ψηφοφορίες τουλάχιστον 180 ψήφων. Σε περίπτωση μη επίτευξης της απαιτούμενης πλειοψηφίας διαλύεται η Βουλή, πάμε σε εκλογές και στη συνέχεια εκλέγεται Πρόεδρος με απλή πλειοψηφία 151 βουλευτών. Αυτά μέχρι το 2019, όταν αλλάξαμε το Σύνταγμα μας.

να ψηφίσουν κάποιον αντίπαλό τους! Στην καθομιλουμένη, αυτό ονομάζεται «γάμος με την απειλή του θανάτου».

Θέλω να παραμείνω στο θέμα αυτό, γιατί νομίζω ότι οι πολιτικοί προσπαθούν να μας πωλήσουν ένα παραμύθι, που ούτε οι ίδιοι το πιστεύουν. Στις πιθανές υποψηφιότητες ακούστηκε πολύ έντονα το όνομα του **Βαγγέλη Βενιζέλου**. Θέλω να ξεκαθαρίσω κάτι από την αρχή. Εκτιμώ βαθύτατα την πολιτική σκέψη του **Βενιζέλου** και θεωρώ ότι πραγματικά η Ελληνική Βουλή είναι φτωχότερη λόγω της απουσίας του και δεν θέλω να παρεξηγηθώ με το παράδειγμα που θα χρησιμοποιώ. Ας υποθέσουμε ότι ο **Κυριάκος Μητσοτάκης** είχε προτείνει τον **Βενιζέλο** για Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Τότε ο **Νίκος Ανδρουλάκης** θα τον ψηφίσει και έτσι θα είχαμε Πρόεδρο ευρύτερης αποδοχής; Δηλαδή, τον

Βαγγέλη Βενιζέλο, που ουσιαστικά τον πρόσβαλε η μακαρίτισσα **Φώφη Γεννηματά** δίνοντας τη θέση του στο ψηφοδέλτιο Επικρατείας το 2019 στον **Καμίνη** και ο νέος πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ **Νίκος Ανδρουλάκης** δεν τον έκρινε κατάλληλο για να τον περιλάβει στα ψηφοδέλτια των εκλογών 2023, θα τον ψηφίσει το ΠΑΣΟΚ για Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας; Ακριβώς για τον λόγο αυτό ισχυρίζομαι ότι αυτή η περιφημη συναίνεση που υποτίθεται ότι επιδιώκουμε είναι το μεγαλύτερο παραμύθι και σκέτη υποκρισία.

Αφού θυμηθήκαμε τον Χρήστο Σαρτζετάκη, ο πειρασμός είναι μεγάλος. Εξηγούμαι. Το τι έγινε στην εκλογή του πρέπει να διδάσκει στα πανεπιστήμια σαν παράδειγμα προς αποφυγήν. Εξέλεγε με τις 180 ψήφους του ΠΑΣΟΚ και της Αριστεράς. Στους 180 περιλαμβανόταν και η ψήφος του **Γιάννη**

Αλευρά, ο οποίος εκτελούσε χρέη Προέδρου της Ελληνικής Δημοκρατίας, λόγω παραίτησης του **Κωνσταντίνου Καραμανλή**. Δηλαδή ο **Γιάννης Αλευράς** ήταν ταυτόχρονα βουλευτής και Πρόεδρος της Δημοκρατίας! Ο **Κώστας Τασούλας** παραιτήθηκε την επομένη της ανακοίνωσης της υποψηφιότητάς του! Τα ψηφοδέλτια ήταν έγχρωμα σε ημιδιαφανή φάκελο, ώστε να εξασφαλισθεί ότι δεν θα υπάρξουν διαρροές. Πάει και η μυστική ψηφοφορία. Το άκρον άωτον της Ίσουςτικής υποκρισίας είναι η απόφαση κάποιου συνταγματολόγου, ο οποίος έκρινε ότι το Σύνταγμα υποχρεώνει «ομοιόμορφα» ψηφοδέλτια, αλλά δεν υποχρεώνει να είναι «ομοιόχρωμα»! Σε κάτι τέτοια καταλήγουν οι ωραίες θεωρίες της αυξημένης πλειοψηφίας και της ευρύτερης αποδοχής του Προέδρου.

Ευτυχώς, με την αναθεώρηση του 2019 έληξε αυτή η άχαρη διαδικασία. Κι αυτό στον **Κυριάκο Μητσοτάκη** το χρωστάμε. Σε δύο περιπτώσεις χρησιμοποιήθηκε η εκλογή του Προέδρου για να προκληθούν εκλογές. Το 1990, όταν η Ν.Δ. δεν υπέδειξε υποψήφιο και πήγαμε στις εκλογές του Απριλίου 1990 και την εκλογή του **Κωνσταντίνου Καραμανλή** στην Προεδρία με πλειοψηφία και το 2014 όταν ο Σύριζα προκάλεσε τις εκλογές. Ευτυχώς τελειώσαμε από αυτό το βάσανο.

Και άλλες χώρες απαιτούν αυξημένη πλειοψηφία για την εκλογή του Προέδρου τους, αλλά δεν πάνε σε εκλογές. Για παράδειγμα στην Εσθονία, αν η Βουλή δεν μπορεί να εκλέξει Πρόεδρο τότε διευρύνεται το εκλογικό σώμα και περιλαμβάνει τους εκλεγμένους δημάρχους.

– Η θητεία

Η πρόταση του πρωθυπουργού για μία και μοναδική δετή θητεία είναι πολύ σωστή. Είναι πραγματικά πολύ δύσκολος και άκαρος ο ρόλος ενός πρωθυπουργού να χρειάζεται να εξηγήσει στον απερχόμενο Πρόεδρο γιατί δεν τον εγκρίνει για τη δεύτερη θητεία, ειδι-

κά όταν για την πρώτη θητεία τον/την είχε προτείνει ο ίδιος. Αυτομάτως δημιουργείται η εντύπωση της αποτυχίας, που δεν είναι σωστό.

Την πατρότητα της πρότασης τη σφετερίστηκε ο **Στέφανος** με τα κολλήτα ρούχα, ισχυριζόμενος στον **Σκάι (16/1/2025)** ότι είναι δική του πρόταση και τον άκουσε ο **Μητσοτάκης**. Το έχω ξαναγράψει. Το παιδί είναι επιπόλαιο. Η πρόταση είναι πολύ παλαιότερη. Το 2016 κυκλοφόρησε ένα μικρό βιβλιαράκι με τίτλο: «**Ενα καινοτόμο Σύνταγμα για την Ελλάδα**», το οποίο συνυπογράφαν οι **Νίκος Αλιβιζάτος, Παναγής Βουρλούμης, Γιάννης Κτιστάκης, Στέφανος Μάνος, Φίλιππος Σπυρόπουλος** και **Γιώργος Γεραπετρίτης**. Στο εξαιρετικό αυτό βιβλιαράκι (το οποίο μαθαίνω ότι θα επανεκδοθεί) περιλαμβάνονται πρωτοποριακές προτάσεις, μεταξύ των οποίων και η βετής μοναδική θητεία. Επίσης προτείνεται και η διευρύνση του εκλογικού σώματος (όπως προαναφέρα για την Εσθονία) ώστε να αποκλείονται οι εκλογές!

Η μοναδική θητεία έχει σημαντικά πλεονεκτήματα. Θα σας το δώσω με ένα πολύ ισχυρό παράδειγμα. Λέγεται ότι ο καλύτερος πρωθυπουργός μιας χώρας είναι αυτός που δεν θα επιδιώκει την επανεκλογή του ίδιου και του κόμματός του. Ακριβώς για τον λόγο αυτό θα πάρει τα κατάλληλα μέτρα, τα οποία μπορεί να είναι και δυσάρεστα, αλλά αναγκαία για το καλό του τόπου του. Όταν υπάρχει επόμενη θητεία, οι στόχοι θα δλώνουν γιατί η επανεκλογή είναι γλυκιά. Το ίδιο ισχύει και για τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Μπορεί οι εξουσίες του να είναι περιορισμένες, αλλά είναι ανθρώπινο να σκέφτεται την επανεκλογή του σε κάθε ενέργειά του. Εύχομαι και ελπίζω να περάσει και αυτή η αλλαγή, ώστε να έχουμε εκλογή και συμπεριφορά Προέδρου χωρίς υστεροβουλίες.

Ο κ. Ανδρέας Γ. Δρυμιώτης είναι σύμβουλος επιχειρήσεων.

ΕΧΕΤΕ ΟΡΕΞΗ ΓΙΑ ΣΟΥΒΛΑΚΙ;

260 ΣΕΛΙΔΕΣ | 45 ΥΠΟΓΡΑΦΕΣ | 40 ΜΑΓΑΖΙΑ

ΤΟ ΠΙΟ ΛΑΧΤΑΡΙΣΤΟ ΒΙΒΛΙΟ
ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣ!

ΚΥΡΙΑΚΗ
23/2/25

Σε ασφυκτικό κλοιό απεργιών η Γερμανία

Χιλιάδες απολύσεις σχεδιάζουν μεγάλες βιομηχανίες ενώ πλησιάζουν οι εκλογές

Η ημέρα των εκλογών πλησιάζει και η Γερμανία βρίσκεται φέτος σε ασφυκτικό κλοιό απεργιών που έχουν κηρύξει τα μεγάλα εργατικά συνδικάτα της χώρας καθώς οι βιομηχανικοί κολοσσοί Bosch, Thyssenkrupp, ZF Friedrichshafen και Volkswagen σχεδιάζουν χιλιάδες απολύσεις. Με την ανεργία σχεδόν στο 6,5% και τον αριθμό των ανέργων να έχει φτάσει στα τέλη Ιανουαρίου σχεδόν στα 3 εκατομμύρια, καταγράφοντας το υψηλότερο επίπεδο των τελευταίων 10 ετών, η κλίμακα των προγραμματισμένων απολύσεων είναι τουλάχιστον ανησυχητική. Κυμαίνεται από 3.800 στην Bosch μέχρι 11.000 στην Thyssenkrupp, της οποίας αντιπροσωπεύει το 11% του προσωπικού της.

Μετά και τις αλληπάλληλες απεργιακές κινητοποιήσεις στη διάρκεια του περασμένου έτους, όταν οι απεργίες σε Lufthansa, Deutsche Bahn και Volkswagen υπολογίζεται ότι κόστισαν αθροιστικά στις τρεις επιχειρήσεις σχεδόν 800 εκατ. ευρώ, οι διοικήσεις των εταιρειών δείχνουν να μην έχουν πα το συναινετικό πνεύμα άλλων εποχών και να μην είναι πλέον διατεθειμένες για συμβιβασμούς. Σε ορισμένες περιπτώ-

σεις, επιπλέον, έχουν δώσει μονομερώς τέλος στις συλλογικές συμβάσεις ή έχουν διακόψει τις διαπραγματεύσεις με τους εργαζομένους. Όλα αυτά οφείλονται βέβαια στην κακή κατάσταση της μεγαλύτερης ευρωπαϊκής οικονομίας που έχει συρρικνωθεί επί

Η ανεργία ανέρχεται στο 6,5% και οι άνεργοι είναι σχεδόν 3 εκατομμύρια, στο υψηλότερο επίπεδο των τελευταίων 10 ετών.

δύο συναπτά έτη και το τρέχον έτος αναμένεται να καθηλωθεί σε στασιμότητα, με την πλέον αισιόδοξη από όλες τις προβλέψεις να μιλάει για ανάπτυξη 0,2%. Η κακοδαιμονία της γερμανικής οικονομίας αλλά και το πλήγμα που έχουν δεχθεί οι βιομηχανίες της χώρας από το υψηλό κόστος της ενέργειας έχουν θέσει σε κίνδυνο την παραδοσιακά συναινετική διάθεση που κυριαρχεί στις σχέσεις εργοδότης και εργαζομένων. Και ιδιαίτέρως σε βιομηχανίες εντάσεως ενέργειας όπως

Η Thyssenkrupp δρομολογεί 11.000 περικοπές θέσεων εργασίας, δηλαδή απολύει το 11% του προσωπικού της.

είναι οι αυτοκινητοβιομηχανίες και οι χημικές βιομηχανίες. Εν ολίγοις η θερμοθετημένη στη Γερμανία αρχή της «συναπόφασης» που διασφαλίζει στους εργαζομένους κάθε εταιρείας σημαντική επιρροή στο διοικητικό της συμβούλιο και επομένως και στις αποφάσεις της φαίνεται να αντιμετωπίζεται πλέον ως βαρίδιο και τροχοπέδη από τις επιχειρήσεις. Όπως τόνισε στο Reuters ο Αχιμ Ντίτριχ, επικεφαλής των εργατικών συμβουλίων στην ZF Friedrichshafen που προμηθεύει αυτοκινητοβιομηχανίες, «ορισμένα στελέχη επιχειρήσεων πιστεύουν πως είναι αναγκαίο να κόψουν ένα χέρι για να σώσουν το υπόλοιπο σώμα». Ο ίδιος εκτιμά ότι η κατάσταση σήμερα στη Γερμανία είναι πολύ χειρότερη από εκείνη της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης του 2008.

Από τη στιγμή που έχει διακοπεί η ροή του φθηνού φυσικού

αερίου από τη Ρωσία, οι γερμανικές επιχειρήσεις ασφυκτούν από το υψηλό κόστος της ενέργειας. Ενδεικτική περίπτωση η SKW, η μεγαλύτερη βιομηχανία αμμωνίας στη Γερμανία, που αναφέρει ότι το κόστος του αερίου ανέρχεται στο 90% του συνολικού κόστους της παραγωγής της. Έτσι η υψηλή τιμή του καυσίμου σε συνδυασμό με το αυξανόμενο κόστος των εργατικών και το κόστος που καταβάλλει για τις εκπομπές καυσαερίων έχουν φτάσει την εταιρεία στο σημείο να μην μπορεί να ισοσκελίσει το κόστος της με τα έσοδά της. Δεν είναι παρά μόνον μία από τις πολλές γερμανικές επιχειρήσεις που βυθίζονται σε κρίση. Στη συνέντευξη Τύπου που παραχώρησε τον περασμένο μήνα η Ομοσπονδία Γερμανικών Βιομηχανιών (BDI), ο νέος επικεφαλής Πίτερ Λάμπινγκερ τόνισε πως το κλίμα στις επιχειρήσεις είναι «το

χειρότερο που έχει υπάρξει ποτέ». Και το αποτέλεσμα είναι να κλονίζεται η βιομηχανική βάση της Γερμανίας, με την παραγωγή της να έχει μειωθεί κατά περίπου 10% μέσα στην τελευταία διετία. Εμβληματικοί κολοσσοί όπως η Volkswagen μειώνουν την παραγωγή τους, ο επικεφαλής της Aurubis, βιομηχανίας χαλκού στο Αμβούργο, προεξοφλεί πως το 2025 θα διακυβεύσει την επιβίωση της γερμανικής βιομηχανίας και ο πρόεδρος της VDMA, της ένωσης βιομηχανιών μηχανολογικού εξοπλισμού, αναγνωρίζει πως η Γερμανία βρίσκεται σε ένα αποφασιστικό σημείο καμπής.

Στο μεταξύ, ο εν αναμονή καγκελάριος Φρίντριχ Μέρτς, επικεφαλής Χριστιανοδημοκρατικού Κόμματος και σύμφωνα με όλες τις δημοσκοπήσεις βέβαιος νικητής των εκλογών της 23ης Φεβρουαρίου, επαναλαμβάνει τις εκτιμήσεις οικονομολόγων ότι το

«επιχειρηματικό μοντέλο της Γερμανίας έχει ξοφλήσει». Σε συνέντευξη του στον Economist, ο κ. Μέρτς αναφέρει πως η Γερμανία δεν έχει άλλη επιλογή από το να αλλάξει. Σε ό,τι αφορά το ακανθώδες θέμα της ενέργειας, αποκλείει «προς το παρόν» την επιστροφή στο ρωσικό φυσικό αέριο, είναι ανοικτός σε μακροπρόθεσμα συμβόλαια αγοράς αμερικανικού υδρογονανθράκων αερίου (LNG) και τονίζει ότι πρέπει να επανεξεταστεί η επιστροφή στην πυρηνική ενέργεια την οποία εγκατέλειψε το Βερολίνο επί Άγκελα Μέρκελ. Πρωτίστως δίνει έμφαση στην ανάγκη να μειωθεί η γραφειοκρατία και ο καταγκλισμός από κανόνες και ρυθμίσεις και επισημαίνει πως είναι αποφασισμένος να περικόψει δραστηριότητες τα επιδόματα και τις δημόσιες δαπάνες και να πάψει πλέον το σύστημα «να πληρώνει ανθρώπους που είναι απρόθυμοι να εργαστούν».

Διέφυγε οριακά την ύφεση η βρετανική οικονομία το 2024

Μετά τη σειρά αρνητικών δεικτών που είχε καταγράψει στη διάρκεια του περασμένου έτους, η Βρετανία διέφυγε οριακά την ύφεση καθώς το τελευταίο τρίμηνο του 2024 σημείωσε μικρή ανάπτυξη 0,1%. Το οφείλει, πάντως, αποκλειστικά στις δημόσιες δαπάνες καθώς ο ιδιωτικός τομέας της Βρετανίας σημείωσε συρρίκνωση για δεύτερο τρίμηνο. Οικονομικοί αναλυτές επισημαίνουν, έτσι, πως η είδηση θα εμπνεύσει αισιοδοξία στην υπουργό Οικονομικών Ρέιτσελ Ρίβς και γενικότερα στην κυβέρνηση ακριβώς επειδή απομακρύνει τον κίνδυνο της ύφεσης. Βελτιώνει, άλλωστε, το κλίμα ενόψει των εξίσου σημαντικών στοιχείων που αναμένεται να ανακοινώσει τον επόμενο μήνα το Γραφείο Προϋπολογισμού. Ωστόσο, τα επιμέρους στοιχεία και οι λεπτομέρειες που έδωσε χθες η στατιστική υπηρεσία δημιουργούν προβληματισμό. Από τη στιγμή που επέστρεψε στην εξουσία τον περασμένο Ιούλιο, η

κυβέρνηση των Εργατικών έχει ανακοινώσει σειρά μέτρων με σκοπό την τόνωση της ανάπτυξης και την προσέλκυση επενδύσεων από τον ιδιωτικό τομέα. Έχει καταστήσει σαφές ότι είναι διατεθειμένη να συναινέσει σε ορισμένα αμφιλεγόμενα σχέδια, όπως η κατασκευή ενός τρίτου διαδρόμου προσγείωσης και

Το τελευταίο τρίμηνο πέρυσι σημείωσε μικρή ανάπτυξη 0,1%, κάτι που οφείλεται αποκλειστικά στις δημόσιες δαπάνες.

απογείωσης στο αεροδρόμιο του Χίθροου. Όπως τονίζουν όμως οικονομικοί αναλυτές, τα σχέδια αυτά θα αργήσουν να υλοποιηθούν και θα αργήσουν πολύ περισσότερο να έχουν αντίκτυπο στην οικονομία που εξακο-

Το βιοτικό επίπεδο των Βρετανών έχει υποστεί σημαντική υποχώρηση καθώς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ συρρικνώθηκε για δεύτερο συναπτό τρίμηνο και «η εγχώρια ζήτηση ήταν πολύ μικρότερη» στα τέλη του περασμένου έτους.

λουθεί να επιβαρύνεται από τα υψηλά επιτόκια και την πτώση της εμπιστοσύνης, και τώρα από την απειλή των δασμών και του εμπορικού πολέμου.

Όπως επισημαίνει ο Ματ Σουανέλ, οικονομικός σύμβουλος της

EY ITEM, το βιοτικό επίπεδο των Βρετανών έχει υποστεί σημαντική υποχώρηση καθώς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ συρρικνώθηκε για δεύτερο συναπτό τρίμηνο και «η εγχώρια ζήτηση ήταν πολύ μικρότερη» στα τέλη του περασμένου

έτους. Οι επιχειρήσεις της Βρετανίας αλλά και οι καταναλωτές έχουν δεχθεί πλήγμα στη διάρκεια του περασμένου έτους μετά τη μεγάλη αύξηση των φόρων στους εργοδότες, στον προϋπολογισμό του Οκτωβρίου. Επρόκειτο για μέτρο που η κυβέρνηση των Εργατικών χαρακτήρισε αναγκαίο προκειμένου να εξασφαλιστούν οι πόροι για τη χρηματοδότηση των δημοσίων υπηρεσιών. Όπως τονίζουν αναλυτές, αυτή η αύξηση φόρων οδήγησε τόσο τη φερελογική επιβάρυνση όσο και το ίδιο το μέγεθος του Δημοσίου να πλησιάσουν τα υψηλότερα επίπεδα που έχουν καταγραφεί στη χώρα από τα χρόνια αμέσως μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

Ειδικότερα, τα στοιχεία που έδωσε στη δημοσιότητα η στατιστική υπηρεσία φέρουν την ανάπτυξη του βρετανικού ΑΕΠ στο 0,9% για το σύνολο του 2024. Σε ό,τι αφορά τον Δεκέμβριο, η ανάπτυξη προήλθε από την καταλωση στα μαγαζιά και στις παμπ της Βρετανίας, που κατέγραψαν

έναν «πολύ καλό μήνα», όπως και από τις χονδρικές πωλήσεις, τη διανομή ταινιών, τις βιομηχανίες μηχανολογικού εξοπλισμού και τις φαρμακοβιομηχανίες. Στον αντίποδα ήταν οι τομείς του προγραμματισμού υπολογιστών, των εκδόσεων και των πωλήσεων αυτοκινήτων που υποχώρησαν. Επίσης τα στοιχεία φέρουν την κατανάλωση του δημόσιου τομέα να αυξάνεται κατά 0,8% τους τελευταίους τρεις μήνες του 2024 εξαιτίας κυρίως των δαπανών για τους τομείς της υγείας, της άμυνας και της δημόσιας διοίκησης. Στο ίδιο χρονικό διάστημα, αντίθετως, οι δαπάνες των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων μειώθηκαν κατά 3,2%. Σύμφωνα, δε, με τις εκτιμήσεις της Τράπεζας της Αγγλίας, οι ρυθμοί ανάπτυξης θα παραμείνουν χαμηλοί και στη διάρκεια του βρετανικού ΑΕΠ στο 0,9% για το σύνολο του 2024. Σε ό,τι αφορά τον Δεκέμβριο, η ανάπτυξη προήλθε από την καταλωση στα μαγαζιά και στις παμπ της Βρετανίας, που κατέγραψαν

BLOOMBERG

«Drill, baby, drill» και χαμηλές τιμές δεν πάνε μαζί

Με ορμητική διάθεση για περισσότερες εξορύξεις υδρογονανθράκων ξεκίνησε τη δεύτερη θητεία του στον Λευκό Οίκο ο Ντόναλντ Τραμπ, ο οποίος ήδη από την προεκλογική του καμπάνια χρησιμοποιούσε το σλόγκαν «drill, baby, drill», αναφερόμενος στην αύξηση των γεωτρήσεων.

Την πρώτη του ημέρα στον Λευκό Οίκο κήρυξε κατάσταση εκτάκτου ανάγκης στον ενεργειακό κλάδο των ΗΠΑ, με στόχο να αυξηθεί η παραγωγή πετρελαίου. Στην ορκωμοσία του δεσμεύθηκε να μειώσει τις τιμές, να αναπληρώσει τα στρατηγικά αποθέματα και να εξαγάγει ενέργεια διεθνώς. Οι στόχοι αυτοί, όμως, φαίνεται να έρχονται σε σύγκρουση με μία πραγματικότητα, η οποία δεν ευνοεί τα σχέδιά του.

Ειδικότερα, όσο μεγαλύτερη

η παραγωγή, τόσο εντονότερη η πιεστική πίεση στην τιμή του πετρελαίου και ειδικά εφόσον υπάρχουν επιπλέον παράγοντες που την πιέζουν. Με φθνότερο πετρέλαιο, οι ενεργειακές εταιρεί-

Στις ΗΠΑ, η τιμή καθορίζει την πετρελαϊκή παραγωγή και οι προσδοκώμενες τιμές δεν επιτρέπουν μεγαλύτερη παραγωγή.

ες στις ΗΠΑ θα έχουν λιγότερα κίνητρα παραγωγής σε μια αγορά όπου οι νέες γεωτρήσεις απαιτούν υψηλές τιμές προκειμένου να προκύψει κέρδος. Εκτός αυ-

τού, ο δασμός 10% στις εισαγωγές πετρελαίου από τον Καναδά πάει κόντρα στη μείωση της τιμής που επιδιώκει ο Τραμπ, καθώς οι ΗΠΑ προμηθεύονται πάνω από τις μισές πετρελαϊκές εισαγωγές τους από τον Καναδά. Συνεπώς, οποιοσδήποτε φόρος στις εισαγωγές θα ανεβάσει την τιμή για τους Αμερικανούς.

Πάντως, οι ΗΠΑ είναι αδιαμφισβήτητα πα η κορυφαία πετρελαϊκή δύναμη του κόσμου, έχοντας μερίδιο 16,1% της παγκόσμιας παραγωγής. Η δραστηριότητα των γεωτρήσεων αυξήθηκε κατά τη διακυβέρνηση Μπάιντεν και οι εταιρείες εκμεταλλεύθηκαν το περιβάλλον των υψηλότερων τιμών.

Συνεπώς, οι ειδικοί αμφιβάλλουν αν η αμερικανική παραγωγή θα αυξηθεί περαιτέρω με τα

μέτρα στήριξης του Τραμπ. «Στις ΗΠΑ, η τιμή καθορίζει την πετρελαϊκή παραγωγή και οι προσδοκώμενες τιμές δεν επιτρέπουν μεγαλύτερη παραγωγή. Η χώρα είναι ήδη κυρίαρχη στην ενεργειακή παραγωγή. Και υπάρχει ήδη πλεόνασμα στην πετρελαϊκή αγορά, δεν χρειάζεται να αυξηθεί», εξηγεί ο Φρανσίσκο Μπλάνς, επικεφαλής παγκόσμιων εμπορευμάτων στην Bank of America. Η τράπεζα αναμένει μια πολύ ήπια αύξηση της αμερικανικής παραγωγής φέτος από 13,5 εκατ. βαρέλια την ημέρα στα 13,7 εκατ.

Η κατάσταση εκτάκτου ανάγκης που κήρυξε ο Τραμπ στην ενέργεια αφορά απλώς την παροχή αδειών και την ακύρωση των περιορισμών που ίσχυαν στην έρευνα και την εξόρυξη υδρογονανθράκων.

Την πρώτη του ημέρα στον Λευκό Οίκο ο Ντόναλντ Τραμπ κήρυξε κατάσταση εκτάκτου ανάγκης στον ενεργειακό κλάδο των ΗΠΑ, με στόχο να αυξηθεί η παραγωγή πετρελαίου.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Φόβοι για νέα κρίση
χρέους στις φτωχές χώρες

Της ΓΙΟΥΝΑ ΓΚΑΛΑΝΙ / REUTERS BREAKINGVIEWS

Η προσπάθεια του Ντόναλντ Τραμπ να ευθυγραμμίσει την εξωτερική βοήθεια με την πολιτική του «Η Αμερική πρώτα» είναι πολύ ωμή και με θανατηφόρους συνέπειες. Αντί να προωθούν απλώς τα συμφέροντα της Ουάσιγκτον, οι ενέργειες του προέδρου των ΗΠΑ μπορεί να υποδαυλίσουν την επόμενη κρίση χρέους στις φτωχότερες χώρες.

Η εντολή για «πάγωμα» των κεφαλαίων που εκταμιεύθηκαν από τον Οργανισμό Διεθνούς Ανάπτυξης των Ηνωμένων Πολιτειών (USAID), έως ότου ολοκληρωθεί η αναθεώρησή τους εντός 90 ημερών, ίσως προαναγγέλλει μια δραματική στροφή σε περισσότερες συναλλακτικές δωρεές. Ο Τραμπ έδειξε το ίδιο πρόσωπο, όταν προειδοποίησε ότι δυνητικά θα μπορούσε να παύσει τη στήριξη της Ιορδανίας και της Αιγύπτου εάν αρνηθούν να δεχθούν Παλαιστι-

Τεράστιο πλήγμα
από τον τερματισμό
της διεθνούς
βοήθειας των ΗΠΑ.

νιους εκτοπισμένους από τη Λωρίδα της Γάζας για να την καταλάβει εκείνος, βάσει των σχεδίων του.

Η USAID αντιπροσωπεύει σχεδόν το 65% της συνολικής εξωτερικής βοήθειας των 72 δισ. δολ. της Ουάσιγκτον με όρους του 2023. Τα κονδύλια, σχεδόν όσο το 1,2% των ετήσιων ομοσπονδιακών δαπανών, καθιστούν τις ΗΠΑ τη μεγαλύτερη δωρήτρια στον κόσμο.

Η βοήθεια μεταφέρει την ήπια ισχύ των ΗΠΑ, αναπτύσσει αγορές στο εξωτερικό για τις εταιρείες και τους αγρότες τους, ενισχύει τη συλλογή πληροφοριών και την ικανότητα της Ουάσιγκτον να ανταποκρίνεται στις παγκόσμιες κρίσεις. Το να αφαιρεθεί αιφνιδώς αυτή η υποστήριξη και να απολυθεί το αρμόδιο προσωπικό είναι επικίνδυνο για όλο τον πλανήτη. Η άμεση σύγκυση, που προκλήθηκε, έχει αφήσει στον αέρα τις παγκόσμιες προσπάθειες για την ανακούφιση της πείνας και εμπόδισε τη διανομή φαρμάκων, όπως όσων αφορούν θεραπεία, που εμποδίζει τις μητέρες να μεταδώσουν τον HIV στα παιδιά τους. Υπάρχει, αναμφίβολα, περίπτω-

ση μεταρρύθμισης του κλάδου παροχής διεθνούς βοήθειας, ο οποίος είναι διογκωμένος και αναποτελεσματικός. Μόλις το 4% της χρηματοδότησης της USAID διατέθηκε σε πρωτοβάθμιες υπηρεσίες, που αποτέλεσαν καίριο τμήμα των παρεμβάσεων βοήθειας μεταξύ 2019-2021, σύμφωνα με την Oxfam. Το 2021, η USAID έθεσε ως στόχο να αποστείλει το 25% σε τοπικούς οργανισμούς έως το 2025.

Παρατηρείται κάποια αδράνεια στον τομέα διεθνούς βοήθειας, ίσως διότι τόσο πολλές ζωές εξαρτώνται από αυτόν, όπως επισημαίνει ο Άλαν Μπόσγουελ, διευθυντής έργου στο Crisis Group για το Κέρας της Αφρικής. Προειδοποιεί ότι, ενώ οι ηγέτες της Αφρικής δεν θα χάσουν τα προγράμματα εκδημοκρατισμού και της κοινωνίας πολιτών, που χρηματοδοτεί η USAID, το «πάγωμα» καταλύει όλο τον ευρύτερο κλάδο, διότι οι ΗΠΑ αποτελούν τον μεγαλύτερο δωρητή ως κράτος. Το μείζον θέμα σήμερα έγκειται στην αυτονόμηση των φτωχών χωρών από την εξωτερική βοήθεια.

Από τη Συρία έως την Κεντρική Αφρικανική Δημοκρατία, το Αφγανιστάν, το Μπουρούντι, τη Σομαλία, το Νότιο Σουδάν, τη Μοζαμβίκη, τη Νιγηρία, τη Λιβερία, την Υεμένη και το Μαλάουι, λόγου χάριν, η υπερκτία αναπτυξιακή βοήθεια αποτελούσε το 11%-52% του κατά κεφαλήν Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος το 2023, σύμφωνα με στοιχεία της ForeignAssistance.gov. Κατά το ΔΝΤ, οι έξι από τις δέκα μεγαλύτερες παραλήπτριες της αμερικανικής βοήθειας είτε έχουν μη βιώσιμο χρέος είτε κινδυνεύουν να περιπέσουν σε τέτοια συνθήκη.

Ο δε αυξανόμενος ρόλος της Κίνας στην αντιμετώπιση των εκκρεμοτήτων του δημόσιου χρέους αιτιολογεί αναμφισβήτητα γιατί οι ΗΠΑ ακολουθούν μια περισσότερο ανταλλακτική προσέγγιση.

Το πρόβλημα είναι ότι οι φορείς των δωρητριών χωρών δεν έχουν καμία επιρροή στις διαδικασίες αναδιάρθρωσης χρέους, που διεξάγονται σε τεταμένο κλίμα, όπως τόνισε ο Ραφαέλ Ρομέρο, διευθύνων σύμβουλος της DevTech Systems και ανώτερος συνεργάτης για την ευημερία και την ανάπτυξη στο Κέντρο Στρατηγικών και Διεθνών Μελετών.

Με τη συνδρομή της Κίνας, η Ινδονησία «χτίζει» μεθοδικά εδώ και τουλάχιστον μία δεκαετία ένα καρτέλ παρόμοιο με τον ΟΠΕΚ για το νικέλιο, ένα από τα πιο κρίσιμα μέταλλα της πράσινης μετάβασης, πιέζοντας την παγκόσμια βιομηχανία εξόρυξης.

Το 2014 η Τζακάρτα απαγόρευσε όλες τις εξαγωγές ακατέργαστου νικελίου –του μετάλλου που είναι κρίσιμο για την ενεργειακή μετάβαση– και άλλαξε τα δεδομένα στην αγορά. Η απόφαση εκείνη ενθάρρυνε τις κινεζικές εταιρείες, με επικεφαλής τον κολοσσό κάλυβα Tsingshan, να ξεδύσουν δισεκατομμύρια δολάρια για να δημιουργήσουν εργοστάσια επεξεργασίας στη χώρα των 281 εκατ. κατοίκων.

Το Μπαχοντόπι λόγου χάριν, μια απομακρυσμένη περιοχή στην ανατολική Ινδονησία, που πριν από λίγα χρόνια είχε μόνο τροπικά δάση, φιλοξενεί σήμερα τη μεγαλύτερη τοποθεσία επεξεργασίας νικελίου στον κόσμο: το Indonesia Morowali Industrial Park, που ανήκει στην κινεζική Tsingshan, εκτείνεται σε 40 τετραγωνικά χιλιόμετρα και διαθέτει δεκάδες μεταλλουργεία νικελίου και χαλυβουργεία, όπως επίσης δικό του λιμάνι και αεροδρόμιο.

Πρόκειται για μια αξιοσημείωτη αλλαγή για μια χώρα που πριν από μία δεκαετία δεν ήταν καν σημαντικός παίκτης στο νικέλιο. Αν και η Ινδονησία είχε τα μεγαλύτερα αποθέματα στον κόσμο –περίπου 55 εκατ. τόνους από το 2024, σύμφωνα με το Γεωλογικό Ινστιτούτο των ΗΠΑ–, το μεγαλύτερο μέρος ήταν νικέλιο χαμηλής ποιότητας. Με τη βοήθεια της κινεζικής τεχνολογίας, τις τεράστιες επενδύσεις από το Πεκίνο και μια δόση προστατευτισμού, η Ινδονησία εδραιώνεται ως το επίκεντρο της παγκόσμιας παραγωγής νικελίου για τα επόμενα χρόνια.

Πέρυσι αντιπροσώπευε το 61% της παγκόσμιας προσφοράς εξευγενισμένου νικελίου, από μόλις 6% το 2015, σύμφωνα με την αυστραλιανή τράπεζα Macquarie, ενώ το μερίδιο αγοράς της αναμένεται να αυξηθεί στο 74% έως το 2028. Αυτό σημαίνει ότι η Ινδονησία ελέγχει τώρα περισσότερο από την παγκόσμια προσφορά νικελίου από ό,τι ο ΟΠΕΚ σε πετρέλαιο στο αποκορύφωμά του καρτέλ τη δεκαετία του 1970

Το Indonesia Morowali Industrial Park (φωτογραφία), που ανήκει στην κινεζική Tsingshan, εκτείνεται σε 40 τετραγωνικά χιλιόμετρα και διαθέτει δεκάδες μεταλλουργεία νικελίου και χαλυβουργεία.

Το νικέλιο είναι
από τα πιο σημαντικά
μέταλλα για την
παραγωγή εξοπλισμού
ΑΠΕ, μπαταριών
και ηλεκτρονικών
προϊόντων.

– το ήμισυ περίπου τότε της παγκόσμιας παραγωγής αργού πετρελαίου.

Και το έχει καταφέρει αυτό ακριβώς τη στιγμή που νέοι πελάτες προσπαθούν απεγνωσμένα να εξασφαλίσουν αξιόπιστες προμήθειες. Από τις αυτοκινητοβιομηχανίες, όπως η Tesla, η Ford και η Volkswagen, που αγωνίζονται για την προμήθεια του μετάλλου για μπαταρίες ιόντων λιθίου, μέχρι τους τεχνολογικούς κολοσσούς που επιζητούν το

νικέλιο για smartphones και άλλα ηλεκτρονικά είδη. «Η Ινδονησία είναι για το νικέλιο ό,τι είναι η Μέση Ανατολή για το πετρέλαιο και το φυσικό αέριο ή η δυτική Αυστραλία για τα σιδηρομεταλλεύματα», λέει ο Τζάστιν Γουέρνερ, διευθύνων σύμβουλος της Nickel Industries, μιας εισηγμένης στην Αυστραλία εταιρείας με περιουσιακά στοιχεία εξόρυξης στην Ινδονησία.

Αυτή η δραματική ανάπτυξη έχει προκαλέσει αντιδράσεις. Οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις έχουν κατηγορήσει την Ινδονησία ότι χρησιμοποιεί υπερβολικό προστατευτισμό, ενώ το ινδονησιακό νικέλιο έχει επικριθεί ότι είναι «βρώμικο» λόγω της αποψίλωσης των δασών και της χρήσης εγκαταστάσεων με καύση άνθρακα. Έχει επίσης προκαλέσει διλημματισμό στις δυτικές χώρες που προσπαθούν να δημιουργήσουν οποιαδήποτε κρίσιμη αλυσί-

δα εφοδιασμού ορυκτών χωρίς το Πεκίνο.

Η Ινδονησία εξάλειψε τον ανταγωνισμό από εταιρείες όπως ο αυστραλιανός όμιλος εξόρυξης BHP και αναμόρφωσε δραματικά την παγκόσμια αλυσίδα. Πλημμυρίζοντας την αγορά και μειώνοντας τις τιμές, η σινοϊνδονησιακή συνεργασία έχει καταστήσει πολύ πιο δύσκολο για τους ανταγωνιστές να παράγουν οικονομικά το μέταλλο αλλού στον κόσμο. Η ταχεία επέκτασή της έχει μειώσει τις τιμές του νικελίου κάτω από τις 16.000 δολάρια ανά τόνο.

Το 2022 η Τζακάρτα διατύπωσε την ιδέα ενός καρτέλ, όπως ο ΟΠΕΚ, για το νικέλιο μαζί με άλλες χώρες παραγωγής, αν και το όραμά της δεν πήρε ποτέ σάρκα και οστά. Δεδομένου του de facto μονοπωλίου της, ωστόσο, η Ινδονησία μπορεί να επηρεάσει μόνη της την τιμολόγηση ούτως ή άλλως.

Εταιρείες των ΗΠΑ δανείζονται από την Ευρώπη

Αυξημένο ενδιαφέρον εμφανίζουν οι αμερικανικές εταιρείες για την ευρωπαϊκή αγορά ομολόγων, όπου στρέφονται για να δανειστούν χρήματα με σημαντικά χαμηλότερο κόστος σε σύγκριση με τις ΗΠΑ.

Από την αρχή του έτους αμερικανικές επιχειρήσεις έχουν εκδώσει ομόλογα συνολικού ύψους 23,4 δισ. ευρώ στην Ευρώπη, σημειώνοντας το μεγαλύτερο ενδιαφέρον από το 2007, σύμφωνα με στοιχεία που επεξεργάστηκε το Bloomberg. Οι μεγαλύτερες εκδόσεις έγιναν από επιχειρηματικούς κολοσσούς, όπως η T-Mobile US και η IBM, καθώς και από τράπεζες της Wall Street.

Οι εταιρείες αυτές προτιμούν να εκδίδουν χρέος σε ευρώ αντί για δολάρια, καθώς βρίσκουν ιδιαίτερα ευνοϊκό το επιτόκιο καταθέσεων της ΕΚΤ, το οποίο αυτή την περίοδο διαμορφώνεται 175 μονάδες βάσης χαμηλότερα από τις ΗΠΑ. Στην περίπτωση που δεν απαιτείται μετατροπή του χρέους σε δολά-

ρια, προκύπτει σημαντικό όφελος για τις αμερικανικές επιχειρήσεις. Ωστόσο, ακόμα κι αν μετατρέψουν το χρέος, ενδεχεται αυτό να παραμείνει φθηνότερο ή να προκύπτουν άλλα οφέλη από τη διαφοροποίηση της επενδυτικής βάσης.

«Για κάποιον που μπορεί να δανειζεται παγκοσμίως, υπάρχει τεράστιο κόστος επιτοκίων

Από την αρχή
του έτους αμερικανικές επιχειρήσεις
έχουν εκδώσει
ομόλογα συνολικού
ύψους 23,4 δισ. ευρώ
στην Ευρώπη.

δανεισμού, το οποίο αναμένεται να παραμείνει ή να διευρυνθεί περαιτέρω», δήλωσε στο Bloomberg υψηλόβαθμο στέ-

Οι αμερικανικές εταιρείες στρέφονται στην ευρωπαϊκή αγορά ομολόγων για να δανειστούν με σημαντικά χαμηλότερο κόστος σε σύγκριση με τις ΗΠΑ.

λεχος στη Morgan Stanley. «Μια επιχείρηση μπορεί να εκδώσει χρέος σε ευρώ με χαμηλό κουπόνι και να μην το μετατρέψει

σε δολάρια, ώστε να το χρησιμοποιήσει ως επενδυτικό αντίστάθμισμα κινδύνου για τις ευρωπαϊκές της δραστηριότητες,

χαμηλώνοντας το συνολικό κόστος του χρέους», συμπλήρωσε ο ίδιος. Τόνισε, έτσι, ότι φέτος αναμένεται περαιτέρω αύξηση στην έκδοση μη δολαριακών ομολόγων από αμερικανικές εταιρείες.

Πρέπει βέβαια να σημειωθεί πως το ενδιαφέρον ήταν υψηλό ήδη από πέρυσι, καθώς οι αμερικανικές επιχειρήσεις εξέδωσαν χρέος περίπου 108 δισ. ευρώ στην ευρωπαϊκή αγορά. Τώρα, όμως, οι εταιρείες αξιολογούν και τις πολιτικές του Ντόναλντ Τραμπ, οι οποίες ενδέχεται να οδηγήσουν σε μεγαλύτερη απόκλιση των επιτοκίων μεταξύ των κεντρικών τραπεζών. Ενδεικτικά, οι αγορές στοιχηματίζουν ότι η ΕΚΤ θα μειώσει το επιτόκιο καταθέσεων τουλάχιστον τρεις φορές μέχρι το τέλος του έτους, πλέον της μείωσης του Ιανουαρίου που το έφερε στο 2,75%. Αντιθέτως στις ΗΠΑ, μετά την ανακοίνωση του πληθωρισμού Ιανουαρίου, που ήταν υψηλότερος από το προσδοκώμενο, οι

traders αναθεώρησαν το πότε θα κάνει την επόμενη μείωση η Fed. Τώρα, η αγορά ποντάρει ότι θα προχωρήσει σε μόνο μία μείωση ύψους 0,25% μέχρι το τέλος του 2025.

Αυτό το κόσμα συντηρείται και από την απειλή των αμερικανικών δασμών για την ευρωπαϊκή οικονομία, ενώ τα μέτρα του Τραμπ αναμένεται να προκαλέσουν πληθωριστικές πιέσεις εντός ΗΠΑ. Η ζήτηση για προστασία έναντι της περαιτέρω ανόδου του δολαρίου είναι κοινή σε υψηλά διετίας λόγω των οικονομικών πολιτικών του νέου Αμερικανού προέδρου.

Σημειώνεται ότι μέχρι στιγμής, ορισμένες από τις αμερικανικές εταιρείες που «σπύκωσαν» χρήματα στην ευρωπαϊκή αγορά ομολόγων άφησαν το χρέος τους σε ευρώ, ενώ άλλες προβλέπουν swap, το οποίο σημαίνει ουσιαστικά ότι συγκεντρώνουν χρήματα σε ένα νόμισμα και αποπληρώνουν το χρέος τους σε διαφορετικό νόμισμα.

Λιγότεροι νέοι, αλλά οι ανάγκες για σπίτια αυξάνονται

Η αύξηση διαζυγίων και μονομελών νοικοκυριών εντείνει τη στεγαστική κρίση

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΞΑΝΟΓΛΟΥ**

Η **κατάρρευση** της οικοδομικής δραστηριότητας, ο σταθερά μεγάλος όγκος κενών κατοικιών, αλλά και η υποχώρηση του διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών, που εξακολουθούν να μην έχουν ανακτήσει τις απώλειες της οικονομικής κρίσης, είναι οι βασικότεροι λόγοι για την ένταση της στεγαστικής κρίσης, που πλήττει αυτή την περίοδο μεγάλο αριθμό νοικοκυριών. Παράλληλα, όπως προκύπτει από τα όσα σημειώθηκαν χθες, στο πλαίσιο του 2ου Συνεδρίου Real Estate, που διοργάνωσε ο Σύνδεσμος Ανωνύμων Εταιρειών και Επιχειρηματικότητας (ΣΑΑΕ), τόσο η έκρηξη των βραχυχρόνιων μισθώσεων, όσο και οι άδειες διαμονής που χορηγήθηκαν μέσω του προγράμματος «χρυσή βίζα», να μην έχουν κάποιο μερίδιο ευθύνης, αλλά όχι στον βαθμό που τους αποδίδεται, για το έλλειμμα κατοικιών.

Σύμφωνα με τα όσα ανέφερε ο δρ Βύρων Κοτζαμάνης, διευθυντής Ερευνών στο Ινστιτούτο Δημογραφικών Ερευνών και Μελετών (ΙΔΕΜ), «σήμερα έχουμε περίπου 1 εκατ. λιγότερους νέους ανθρώπους ηλικίας 30-40 ετών, σε σχέση με πριν από 20 χρόνια. Επομένως, θα έπρεπε να παρατηρείται καλάρωση των πιέσεων για κάλυψη στεγαστικών αναγκών. Ωστόσο αυτό δεν συμβαίνει, καθώς υπάρχουν και παράγοντες που λειτουργούν αντίρροπα, όπως η αύξηση

των διαζυγίων και των εν διαστάσει συζύγων, που σημαίνει αντί για ένα σπίτι, χρειάζονται πλέον δύο, ενώ καταγράφεται και άνοδος των μονομελών νοικοκυριών μεγάλης ηλικίας. Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρέθεσε ο κ. Κοτζαμάνης, να μην είναι υψηλός ο αριθμός των κενών κατοικιών (περίπου 700.000 πανελλαδικά με βάση την τελευταία απογραφή), αλλά παρατηρήθηκε και μείωση του αριθμού τους κατά περίπου 80.000 τη δεκαετία 2011-2021, καθώς κάποια εξ αυτών μετατράπηκαν σε καταλύματα βραχυχρόνιας μίσθωσης. Επίσης, από τα διαθέσιμα καταλύματα, τα περισσότερα εντοπίζονται στην περιφέρεια, καθώς από τα περίπου 120.000-180.000 (ανάλογα με την πηγή), μόνο τα 35.000 βρίσκονται στην Αττική, εκ των οποίων τα 15.000 στο κέντρο της Αθήνας. Επομένως, ο βασικότερος λόγος της μείωσης της προσφοράς κατοικιών είναι η κατάρρευση των επενδύσεων σε νέες, κύριες κατοικίες. «Ενώ τη δεκαετία 2001-2011 κατασκευάζονταν 52.000 νέες κατοικίες κατά μέσον όρο σε ετήσια βάση, εκ των οποίων 31.000 στην Αττική, την επόμενη δεκαετία οι αριθμοί αυτοί μειώθηκαν σε 26.000 και 4.500 αντίστοιχα. Η πτώση αυτή συνδέεται άμεσα και με τον χαμηλό αριθμό νέων στεγαστικών δανείων.

Το 2023, ακόμα και με το πρόγραμμα «Σπίτι μου», χορηγήθηκαν μόλις 14.000 στεγαστικά δάνεια, έναντι 115.000 που είχαν χορη-

Σήμερα έχουμε περίπου 1 εκατομμύριο λιγότερους νέους ανθρώπους ηλικίας 30-40 ετών σε σύγκριση με πριν από 20 χρόνια.

γηθεί το 2007», ανέφερε ο κ. Κοτζαμάνης. Επίσης, στάθηκε στο ότι είναι εξαιρετικά δύσκολη η πρόσβαση στην αγορά κατοικίας, καθώς μεταξύ των νεότερων ηλικιών παρατηρείται υψηλό ποσοστό ανεργίας, υποαπασχόληση, τα εισοδήματα είναι χαμηλά και υπάρχει υψηλός βαθμός εξάρτησης από τους γονείς, παράλληλα φυσικά με την αδυναμία αποταμίευσης. Σύμφωνα με τον κ. Γιάννη Δε-

λκανάκη, ιδρυτικό εταίρο της So-uthrock Asset Management, «η κρίση έφερε μια δραματική μείωση του διαθέσιμου εισοδήματος των Ελλήνων, που πλέον βρίσκεται στο 68% εκείνου που ήταν το 2010, ενώ π.χ. η Ρουμανία είναι στο 140% και η Τσεχία στο 130%. Ο κόσμος λοιπόν δεν έχει χρήματα και η στεγαστική κρίση είναι προϊόν και αυτού, καθώς οι τιμές αυξήθηκαν (κόστος υλικών, εργατικό δυναμικό, τιμή γης)».

Τα Airbnb

Αναλύοντας τις επιπτώσεις των βραχυχρόνιων μισθώσεων στην αγορά ακινήτων, ο πρόεδρος της ΠΟΜΙΔΑ Στράτος Παραδιάς επισήμανε ότι το έλλειμμα ακινήτων «οφείλεται στο ότι τα τελευταία 15 χρόνια δεν χτίστηκε τίποτα στη χώρα. Επίσης, το κόστος ανακαίνισης έχει αυξηθεί πολύ και είναι δύσκολο να ανταποκριθούν

σε αυτό πολλοί ιδιοκτήτες, ώστε να διαθέσουν τα ακίνητά τους προς ενοικίαση. Επιπλέον, η βραχυχρόνια μίσθωση δεν αφαιρέσει πολλά ακίνητα, καθώς πληθώρα καταλυμάτων έχουν δημιουργηθεί από αξιοποίηση εγκαταλελειμμένων κτιρίων, παλιών γραφείων, βιομηχανικών ακινήτων κ.λπ.». Σύμφωνα με τον ίδιο, είναι ανάγκη να ενεργοποιηθεί η Ανεξάρτητη Αρχή Πιστοληπτικής Αξιολόγησης, που έχει θεσπιστεί ήδη από το 2022. «Με τον τρόπο αυτό, ο ενδιαφερόμενος μισθωτής θα προσκομίζει στον ιδιοκτήτη τη βαθμολογία του και θα είναι πολύ ευκολότερη η επιλογή ενοικίασης και συνεπώς και η επιλογή της μακροχρόνιας, έναντι της βραχυχρόνιας μίσθωσης, η οποία απαιτεί πολλαπλό κόπο και χρόνο, ενώ συνοδεύεται και από περισσότερα έξοδα», συμπλήρωσε ο κ. Παραδιάς.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρέθεσε ο δρ Παναγιώτης Πρόντζας, εταίρος και επικεφαλής του τμήματος Strategy and Investments της Grant Thornton στην Ελλάδα, «το 2015 εντοπίζαμε 30.000 ακίνητα στη βραχυχρόνια μίσθωση, κυρίως ακίνητα μεγάλης επιφάνειας (2-3 υπνοδωματίων), που ήταν δύσκολο να συντηρηθούν εκείνη την περίοδο.

Τότε, το μέσο εισόδημα ήταν 13.300 ευρώ και ο δείκτης τιμών ακινήτων της ΤτΕ δεν ξεπερνούσε τις 59 μονάδες βάσης (με σημείο αναφοράς τις 100 μονάδες του 2007). Το 2024, τα καταλύματα έφτασαν να ξεπερνούν τα 190.000 πανελλαδικά, σημειώνοντας μέση ετήσια αύξηση κατά 20%, ενώ ο δείκτης τιμών της ΤτΕ αυξήθηκε με μέσο ρυθμό 5% τον χρόνο και το μέσο εισόδημα κατά 3% (σε 17.900 ευρώ), σημείωσε ο κ. Πρόντζας.

ΑΡΘΡΟ / Του ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ

Πώς ξεκίνησε η νέα χρονιά

Μετά την ελαφρά πτωτική πορεία του 2024 όπου η αγορά κατέγραψε σχεδόν μια παράλληλη πορεία σε σχέση με το 2023, φέτος έχουμε πολλά να αναμένουμε. Εδραιώνεται μια μείωση στα επιτόκια, υπάρχει αλλαγή στο εγκύριο τραπεζικό σκηνικό, τροχοδρομούνται αλλαγές στα γεωπολιτικά με την ανάληψη της προεδρίας των ΗΠΑ από τον Ντόναλντ Τραμπ, όπως επίσης και αλλαγές στον τρόπο λειτουργίας του διεθνούς εμπορίου, με τον προστατευτισμό να λαμβάνει πρωταγωνιστικό ρόλο – τουλάχιστον ως μέσο εκφοβισμού. Όλα αυτά άρχισαν ήδη να αφήνουν το αποτύπωμά τους στις σχετικές ισοτιμίες του ευρώ με άλλα νομίσματα, αλλά και στις διεθνείς τιμές γκαζιού και πετρελαίου. Συνεπώς, είναι ενδιαφέρον να δούμε πώς όλα αυτά θα επηρεάσουν και μια χώρα όπως τη δική μας κατά τους επόμενους κρίσιμους μήνες.

Πάμε να δούμε τις πρώτες ενδείξεις της νέας χρονιάς.

Τον Ιανουάριο του 2025 σημειώθηκαν συνολικά (παγκύπρια) 1.268 πωλήσεις (μεταβιβάσεις) ακινήτων. Τον Ιανουάριο του 2024 είχαν σημειωθεί 1.327 πωλήσεις, σημειώνοντας μια ελαφρά πτώση της τάξης του 4,4%.

Σε επίπεδο πωλητριών εγγράφων (μελλοντικές μεταβιβάσεις ακινήτων που έγιναν), η παγκύπρια εικόνα για τον Ιανουάριο δείχνει μια εκρηκτική αύξηση της τάξης του 20,7% σε σχέση με τον Ιανουάριο πέρσι: φέτος κατατέθηκαν 1.275 πωλητήρια έγγραφα σε σχέση με τα 1.056 που κατατέθηκαν πέρσι. Η συνολική αξία συναλλαγών

Η συνολική αξία συναλλαγών τον Ιανουάριο φέτος κυμάνθηκε περίξ των €280 εκ. Συγκρινόμενη με τον Ιανουάριο του 2024, όπου η συνολική αξία ήταν περίξ των €275 εκ., βλέπουμε μια οριακή αύξηση της τάξης του 1,8%.

τον Ιανουάριο φέτος κυμάνθηκε περίξ των €280 εκ. Συγκρινόμενη με τον Ιανουάριο του 2024 όπου η συνολική αξία ήταν περίξ των €275 εκ., βλέπουμε μια οριακή αύξηση της τάξης του 1,8%.

Πώς κατανέμεται αυτή η συνολική απόδοση του μήνα μεταξύ των επαρχιών; Συμπεριφέρθηκαν όλες οι επαρχίες κατά αντίστοιχο τρόπο

Η Λευκωσία κατέγραψε 358 πωλήσεις τον Ιανουάριο φέτος και 306 πωλήσεις τον Ιανουάριο του 2024 σημειώνοντας αύξηση 17%. Ο συνολικός όγκος συναλλαγών αυξήθηκε κατά 24% εφόσον τον Ιανουάριο φέτος επενδύθηκαν περίξ των €60,3 εκ., ενώ τον αντίστοιχο μήνα του 2024 επενδύθηκαν περίξ των €48,6 εκ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Ιανουαρίου 28,2% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 21,5% επί της αξίας συναλλαγών. Επιπλέον η Λευκωσία κα-

Σε επίπεδο πωλητριών εγγράφων, η παγκύπρια εικόνα για τον Ιανουάριο δείχνει μια εκρηκτική αύξηση της τάξης του 20,7% σε σχέση με τον Ιανουάριο πέρσι.

τέγραψε και 276 πωλητήρια έγγραφα που είναι κατά 13% αυξημένα σε σχέση με τον Ιανουάριο του 2024. Η Λευκωσία μπήκε με το δεξί στο 2025.

Η Λεμεσός κατέγραψε 409 πωλήσεις τον Ιανουάριο φέτος και 386 πωλήσεις τον Ιανουάριο του 2024 σημειώνοντας αύξηση 6%. Ο συνολικός όγκος συναλλαγών αυξήθηκε κατά 24% εφόσον τον Ιανουάριο φέτος επενδύθηκαν περίξ των €121,8 εκ., ενώ τον αντίστοιχο μήνα του 2024 επενδύθηκαν περίξ των €98,2 εκ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Ιανουαρίου 32,3% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 43,5% επί της αξίας συναλλαγών. Επιπλέον η Λεμεσός κατέγραψε και

429 πωλητήρια έγγραφα που είναι κατά 36% αυξημένα σε σχέση με τον Ιανουάριο του 2024. Αυτές οι επιδόσεις δείχνουν πως η Λεμεσός όχι μόνο μπήκε με το δεξί στο 2025, αλλά δείχνουν σημεία πως επανέρχεται δυναμικά, αφού μεταξύ άλλων για κάθε ένα ευρώ που επενδύεται στη Λευκωσία, επενδύονται δύο ευρώ στη Λεμεσό.

Η Λάρνακα κατέγραψε 202 πωλήσεις τον Ιανουάριο φέτος και 224 πωλήσεις τον Ιανουάριο του 2024 σημειώνοντας μείωση 10%. Ο συνολικός όγκος συναλλαγών μειώθηκε κατά 6,7% εφόσον τον Ιανουάριο φέτος επενδύθηκαν περίξ των €33,3 εκ., ενώ τον αντίστοιχο μήνα του 2024 επενδύθηκαν περίξ

των €35,7 εκ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Ιανουαρίου 15,9% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 11,9% επί της αξίας συναλλαγών. Επιπλέον η Λάρνακα κατέγραψε και 259 πωλητήρια έγγραφα που είναι κατά 20% αυξημένα σε σχέση με τον Ιανουάριο του 2024. Παρόλο που είναι κάπως ασθενική η είσοδος της Λάρνακας στη νέα χρονιά, υπάρχει μια νότα αισιοδοξίας.

Η Πάφος κατέγραψε 238 πωλήσεις τον Ιανουάριο φέτος και 348 πωλήσεις τον Ιανουάριο του 2024 σημειώνοντας ραγδαία πτώση 31,6%. Καθίζηση έπαθε και ο συνολικός όγκος συναλλαγών αφού υπέστη πτώση 34,8%, εφόσον τον

Ιανουάριο φέτος επενδύθηκαν περίξ των €53,8 εκ., ενώ τον αντίστοιχο μήνα του 2024 επενδύθηκαν περίξ των €82,5 εκ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Ιανουαρίου 18,8% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 19,2% επί της αξίας συναλλαγών. Επιπλέον η Πάφος κατέγραψε και 255 πωλητήρια έγγραφα που είναι κατά 5% αυξημένα σε σχέση με τον Ιανουάριο του 2024. Η Πάφος μπήκε με το αριστερό στο 2025 και ελπίζουμε να ανατρέψει γρήγορα τα αρνητικά πρόσημα.

Η Αμμόχωστος κατέγραψε 61 πωλήσεις τον Ιανουάριο φέτος και 65 πωλήσεις τον Ιανουάριο του 2024 σημειώνοντας μια ανεπαίσθητη μείωση 0,6%. Σχεδόν αμετάβλητος ήταν και ο συνολικός όγκος συναλλαγών αφού η μείωση περιορίστηκε στο 0,2%, εφόσον τον Ιανουάριο φέτος επενδύθηκαν περίξ των €9,7 εκ., ενώ τον αντίστοιχο μήνα του 2024 επενδύθηκαν περίξ των €9,9 εκ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Ιανουαρίου 4,8% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 3,5% επί της αξίας συναλλαγών. Επιπλέον η Αμμόχωστος κατέγραψε και 56 πωλητήρια έγγραφα που είναι κατά 40% αυξημένα σε σχέση με τον Ιανουάριο του 2024. Είναι κάπως αναμενόμενη η απόδοση της επαρχίας Αμμοχώστου για ένα μήνα όπως ο Ιανουάριος και πιστεύω πως μπορεί να θεωρηθεί ότι και αυτή μπήκε δειλά με το δεξί στο 2025.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

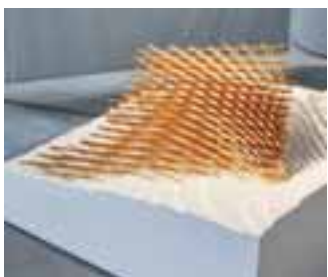

ΚΥΡΙΑΚΗ 16 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2025

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ Τέχνες & γράμματα

NIKOS KOKKALIS

NIKOS KOKKALIS

NIKOS KOKKALIS

Τέσσερις από τις μακέτες που παρουσιάζονται στην έκθεση του Κένγκο Κούμα «Ονοματοποιία» στο πρώην Δημόσιο Καπνεργαστάσιο. Επάνω, το μουσείο-ξύλινη γέφυρα Yusuvara (2010), τέρμα αριστερά το Komorebi, Château-La-Coste (2017) και δίπλα το σπίτι Coeda (2017). Δεξιά, το κέντρο ενημέρωσης τουριστών Asakusa στο Τόκιο (2012).

NIKOS KOKKALIS

Κτίρια σαν ιαπωνική καλλιγραφία

Ο αρχιτέκτων Κένγκο Κούμα μιλάει για τη φιλοσοφία του, για τη μοντέρνα Αθήνα και το τοπίο του Πικιώνη

Συνέντευξη στη **ΜΑΡΩ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ**

Συνήθως προσωπικότητες τέτοιου διαμετρήματος διαθέτουν περιορισμένο χρόνο για συνεντεύξεις και μετά σπεύδουν στο επόμενο ραντεβού. Αλλωστε, ο Κένγκο Κούμα είχε ακόμη τζετ λαγκ μετά την πτήση από το Τόκιο και την επόμενη ημέρα ταξίδευε για το Παρίσι, όπου βρίσκεται η έδρα του δεύτερου γραφείου KengoKuma & Associates. Με επικεφαλής τον ίδιο, το γραφείο έχει σχεδιάσει αρχιτεκτονικά έργα σε περισσότερες από είκοσι χώρες και έχει λάβει σημαντικά διεθνή βραβεία.

Ο κύριος Κούμα, όμως, περιμένε καθιστός σε μια γωνία της έκθεσης «Ονοματοποιία», που φιλοξενείται στο Παλιό Καπνεργαστάσιο, επί της Λένορμαν, ακουμπούσε ήρεμα τα χέρια στα γόνατά του και περίμενε να αρχίσουν την ποίηση, νομίζω γενικώς κάτι πιο ρευστό από τα κτίσματα του μοντερνισμού με ασάβι, μεπτόν και γυαλί, που κυριαρχούν στις σύγχρονες πόλεις.

Ξεκινάμε από τον μεγάλο τοίχο δίπλα στην είσοδο, που τώρα

μοιάζει με εικαστική σύνθεση με εμφανή επιρροή από την ιαπωνική καλλιγραφία. Στην πραγματικότητα, αυτό είναι το δικό του αρχιτεκτονικό γλωσσάρι. Αποτελείται από μια σειρά λέξεων οι οποίες αναγράφονται επίσης με λατινικούς χαρακτήρες και «μεταφράζουν» μερικές βασικές έννοιες του έργου του: Para para, sara sara, guru guru, pera pera, fuwa fuwa, tsun tsun, zure zure και άλλες.

«Με ελκύουν οι διάλογοι με απαλά υλικά: η απαλότητα πάντα με θεραπεύει, καθώς μου θυμίζει τη μητέρα μου. Το υλικό και το σώμα συνομιλούν μεταξύ τους».

Οι διπλές λέξεις που συνθέτίζονται στην ιαπωνική γλώσσα, ηχοποιώντας οι περισσότερες όπως και στα ελληνικά (μπίρι μπίρι, τσίμα τσίμα, τσούκου τσούκου, φίρι φίρι), αποτελούν οικείες εκφράσεις, δηλωτικές μιας ποιότητας, υφής, αίσθησης ή κίνησης. Το fuwa fuwa εκφράζει την αίσθηση της ελαστικότητας, στο para para ο χώρος μοιάζει να εκπέμπει και να ακτινοβολεί φως και ηρεμία, το guru guru αντιπροσωπεύει μια στροβιλιζόμενη, καμπυλόγραμμη ρευστότητα σαν νερόμυλος, το zara zara περιγράφει μια υφή που αντιπροσωπεύει την αίσθηση της τραχιάς και ανώμαλης επιφάνειας, το pera pera δεν είναι μνημειώδες αλλά επιτυ-

NIKOS KOKKALIS

Ο Κένγκο Κούμα μπροστά στη μακέτα της εγκατάστασης Owan, που παρουσιάστηκε στην Ελβετία το 2016. «Το μυστικό της δουλειάς μου βρίσκεται στην επικοινωνία μεταξύ των ανθρώπων και του χώρου», λέει.

χάνεται αποδομώντας την τραχύτητα του zara zara.

Καθώς βαδίζουμε από λέξη σε λέξη –δεκατρείς στο σύνολό τους– και σταματάμε μπροστά στις εντυπωσιακές αρχιτεκτονικές μακέτες που δείχνουν τον τρόπο με τον οποίο το KengoKuma & Associates έχει υλοποιήσει αυτό το νέο λεξιλόγιο, οι επισκέπτες της έκθεσης –αρχιτέκτονες στην πλειονότητά τους– μας ακολουθούν, έτσι που στο τέλος γύρω από τον Κένγκο Κούμα έχει δημιουργηθεί μια ομάδα ανθρώπων που κρέμεται από τα χείλη του. «Με ελκύουν οι διάλογοι με απαλά υλικά: η απαλότητα πάντα με θεραπεύει, καθώς μου θυμίζει τη μητέρα μου. Σε αυτόν τον διάλογο, συχνά δεν

χρησιμοποιώ μια γλώσσα επηρεασμένη από τη λογική. Και όταν τη χρησιμοποιώ, είναι αδύνατο να με κατανοήσουν οι άνθρωποι. Γι' αυτό χρησιμοποιώ ομοιοκαταληξίες. Το υλικό και το σώμα συνομιλούν μεταξύ τους και συντονίζονται χρησιμοποιώντας αυτή τη πρωτόγονη γλώσσα. Πρόκειται για ένα νέο είδος ορθολογισμού», εξηγεί.

– Έχει σημασία για εσάς να γίνετε κατανοητός από ανθρώπους που δεν είναι ειδικοί στην αρχιτεκτονική;

– Ναι, γιατί το μυστικό της δουλειάς μου βρίσκεται στην επικοινωνία, κυρίως στην επικοινωνία μεταξύ των ανθρώπων και του χώρου. Σκοπός μου είναι να συλλά-

βω την εμπειρία ενός δομημένου χώρου και όχι την εικόνα του, και να δημιουργήσω οικειότητα μαζί του. Επιδιώκω επίσης να διευρύνω τα υλικά του μοντερνισμού και να αποφύγω το ασάβι και το τσιμέντο, περιορίζοντας τον όγκο, τη σκληρότητα και την επιθετικότητα των κτιρίων. Προτιμώ να χρησιμοποιώ ξύλο, πέτρα, χαρτί ή σύγχρονα συνθετικά «υφάσματα» συνδυάζοντας την τεχνολογία με την ανθρωπιά.

«Εχω μάθει πολλά ταξιδεύοντας. Η λιτότητα που εκφράζουν τα μνημεία του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού διαφέρει από τη μνημειακότητα του ρωμαϊκού κόσμου».

– Η ιαπωνική παράδοση επηρέασε το αρχιτεκτονικό ύφος σας;

– Απολύτως, αλλά ταυτόχρονα έμαθα από μικρός πολλά από την Ευρώπη. Κοντά στο νηπιαγωγείο μου υπήρχε ένα χριστιανικό νηπιαγωγείο και δίπλα του ένα όμορφο παρεκκλήσι. Μου άρεσε πολύ ο τρόπος που το φως έμπαινε στον ναό από την οροφή, φωτισμός πολύ διαφορετικός από αυτόν που ήξερα. Θυμάμαι, λοιπόν, τον εαυτό μου να απολαμβάνει και τους δύο χώρους εξίσου, το χριστιανικό παρεκκλήσι και το ιαπωνικό παραδοσιακό σπίτι.

– Πώς αναπτύχθηκε το στυλ σας στην πορεία;

– Στην πραγματικότητα, χρειάστηκε χρόνος για να το βρω. Και

για σημαντική στιγμή: Ήταν η δεκαετία του 1990. Ξεκίνησα την πρακτική μου τη δεκαετία του 1980, σε μια εποχή οικονομικής άνθησης, κατά την οποία ακόμη και οι νέοι αρχιτέκτονες δεχόμασταν πολλές παραγγελίες. Αλλά το 1990 η οικονομία κατέρρευσε και κάθε έργο στο Τόκιο ακυρώθηκε. Αρχισα λοιπόν να ταξιδεύω στην ύπαιθρο της Ιαπωνίας και εκεί γνώρισα πολλούς τεχνίτες που δούλευαν με φυσικά υλικά σε μικρά εργαστήρια. Συνεργάστηκα μαζί τους σε πολλά έργα και έμαθα από αυτούς. Έτσι ανακάλυψα τις μεγάλες δυνατότητες των φυσικών υλικών. Αυτή ήταν η αρχή της καινούργιας μου φιλοσοφίας για την αρχιτεκτονική.

– Υπάρχουν διαφορές στον τρόπο που σχεδιάζετε ένα κτίριο για τον δυτικό κόσμο και την Απω Ανατολή ή συνδυάζετε τις δύο παραδόσεις, αναμειγνύοντας στοιχεία;

– Δεν θέλω να τα αναμειξω, θέλω να δημιουργήσω κάτι νέο, που υπερβαίνει τα μέρη του. Εχω μάθει πολλά πράγματα ταξιδεύοντας. Για παράδειγμα, η λιτότητα που εκφράζουν τα μνημεία του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού, διαφέρει από τη μνημειακότητα του ρωμαϊκού κόσμου. Η οικειότητα είναι λέξη-κλειδί για την Ελλάδα. Και επίσης έμαθα πολλά πράγματα από τη μοντέρνα Αθήνα, για παράδειγμα, από το τοπίο του Πικιώνη. Είναι εκπληκτικό. Αλλά μήπως και ο Πικιώνης δεν ήταν επηρεασμένος από την Ιαπωνία;

Αρχιτεκτονική έκθεση «Ονοματοποιία» (Onomatopoeia), Πρώην Δημόσιο Καπνεργαστάσιο, Λένορμαν 218. Εως τις 15/3.

Ατζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

16.2 - 23.2.25

Επιμέλεια: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ
kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

«Φαινομενολογίες του ήχου»

Συγκεντρώνοντας καινούργια έρ-γα της Μαρίας Σπίβακ, της Ανδρού-λας Καφά, του Δημήτρη Ταμπάκη, του Χρίστου Κυριακίδη και του Παναγιώτη Ανδρέου, η έκθεση «Ηχητικά Περι-πλέγματα: Φαινομενολογίες του ήχου» συντίθεται μέσα από μια διαδικασία συντονισμού με διαφορετικές μορφές ήχου, ζητώντας από το κοινό να ανι-χνεύσει τα όρια και τις ηχητικές ποιό-τητες των έργων. Εγκαίνια: 21 Φεβρου-αρίου, ώρα 7:00 μ.μ. Διάρκεια έως 14 Μαρτίου. Ανοικτά: Τρίτη και Πέμπτη: 5-7 μ.μ. Σάββατο: 10.00-13.00 και κα-τόπιν ραντεβού. Korai Space, Κοραή 6-8, Λευκωσία. **Πληροφορίες korai.** projectspace@gmail.com

ΘΕΑΤΡΟ

«Το Αγόρι των Ουίνσλοου»

Το έργο «Το Αγόρι των Ουίνσλοου» είναι εμπνευσμένο από πραγματικά δικαστι-κά γεγονότα στην Αγγλία, και αφορά στις απεγνωσμένες προσπάθειες ενός πατέ-ρα να «καθαρίσει» το όνομα του γιου του, όταν το αγόρι αποβάλλεται από το Βασι-λικό Ναυτικό Κολλέγιο, για υποτιθέμενη κλοπή μιας ταχυδρομικής επιταγής πέντε σελινιών. «Το Αγόρι των Ουίνσλοου» είναι για όλη την οικογένεια και ανεβαίνει σε πανελλήνια πρώτη παράσταση, σε μετά-φραση και σκηνοθεσία του Ανδρέα Αρα-ούζου, σκηνικά και κοστούμια του Γιώργου Γιάννου, πρωτότυπη μουσική του Δημήτρη Ζαχαρίου και σχεδιασμό φωτισμού του Βασίλη Πετεινάρη. Το έργο ανεβαίνει σε

συνεργασία Σατιρικού Θεάτρου και Alpha Square, σε σκηνοθεσία Ανδρέα Αραούζου. Επί σκηνής οι Βαρνάβας Κυριαζής, Έρικα Μπενέτη, Σωτήρης Μεσάνας, Χριστίνα Μαρούκου, Ιωάννα Σιαφάλη, Θανάσης Δρακόπουλος, Δημήτρης Γκουτζαμάνης, Σταύρος Χατζαντρίαν, Ναυσικά Απόστρα-του, Αλέξανδρος Χρυσάνθου και ο μικρός Κωνσταντίνος Γεωργίου. Σατιρικό Θέατρο, Κεντρική Σκηνή, Λευκωσία. Τακτικές πα-ραστάσεις κάθε Σάββατο, ώρα 8:00 μ.μ. και Κυριακή, ώρα 6:30 μ.μ. Περιοδεία τον Μάρτιο σε Λάρνακα, Λεμεσό και Πά-φρο. **Πληροφορίες, κρατήσεις: 22312940, 22421609, satiriko.tameio@cytanet.com.cy, www.alphasquare.com.cy**

ΕΚΘΕΣΗ

«Collecting the Past, Curating the Future»

Η γκαλερί StandinLine Artspace, σε συνεργασία με τη γκαλερί Future DMND, ανακοι-νώνει την έναρξη της έκθεσης «Collecting the Past, Curating the Future», που αναδεικνύ-ει την επίδραση της επιμελη-μένης συλλογής έργων τέχνης και του καθοριστικού ρόλου της παρουσίας οραματιστών καλ-λιτεχνών. Η πρωτοποριακή αυ-τή έκθεση θα παρουσιάσει μια δεόντως επιμελημένη επιλογή έργων από καταξιωμένους αλ-λά και ανερχόμενους καλλιτέ-χνες, οι οποίοι διαμορφώνουν το παγκόσμιο πολιτιστικό τοπίο και συνεχίζουν να εμφανίζουν μελλοντικές γενιές. Η έκθεση αναδεικνύει τη δύναμη της τέ-χνης και να μας συνδέει μέσα στον χρόνο και τον χώρο. Δι-άρκεια έως 28 Φεβρουαρίου. StandinLine Artspace, Μετοχι-ου 26Α, Άγιος Ανδρέας, Λευ-κωσία. **Πληροφορίες www.standinlineartspace.com**

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ

Το ντοκιμαντέρ ταιριάζει στην Κάλλας

Τελικά, τι είναι καλύτερο; Ποιο είδος αντα-ποκρίνεται περισσότερο στον μύθο της Μαρίας Κάλλας; Το ντοκιμαντέρ ή η μυ-θοπλασία; Μήπως η πιο τρυφερή και αξιό-πιστη άποψη είναι η φράση μιας σπουδαίας λυρικής καλλιτέχνης: «Αφήστε την Κάλλας να πεθάνει»; Αφήστε, δηλαδή, την Κάλλας στη βασιλεία της, χωρίς προσπάθειες ερ-μηνειών, εικονογραφικών αποτυπώσεων, ίλουστρασιόν «εκτυπώσεων», οπερετικών εξιστορήσεων. Τα ερωτήματα προκύπτουν αβίαστα καθώς συμπίπτει, αυτήν την περί-οδο, να προβάλλεται η τηλεοπτική σειρά της ΕΡΤ «Η Μαρία που έγινε Κάλλας», της Ολγας Μαλέα, και, από την περασμένη Πέ-μπτη, το ντοκιμαντέρ «Μαίρη, Μαριάννα, Μαρία» των Μιχάλη Ασηενίδη και Βασίλη Λούρα. Η σύμπτωση θα ήταν αδιάφορη αν και οι δύο παραγωγές δεν εστίαζαν στα λι-γότερο γνωστά, αλλά καθοριστικά, χρόνια της Κάλλας στην Ελλάδα, 1937-1945. Και τα δύο στηρίζονται στο πολύτιμο βιβλίο «Η άγνωστη Κάλλας» του συγγραφέα και ιστο-ρικού Νίκου Πετσάλν-Διομήδη.

Σε αυτήν την αναφορά, όμως, σταματά οποιαδήποτε παραλληλία. Γιατί όχι μόνο το περιεχόμενο των δύο παραγωγών αλλά και το αποτέλεσμα είναι σε αντίθετες όχθες. Πώς εξηγείται; Γιατί μια έμπειρη, αναγνωρι-σμένη και με επιτυχίες στο ενεργητικό της σκηνοθέτις όπως η Ολγα Μαλέα, υπογρά-φει μια αδύναμη, ατελή από κάθε άποψη, σειρά; Τι την οδήγησε σε μια τόσο αδιάφο-ρη εκδοχή, ανέμπνευστη, από την οποία δεν απουσιάζει μόνον η ατμόσφαιρα της

Δεν υπάρχουν αποκαλυπτικές ερμηνείες ηθοποιών που την υποδύονται, μόνον «αποκαλυ-πτικές» βιωμένες ιστορίες από τους «δικούς της» ανθρώπους.

εποχής, αλλά και της ίδιας της Κάλλας; Με ακαθοδήγητους ηθοποιούς και εξοφθαλμες προχειρότητες; Το ντοκιμαντέρ μάς βοηθάει να ανασυνθέσουμε μια διαδρομή σύνθετη και τραυματική, σε μια πόλη υπό κατοχή, σε μια Αθήνα αφιλόξενη, που ζει στον φόβο και στην ακραία στέρηση. Η Μαίρη Καλογερο-πούλου (14 χρόνων έφτασε στην Αθήνα από τη Ν. Υόρκη, μαζί με τη μητέρα της και την αδελφή της) είχε μια ζωή που βγαίνει από τα «σωθικά» της πόλιν: «Εσωτερικά δύνα-μη αλλά και αντίσταση σε κάθε δυσκολία και σε κάθε κακοποιοτική συμπεριφορά».

Η ανασύσταση εκείνης της βετίας (αλλά και αργότερα, όταν επέστρεψε, ντρίβα πλέ-ον, από το 1957 και μετά, για να εμφανιστεί στο Ηρώδειο και στην Επίδαυρο) γίνεται με επιλεκτικά οργανωμένες αφηγήσεις ανθρώ-πων που την πήζεραν καλά ή τη μελέτησαν στα νεότερα χρόνια, δικές της συνεντεύξεις, ανέκδοτα βίντεο και ηχογραφήσεις. Όχι μό-νο τεκμήρια που πλουτίζουν αλλά και μια διασύνδεση της αμφίδρομης σχέσης της πόλιν/της χώρας με την Κάλλας. «...Όλος ο κόσμος μου έδωσε τιμές, αλλά το αίμα μου είναι ελληνικό κι αυτό δεν το οβήνει κανείς. Εδώ πέρα επικράθηκα, ναι. Πολλοί μου έκα-ναν πόλεμο άδικο...», την ακούμε να λέει.

Ναι, το ντοκιμαντέρ ταιριάζει στην Κάλ-λας. Δεν αναπαρίσταται με τη μυθοπλασία η αίσθηση μιας καλλιτέχνης «που γίνεται η ίδια η μουσική» όταν τραγουδάει, που έχει αυτήν την «πελώρια φωνή», που κάθε της έκφραση, νεύμα, δήλωση, κίνηση, αντιδρα-ση, στη σκηνή και στη ζωή, έχει μπει στο μικροσκόπιο τόσο της ανάλυσης όσο και της στρέβλωσης. Δεν υπάρχουν αποκαλυ-πτικές ερμηνείες ηθοποιών που υποδύο-νται την Κάλλας. Μόνον «αποκαλυπτικές» βιωμένες ιστορίες από τους «δικούς της» ανθρώπους, πτυχές που δεν τροφοδοτούν τη βουλμία του κοινού, αλλά ορθώνουν ένα τείκος προστάσιας. Με φροντίδα, προσοχή και ταπεινότητα. Τα τελευταία χρόνια της ζωής της, απομονωμένη στο διαμέρισμά της στο Παρίσι, μελετά με τη βοήθεια της στενής της φίλης Βάσως Δεβετζή, ηχογρα-φώντας σε ένα παλιό μαγνητόφωνο. Με μια σχεδόν κατεστραμμένη μαγνητοταινία, από τον Αύγουστο του 1977 –λίγες μόνον ημέ-ρες πριν από τον θάνατό της, που βρέθηκε στο αρχείο της Βάσως Δεβετζή– κλείνει το ντοκιμαντέρ. Με τα λόγια της προσευχής από τη «Δύναμη του πετρωμένου». «Ενα πράγμα, Μαρία, με συγκλωρεί πάρα πολύ...

Μία νότα που πρέπει οπωσδήποτε να την προσέξεις», ακούγεται η Δεβετζή. «Το λα;» ρωτάει η Κάλλας. «Το λα, η δεύτερη... Τσα-τα! Πάρ’ το λα και πήγαινε...». Ετσι κι έγινε. Πήρε το λα και έφυγε.

ΣΙΝΕΜΑ

47ο Φεστιβάλ Δράμας στην Κύπρο

Το Διεθνές Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους Δράμας ταξιδεύει για άλλη μια φορά στην Κύπρο από τις 17 έως τις 19 Φεβρουαρίου με προβολές βραβευμένων ταινιών του, προσφέ-ροντας στους σινεφίλ την ευκαιρία να απολαύσουν αξιόλογες ταινίες μικρού μήκους. Την ευθύνη της δι-οργάνωσης έχουν το Τμήμα Σύγχρο-νου Πολιτισμού του υφυπουργείου Πολιτισμού, το Θέατρο Ριάλτο και το

Φεστιβάλ Δράμας σε συνεργασία με τον Όμιλο Φίλων Κινηματογράφου Λευκωσίας, τη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών Πάφου και την Κινηματογρα-φική Λέσχη Λεμεσού. Όπως κάθε χρόνο, εκπρόσωποι του Φεστιβάλ Δράμας και σκηνοθέτες έρχονται, στη διάρκεια του τριημέριου που το Φεστιβάλ ταξιδεύει στο νησί μας, και παρευρίσκονται στις προβολές σε όλες τις πόλεις για συζήτηση με

το κοινό. Οι φετινοί φιλοξενούμε-νοι είναι η Ευάννα Βενάρδου από το Γραφείο Τύπου του Φεστιβάλ και οι σκηνοθέτες Ήμελλος Φοίβος (ταινία Wings) και Άλκι Παπασταθόπουλος (ταινία Honeymoon). Οι προβολές θα γίνουν σε Λευκωσία στον Κινηματο-γράφο Πάνθεον (17-18/2), Λεμεσό στο Θέατρο Ριάλτο (18-19/2) και Πά-φρο στη Στέγη Γραμμάτων & Τεχνών (18-19/2). **Ελεύθερη είσοδος.**

ΠΙΑΝΟ

Giovanni Bertolazzi

Το Ίδρυμα Τεχνών Φάρος, με τη στή-ριξη του Keyboard Charitable Trust του Λονδίνου, παρουσιάζει το ντε-μπούτο στην Κύπρο του πιανίστα Γιόβαννι Bertolazzi. Έχοντας καθιε-ρωθεί ως ένας από τους πιο συγκλο-νιστικούς πιανίστες της γενιάς του, ο Γιόβαννι Bertolazzi έχει αναγνωρι-σθεί διεθνώς για την τεχνική του οξύ-νοια και την απaráμιλλη αριστοτε-χνία του. Ο Bertolazzi έχει διακριθεί σε 40 και πλέον σπουδαίους διεθνείς διαγωνισμούς πιάνου, συμπεριλαμβα-νομένου και του Διεθνούς Διαγωνι-σμού Πιάνου Φρανς Λιστ στη Βου-δαπέστη, το 2021, όπου κέρδισε όχι μόνο το Δεύτερο Βραβείο αλλά και μια εντυπωσιακή συγκομιδή πέντε ειδικών βραβείων. Ο Bertolazzi αναμ-

φίβολα θα καταπλήξει το κοινό με τη δεξιοτεχνία του σε ένα πρόγραμμα εξαιρετικής τεχνικής πολυπλοκότητας και βάθους, με έργα των Γ.Σ. Μπαχ/ Μπουζόνι, Μπετόβεν, Βέρντι και Λιστ. The Shoe Factory, Ερμού 304, Λευ-κωσία. Τετάρτη 19 Φεβρουαρίου, ώρα 8:30 μ.μ.

ΧΟΡΟΣ

«Ordinary Magic»

Η Στέγη Χορού Λευκωσίας παρουσιάζει το έργο με τίτλο «Ordinary Magic» που δημι-ουργήθηκε στα πλαίσια του προγράμματος More Than Dancing. Μέσω αυτής της εκπαι-δευτικής πρωτοβουλίας και την καθοδήγηση των Μαρίας Καμπέρη (χοροπαιδαγωγός, χο-ρογράφος), Λεόντιο Τουμπουρή (εικαστικός) και Νατάσα Χατζηανδρέου (μουσικός), 16 έφηβοι ηλικίας 12-18 χρονών συνεργάστηκαν για τη δημιουργία μιας παράστασης με θέμα την ψυχική ανθεκτικότητα, όπου ο χορός, τα εικαστικά και η μουσική συνυπάρχουν. Βασι-κός στόχος ήταν η δημιουργία μιας ομάδας εφήβων και η ενεργή συμμετοχή τους στη δημιουργική διαδικασία κατά την παραγωγή της παράστασης μέσω εξερεύνησης και πει-ραματισμού. Κατά τις διάφορες φάσεις του προγράμματος, επεξεργαστήκαμε τη θεματι-κή μέσω μεθόδων αποδόμησης, αναδόμησης

και ανάπλασης για τη δημιουργία της φόρμας και του μοτίβου στην κίνηση, τη μουσική και τη σκηνογραφία. Σχεδιασμός και Υλοποίη-ση: Μαρία Καμπέρη, Λεόντιος Τουμπουρή, Νατάσα Χατζηανδρέου. Στέγη Χορού Λευ-κωσίας, Παρθενώνος 25, Άγιος Ανδρέας, Λευκωσία. Σάββατο 22 και Κυριακή 23 Φλε-βάρη, ώρα 7:00 μ.μ. **Πληροφορίες [teléfono 22780960, \[info@dancehouselefkosia.com\]\(mailto:info@dancehouselefkosia.com\)](mailto:info@dancehouselefkosia.com)**

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Δημοτικής Βιβλιοθήκης Πάφου τα παθήματα. .

Είναι πραγματικά δύσκολο να μπορεί ένας Δήμος να συντηρήσει με τον σωστό τρόπο μία δημοτική βιβλιο-θήκη και να την εντάξει στο πολιτιστικό γίγνεσθαι της πόλιν, ιδίως όταν πρόκει-ται για μία ιστορική βιβλιοθήκη. Είναι όμως πάρα πολύ εύκολο να μετακυλίσεις την ευθύνη κάπου αλλού και να καθα-ρίσεις. Κάπως έτσι πάνε τα πράγματα με τη μεταστέγαση της Δημοτικής Βι-βλιοθήκης Πάφου στις εγκαταστάσεις του ΤΕΠΑΚ στην πόλη.

Δηλαδή, μία βιβλιοθήκη που είχε ανακαινιστεί και αναβαθμιστεί το 2015 με απόφαση του Δημοτικού Συμβου-λίου της Πόλιν, τα εγκαίνια της είχαν γίνει με πάσα επισιμότητα, παρουσία του τότε προέδρου της Δημοκρατίας και του καθηγητή Γεώργιου Μπαμπι-νιώτη. Φώτα, κορδέλες, λόγια πολλά, όπου πέρασαν οι μέρες και η Δημο-τική Βιβλιοθήκη Πάφου σκοτείνιασε, έμεινε με μία υπάλληλο και σιγά-σιγά έσβησε... και ξαφνικά το Δημοτικό Συμβούλιο της πόλιν εν τη σοφία του και με μεγαθυμία αποφάσισε πως δεν πάει άλλο η κατάσταση, να αδειάσει το κτήριο, να κατασάνει ο χώρος και θα το αξιοποιήσουμε το κτήριο... Διαφώνη-σαν στο Δημοτικό Συμβούλιο, (ΔΗΣΥ, ΔΗΠΑ και ΕΛΑΜ συμφώνησαν, ΕΔΕΚ

ΚΑΙ ΔΗΚΟ διαφώνησαν και το ΑΚΕΛ τήρησε αποχή). Αναρωτιέμαι, σκέφτη-κε η διοίκηση του Δήμου Πάφου ότι μια τέτοια ενέργεια στρέφεται εναντίον της ίδιας της πόλιν και της ιδρυτικής πράξης της βιβλιοθήκης; «Είθε ο Θεός να διαφυ-λάττει την Δημοσίαν αυτήν Βιβλιοθήκην ως ένα Ίδρυμα που θα σκορπάη γύρω του αυξανομένην δύναμιν και σοφίαν», Τανά εφέντης, επικεφαλής Τουρκικής Κοινότητας. «Διακηρύττει δυνατά και φωνάζει με στεντόρια (sic) φωνή πως τη σημερινή ημέρα που θα γίνει η παρά-δοση της Δημοτικής Βιβλιοθήκης στον δικαιούχο της το Λαό της Πάφου, πως πρέπει η σημερινή ημέρα να θεωρηθή ημέρα ιστορική, σταθμός Πνευματικός της πόλιν μας», Παπαϊωάννου, εκπρό-σωπος του Ελληνικού Γυμνασίου Πά-φου. «Μπαίνοντας μέσα στη διοίκηση της μικρής, αλλά ιστορικής αυτής πό-λεως, δεν φανταστήκαμε ποτέ, πως θα μπορούσαμε σήμερα να την κάναμε να χαρή το Αρχαϊκό αυτό Μέγαρο, κόσμημα αλλά και εικόνα του σημερινού Πολιτι-σμού της, μέσα στον οποίο θα μπορού-σε το άμοιρο παιδί του Λαού, το φτωχό παιδί του βιοπαλαιστή και του εργάτη, να βρίσκει μια γωνιά και μια ζεστασιά και ένα βιβλίο, για να πλατύνει τη σκέ-ψη του, για να καλλιεργήσει τη διάνοιά

του [...]] και «[...] τούτο το κτήμα της [σ.σ. Πάφου] το οποίο δεν ανήγειρε ο χρυσός του πλουσίου ούτε η καλή προ-αίρεση κανενός δωρητού, αλλ’ ο οβολός του Λαού μας [...]], ο δήμαρχος Πάφου Χριστόδουλος Γαλατόπουλος. Τα παρα-πάνω είναι από τους λόγους που απαγ-γέλθηκαν κατά τα εγκαίνια της Βιβλιο-θήκης τον Μάιο του 1946. Ολόκληρη η πόλη υπερηφανευόταν για τη βιβλιοθή-κη της, και για τα επόμενα χρόνια ήταν κέντρο πνευματικό...

Στις μέρες μας όμως τίποτε αυτά δεν μετράει, έστω και αν κάποτε η πόλη συ-νεργάστηκε με την Κυπριακή Ένωση Βιβλιοθηκονόμων – Επιστημόνων Πλη-ροφόρησης (ΚΕΒΕΠ) για την αναβάθμι-ση της Βιβλιοθήκης, φέρνοντας την στη νέα εποχή. Ο δήμαρχος Πάφου Φαίδω-νας Φαίδωνος τον Δεκέμβριο του 2015, όταν έγιναν τα εγκαίνια της ανακαινι-σθείσας βιβλιοθήκης, είχε πει: «είναι πεποίθηση του Δημοτικού Συμβουλίου ότι η πόλη μας διαθέτει τις δυνατόεις και τις δυνατότητες για ένα νέο ξεκίνημα, ότι μπορεί και πρέπει να αναγεννηθεί, αξιοποιώντας τους ανθρώπους και την ιστορία της και διδασκόμενη από τα λά-θη και τα πάθη του παρελθόντος». Θυ-μάται άραγε ο δήμαρχος τότε την ομι-λία του; Θυμάται ότι είχε μιλήσει για το

όραμα που πρέπει να έχουν οι ηγέτες;

Πάντως θα είχε ενδιαφέρον να μα-θαίναμε γιατί αφέθηκε στην τύχη της η πολύ πλούσια Δημοτική Βιβλιοθήκη Πάφου. Γιατί είχε χαμηλή επισκεψιμό-τητα; Τι έκανε το Δημοτικό Συμβούλιο για να ανατρέψει την καθοδική πορεία της; Τι ζήτησε για τη στελέχωσή της; Εμείς από αυτή εδώ τη στήλη το 2018 γράφαμε για την ανάγκη ο Δήμος Πάφου (και άλλοι) να επιδείξουν ενδιαφέρον για τη Δημοτική Βιβλιοθήκη και σημειώνα-με: «μάλιστα στην Πάφο λειτουργεί και Πανεπιστήμιο, άρα ειδικό αναγνωστικό κοινό μπορεί να αντληθεί», εμείς λέγαμε να αντληθεί κοινό, να ανοίξει στο ευρύ κοινό, όχι να μεταστεγαστεί και στην ουσία να την απορροφήσει μια Πανεπι-στημιακή Βιβλιοθήκη. Η Δημοτική Βι-βλιοθήκη Πάφου πρέπει να μείνει εκεί που την οραματίστηκε ο Χριστόδουλος Γαλατόπουλος, ο οποίος ήταν πολύ υπε-ρήφανος για τη βιβλιοθήκη της πόλιν της. Αν χρειαστεί να μεγαλώσει, ας με-γαλώσει και όχι να γίνει το κτήριο ένα ακόμη μουσείο... Ας αξιοποιηθούν άλ-λα κτήρια και για την επέκταση και για τη δημιουργία ενός ακόμη μουσείου, νομίζω υπάρχουν.

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

Η διαρκής γοντεία του Ερμαν Εσσε

Η νέα «ζωή» των έργων του Γερμανού νομπελίστα

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΣΑΜΠΑΝΗ**

«**Το νόημα** και την ουσία του Εγώ ήθελα να μάθω. Το Εγώ ήθελα να ξεπεράσω. Από αυτό ήθελα να απαλλαγώ. Μα στάθηκε αδύνατον να το νικήσω, μόνο να το ξεγελάω κατάφερνα, να του ξεφεύγω, να του κρύβομαι. Πραγματικά τίποτα στον κόσμο δεν απασχόλησε τόσο την σκέψη μου, όσο αυτό το Εγώ μου. (...) Για τίποτα στον κόσμο δεν ξέρω λιγότερα από όσα ξέρω για εμένα (...)», συλλογιζόταν ο Σιντάρτα, ένας από τους πιο διασημούς χαρακτήρες του Ερμαν Εσσε, στο ομώνυμο μυθιστόρημά του, το οποίο κυκλοφόρησε τον Ιανουάριο σε μια ολοκαίνουργια έκδοση από τον εκδοτικό οίκο Διόπτρα σε μετάφραση της Μαρίας Αγγελίδου και του Αγγελού Αγγελίδη.

Το «Ξύπνημα» είναι το κεφάλαιο στο οποίο ο πρωταγωνιστής της ιστορίας κάνει αυτή τη σπουδαία συνειδητοποίηση και αρχίζει να αντιλαμβάνεται ότι τίποτα δεν μπορούν να του διδάξουν οι δάσκαλοί του και οι θρησκείες. Όπως εξομολογείται, κατά τη διάρκεια αναζήτησης του Παντός και του νοήματος της ζωής, νιώθει να κάνει τον εαυτό του: «Θα πάψω να κομματιάζω και να σκοτώνω τον εαυτό μου για να βρω στα απομεινάρια του κάποιο μυστικό. (...) Ο εαυτός μου θα με διδάξει (...) Το Εγώ μου θέλω να γνωρίσω, το μυστήριο που λέγεται Σιντάρτα». Σε ολόκληρο το βιβλίο, που δημοσιεύτηκε πρῶ-

Το «Σιντάρτα» και η «Γερτρούδη» είναι τα δύο βιβλία του Ερμαν Εσσε που κυκλοφόρησαν τον προηγούμενο μήνα από τις εκδόσεις Διόπτρα σε νέες μεταφράσεις.

τη φορά το 1922 και έκτοτε έχει μεταφραστεί σε περισσότερες από 70 γλώσσες, ο Εσσε παρουσιάζει την πορεία ενός ανθρώπου προς την πνευματική αφύπνιση

«**Τα βιβλία του έβρισκαν μεγάλη απήχηση σε περιόδους κρίσης και αποπροσανατολισμού, όπως μετά τους δύο Παγκοσμίους Πολέμους», λέει ο Φόλκερ Μίχελς, επιμελητής των απάντων του.**

και την εσωτερική αναζήτηση, ο οποίος όχι μόνον απαρνιέται τον πατέρα του, αλλά πηγαίνει κόντρα ακόμη και στα δικά του τα πιστεύω.

Η απήχηση

«Ο ίδιος ο Εσσε έλεγε ότι τα βιβλία του έβρισκαν πάντοτε μεγάλη απήχηση σε περιόδους κρίσης και αποπροσανατολισμού, όπως για παράδειγμα μετά τους δύο Παγκόσμιους Πολέμους. Αυτό συνέβη και μετά τον θάνατό του, το δεύτερο μισό της δεκαετίας του εξήντα, εποχή που μαινόταν ο πόλεμος του Βιετνάμ, τα επονομαζόμενα “παιδιά των λουλουδιών” και οι αντιρρησίες συνείδησης τον επικαλέστηκαν. Έκαψαν τις στρατιωτικές τους ταυτότητες και έτσι πυροδότησαν την παγκόσμια αναγέννηση του συγγραφέα», εξηγεί στην «Κ» ο Φόλκερ Μίχελς, μελετητής και επιμελητής της γερμανικής έκδοσης των απάντων του, και συνεχίζει προσθέτοντας ότι «μία από τις θετικές απόρροies εκεί-

«**Το Εγώ μου** θέλω να γνωρίσω, το μυστήριο που λέγεται Σιντάρτα», αναφέρει ο πρωταγωνιστής του Ερμαν Εσσε στο «Σιντάρτα», στο οποίο παρουσιάζει την πορεία ενός ανθρώπου προς την πνευματική αφύπνιση και την εσωτερική αναζήτηση. Το βιβλίο κυκλοφόρησε το 1922 και έκτοτε έχει μεταφραστεί σε 70 γλώσσες.

νης της διαμαρτυρίας ήταν και η κατάργηση της υποχρεωτικής στράτευσης στις ΗΠΑ το 1973».

Το συγκεκριμένο βιβλίο γνώρισε πράγματι τεράστια αναβίωση τη δεκαετία του 1960, επηρεάζοντας τη γενιά των χίπις και διαμορφώνοντας τον πνευματικό ριζοσπαστισμό που επικρατούσε εκείνη την εποχή. Το έργο του, όμως, δεν παύει να είναι διαχρονικό και να έχει απήχηση στους νέους μέχρι και σήμερα, μας τονίζει ο Μίχελς: «Σε όλα του τα γραπτά ο Εσσε είναι υπέρμαχος του μεμονωμένου ανθρώπου, πιστός στην άποψή του “τα πάντα εξαρτώνται από το άτομο”. Ενδυναμώνει τη συνειδησή μας, προκειμένου να προβάλλουμε αντίσταση στη συλλογική συμμόρφωση προς το αγελαίο πνεύμα των καιρών», αναφέρει και συμπληρώνει ότι ο Γερμανός νομπελίστας «όπως απεχθανόταν τους απολυταρχικούς ηγέτες της εποχής του, για παράδειγμα τον κάιζερ Γουλιέλμο Β΄, τον Χίτλερ, τον Φράνκο ή τον Στάλιν, σίγουρα θα απεχθα-

νόταν και τους σημερινούς αυταρέσκους πολιτικούς, αλλά και όλους όσους στέκονται εμπόδιο στη Δημοκρατία».

Η συνέχεια

Αυτό το νέο ταξίδι στο έργο του κορυφαίου συγγραφέα του 20ού αιώνα ξεκίνησε από τις εκδόσεις Διόπτρα, τον περασμένο Απρίλιο, με το «Κνούλπ», σε μετάφραση Βασίλη Τσαλή. Μαζί με το «Σιντάρτα», κυκλοφόρησε τον προηγούμενο μήνα και η ταραχώδης ιστορία της «Γερτρούδης», σε μετάφραση της Ειρήνης Γεούργα, ενώ την άνοιξη αναμένεται να δημοσιευθούν άλλοι δύο εμβληματικοί τίτλοι: τα «Νάρκισσος και Χρυσόστομος» και «Πέτερ Κάμεντσιντ». Όπως ανακοίνωσε ο εκδοτικός οίκος, σταδιακά θα κυκλοφορήσει σε νέες μεταφράσεις το μεγαλύτερο μέρος του έργου του Ερμαν Εσσε, με το «Ροσάλντε» να αναμένεται για το προσεχές φθινόπωρο.

Οι θεματικές του συγγραφέα, από την εξερεύνηση του εαυτού,

της ταυτότητας, της φύσης, αλλά και της καταγγελίας των κακών κειμένων της εποχής του, εκτείνονται μέχρι και τις απαρχές της πληροφορικής και της τεχνητής νοημοσύνης.

«Ο Εσσε δεν τα πρόλαβε αυτά, όμως έκανε κάποιες προφητικές αναφορές στο τελευταίο του μυθιστόρημα, “Το παιχνίδι με τις χάντρες”», σχολιάζει ο Φόλκερ Μίχελς για το βιβλίο που πρόκειται να κυκλοφορήσει από τις εκδόσεις Διόπτρα την επόμενη χρονιά. Παρόλο που στο συγκεκριμένο μυθιστόρημα του 1943, ο συγγραφέας αναφέρεται εμμέσως στην πληροφορική, σύμφωνα με τον Μίχελς, οι φιλοσοφικές ιδέες που παρουσιάζονται, όπως η οργάνωση και η σύνθεση της γνώσης ή η διαχείριση των δεδομένων, θα μπορούσαμε να πούμε πως έχουν κάποια αναλογικά στοιχεία με τη σύγχρονη τεχνολογία των υπολογιστών, ενώ παράλληλα θα αποτελούσε ένα θέμα που θα κινητοποιούσε σε μεγάλο βαθμό τη φαντασία του.

VOGUE

GREECE

23/02

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΑΤΡΟΜΗΤΗ ISABELLE

ISABELLE HÜPPERT BY TAREK MAWAD

THE TALENT SHOW

100 ΣΕΛΙΔΕΣ ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΕΣ ΣΕ ΝΕΟΥΣ ΑΗΜΙΟΥΡΓΟΥΣ

«Κάποιοι τα ήθελαν όλα δικά τους και ακόμα δεν το αντιλαμβάνονται ότι “μέσα στο λλίον το πολλύν θα μπορούσε ο καθένας μας να ζήσει” κατά τον Μιχάλη Πασιαρδή».

Ο μηδισμός συνεχίζει στις ελεύθερες περιοχές

Ο μουσικός Ευαγόρας Καραγιώργης μιλάει στην «Κ» για τον δίσκο «Στιγμές», που περιλαμβάνει ποιήματα του Λεύκιου Ζαφειρίου

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

«Ένοιωσα μέσα στον χρόνο ότι είχαν μια εσωτερική δύναμη, μιλούσαν με έναν μια αλληγορικό τρόπο για την κατάσταση του 1974 κι έτσι αποφάσισα, να προχωρήσω στην έκδοσή του» λέει σε συνέντευξή του στην «Κ» ο μουσικός Ευαγόρας Καραγιώργης για τον δίσκο «Στιγμές», ο οποίος περιλαμβάνει δέκα τραγούδια σε ποίηση Λεύκιου Ζαφειρίου, σε μουσική τού συνθέτη. Ο κ. Καραγιώργης αναφέρει πως για τις μελοποιήσεις αναζήτησε στοιχεία που δένουν με τα τραγούδια και τα στηρίζουν, ανάλογα και με το περιεχόμενο καθενός. Ο συνθέτης λέει πως προσπάθησε να μεταφέρει στον δίσκο την αγωνία του Λεύκιου Ζαφειρίου για τον τόπο.

—Στον δίσκο σου «Στιγμές» περιλαμβάνεται ποίηση του Λεύκιου Ζαφειρίου, ποιο στοιχείο της δημιουργίας του σε ώθησε να μελοποιήσεις την ποίησή του; —Ομολογώ πως τυχαία οδηγήθηκα στη μελοποίηση στίχων και ποιημάτων του Λεύκιου Ζαφειρίου. Αυτό έγινε το 1991 για τις ανάγκες μιας θεατρικής παραγωγής όπου ο σκηνοθέτης Χρίστος Ζάνος είχε εντάξει ποιήματα του Λεύκιου στο έργο «Ο γάμος της Χαρούλας». Παρ’ όλο που η παράσταση δεν πραγματοποιήθηκε τελικά, εγώ πρόλαβα να γράψω εφτά τραγούδια. Ένοιωσα μέσα στον χρόνο ότι είχαν μια εσωτερική δύναμη, μιλούσαν με έναν μια αλληγορικό τρόπο για την κατάσταση του 1974 κι έτσι αποφάσισα, να προχωρήσω στην έκδοσή τους. Με παρότρυνση της αδελφής του ποιητή, Φροσούλας μελοποίησα φέτος ακόμα τρία ποιήματα.

—Η αγωνία του ποιητή πώς επηρέασε τον μουσικό, κατά τη διάρκεια της μελοποίησης; —Πάντα, όταν έχω μπροστά μου ένα ποίημα ή ένα στίχο για μελοποίηση, προσπαθώ να μπω στο πετσί του ποιητή, στα παπούτσια του. Όλο αυτό, αν και δεν μπορείς να το αναλύσεις, γίνεται και υπογείως, υποσυνείδητα αλλά και συνειδητά. Παίζεις με τους ήχους, τις συλλαβές, τις λέξεις, τα νοήματα και στην προκειμένη περίπτωση, τα φεγγάρια του Λεύκιου «που είδαν το φονικό και κρύφτηκαν πίσω απ’ το σύννεφο». Όλη αυτή την αγωνία του για

τον τόπο προσπάθησα να μεταφέρω και μέσα στη μουσική.

—Ο Ζαφειρίου συνομιλούσε με σύγχρονους του, στη συλλογή του, αλλά και με το πρόσφατο δράμα του τόπου, τόσα χρόνια μετά ο Ευαγόρας Καραγιώργης πώς τους ακούει, και πώς αφουγκράζεται τον τόπο; —Τότε, χωρίς να γνωρίζω τη γενιά του Λεύκιου (ήμουν 16–17), με μια κιθάρα μάθαινα Θεοδωράκη κάπου σ’ ένα υπόγειο της Έγκωμης, μαθητής μέσα σε όλο το μεταπολεμικό κλίμα και τις διαδηλώσεις του 1974/75. Την ίδια εποχή έφτιαχνα τα δικά μου «επαναστατικά» κομμάτια ή τραγούδια διαμαρτυρίας και προσπαθούσα να αντιδράσω με τη μουσική. Όλα αυτά τα χρόνια παρακολουθούσα την αγωνία

“

Η ματιά του Λεύκιου υπάρχει στις φωτογραφίες του δίσκου τον οποίο επιμελήθηκε η Στέφανη Παντελίδου.

και τον αγώνα ποιητών και συνθετών οι οποίοι ύμνησαν, τραγουδούσαν και διαμαρτυρήθηκαν για τον τόπο. Πενήντα χρόνια μετά ακούω και αφουγκράζομαι με πικρία και απογοήτευση, γιατί κατά τον Λεύκιο, ακόμα «Ο Μακρύδρομος δεν βγάζει πουθενά», ακόμα «πέρα απ’ τις βιτρίνες αιωρούνται πύργοι σιωπής», κι ακόμα «η Λευκωσία αγρυπνά μ’ ένα πικρό χαμόγελο».

—Υπάρχει η μουσική στιγμή που διατρέχει ολόκληρο τον δίσκο, ως συνδυαστικό κρίκο των κομματιών; —Δεν σχεδίασα με τέτοιον τρόπο τα κομμάτια, όταν τα μελοποιούσα. Προσπάθησα να είμαι σε ένα μουσικό κλίμα που ζητούσε ο σκηνοθέτης και το έργο αλλά και να εκφράζω τις αγωνίες και τον λόγο του ποιητή. Αναζητήσα στοιχεία που δένουν με τα τραγούδια και να τα στηρίζουν,

«Πενήντα χρόνια μετά ακούω και αφουγκράζομαι με πικρία και απογοήτευση, γιατί κατά τον Λεύκιο, ακόμα «Ο Μακρύδρομος δεν βγάζει πουθενά», ακόμα “πέρα απ’ τις βιτρίνες αιωρούνται πύργοι σιωπής”, κι ακόμα “η Λευκωσία αγρυπνά μ’ ένα πικρό χαμόγελο”» λέει ο Ευαγόρας Καραγιώργης.

ανάλογα και με το περιεχόμενο καθενός. Μπορεί κάποιος να διακρίνει μουσικές μεταφορές από το ένα κομμάτι στο άλλο, όμως σίγουρα δεν είναι ένα θεματικός δίσκος όπως ο «Σταυρός του Νότου» των Καβαδία-Μικρούτσικου, όπου ο συνθέτης συνδέει όλα τα κομμάτια με ένα μουσικό μοτίβο που επανέρχεται.

Οι ίδιοι τους ανοίξαμε τις πύλες...

—Είμαστε ακόμη κάτω από ένα νυστέρι ως λαός; Πώς ορίζει την ιδιοσυσχασία των Ε/κ το τραύμα του 1974, κατά την άποψή σου; —Δύσκολη ερώτηση. Από τη μία, ένας κόσμος που δεν δικαιώθηκε ποτέ, ακόμα υπάρχουν

“

«Υπήρχαν διάφορες σκέψεις για να γίνει ο δίσκος με μια μπάντα αλλά τελικά παραμείναμε στο πιάνο και φωνή».

αγνοούμενοι, πρόσφυγες σε συνοικισμούς όπου τα κτήρια και τα τάρρεουν, κι από την άλλη η κλιδή και οι πύργοι... Ο Λεύκιος μίλησε για «συνθήματα που μας μπουχτίσαν» για «το τελευταίο κωραφάκι που οικοπεδοποιείται». Πρόβλεψε αυτά από το 1974-77, όταν έγραφε αυτά τα ποιήματα. Τα τραύματα —όχι το τραύμα— είναι πολλαπλά. Το νησί μισό, 50χρονοι συνοικισμοί και πανάκριβοι πύργοι παραδίπλα... Κάποιοι, πέρα από το ότι θα έπρεπε να λογοδοτήσουν, οφείλουν να παραδεχθούν ότι πριν από το 1974 δεν υπήρχε τέτοια ανισότητα στον τόπο, με τον πλούτο στους λίγους, με τους νέους σε πενιχρούς μισθούς και την ανεργία... Κάποιοι τα ήθελαν όλα δικά τους και ακόμα δεν το αντιλαμβάνονται ότι «μέσα στο λλίον το πολλύν θα μπορούσε ο καθένας μας να ζήσει» κατά τον Μιχάλη Πασιαρδή.

—Η επιλογή των συνεργατών σου στις «Στιγμές» πώς έγινε;

—Υπήρχαν διάφορες σκέψεις για να γίνει ο δίσκος με μια μπάντα αλλά τελικά παραμείναμε στο πιάνο και φωνή. Ο Πάρης Παράσχος, μια νέα φωνή, φρέσκια, στιβαρή αλλά και εσωτερική, διέθετε αυτό που κατά την άποψή μου χρειάζονταν τα κομμάτια. Αν και πολύ νέος, είχε μια ευαισθησιακή σχέση με το τραγούδι της γενιάς μας με ουσιαστικές προτάσεις στις ερμηνείες του. Η Κλειώ Παπαδιά με πολύ σημαντικές σπουδές στο πιάνο, είχε την εκτελεστική δεινότητα, τεχνική και ευαισθησία ώστε να μπορέσει να εμβαθύνει στα κομμάτια και με κατάλληλη προσέγγιση να παίξει τον ρόλο μιας μικρής ορχήστρας.

Στις «Στιγμές» συμμετέχει επίσης, με σημαντική η φωτογραφική παρέμβαση, ο Ευάγγελος Χατζηκυριάκου ο οποίος μαζί με τον κολητό του Λεύκιο Ζαφειρίου τριγυρνούσαν την Πράσινη Γραμμή και έβγαζαν φωτογραφίες. Η ματιά του Λεύκιου υπάρχει στις φωτογραφίες του δίσκου τον οποίο επιμελήθηκε η Στέφανη Παντελίδου. Συνεργάτες μας ήταν επίσης και οι κορηγοί: Ίδρυμα «Φώτος Φωτιάδης», Κοινοτικό Συμβούλιο Μαζωπού, Ιερά Μονή Αγίου Νεοφύτου, Δήμος Λευκωσίας, Παναγιώτης Ζαφείρης, Ιερά Μονή Μαχαίρα, Άρνης Μαυροσκούφης, Αιγίλη Καμμίτση.

—«Σχεδόν μηδίζοντες»... τι κρατάς εσύ από αυτή τη φράση του Λεύκιου Ζαφειρίου;

—Η ιστορία επαναλαμβάνεται. Όπως στην αρχαία Ελλάδα, που κατά την εκστρατεία του Ξέρξη κάποιοι προσχώρησαν στους Μήδους (Πέρσες), έτσι κι εδώ ο Ζαφειρίου μας παραπέμπει στα όσα σχεδόν μόνοι μας (μηδίζοντες) χαρίσαμε στους εισβολείς, ενώ γνωρίζαμε ότι караδοκούσαν. Εμείς οι ίδιοι τους ανοίξαμε τις πύλες...

Κι ακόμα, μετά που ήρθαν, συνεχίζουμε το ίδιο τροπάρι, κι όχι μόνο για να πάρουν γην και ύδωρ, αλλά και πολλά άλλα άυλα. Επίσης, αν θυμηθούμε και το «κωραφάκι μας που οικοπεδοποιείται», θα δούμε ότι ο μηδισμός συνεχίζει, χρόνια τώρα, στις ελεύθερες περιοχές. Μόνοι μας, προδίδουμε, οικοπεδοποιούμε ό,τι πιο όμορφο διαθέτουμε. Το πρόσφατο κτήριο παρά την Πλατεία Ελευθερίας, ο Ακάμας... και όχι μόνον. Τα πάντα στον ιερό βωμό του χρήματος.

Μεγαλώνοντας σε ένα σώμα που δεν νιώθει δικό της

Μία δύσκολη ενηλικίωση στη Μαδρίτη

ΑΛΑΝΑ Σ. ΠΟΡΤΕΡΟ
Κακή συνήθεια
μτφρ.: Μαρία Παλαιολόγου
εκδ. Πατάκη, **σελ.:** 232

Του **ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ**

Τα τελευταία χρόνια εκδίδονται στα ελληνικά αρκετά από τα καλύτερα κουίρ βιβλία που βγαίνουν στο εξωτερικό, κάτι που δεν συνέβαινε παλαιότερα. Τα τελευταία δύο χρόνια διαβάσαμε περί τα είκοσι μυθιστορήματα με ΛΟΑΤΚΙ+ θεματολογία. Σημειώνοντας ότι κάποια στιγμή πρέπει να γίνει μια αναλυτική καταγραφή, ανάμεσά τους ξεχωρίσαμε τα εξής: Ακουέκε Εμέζι, «Ο θάνατος του Βιβέκ Οτζι» (μτφρ. Βίβιαν Στεργίου, εκδ. Στερέωμα), Κέισι Μακουίστον, «Μια τελευταία στάση» (μτφρ. Ειρήνη Παϊδούση, εκδ. Μεταίχμιο), Μαλίντα Λο, «Χθες βράδυ στο Τέλεγκραφ κλαμπ» (μτφρ. Μαρία Φακίνου, εκδ. Διόπτρα), καθώς και τα κλασικά πλέον βιβλία του Αλεκ Σκούφι («Χρυσόψαρο - Δωμάτια μετ' επίπλων», μτφρ. Νίκος Σκοπλάκης, εκδ. Κίχλη) και της Νέλα

Λάρσεν («Πέρασμα», μτφρ. Νίκος Κατσιαούνης, εκδ. Ερμα). Από την εγχώρια παραγωγή αξίζει να σημειώσουμε το «Α' στον έρωτα» του Γιώργου Αγγελίδη (εκδ. Αρλεκιν - Eros Pride), το παιδικό βιβλίο «Το μεταξένιο» του Κυριάκου Χαρίτου (εικ. Βασίλης Κουτσογιάννης, εκδ. Μεταίχμιο) και φυσικά το εμβληματικό νομικό εγχειρίδιο «ΛΟΑΤ-ΚΙ+ Δικαιώματα και Ελευθερίες» του Βασίλη Σωτηρόπουλου (εκδ. Σάκκουλα).

Η Αλάνα Σ. Πορτέρο (Μαδρίτη, 1978) είναι πολύ γνωστή ακτιβίστρια στη χώρα της, με πλούσια δράση γύρω από ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Αρθρογράφος και ηθοποιός του θεάτρου, έγραψε την «Κακή συνήθεια» (2023) αντλώντας από τα προσωπικά της βιώματα –είναι τρανς γυναίκα η ίδια, όπως και η ηρωίδα του βιβλίου της, κι εδώ έχουμε να κάνουμε με ένα θέμα για το οποίο δεν μπορείς να γράψεις έτσι και δεν το έχεις ζήσει στο πετσί σου–, ένα μυθιστόρημα που σημείωσε πελώρια επιτυχία: μεταφράζεται παντού, βραβεύθηκε, θα μεταφερ-

Στιγμιότυπο από παρέλαση υπερηφάνειας. Η Αλάνα Σ. Πορτέρο είναι αρθρογράφος και ηθοποιός του θεάτρου. Παράλληλα, είναι γνωστή για την ακτιβιστική της δράση γύρω από ζητήματα δικαιωμάτων και της ΛΟΑΤ-ΚΙ+ κοινότητας. Το βιβλίο «Κακή συνήθεια» είναι το λογοτεχνικό της ντεμπούτο, στο οποίο έχει συμπεριλάβει και προσωπικά της βιώματα.

Το μυθιστόρημα της Αλάνα Σ. Πορτέρο σημείωσε μεγάλη επιτυχία: μεταφράζεται, βραβεύθηκε, θα μεταφερθεί στον κινηματογράφο.

θεί στον κινηματογράφο. Και δικαίως. Το βιβλίο, αν και το παρθενικό της είναι σπουδαίο. Όπως και άλλοι αναγνώστες του, πιστεύαμε ότι το πλουμιστό, ποιητικό, αιθέριο, αιχμηρό άρμα πάνω στο οποίο έτρεχαν οι πρώτες σελίδες κάποια στιγμή θα έκοβε ταχύτητα, θα έκανε στάσεις. Πέσαμε έξω. Με μια αιχμηρή παρατηρητικότητα που σκαλίζει με το δάχτυλο και εξερευνά τα πράγματα κάτω από την επιφάνειά τους, η Πορτέρο γράφει το πρωτοπρόσωπο βιβλίο

της στο ίδιο υψηλό επίπεδο και με την ίδια ζέση από την αρχή έως το τέλος. Ο αναγνώστης θα πάρει τον εαυτό του να διαβάζει μεν βουλιμικά αυτό το τρυφερό, σπαρτακτικό κοινωνικό μυθιστόρημα που εκτυλίσσεται σε ένα εργατικό προάστιο της Μαδρίτης κατά τις δεκαετίες του '80 και του '90, αλλά ταυτόχρονα θα είναι τόσο γεμάτος εικόνες, που θα θέλει να κλείσει λίγο τα μάτια για να τις αφομοιώσει. Κι αυτή η σκληρόκαρδη γειτονιά όπου μεγαλώνει η ηρωίδα της αφουγκραζόμενη το παράξενο σώμα της –γιατί είναι κορίτσι και το ξέρει– είναι τόσο ζωντανή, τόσο αληθινή, μίζερη και βίαιη, τόσο γεμάτη φτώχεια, ηρωϊνής και κακοποίησης, αλλά και τρυφερότητας αϊφνης –και πολλούς παράξενους, σχεδόν μυθικούς χαρακτήρες– που σε αφοπλίζει.

Η «Κακή συνήθεια» είναι ένα δυνατό μυθιστόρημα ενηλικιώ-

σης, που –αν και κάποτε χιουμοριστικό– μιλάει για τη μοναξιά, τη θλίψη (καλύτερα: την πίκρα), την απόρριψη, την ανάγκη κάποιων ανθρώπων να ζουν διπλή ζωή για να μπορέσουν να ζήσουν μόνο μία: αυτή που θέλουν και που τους πρέπει. Ευτύχησε, μάλιστα, να μεταφραστεί με μεγάλη συγκίνηση και ακρίβεια στα ελληνικά. Η μεταφράστριά του, Μαρία Παλαιολόγου, είχε την καλοσύνη να μας εμπιστευτεί τα εξής: «Ο μεταφραστής είναι αναγκασμένος να καλλιεργεί διαρκώς την ενσυναίσθηση στον υπέρτατο βαθμό, φτάνει στην ταύτιση με τους χαρακτήρες, ο συγγραφέας κάθεται στην απέναντι πολυθρόνα και συζητούν, τσακώνονται, ώρες ώρες κάτι τους φαίνεται, τρομερά αστείο και γελάνε. Όταν μεταφράζεις ένα καλό βιβλίο δυσκολεύεσαι να αποστασιοποιηθείς απ' αυτό, ακόμη και

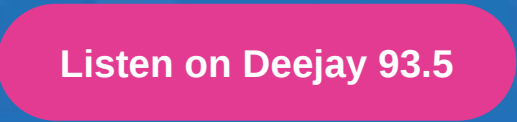
τις ώρες που κοιμάσαι. Ζεις ό,τι γράφει, σε απασχολεί η απόδοση κάθε νοήματος στα καλύτερα ελληνικά σου, θυμώνεις όταν κάποιος από τους χαρακτήρες αδικείται, εξαγριώνεσαι με την τροπή που παίρνουν καμιά φορά τα πράγματα. Η Πορτέρο, λοιπόν, με κάλεσε να γίνω κορίτσι στο σώμα ενός αγοριού, που μεγαλώνει σε μια εργατική ισπανική συνοικία. Δυσφορία τρομερή. Ασφυξία. Διарκής κόπωση. Απελπισία. Κακοτοπιές, απογοητεύσεις, βία, ανοίκειες καταστάσεις, αγριότητα. Μια διαρκής πτώση. Τον θαύμασα αυτόν τον άνθρωπο, τον ήρωα-ηρωίδα της, το παιδί που κάποτε υπήρξε, θαύμασα την εξέλιξη του μέσα απ' αυτό το μυθιστόρημα μαθητείας, αυτή τη βιωματική μυθοπλασία. Σε λίγους ανθρώπους μπορεί να βγάλει κανείς το καπέλο, έτσι δεν είναι;».

NEW PROGRAM

Whoops
Meghan Trainor

Small Talk
Τζώρτζια Παναγή
Καθημερινά 13:00-15:00

ΜΑΡΑΒΕΤΙΣ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
28 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ
20:30
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ
ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ

Διοργανωτής	Μέγας Χορηγός	Χορηγός Επικοινωνίας	Εισιτήρια
			  7777 7040

Άδεια Εράνου Ν.Π. 78/2024

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΛΟΝΔΙΝΟ
Ταπετσαρία ως τέχνη
Η τέχνη της ταπετσαρίας, μακραιών και πολυδαίδαλη, δίνει ακόμη εξαιρετικά δείγματα γραφής. Οι ονειρικοί κόσμοι, τους οποίους επινοεί και σχεδιάζει η εικαστικός καλλιτέχνης Επο Μπιτς (Eroh Beech), θα αποτελέσουν αντικείμενο έκθεσης για μόνο μία εβδομάδα από 31 Μαρτίου έως 6 Απριλίου, στην γκαλερί Sydney Mews στο Λονδίνο (Σάουθ Κένσινγκτον). Με σπουδές στη Φλωρεντία και σσφείς επιρροές από την Ιταλική Αναγέννηση, η Eroh Beech εξυφάνει το δικό της σύμπαν.

ΦΡΑΝΚΦΟΥΡΤΗ
Η παλιά μορφή της πόλης
Στο Μουσείο Stadel της Φρανκφούρτης παρουσιάζεται η πολύτιμη φωτογραφική παρακαταθήκη του Καρλ Φρίντριχ Μίλιους (Carl Friedrich Mylius, 1827-1916). Η έκθεση (έως την 1η Ιουνίου) είναι από μόνη της μια εγκατάσταση στο τοπίο της μνήμης, καθώς ο Καρλ Φρίντριχ Μίλιους υπήρξε ο ανατόμος της ιδιαίτερης φυσιογνωμίας της παλιάς Φρανκφούρτης. Οι φωτογραφίες του, μια προσωπογραφία της πόλης, έγιναν και καρτ ποστάλ μετά το 1900.

ΛΟΣ ΑΝΤΖΕΛΕΣ
Κυανο-κολάζ
Στην γκαλερί Sean Kelly του Λος Άντζελες παρουσιάζεται η έκθεση φωτογραφίας του Κινέζου δημιουργού Γου Τσι Τσουγγκ, γνωστού για τον πειραματισμό του. Είναι η πρώτη έκθεση του Κινέζου φωτογράφου στην Καλιφόρνια, ενισχύοντας τη διαρκή συνουμία με την άλλη ακτή του Ειρηνικού. Γεφυρώνει παραδοσιακές κινεζικές τεχνικές και σύγχρονα μέσα, προτείνοντας τη σειρά γνωστή ως «Κυανο-κολάζ» με την ιδιαίτερη τεχνική και αισθητική, με καταγωγή από την κυανοτυπία.

ΤΟΡΟΝΤΟ
Αουσβιτς, όχι και τόσο μακριά
Στον Καναδά έφτασε η μεγάλη έκθεση - παραγωγή «Αουσβιτς. Όχι τόσο παλιά. Όχι τόσο μακριά», που δημιουργήθηκε για την επέτειο των 80 χρόνων από την απελευθέρωση των κρατουμένων στα στρατόπεδα. Η έκθεση παρουσιάζεται το Μουσείο Ρόγιαλ Οντάριο στο Τορόντο (έως την 1η Σεπτεμβρίου) και φέρνει ενώπιον του κοινού πάνω από 500 πρωτότυπα αντικείμενα τα οποία για πρώτη φορά εκτίθενται στον Καναδά. Είναι παραγωγή της Musealia σε συμπαραγωγή με το Μουσείο Αουσβιτς-Μπίρκεναου.

ΣΑΝ ΦΡΑΝΣΙΣΚΟ
Πολ Μακάρτνεϊ
Εξήντα, σχεδόν, χρόνια μετά την τελευταία συναυλία των Μπιτλς στο Κέντλντ Παρκ, η μανία για τους Μπιτλς επιστρέφει στο Σαν Φρανσίσκο. Η έκθεση «Πολ Μακάρτνεϊ, φωτογραφίες 1963-64», παραγωγή της Νάσιοναλ Πόρτρετ Γκάλερι του Λονδίνου, παρουσιάζεται αυτήν την περίοδο (έως τις 6 Ιουλίου) στο Μουσείο de Young του Σαν Φρανσίσκο. Περιλαμβάνονται 250 φωτογραφίες που είχε τραβήξει ο Πολ Μακάρτνεϊ, βίντεο κλιπ και αρχειακό υλικό, που αποκαλύπτουν την ισχυρή προσωπικότητά του.

Κάσπαρ Ντάβιντ Φρίντριχ, «Ανατολή σεληνης πάνω από τη θάλασσα» (1822). Το έργο παρουσιάζεται στη μεγάλη αναδρομική έκθεση που οργανώθηκε στο Μητροπολιτικό Μουσείο της Νέας Υόρκης.

Τα τοπία φύσης και ψυχής

Είναι ένα από τα παράδοξα της ιστορίας της τέχνης. Πώς, δηλαδή, το έργο του Γερμανού ρομαντικού ζωγράφου Κάσπαρ Ντάβιντ Φρίντριχ (1774-1840) πέρασε στο σύγχρονο κοινό τις πρόσφατες δεκαετίες και έμελλε να συμβολίζει τον γερμανικό ρομαντισμό μέσα από τα κανάλια της ποπ κουλτούρας. Ιδίως το πιο διάσημο έργο του, «Οδοιπόρος πάνω από τη θάλασσα της ομίχλης» (1817, Πινακοθήκη του Αμβούργου), επρόκειτο να συμβολίσει έναν ολόκληρο κόσμο και κυρίως ένα ιδιαίτερο πνεύμα

περιπλάνησης και απόστασης. Αυτό το φιλοσοφικό έργο, αριστούργημα των αρχών του 19ου αιώνα, πέρασε και στην εικονογραφία της εποχής μας και έστρεψε το βλέμμα στη ζωή και στην προσωπικότητα αυτού του ξεχωριστού δημιουργού. Δημοσιεύουμε ένα από τα έργα που παρουσιάζονται αυτήν την περίοδο στη μεγάλη αναδρομική έκθεση που οργανώθηκε στο Μητροπολιτικό Μουσείο της Νέας Υόρκης (διάρκεια έως τις 11 Μαΐου): «Η ανατολή της σεληνης πάνω από τη

θάλασσα» (1822, Πινακοθήκη του Βερολίνου), ένα έργο ρομαντικό αλλά με πρώιμα στοιχεία απόκλισης από τον κανόνα της εποχής. Η έκθεση στη Νέα Υόρκη συγκεντρώνει πάνω από 75 έργα ζωγραφικής και σχέδια του Κάσπαρ Ντάβιντ Φρίντριχ, που έμεινε στην Ιστορία για την τόσο ιδιοσυγκρασιακή διερεύνηση του τρόπου με τον οποίον ο άνθρωπος συνδιαλέγεται με τη φύση. Στο επίκεντρο του γερμανικού ρομαντικού πνεύματος, το έργο του Φρίντριχ έμεινε κλασικό και

έγινε διαχρονικό. Η έκθεση τιτλοφορείται «Η ψυχή της φύσης» και απηχεί τον προσωπικό, φιλοσοφικό στοχασμό του ίδιου του Φρίντριχ καθώς επιχειρούσε να συνδέσει το φυσικό τοπίο με το εσωτερικό, ψυχικό τοπίο σε μια περίοδο ανόδου του ρομαντισμού ως φιλοσοφικού και καλλιτεχνικού ρεύματος. Όπως αναφέρεται από το Μητροπολιτικό Μουσείο, ο Κάσπαρ Ντάβιντ Φρίντριχ φωτίζει την κατανόηση του φυσικού κόσμου ως ένα πνευματικό και συγκινησιακό

πεδίο. Είναι η πρώτη αναδρομική έκθεση έργων του στις Ηνωμένες Πολιτείες, όπου έφθασε μετά την παρουσίαση σε ευρωπαϊκά μουσεία με αφορμή την επέτειο των 250 χρόνων από τη γέννησή του. Είναι μια μεγάλη συμπαραγωγή επιμελητών, συλλεκτών και κορυφαίων μουσείων με ιδιωτική χρηματοδότηση. Ο Κάσπαρ Ντάβιντ Φρίντριχ ήταν πρόδρομος της εποχής του, προβάλλοντας σε μια πρώιμη σύμπλευση το τοπίο της φύσης και το τοπίο της ψυχής.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

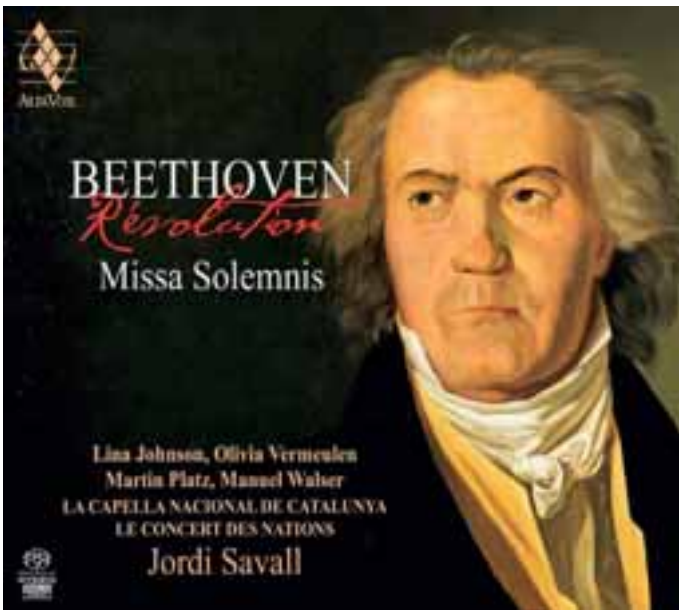
Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Missa Solemnis, απολογισμός μιας ολόκληρης ζωής

Ο κύριος Γκρι το είχε πάντοτε απορία: γιατί ολόκληρος Μπετόβεν δεν έγραψε Ρέκβιεμ; Όχι ότι λείπει κάτι τέτοιο από τα 127 αριθμημένα έργα του. Ας έχει ο κύριος Γκρι τις εμμονές του. Εξάλλου, λίγα χρόνια προτού πεθάνει, ο Μπετόβεν ολοκλήρωσε ένα μεγαλειώδες θρησκευτικό έργο – σχεδόν το αντίθετο της νεκρώσιμης ακολουθίας, μια δοξολογία: τη Missa Solemnis σε ρε μείζονα, Έργο 123, η οποία γράφτηκε από το 1819 έως το 1823 (ο Μπετόβεν πέθανε το 1827, στα 57 του). Για να είμαστε απολύτως ακριβείς, δοξολογία στο ρωμαιοκαθολικό λειτουργικό είναι το Te Deum· η Missa Solemnis είναι μια τυπική ακολουθία με έναν εμφατικά επίσημο χαρακτήρα, κοντά στο δοξαστικό πνεύμα. Βεβαίως, εδώ μιλάμε για Μπετόβεν: ακόμα και ο σιλερικός «Υμνος στη Χα-

Για τον Σαβάλ, ο ήχος του Μπετόβεν είναι ο κατεξοχήν «ευρωπαϊκός ήχος».

ρά», το πασίγνωστο χορωδιακό τέταρτο μέρος της 9ης, είναι μεν εκστατικό αλλά δεν είναι ακριβώς χαρούμενο. Έτσι και η Missa Solemnis του, μέσα στα ιλιγγιώδη κρεσέντι και φορτίσιμ σε μείζονα κλίμακα, διεισδύουν τα ανατριχιαστικά γυρίσματα σε ελάσσονα, το δέος που διατρέχει το έργο-«διαθήκη μιας ολόκληρης ζωής», κατά τον Ρομέν Ρολάν. Ο κύριος Γκρι βάζει να ακούσει μία από τις τελευταίες (του 2022) ηχογραφήσεις από έναν λατρεμένο του ερμηνευτή, τον Ζορντί Σα-

Ο δίσκος Missa Solemnis του Μπετόβεν από τον Ζορντί Σαβάλ και τους μουσικούς του, από την εταιρεία AliaVox.

βάλ ο οποίος διευθύνει, όπως πάντα, την ορχήστρα Le Concert des Nations και τη χορωδία La Capella Nacional de Catalunya, με σολιστ τους Λίνα Τζόνσον, Ολίβια Βερμιούλεν, Μάρτιν Πλατζ και Μανουέλ Βάλζερ. Και όπως πάντα, η δισκογραφική εδώ είναι η AliaVox (παραγωγή 2023). Ως γνωστόν, ο Σαβάλ και οι μουσικοί του «επαναφέρουν» ένα κλασικό έργο μέσα από μια «ιστορικά ενημερωμένη» ερμηνεία. Αλλά τον Σαβάλ δεν τον απασχολούν οι άκαμπτοι σχολαστικισμοί, όσο κι αν η προσέγγιση μέσω οργάνων εποχής είναι το σήμα κατατεθέν του· αυτό που τον τρώει εσωτερικά (και γόνιμα, δημιουργικά) είναι να αδράξει το βαθύτερο πνεύμα ενός έργου και ενός μουσικού. Και το κατορθώνει. Όπως γράφει ο ίδιος στο φροντισμένο βιβλιαράκι που συνοδεύ-

ει τον δίσκο, με τη Missa Solemnis φτάνει στο φινάλε ενός μεγάλου μπετοβενικού πρότζεκτ, έχοντας ηχογραφήσει προηγουμένως και τις εννέα συμφωνίες του «συνθέτη από τη Βόννη». Για τον Σαβάλ, ο ήχος του Μπετόβεν είναι ο κατεξοχήν «ευρωπαϊκός ήχος»· μια μουσική που μέσσει στις εξωφρενικές απαιτήσεις της καθίσταται επίσης προσिति προς τον οποιονδήποτε παντού στον πλανήτη. Τίνος το πνεύμα στοιχειώνει τη Missa Solemnis; Σίγουρα του Μπαχ, του Χάιντν και του Μότσαρτ. Όμως η φωνή που περισχύει είναι αυτή του Μπετόβεν. Η Missa Solemnis του τυπικά μόνον είναι θρησκευτικό έργο· περισσότερο είναι απολογισμός ζωής και ενατένιση του υπερβατικού που την ακολουθεί. Όχι, κανένα Ρέκβιεμ δεν λείπει από τον Μπετόβεν.

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ**

So Sad

Το σπίτι της Φέιθφουλ, στο Παρίσι. Επιπλα, πίνακες, φωτογραφίες, τα λουλούδια της στο μπαλκόνι. Πάνω στο ξύλινο γραφείο της, ένα γράμμα από τον πατέρα της σε κορνίζα: «Είμαι περήφανος για σένα». Και ποιος δεν θα ήταν για ένα παιδί που, κόντρα στα προγνωστικά, σώθηκε.

Βαδίζει αργά από το ένα δωμάτιο στο άλλο και μας δείχνει το σπίτι της. Μπροστά στον καθρέφτη, κτενίζει τα ξανθά μαλλιά της, κομμένα καρέ. Είναι μεγάλη πια. Ταλαιπωρημένη. Ζει μόνη. Αλλά έτσι δεν ζούσε πάντα; Όλες αυτές οι ιστορίες για ξέφρενο σεξ, αλκοολισμό και ναρκωτικά δεν μας νοιάζουν πια. Ούτε μας ενδιαφέρει που κάποτε φίλησε τα φουσκωμένα χείλη του Τζάγκερ. Ολοι έχουμε φιλήσει κάποιον. Ο καθένας κουβαλάει την ιστορία του και η Φέιθφουλ κουβαλούσε τη δικιά της. Μέχρι τα τέλη του Γενάρη. Πέθανε στα εβδομήντα οκτώ. Ολοι πεθαίνουν τελικά: «Νιώσε τη φωτιά να φεύγει». Τουλάκι-στον μένουν τα τραγούδια. Και ίσως ούτε καν αυτά.

Για χρόνια, είχα ταυτίσει τη Φέιθφουλ μ’ εκείνο το μελό τραγούδι του ’81, το οποίο εξακολουθώ να βρίσκω ανυπόφορο. Πρέπει να το είχα ακούσει σε κάποια ελληνική τηλεοπτική σειρά, έφηβος ακόμη, και με είχε στιγματίσει από την ανάποδη. Το «So Sad» ήρθε και κάλυψε την υπόλοιπη δισκογραφία της, μέχρι που την ανακάλυψα σταδιακά, όπως τα κλειστά δωμάτια ενός διμερίσματος που οι πόρτες τους ανοίγουν τρίζοντας. Κάθομαι και γράφω, με τον θόρυβο από τα αμάξια καθώς τρέχουν στη λεωφόρο Μικαλακοπούλου. Είναι Σάββατο βράδυ και είμαι τόσο λυπημένος.

Από την πρώτη εκτέλεση του «As Tears Go By», που θυμίζει όνειρο και πληγή, μέχρι τα αλμπουμ που ηχογράφησε την τελευταία εικοσαετία της ζωής της, η Φέιθφουλ παρέμεινε πιστή σε ό,τι ήθελε να πει. Οι σχέσεις είναι εθισμός, εξάρτηση, δάκρυα, δηλητήριο. Δεν οδηγούν πουθε-

Η Μαριάν Φέιθφουλ στο αεροδρόμιο του Λονδίνου τον Σεπτέμβριο του 1966. Σε όλη της τη δισκογραφία παρέμεινε πιστή σε ό,τι ήθελε να πει. Οι σχέσεις είναι εθισμός, εξάρτηση, δάκρυα, δηλητήριο. Δεν οδηγούν πουθενά.

Τα τραγούδια της Φέιθφουλ μοιάζουν με δηλώσεις ανεξαρτησίας. Όλες οι σχέσεις είναι ίδιες. Ίδιες χειρονομίες από διαφορετικούς ανθρώπους.

νά. Και αν οδηγούν κάπου, καταλήγουν στο σημείο απ’ όπου ξεκίνησαν, τρώγοντας, σαν φιδία, την ουρά τους.

Τα τραγούδια της μοιάζουν με δηλώσεις ανεξαρτησίας. Όλες οι σχέσεις είναι ίδιες. Ίδιες χειρονομίες από διαφορετικούς ανθρώπους. Μία σειρά από λάθη που επαναλαμβάνουμε ενώ έχουμε μπροστά μας νέους συντρόφους, έραστές. Δεν μπορούμε να ξεφύγουμε από τις σχέσεις μας. Επειδή δεν μπορούμε να ξεφύγουμε από τον εαυτό μας. Κι έτσι η περιβόητη ανεξαρτησία δεν υλοποιείται ποτέ: «Πάντα ραγίζουμε κάποιον την καρδιά και ειδικά τη δική μας».

Ακούω το «Before the Poison», από το 2004. Τα μισά κομμάτια του δίσκου είναι γραμμένα από την Πόλι Χάρβεϊ: «The Mystery of Love», «My Friends Have», «No Child of Mine», «Before the Poison», «In the Factory». Λες και η Φέιθφουλ επέζησε, διανύοντας μια τεράστια απόσταση, προκειμένου να συναντήσει τη φωνή μιας μικροσκοπικής γυναίκας που ήταν εξίσου εύθραυστη και δυνατή. Είναι κρίμα που δεν πρόλαβαν να ηχογραφήσουν παρέα έναν ολόκληρο κύκλο τραγουδιών. Αγάπη, απόγνωση, απώλεια, σκατά. Και πάλι από την αρχή: «Δεν έχω χρόνο για μίσος ή αγάπη. Παιδί μου, είσαι γεμάτο καμión».

Όταν η Φέιθφουλ επέστρεψε από την ηρωίνη, η φωνή της είχε αλλάξει. Το βαθύ της κρύσταλλο είχε ραγίσει, αλλά η αλήθεια είναι πως σπασμένη ακουγόταν ακόμη καλύτερη. Δεν ήταν πια καθαρή. Ήταν λαβωμένη. Δεν ήταν βαθιά. Ήταν παχιά σαν καπνός. Λες και κάποιος είχε βάλει το κελάντισμα ενός άγριου πουλιού σ’ ένα μουσικό κουτί γεμάτο στάχτες. Κοι-

τάζω το πρόσωπό της στο μπλε εξώφυλλο του «Broken English». Μόνο η καύτρα του τσιγάρου της είναι κόκκινη. Τα μάτια της δεν φαίνονται. Τα κρύβει η σκιά του χεριού της. Τα χείλη της, μισάνοιχτα.

Το άλμπουμ κλείνει μ’ ένα τραγούδι εξάρτησης, λες και είναι ένα επτάλεπτο φιλμ, ανελέητο και ξεγυμνωμένο, γυρισμένο από τον Φασμπίντερ. Η αγάπη είναι πιο κρύα από τον θάνατο, είναι απάτη. «Γιατί πήγες μαζί της; Μου είκες υποσχεθεί πως είσαι δικός μου. Κι εσύ έσκισες στα δύο τον εγωισμό μου». Μόνο κάποιος που έζησε για καιρό άστεγος, χωρίς κρεβάτι, θα μπορούσε να τραγουδήσει με τόση οργή τους στίχους του Χίθκοτ Ουίλιαμς. «Το σώμα μου είναι το σπίτι. Αλλά το παραβιάσες».

Η Φέιθφουλ μπαίνει στο υπνωδωμάτιό της. Το φως είναι απαλό και έρχεται από δύο πορτατίφ, εκατέρωθεν του διπλού κρεβατιού. Επάνω στο στρωμένο στρώμα, στην αριστερή πλευρά, υπάρχει μια στοιβα από βιβλία: Σόνταγκ, Φιτζέραλντ, Λε Φανί. «Έτσι, κανείς δεν πρόκειται να ξαπλώσει ξανά δίπλα μου», λέει. Τα βιβλία σαν μπλόκο. Ξαν οχυρό. Εξω από τους τοίχους του σπιτιού της, το Παρίσι: πότε οι συνθήκες θα μας επιτρέψουν να ταξιδέψουμε εκεί;

Κοιτάζω τη φωτισμένη Μικαλακοπούλου και ακούω το «Morning Come» –ίσως το καλύτερο τραγούδι που ηχογράφησε ποτέ–, από το ξεχασμένο «A Child’s Adventure» του ’83, και καταλήγω να ζω στην παραισθησι πως περιμένω κάποιον να μου χτυπήσει το κουδούνι, ενώ δεν περιμένω κανέναν. Προσπαθώ να γράψω το άρθρο λες και είναι μια δήλωση ανεξαρτησίας, αλλά δυσκολεύομαι να συγκεντρωθώ. Γιατί είναι Σάββατο βράδυ και είμαι λυπημένος: «Οι ώρες κυλάνε από πάνω μου. Περιμένω μάταια για κάποια αλλαγή». Αφήνω το λάπτοπ δίπλα στα βιβλία που βρίσκονται στοιβαγμένα στην άκρη του κρεβατιού και κλείνω το μπλε φως.

500ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΗ ΧΡΥΣΑ ΜΑΣΤΟΡΟΔΗΜΟΥ

Εκπαιδευτικός, ποιήτρια και συγγραφέας, η Χρύσα Μαστοροδήμου έχει κυκλοφορήσει τις ποιητικές συλλογές «Διερμηνείς» (εκδ. Σκάλα), «Κλειδιά στο τραπέζι» (εκδ. Οδός Πανός) καθώς και τα μυθιστορήματα «Τα τεμάχια» και «Ο βιβλιοπώλης» (εκδ. Βακχικόν).

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;

Το «Ένα κάποιο τέλος» του Τζούλιαν Μπαρνς (εκδ. Μεταίχμιο), «Η δίκη του Σωκράτη» του Ι. Φ. Στόουν (εκδ. Λιβάνη), «Πλανήτες» της Ολγκα Τοκάρτσουκ (εκδ. Καστανιώτη) και φυσικά πρόσφατες ποιητικές συλλογές που μου στέλνουν γνωστοί και φίλοι, γιατί εκτιμούν τη γνώμη μου.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;

Ένα πολύ ενδιαφέρον βιβλίο που είχα την τύχη και να το παρουσιάσω στη Λάρισα ήταν «Οι δωσιλόγοι» του Μενέλαου Χαραλαμπίδη, που παραθέτει κάποια ιστορικά στοιχεία που δεν γνώριζα, όπως ότι η συνεργασία με τους Γερμανούς παρουσιαζόταν και ως φιλοπατρία.

Βρήκατε ποτέ τον μεπλό σας επειδή διαβάσατε ένα βιβλίο;

Όταν διάβάζω το «Δεύτερο φύλο» της Σιμόν ντε Μοβουάρ σε κάποιο μάθημα στο πανεπιστήμιο εξέφρασα την άποψή μου για την ανατροπή των παιδιών, που δεν πρέπει να διαφοροποιείται ανάλογα με το φύλο, και είχε προκληθεί –χωρίς να το

περιμένω– αντίδραση από ομάδα συμφοιτητών μου που θεωρούσαν ακραία τα λεγόμενα της συγγραφέως.

Περιγράψτε την ιδανική αναγνωστική συνθήκη.

Αναμμένο τζάκι και ο ήχος της σιωπής.

Υπάρχουν κάποια είδη λογοτεχνίας που προτιμάτε και άλλα που αποφεύγετε;

Διαβάζω όλα τα είδη λογοτεχνίας, αλλά τα τελευταία χρόνια προτιμώ τα ιστορικά βιβλία ή τα βιβλία από τα οποία μπορώ να μάθω κάτι.

Τι είναι αυτό που σας συγκινεί περισσότερο σε ένα βιβλίο;

Η εξαιρετική γλώσσα, το συναισθημα και η δημιουργία έντονων εικόνων.

Υπάρχει κάποιο αγαπημένο βιβλίο που θα θέλατε να γίνει ταινία;

Αρκετά αγαπημένα βιβλία έχουν γίνει ήδη ταινίες. Νομίζω ότι θα γινόταν ωραία ταινία το «Confitore» του Ζάουμπε Καμπερ (εκδ. Πόλις).

Ποιες είναι οι αθέατες διαδρομές του νου και της ψυχής που περιγράφετε στον «Βιβλιοπώλη»;

Το μυθιστόρημα, ενώ φαίνεται ερωτικό, στην εξέλιξη της ανάγνωσης πολλά πανάρχαια φιλοσοφικά ερωτήματα αναδύονται μέσω του ήρωα για τον χρόνο, το σώμα, την ψυχή, και σύντομα ο αναγνώστης/τρια θα ανακαλύψει ότι είναι ένα ψυχολογικό θρίλερ.

Μπορείτε να σκιαγραφήσετε τον χαρακτήρα του Αγγελου;

Ο Αγγελος είναι ο ήρωας της διπλανής πόρτας. Ζει μια ήρεμη συμβατική ζωή μετά το διαζυγίο του μέχρι που ένας νέος απρόσμενος έρωτας θα βγάλει στην επιφάνεια σκέψεις και συναισθήματα που είχαν ξεχαστεί. Η εξέλιξη, όμως, στη διάρκεια της ιστορίας φανερώνει ότι δεν είναι τόσο προβλέψιμος και συμβατικός όπως φαίνεται στην αρχή. Το τέλος θα εκπλήξει τον αναγνώστη/τρια.

Εμπειρία: **ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΣΚΑΡΑΚΗ**

ΝΕΑΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ

ΕΥΤΥΧΙΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ
«Μύθοι για το τέλος του κόσμου»
εκδ. Κέδρος 2023, σελ. 74

Η Ευτυχία Παναγιώτου στην τέταρτη ποιητική της συλλογή «Μύθοι για το τέλος του κόσμου» μιλάει για την πραγματικότητα που δεν είναι πάντα εύληπτη, την πραγματικότητα που πολλές φορές κρύβεται σε λέξεις μη οικείες, όπως και οι πράξεις, τις οποίες στιλπτεύει, πράξεις ανοικίες. Στα 33 ποιήματα της συλλογής η Παναγιώτου, με ερμηνικό τρόπο τις περισσότερες φορές, τοποθετείται για ζητήματα ζωής και θανάτου, προσπαθεί να εξοικειωθεί με έννοιες δύσκολες και να τις φέρει σε ένα λογαριασμό. Χρησιμοποιεί τα εκδοτικά σύμβολα και θεωρώ πως με αυτόν τον ευρηματικό τρόπο εμπλέκει ενεργά τον αναγνώστη στη «λύση» του ποιητικού αινίγματος, γεφυρώνει τον κόσμο του χειρογράφου με τη βούληση του σύγχρονου ματιού και νου. Μέσω των συμβόλων αυτών ενισχύει την έννοια και της μνήμης, αλλά και της φθοράς. Η ποιήτρια συνομιλεί με τρίτα πρόσωπα, της λογοτεχνίας και της τέχνης γενικότερα, δεν μεταγράφει μόνο αποσπάσματα, μεταπλάθει ρήσεις και θέσεις, δημιουργεί ένα ιδιότυπο λογοτεχνικό σημείωμα, που συμφωνεί με την ιδέα της χρήσης εκδοτικών συμβόλων. Καταφέρει η Παναγιώτου να φτιάχνει περάσματα από τον κόσμο του τώρα στον κόσμο του άγνωστου αύριο, αλλά και τον αναζητούμενο τόπο του χθες. Εξοικίζω τον στίχο «[[[Μα εγώ]]] βαδίζω με την ακρίβεια του ενστικτού / σε λαβύρινθους ξένων αναμνήσεων / σε συνάψεις ευαίσθητων μηχανισμών» από το ποίημα «Το DNA της Ιστορίας». Η συλλογή «Μύθοι για το τέλος του κόσμου» της Ευτυχίας Παναγιώτου μιλάει για τόπους και σημαία και ταυτόχρονα για μη-τόπους, «χρόνια πίσω, χρόνια μπροστά, όταν υπήρχε χρόνος και τόπος», ο στίχος από το «Συζυγία», και φτάνει ως «την άκρη του κόσμου» όπου «κάποιος από εμάς είναι ζωντανός», στο «Μυστική διαδρομή».

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της **ΛΙΝΑΣ ΠΑΝΤΑΛΕΩΝ**

Παραμύθια από σκοτάδι

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΤΣΑΠΡΑΪΛΗΣ
De Mysteriis
εκδ. Αντίποδες, σελ. 200

Οι ήρωες του Χρυσόστομου Τσαπραΐλη (Λάρισα, 1984) νοσταλγούν τόπους απάτητους, που τους ραματίζονται μυθικούς. Οι μύθοι προεξάρχουν και σε αυτή την τρίτη διηγηματογραφική συλλογή του. Ένας κλειδοράς, με έλξη προς καθετί απαράβαστο, μπαίνει σε μια ερεβώδη εκκλησία, κρυμμένη σε ένα «ομικλιασμένο» δάσος. Στο κατασκότεινο εσωτερικό αντηχούν ψαλμωδίες, ανασαλεύουν ίσκιοι, ένας μανδύας στάζει μαύρο μελάνι, ενώ στον στοιχειωμένο αέρα πλανιούνται μυρωδιές παλιού χαρτιού και σβησμένου κεριού. Ο πρωταγωνιστής αισθάνεται πως έχει εισδύσει σε ένα χώρο παλόμενο από άφατα μυστήρια και αρχαίες δοξασίες. Είχε βρεθεί στο τοπίοσημο ενός μύθου, καταμεσής μιας συλλογικής ονειροφαντασίας. Η ίδια η εκκλησία με την αλλόφρονα αρχιτεκτονική της έμοιαζε με την ένυλη μορφή της παράδοσης. Το πελώριο κτίσμα «αντικατόπτριζε τον τρόπο λειτουργίας της παράδοσης, τις επιστροφές και τα κρίματα που σώρευε κάθε γενιά».

Οι τόποι της νοσταλγίας είναι τόποι ιεροί, όπου τελούνται μνημονικές λατρευτικές ιερουργίες. Ο ιερέας Ιγνάτιος βάλθηκε να αναστήσει στα χώματα

της γενέτειράς του μια φρικαστική ιστορία της μπτέρας του για μια αγία Σέτρα με αποτρόπαιη όψη, που δειπνούσε ετοιμοθάνατα σώματα. Το μπτρικό παραμύθι, εγκεντρισμένο στη σαγήνη του τρόμου, μεταστοιχειώθηκε με μυστικιστική, επιθανάτια λατρεία, καθώς ο Ιγνάτιος με την αφοσίωσή του στους νεκρούς, ένιωθε τέλεια ταύτιση με την ανόσια αγία. Ένα ταφικό έθιμο επινοούν δύο φίλοι στο διήγημα «Παγωμένο φεγγάρι». Σύμφωνα με τον μύθο τους, οι νεκροί έπρεπε να ντύνονται με σάβανο επιλεγμένο από τους ίδιους, εγκαίρως θαμμένο στο χώμα. Όταν πεθαίνει αδόκητα ο ένας μυθοπλάστης, ο άλλος ξεθάβει το νεκρικό του κοστούμι και, υπακούοντας σε μια άλογη παρόρμηση, ντύνεται τον μαύρο μανδύα. Ο μέλας μανδύας, ποτισμένος από το νεκρώσιμο πεπρωμένο του, μεταμορφώνεται σε χιτώνα του Νέσσου και κατασπαράζει τον ψυχοπομπό.

Τα πεζά του Τσαπραΐλη είναι γοητικές ιστορίες, στολισμένες με ομίχλη, σκιές, σπιθες, κε-

ριά, οστά, σύμβολα караγμένα με πύρινα γράμματα, πράσινα φεγγάρια, περγαμνές και πένες, τριστράτα, αίμα και αλλόκοτα θανατικά. Στους θρύλους πρωτοστατεί ο θάνατος, συνηθέστερα σαν απόληξη απόκρυφων ιεροπραξιών. Ωστόσο,

πέρα από το γκροτέσκο σκοτάδι, στις ιστορίες επανέρχεται ο πόθος του παρελθόντος. Οι ήρωες γίνονται δεσμευτές πρωτόφαντων μυθολογιών, διότι η πραγματικότητα τους στραγγαλίζει. Ενδεικτικό το διήγημα «Καταραμένος στην αιωνιότητα», όπου ο πρωταγωνιστής περπατώντας στην Κυψέλη βρίσκεται παγιδευμένος σε μια μαγεμένη επικράτεια, σε μια διαταραγμένη, υπερβατική ρυμοτομία. Περιπλανώμενος στο κέντρο της Αθήνας ανακάλυψε μια ανύποπτη «αστυμαγεία». Παραδομένος σε «σαλεμένες ονειροφαντασίες», κατάφερε να διαφύγει από την πόλη, από «την τετριμμένη κι ελεγχόμενη φύση της» και τις άκαμπτες δομές της.

Με τα τρία του βιβλία ο Τσαπραΐλης έχει ήδη συγκροτήσει

Αφίσσα έξω από το γραφείο της βουλευτού Μάρτζορι Τέιλορ Γκριν. Όπως η Γκριν, έτσι και ο Ντάγκλας Μάρεϊ απορρίπτει την ιδέα της ύπαρξης άλλων φύλων πέρα από το αρσενικό και το θηλυκό.

Ανατομία ενός πολιτισμικού πολέμου

Η «Κ» ζήτησε από τον μεταφραστή ενός αμφιλεγόμενου, πολυσυζητημένου βιβλίου στο εξωτερικό να δώσει το στίγμα του

Του **ΜΙΧΑΛΗ ΚΑΤΣΙΜΙΤΣΗ**

Υπάρχουν βιβλία που δεν θέτουν απαιτήσεις στον αναγνώστη. Άλλα προϋποθέτουν κάποιες γνώσεις ή έναν σημαντικό βαθμό προσοχής προκειμένου να γίνουν κατανοητά. Υπάρχουν κι εκείνα που θέτουν ως απαίτηση από τον αναγνώστη να αποστασιοποιηθεί από τις ίδιες του τις θέσεις, προκαταλήψεις, την ιδεολογία κτλ., πριν ακόμη τα πιάσει στα χέρια του.

Ένα από αυτά είναι το «Ο πόλεμος ενάντια στη Δύση» (εκδ. Liberal Books) του Βρετανού δημοσιογράφου και πολιτικού σχολιαστή Ντάγκλας Μάρεϊ (Douglas Murray). Και αυτό διότι είναι από τις περιπτώσεις εκείνες των βιβλίων που συνήθως κρίνονται θετικά ή αρνητικά προτού ή και χωρίς κανείς τα διαβάσει. Αυτό, μέχρι ενός σημείου, είναι εύλογο, λόγω του ειδικού χαρακτήρα του. Διότι το «Ο πόλεμος ενάντια στη Δύση» είναι ένα βιβλίο πολεμικής και ως τέτοιο προκαλεί αντιδράσεις απλώς και μόνον με την ύπαρξή του.

Πρόκειται για ένα βιβλίο που στρέφεται ενάντια στη λεγόμενη «woke ατζέντα» και στην «cancel culture», αλλά όχι απλώς και μόνον επειδή ο συγγραφέας διαφωνεί με αυτές. Όπως φανερώνει και ο τίτλος του, εκείνο που ενδιαφέρει τον Μάρεϊ είναι να καταδείξει ότι αυτές οι ιδεολογίες προσπαθούν να πλήξουν τον δυτικό πολιτισμό συθέμελα και στη μεγαλύτερη δυνατή έκταση.

Βασικό χαρακτηριστικό του είναι η αμεσότητα της σκέψης και της επιχειρηματολογίας του συγγραφέα. Εκείνο που τον ενδιαφέρει είναι να παρουσιάσει τα επιχειρήματά του όσο γίνεται πληρέστερα και ξεκάθαρα. Γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο, τα επιχειρήματα δεν εστιάζουν στη θεωρία. Αντιθέτως, αντλούνται από την εμπειρία. Ως δημοσιογράφος, ο Μάρεϊ έχει καταγράψει πλήθος γεγονότων, πρωτίτως από το παρόν αλλά και από την Ιστορία, τα οποία στη συνέχεια αναλύει χωρίς να επιχειρεί να τα προσαρμόσει διαστρέφοντάς τα, ώστε να ταιριάζουν στην πολεμική επιχειρηματολογία του.

Η κεντρική θέση του δίνεται από τον τίτλο του βιβλίου και ξεκαθαρίζεται στις πρώτες κιόλας προτάσεις του: «Τα τελευταία χρόνια έχει καταστεί σαφές ότι ένας πόλεμος βρίσκεται σε εξέλιξη: ο πόλεμος ενάντια στη Δύση. Αυτός δεν είναι όπως προηγούμενοι πόλεμοι, όπου συγκρούονται

στρατοί και ανακηρύσσονται νικητές. Είναι ένας πολιτισμικός πόλεμος και διεξάγεται κατά τρόπο ανελέητο ενάντια σε όλες τις καταβολές της δυτικής παράδοσης και σε ό,τι καλό αυτή η παράδοση έχει δημιουργήσει».

Άμεσα ή έμμεσα, με ή χωρίς πρόθεση, πραγματικοί ή φανταστικοί (όταν φαντάζεσαι έναν πολιτισμικό πόλεμο και ξεκινάς την άμυνα, τότε σίγουρα τον αρχίζεις) έχουν λάβει χώρα πολιτισμικοί πόλεμοι σε διάφορες εποχές. Για παράδειγμα, η πολιτισμική κατάκτηση των Ρωμαίων από τους αρχαίους Έλληνες μετά την πολεμική κατάκτηση των Ελλήνων από τους Ρωμαίους (αν και συχνά εκφράζεται με υπερβολικό τρόπο, αυτή η κατάκτηση δεν παύει να ισχύει σε κάποιον, σημαντικό βαθμό), ή η (θεωρούμενη ή πραγματική) πολιτισμική επίθεση στην Ευρώπη και, στη συνέχεια στον κόσμο ολόκληρο, από την αμερικανική υποκοουλτούρα, η οποία ξεκίνησε πριν από την παγκοσμιοποίηση και σίγουρα υπήρξε σημαντικός παράγοντας για την πραγμάτωσή της.

Στην παγκοσμιοποίηση

Οι πολιτισμικοί πόλεμοι έχουν μια πολύ σημαντική ιδιαιτερότητα, ιδίως στην εποχή της παγκοσμιοποίησης: είναι πολύ δύσκολο να εντοπιστούν στην αρχή τους ή και να διακριβωθεί η πραγματική έκτασή τους. Το παραδέχεται και ο Μάρεϊ, όταν σημειώνει ότι δεν είχαν γίνει αντιληπτοί από την αρχή ούτε αυτός ούτε η κλίμακα της εξέλιξής του. Ωστόσο, ο πόλεμος αυτός είναι σε πλήρη ανάπτυξη, αφού πλήττει τη Δύση σε όλες τις εκφάνσεις του πολιτισμού της, ακόμη και στις πλέον διακριτές μεταξύ τους, όπως ο χριστιανισμός και ο Διαφωτισμός.

Σε αντίθεση με άλλους πολιτισμικούς πολέμους, όπου ο εχθρός ήταν κάποιος «Άλλος», από άλλη χώρα ή έθνος, ο σύγχρονος λαμβάνει χώρα εντός των «τειχών». Με άλλα λόγια, αυτοί που επιτίθενται στον δυτικό πολιτισμό, για τον Μάρεϊ, είναι άνθρωποι που ζουν σε δυτικές χώρες. Όσο για τον πρωταρχικό λόγο που το κάνουν, αυτός δεν είναι άλλος από τον στόχο κάθε πολέμου: την επικράτηση (μέσω της καταστροφής της υφιστάμενης πολιτισμικής κατάστασης), οπότε και την αλλαγή πολιτισμικού πλαισίου.

As μη γελιόμαστε. Δεν πρόκειται για κάτι παράδοξο, αφού, εξάλλου, η εκάστοτε κυρίαρχη τάξη επιδιώκει την επιβολή της κοσμοθεωρίας της, ως τρόπο για τη διατήρηση της επικράτησής της.

Ο Ντάγκλας Μάρεϊ υποστηρίζει ότι η ομοφοβία έχει σε μεγάλο βαθμό εξαλειφθεί στον δυτικό κόσμο.

Ποιος είναι ο Ντάγκλας Μάρεϊ

Γεννήθηκε το 1979 στο Λονδίνο, είναι πολιτικός και πολιτισμικός σχολιαστής και δημοσιογράφος. Συνεργάζεται με το Spectator, ενώ έχει γράψει και για τους Times, την Telegraph, τη New York Post, το National Review κ.ά. Είναι συγγραφέας των βιβλίων: «Neoliberalism: Why we need it», «The Strange Death of Europe: Immigration, Identity, Islam», «The Madness of Crowds: Gender, Race and Identity» και «Ο πόλεμος ενάντια στη Δύση» (εκδ. Liberal Books). Έχει βρεθεί στο στόχαστρο προοδευτικών σχολιαστών, ενώ έχει κατηγορηθεί ως ισλαμοφοβικός. Είναι ανοικτά ομοφυλόφιλος, αλλά απορρίπτει την ιδέα της ύπαρξης άλλων φύλων πέρα από το αρσενικό και το θηλυκό, ενώ ισχυρίζεται ότι η ομοφοβία έχει σε μεγάλο βαθμό εξαλειφθεί στον δυτικό κόσμο.

Ως βιβλίο πολεμικής, ο «Πόλεμος ενάντια στη Δύση» προκαλεί αντιδράσεις απλώς και μόνον με την ύπαρξή του.

Από την άλλη, ούτε είναι παράδοξο ότι κάποια μειοψηφία επιχειρεί να επιβληθεί στην πλειοψηφία ή να την επηρεάσει σοβαρά. Γινόταν, γίνεται και σίγουρα θα συνεχίσει να γίνεται. Εξάλλου, αν αφαιρέσουμε την επίφαση του «διαλόγου», διαπιστώνουμε ότι το βασικό χαρακτηριστικό της δημοκρατίας μας είναι η σύγκρουση (ρητή ή υπόρρητη), αντί για την κατανόηση και τη συνδιαλλαγή.

Ο τρόπος με τον οποίον ο συγγραφέας επιδιώκει να αντιμετωπίσει τους αντιπάλους της Δύσης είναι ο πλέον αποτελεσματικός: η κατάδειξη του ανορθολογισμού τους. Από τη στιγμή που δεν πρόκειται για κάποια θρησκευτική πίστη, όπου εκ των πραγμάτων υπάρχει ένα υπερλογικό ή ανορθολογικό στοιχείο, η κατάδειξη της ανορθολογικότητας ενός επιχειρήματος είναι η στιγμή της κατάρευσής του. Κι αν κάποιος συνεχίσει να υποστηρίζει το επιχειρήμα αυτό, τότε ο ίδιος θέτει εαυτόν εκτός ορθολογικού πλαισίου, δηλαδή του πλαισίου που εξ αρχής είχε θέσει ως βάση για την ίδια την υπόσταση της σκέψης του.

Ορθολογισμός

Η μέθοδος του Μάρεϊ αποτελεί ταυτόχρονα και το κριτήριο για την αξιολόγηση της προσπάθειάς του. Δεν θα μπορούσε να γίνει διαφορετικά. Και ο ίδιος φαίνεται να μην επιδιώκει κάτι άλλο. Η πρόσκληση προς τον αναγνώστη είναι ξεκάθαρη: Ελα να διαπιστώσουμε ποιος σκέφτεται και ενεργεί ορθολογικά. Δεν τίθεται θέμα πίστης σε κάτι, ούτε τυφλής υποταγής σε μια ιδεολογία, ούτε και είναι δυνατόν να έχουν δίκιο και ο συγγραφέας και ο αναγνώστης ή να συμφωνήσουν ότι διαφωνούν. Ένας από τους δύο έχει δίκιο. Το ζήτημα είναι ποιος.

Το γενικό ανορθολογικό πλαίσιο που εντοπίζει ο Μάρεϊ είναι η καταδίκη της Δύσης για θλιβερές ή και αποτρόπαιες πράξεις που έχει κάνει εντός ή εκτός των ορίων της, ενώ οι χώρες εκτός Δύσης, παρά το ότι έχουν κάνει αντίστοιχες ή και χειρότερες πράξεις, όχι μόνο δεν επικρίνονται, αλλά δεν αγγίζονται καν.

Αυτό το γενικό πλαίσιο εξειδικεύεται σε όλες τις βασικές όψεις του δυτικού πολιτισμού (φυλή, ιστορία, θρησκεία, λογοτεχνία, μουσική κτλ.), οπότε δεν έχει νόημα να επιχειρηθεί εδώ η παρουσίαση κάποιων αντιπροσωπευτικών περιστατικών. Ωστόσο, κάποιες ενδεικτικές, ιδιαίτερα ενδιαφέρουσες, περιπτώσεις μπορούν να αναφερθούν, για

να δοθεί μια γενική εικόνα του περιεχομένου του βιβλίου.

Στο πεδίο του φυλετισμού, ο Μάρεϊ αναφέρει την περίπτωση της Ρόμης ντι Αντζελο, η οποία ήταν μια «άσχημη ακαδημαϊκός» και λευκή, και σε ένα βιβλίο της το 2018 υποστηρίζει «ότι όχι μόνο όλοι οι λευκοί ήταν ρατσιστές, αλλά και ότι εκείνοι που δεν τους άρεσε να τους λένε ότι ήταν ρατσιστές, ή ενίσταντο στο να αποκαλούνται ρατσιστές, απλώς παρείχαν περαιτέρω αποδείξεις του ρατσισμού τους». Αν ο ρατσισμός δεν είναι παρά η απόδοση ενός χαρακτηριστικού σε μια ολόκληρη ομάδα ανθρώπων (π.χ. «οι μαύροι είναι κατώτεροι άνθρωποι»), το οποίο προβάλλεται ως αρνητικό και εγγενές, πώς θα χαρακτηριζόταν η απόφασή; «όλοι οι λευκοί είναι ρατσιστές»;

Μία άλλη χαρακτηριστική περίπτωση είναι η καταδίκη του Διαφωτισμού, κατά την οποία ο

Ο Μάρεϊ στρέφεται ενάντια στη λεγόμενη «woke ατζέντα» και στην «cancel culture». Τον ενδιαφέρει να καταδείξει ότι αυτές οι ιδεολογίες προσπαθούν να πλήξουν τον δυτικό πολιτισμό.

Βολταίρος κατηγορείται ότι μετέδιδε «το σκοτάδι, όχι τον διαφωτισμό», αγνοώντας π.χ. την κριτική του κατά της δουλείας στο έργο του «Καντίντ ή Η αισιοδοξία». Επίσης, γίνεται επίθεση στον φιλόσοφο Ντέιβιντ Χιουμ και επιχειρείται η ακύρωση της συμβολής του στη δυτική φιλοσοφία, λόγω του ότι σε μια υποσημείωση στο δοκίμιο του «Of National Characters» χαρακτηρίζει κατώτερους τους μαύρους έναντι των λευκών – υποσημείωση που ποτέ κανείς δεν έκρυψε, αλλά ούτε και υπερασπίστηκε. Με τα σύγχρονα δεδομένα, θα πρέπει να καταδικάσουμε τον Μάρτιν Χάιντεγκερ, έναν φιλόσοφο που αποδεδειγμένα υπήρξε υποστηρικτής του ναζισμού, έστω κι αν το έργο του επηρέασε ακόμη και φιλοσόφους ριζοσπάστες αριστερούς όπως ο Ζαν-Πολ Σαρτρ, ο οποίος μάλιστα είχε καταφερθεί και εναντίον της ΕΣΣΔ.

Στον ευρύτερο χώρο της πολιτισμικής δημιουργίας, οι επικριτές της Δύσης αντιμετωπίζουν τις

επιρροές που δέχθηκαν Δυτικοί καλλιτέχνες από καλλιτέχνες ή και γενικότερα πολιτισμούς εκτός Δύσης όχι ως «επίδραση», αλλά ως «πολιτισμική οικειοποίηση». Αυτό σημαίνει ότι οι δυτικοί καλλιτέχνες δεν θαύμασαν και ενσωμάτωσαν στις δημιουργίες τους στοιχεία άλλων πολιτισμών, εμπλουτίζοντας το έργο τους, αλλά και τον δυτικό πολιτισμό, τιμώντας ταυτόχρονα την πολιτισμική πηγή. Αντιθέτως, σύμφωνα με τους επικριτές, προέβησαν σε κλοπή πνευματικής περιουσίας. Σαν να προσπαθούσαν (ή και να προσπαθούν) οι καλλιτέχνες να κρύψουν τις επιρροές τους και να τις παρουσιάσουν ως απολύτως προσωπικό δημιουργήμα.

Ένα τέτοιο βιβλίο πολεμικής δεν θα μπορούσε να μην περιλαμβάνει και επιχειρήματα υπέρ της θέσης που υπερασπίζεται ο συγγραφέας. Αυτό κάνει ο Μάρεϊ, αν και με αρκετή συντομία, παρουσιάζοντας τα ως υποθετικά απάντηση σε ένα πραγματικό περιστατικό, όπου ένας μαύρος παρουσιαστής (Λάμοντ Χιλ) ρώτησε τον λευκό ακτιβιστή και συνεργάτη του Ινστιτούτου Μανχάταν: «Αν σου έλεγα τώρα, «Χρίστοφερ, τι σου αρέσει στο να είσαι λευκός;» τι θα έλεγες;». Ο Μάρεϊ, μεταξύ άλλων, ως απάντηση αναφέρει επιτεύγματα της Δύσης, όπως το ελεύθερο εμπόριο, η αντιπροσωπευτική διακυβέρνηση, τα εντυπωσιακά έργα τέχνης, ακόμη και το γεγονός ότι η κατεύθυνση των πλοίων των μεταναστών είναι αποκλειστικά προς βορρά κτλ.

Ο Ντάγκλας Μάρεϊ δεν έγραψε το «Ο πόλεμος ενάντια στη Δύση» για να δημιουργήσει οπαδούς. Το έγραψε για να αφυπνίσει τους αναγνώστες, αφενός, σχετικά με τον κίνδυνο αλλοίωσης του δυτικού πολιτισμού, το οποίο είναι εντελώς διαφορετικό από την αναπόφευκτη επίδραση που δέχεται από άλλους πολιτισμούς, και, αφετέρου, ως προς την επικράτηση μιας ανορθολογικής σκέψης, η οποία ενδιαφέρεται μόνο να διατυπώνει κατηγορίες, αντί να θεμελιώνει επιχειρήματα και να αναπτύσσει ένα λόγο που δεν θα αντανάκλαζε απλώς μια συγκεκριμένη ιδεολογία, αλλά κυρίως θα προτρέπει σε άμεση ή έμμεση βία προκειμένου να επιβληθεί. Και αυτό σίγουρα δεν ανήκει στη δυτική παράδοση, καθώς, ενώ έχει επιχειρηθεί κατά καιρούς, ευτυχώς αποτυγχάνει κάθε φορά.

Ο κ. Μιχάλης Κατσιμίτσας είναι επιστημονικός συνεργάτης ΕΚΠΑ, μεταφραστής, επιμελητής.

Σήματα κινδύνου με υπόκρουση Μπαχ

Ενας αγαθός γίγαντας στέλνει επιστολές στη Μέρκελ για να την προειδοποιήσει για τις σύγχρονες, αναδυόμενες απειλές

LÁSZLO KRASZNAHORKAI
Herscht 07769. Η Ιστορία Μπαχ
του **Φλόριαν Χερστ**
μτφρ.: Μανουέλα Μπέρκι
εκδ. Πόλις, σελ. 432

Της **ΤΕΣΣΕΥΣ ΜΠΑΪΛΑ**

Διακεκριμένος και βραβευμένος με το βραβείο Booker το 2015 ο Ούγγρος συγγραφέας Λάσλο Κρασναχορκάι στο νέο του μυθιστόρημα που κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις Πόλις, σε μετάφραση από τα συγγικά της Μανουέλας Μπέρκι, δημιουργεί έναν μοναδικό μυθιστορηματικό ήρωα, τον Φλόριαν Χερστ, και υπογράφει ένα μυθιστόρημα για την άνοδο του νεοναζισμού στη Γερμανία και την Ευρώπη γενικότερα. Στυλίστας της γραφής ο Κρασναχορκάι γράφει καταγιστικά, χωρίς να χρησιμοποιεί τελείες στις προτάσεις του, δημιουργώντας ένα μυθιστόρημα που διαβάζεται απνευστί, όσο κι αν αποτελεί δοκιμασία, ίσως καλύτερα πρόκληση, για τον αναγνώστη η αναγνωστική διαδικασία. Χωρίς, φαινομενικά, να επιβάλει στη σκέψη του καμιά πειθαρχία αλλά με μια ροή ασταμάτητη, που δίνει στο κείμενο μια συντριπτική απεριόριστη ροή, κάνει τη μυθοπλασία να μοιάζει με ένα κοντσέρτο του Μπαχ, που το παρακολουθεί ο αναγνώστης του απολαμβάνοντας την περίπλοκη μουσική του κλίμακα σε έναν απίστευτο ρυθμό.

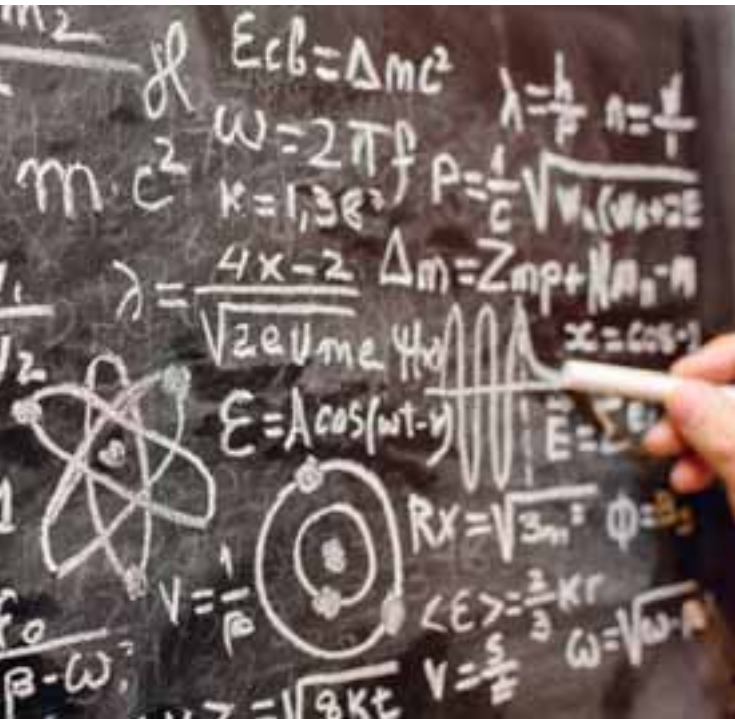
Αυτό όμως που κάνει αυτό το

μυθιστόρημα του κορυφαίου μυθιστοριογράφου εξαιρετικό είναι η εμφάνιση ενός ήρωα που γοητεύει αναγνώστικά, του Φλόριαν Χερστ, ενός γιγαντώσμου ανθρώπου που μεγάλωσε σε αναμορφωτήριο χωρίς οικογένεια και συνδυάζει τη μεγάλη του σωματική δύναμη με την παιδική αθωότητα και τη χαμηλή μορφώση. Όλα αυτά τον καθιστούν εύκολα αντικείμενο προστασίας

Ο Κρασναχορκάι παρουσιάζει τη δύναμη της απάθειας, που γίνεται προτροπή για την εμφάνιση φασιστικών μορφωμάτων και τη ρωμαλέα αντεπίθεση της ανθρωπότητας.

από τον Μπόσπ, τον ιδιοκτήτη της εταιρείας καθαρισμού γκράφιτι της πόλης στη Θουριγγία. Ο αγαθός αυτός γίγαντας, «αφελής και ακίνδυνος», θα αρχίσει να δουλεύει μαζί του και να καθαρίζει τους τοίχους, μένει σε μια πολυκατοικία στο σπίτι που του βρίσκει το αφεντικό του και πιστεύει ότι η ζωή του θα κυλήσει ήρεμα με τον Μπόσπ να τον προστατεύει.

Ωστόσο, ο Μπόσπς έχει ένα άλλο πρόσωπο, ένα πρόσωπο που φοβίζει τους ανθρώπους της Κά-

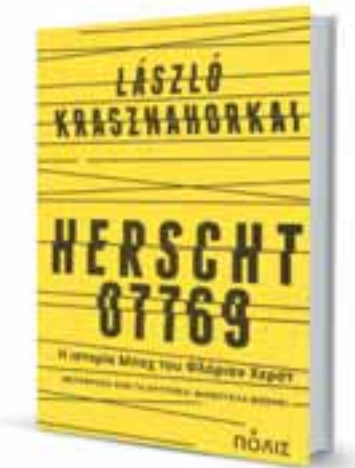

να, αλλά ο Φλόριαν δεν μπορεί να το δει και να εκτιμήσει την εγκληματική προσωπικότητα του Μπόσπ, ούτε την προσπάθειά του να τον πείσει να ενταχθεί στη ναζιστική συμμορία που κρύβεται πίσω από την αγάπη για τον Μπαχ και την ορχήστρα της πόλης.

Ο Φλόριαν δεν καταλαβαίνει την απέχθεια του Μπόσπ για τη χώρα και τους κατοίκους της, τις παγιωμένες αντιλήψεις του για τη γερμανική υπεροχή, την απαξίωσή του για τους ανθρώπους

και το γεγονός ότι ο Μπόσπς και η συμμορία του περιμένουν την έναρξη του τέταρτου Ράιχ για να ετοιμάσουν τις φρικωδίες του μέλλοντος.

Κι ενώ όλα στη ζωή του Φλόριαν μοιάζουν να κυλούν με ηρεμία, τίποτα να μην αλλάζει ποτέ και όλα να εκτυλίσσονται «πάντοτε με τον ίδιο τρόπο, τα πρώιμα, τα βράδια, οι εποχές του έτους» και ο Φλόριαν φαίνεται ότι δεν θα ήταν σε θέση να νιώσει οτιδήποτε να αλλάζει γύρω του, αποφασίζει ότι θέλει δια-

Το «**Herscht 07769**» είναι το τελευταίο μυθιστόρημα του Ούγγρου στυλίστα Λάσλο Κρασναχορκάι που κυκλοφόρησε στα ελληνικά. Ο πρωταγωνιστής, ανησυχώντας για το μέλλον του κόσμου και προσπαθώντας να βρει τις απαντήσεις για τις προκλήσεις του σήμερα, παρακολουθεί διαλέξεις κβαντικής φυσικής.

κάως να επικοινωνήσει με την Αγκελα Μέρκελ για να της επισημάνει τον μεγάλο κίνδυνο που αντιμετωπίζει η ανθρωπότητα, με το σύμπαν να είναι «τόσο ανυπεράσπιστο», καθώς παρακολουθεί διαλέξεις κβαντικής φυσικής και ανησυχεί για το μέλλον του κόσμου. Μέσα στην αθωότητά του αρχίζει να στέλνει γράμματα στη Μέρκελ στα οποία υπογράφει ως Herscht 07769 και της ζητάει να συναντηθούν για να της μιλήσει για τον επικείμενο κίνδυνο και καθώς δεν παίρνει

κάποια απάντηση, αποφασίζει να πάει στο Βερολίνο για να τη βρει και την προσκαλεί στην Κάνα.

Κρυμμένα μηνύματα

Αυτό που κάνει αυτόν τον ήρωα τόσο ιδιαίτερο δεν είναι η παιδική του αφέλεια, αλλά η σταδιακή μεταστροφή του. Ο Μπαχ και η άρνησή του να βρει τα κρυμμένα μηνύματα, η αντανάξη του βενζινάδικου με τον τραγικό θάνατο των ιδιοκτητών του και η τυχαία αποκάλυψη των ενόχων θα πυροδοτήσουν τη συνειδητοποίηση του Φλόριαν και θα προκαλέσουν μια διάτορη αλλαγή στον τρόπο που βλέπει πλέον τα πράγματα. Το πετραδάκι στη λίμνη της αθωότητάς του προκαλεί τα κύματα της μεταμόρφωσής του και τότε όλα αλλάζουν μαζί του και τίποτα πια δεν θα είναι το ίδιο. Η αποκατάσταση πρέπει να έρθει και ο ίδιος γίνεται ο άνθρωπος που αναλαμβάνει δράση για να σώσει τον Μπαχ, την πόλη του από το κακό, την Κάνα από τους ναζί.

Στο συγκλονιστικό αυτό έργο και σε ένα αφηγηματικό κρεσέντο ο Κρασναχορκάι παρουσιάζει τη δύναμη της απάθειας και της αδιαφορίας στον κόσμο, που γίνεται προτροπή για την εμφάνιση και ανάπτυξη των φασιστικών μορφωμάτων αλλά και τη ρωμαλέα αντεπίθεση της ανθρωπότητας όταν η συνειδηση ξυπνάει και ανατρέπει τα πάντα. Κι έτσι μας δείχνει τον δρόμο προς την εξάλειψή τους.

LOVE

μονη

ΤΟΝ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟ

ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΑ ΣΤΙΣ 21:00

Φεβρουάριος: ένας μήνας έρωτας!

Για τους ρομαντικούς, και όχι μόνο, το MOVIES BEST HD προβάλλει οκτώ ταινίες που υμνούν τον έρωτα και την αδιαμφισβήτητη δύναμή του!

Το Κανάλι Διατίθεται:

Θέση: 101

Θέση: 49

MESIMVRIA

www.mesimvria.com

Φιλανθρωπικό

Μεσημεριανό Γλέντι

με τη ρεμπέτικη κομπανία

“Εξάρχοντες”

και τον

Σωτήρη Παπατραγιάννη

Κυριακή 23.02 - Ώρα 1.00μ.μ.

στην ταβέρνα “ΑΡΧΟΝΤΟΛΟΪ”

Τιμή Φαγητού με επιλεγμένο κυπριακό ποτό €40

Κρατήσεις 25 37 79 99

“Επίτιμοι” σερβιτόροι

Δήμαρχος

Λεμεσού

Γιάννης

Αρμεύτης

Αντιπρόεδρος

ΔΗΚΟ

Νεόφυτος

Χαραλαμπίδης

Γιατρός

Δρ. Δημήτρης

Ανδρεόπουλος

Οινοποιός

Κώστας

Τσιάκκας

Διοργανωτής

Χορηγοί

Στηρίζουν

Χορηγός Επικοινωνίας

Μητέρα μόνη με παιδιά στη χούντα της Βραζιλίας

Το πιο πρόσφατο φιλμ του Βάλτερ Σάλες

Είμαι ακόμη εδώ ★★

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ (2024), 136'

Σκηνοθεσία: Βάλτερ Σάλες

Ερμηνείες: Φερνάντα Τόρες, Φερνάντα Μοντενέγκρο

Του ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ

Βραβείο καλύτερου σεναρίου στη Βενετία και τρεις οσκαρικές υποψηφιότητες, ανάμεσά τους κι εκείνη για την κορυφαία ταινία της χρονιάς, για το πιο πρόσφατο φιλμ του διακεκριμένου Βραζιλιάνου δημιουργού Βάλτερ Σάλες («Ημερολόγια μοτοσικλέτας»). Ο τελευταίος ανατρέχει στην ταραγμένη ιστορία της χώρας του και συγκεκριμένα στα χρόνια της στρατιωτικής δικτατορίας, προκειμένου να αναδείξει μια ξεχωριστή γυναικεία φιγούρα.

Στις αρχές της δεκαετίας του 1970, ο Ρούμπενς και η Γιούνις Παίβα ζουν ευτυχισμένοι με τα πέντε παιδιά τους στο Ρίο ντε Τζανέιρο. Η πολιτική ενασχόληση του πατέρα, ωστόσο, θα προκαλέσει τη βίαιη αντίδραση του καθεστώτος· πλέον η Γιούνις θα πρέπει να ορθοποδήσει, χαράζοντας ένα καινούργιο μέλλον για εκείνη και τα παιδιά της.

Η πρώτη ύλη

Ο Σάλες βασίζεται στα γραπτά απομνημονεύματα του Μαρσέλο Ρούμπενς Παίβα, ο οποίος περιγράφει μια προσωπική ιστορία, που ταυτίζεται όμως σε μεγάλο βαθμό με εκείνη της χώρας του. Η σύλληψη και ακολούθως η εξαφάνιση του πατέρα της οικογένειας ήταν μία από τις χιλιάδες που συνέβησαν στα σκοτεινά χρόνια της δικτατορίας, αφήνοντας το σημάδι τους στα αγαπημένα πρόσωπα των θυμάτων, καθώς και σε ολόκληρη τη χώρα· ταυτόχρονα, αποτελεί άλλη μία ψηφίδα στο ταλαιπωρημένο

«πορτρέτο» της Λατινικής Αμερικής αυτών των δεκαετιών.

Ταιριαστή είναι επίσης η οπτική του Σάλες, ο οποίος επιλέγει να αφηγηθεί την ιστορία του κυρίως μέσα από τα μάτια των παιδιών της οικογένειας. Με τον τρόπο αυτό, η παιδική ξεγνοιασιά ενός σπιτιού διπλά στη θάλασσα, διαρκώς ανοικτού σε φι-

Η σύλληψη και η εξαφάνιση του πατέρα της οικογένειας ήταν μία από τις χιλιάδες που συνέβησαν στα χρόνια της δικτατορίας, αφήνοντας το σημάδι τους στα αγαπημένα πρόσωπα των θυμάτων.

λους και συγγενείς, λειτουργεί ως χτυπητή αντίθεση όταν όλα αυτά χάνονται αιφνιδιαστικά. «Όταν διάβασα για πρώτη φορά το "I'm Still Here" του Μαρσέλο Ρούμπενς Παίβα, συγκινήθηκα βαθιά. Για πρώτη φορά, η ιστορία των "desaparecidos" (των εξαφανισμένων), των ανθρώπων που τους άρπαξε τη ζωή η βραζιλιάνικη δικτατορία, ειπώθηκε από την οπτική γωνία εκείνων που έμειναν πίσω», λέει χαρακτηριστικά ο σκηνοθέτης.

Πρωταγωνίστρια, φυσικά, εδώ είναι η (εκ των οσκαρικών φαβόρι) Φερνάντα Τόρες, η οποία παραδίδει μια σπουδαία ερμηνεία στον ρόλο της ασυμβίβαστης γυναικας-μητέρας – το δικό της παιξίμο είναι που βασικά πλουτίζει ένα κατά τα λοιπά κάπως «πλαδαρό», ιδίως στο δεύτερο μέρος του, φιλμ, που θα μπορούσε να έχει και αρκετά μικρότερη διάρκεια.

Στο φιλμ του Βάλτερ Σάλες «Είμαι ακόμη εδώ», η ζωή μιας οικογένειας ανατρέπεται όταν ο πατέρας φυλακίζεται από το δικτατορικό καθεστώς.

HOME CINEMA

Αναζητώντας την ευτυχία στην Αθήνα τού σήμερα

Η Ιωάννα Ασημακοπούλου

(αριστερά) είναι η Τζο και την παρακολουθούμε στην αντισυμβατική, χιουμοριστική διαδρομή της.

Με φόντο της ιταλικές Άλπεις, το φιλμ «Τα οκτώ βουνά» διηγείται την επική ιστορία μιας ανδρικής φιλίας τη δεκαετία του '80.

Είμαι η Τζο

ΚΟΜΕΝΤΙ (2023)

Δημιουργός: Ιωάννα Ασημακοπούλου
Ερμηνείες: Ιωάννα Ασημακοπούλου, Χάρης Τζωρτζάκης

Η πρωτότυπη ελληνική σειρά του ANT1+ είναι πλέον διαθέσιμη και στην πλατφόρμα του Netflix, επιδιώκοντας να μας βάλει με χιουμοριστικό τρόπο στην πραγματικότητα μιας σημερινής millennial γυναίκας. Η 38χρονη Τζο αναζητά μάταια την ευτυχία σε μια σειρά αποτυχημένων σχέσεων, έχοντας ταυτόχρονα να τα βγάλει πέρα με τις διαρκείς υπενθυμίσεις της μητέρας της ότι πρέπει να παντρευτεί και να κάνει παιδί, καθώς και με την αδελφή της, η οποία την παροτρύνει να γίνει πιο δυναμική. Απαυδισμένη, αποφασίζει να πάρει τη ζωή στα χέρια της και να κάνει επιτέλους όσα εκείνη επιθυμεί, αδιαφορώντας για τα στερεοτυπικά «πρέπει» περίγυρου και κοινωνίας.

Βασισμένο σε μια ιδέα της πρωταγωνίστριας Ιωάννας Ασημακοπούλου, το σενάριο των Παναγιώτη Χριστόπουλου και Αρτέμιδος Γρύμπλα προσεγ-

γίζει με κέφι και σατιρική διάθεση τα θέματά του, ακόμη και όταν αυτά παίρνουν ξεκάθαρα δραματικές διαστάσεις. Όσα βιώνουν οι γυναίκες των 30 και κάτι ετών, ειδικά εκείνες που για οποιονδήποτε λόγο δεν έχουν ακολουθήσει το συμβατικό «μονοπάτι» γάμου, μητρότητας κ.ο.κ., έχουν ούτως ή άλλως ενδιαφέρον· γίνονται δε συχνά απολαυστικά μέσα από την κοφερή γλώσσα του σεναρίου και το κωμικό ένστικτο της Ιωάννας Ασημακοπούλου. Όλα στο οικονομικό πακέτο οκτώμισάωνρων επεισοδίων, τα οποία βλέπονται απνευστί.

Τα οκτώ βουνά ★★½

ΔΡΑΜΑ (2022), 147'

Σκηνοθεσία: Φελίξ βαν Γκρόνινγκεν, Σάρλοτ Βαντερμύς
Ερμηνείες: Λούκα Μαρινέλι, Αλεσάντρο Μπόργκι

Από την πλατφόρμα του Cínobio επιλέγουμε μια επική ιστορία ανδρικής φιλίας. Ψηλά στις Ιταλικές Άλπεις δύο αγόρια συναντιούνται στα μέσα της δεκαετίας του 1980: ο Πιέτρο είναι παιδί της πόλης, από το βιομη-

χανικό Τορίνο, ενώ ο πιο σκληρογυμνός Μπρούνο μένει μόνιμα πάνω στα βουνά με τους κτηνοτρόφους συγγενείς του. Το καλοκαίρι που θα περάσουν μαζί θα είναι το πρώτο από πολλά, ενώ χρόνια αργότερα, στα 30 τους πια, οι δυο τους θα χτίσουν και ένα ορεινό καταφύγιο, το οποίο θα σφραγίσει τη φιλία τους. Η περιπετειώδης φύση του Πιέτρο, ωστόσο, θα τον οδηγήσει μακριά μέχρι τις κορυφές του Νεπάλ, την ώρα που ο Μπρούνο είναι απρόθυμος να αποχωριστεί τα μέρη όπου μεγάλωσε. Τα μαγευτικά βουνίσια τοπία, άρτια κινηματογραφημένα, είναι εδώ ο επιπλέον πρωταγωνιστής ενός φιλμ που ασχολείται εξίσου με τη σημασία της μνήμης, των ονείρων και των τραυμάτων της παιδικής ηλικίας. Οι δύο πρωταγωνιστές, διαφορετικοί, αλλά ενωμένοι για πάντα μέσω του πατέρα του Πιέτρο, μοιάζουν με πλανήτες που ευθυγραμμίζονται σε τακτά χρονικά διαστήματα, για να αποχωριστούν και πάλι. Η ελκτική τους δύναμη, ωστόσο, παραμένει πανίσχυρη, συγκρίσιμη μόνο με εκείνη της άχρονης φύσης που τους περιβάλλει.

ΚΡΙΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Του ΝΙΚΟΥ Α. ΔΟΝΤΑ

Εντυπωσιακός ο Γκαβρίλιουκ στο κοντσέρτο για πιάνο του Γκριγκ

Αμύχανο υπήρξε το πρόγραμμα στη συναυλία της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών στις 7 Φεβρουαρίου στην αίθουσα «Χρήστος Δ. Λαμπράκης». Τα δύο βασικά έργα δύσκολα συνομιλούσαν μεταξύ τους και μάλλον απευθύνονταν σε διαφορετικό κοινό. Στο πρώτο μέρος κυριαρχούσε το δημοφιλές κοντσέρτο για πιάνο του Εντβαρντ Γκριγκ, ενώ στο δεύτερο ακούστηκε το σημαντικό διαφορετικής αισθητικής κοντσέρτο για άρπα, βαρύτονο και ορχήστρα με τίτλο «Ερατώ Ψάλτρια» του συνθέτη και αρχιμουσικού Εκτορ Ταρτανί, ο οποίος διύθυνε επίσης την ορχήστρα.

Η συναυλία ξεκίνησε με την εισαγωγή «Οι Εβρίδες» του Φέλιξ Μέντελσον. Από την αρχή η ορχήστρα φάνηκε καλά συντονισμένη και η εικόνα αυτή διατηρήθηκε μέχρι το τέλος της βραδιάς. Ο Ταρτανί ανέδειξε την υποβλητική ατμόσφαιρα και παράλληλα σεβάστηκε την κομψότητα της γραφής του Γερμανού συνθέτη. Η χαρακτηριστική μελωδία που εμπιστεύεται ο Μέντελσον στο κλαρινέτο δόθηκε με ταιριαστά μελαγχολικά διά-

θεση από τον Σπύρο Μουρίκη, ενώ συνολικά η καλή απόδοση των ξύλινων πνευστών συνέβαλε στο θετικό αποτέλεσμα.

Στο κοντσέρτο του Γκριγκ έλαμψε το ταλέντο του Ουκρανού πιανίστα Αλεξάντερ Γκαβρίλιουκ. Αρχικά φάνηκε η μεγάλη άνεση με την οποία χειριζόταν τη δυναμική. Ήδη από τα πρώτα μουσικά μέτρα ο διάλογος ανάμεσα σε έντονες και χαμηλόφωνες φράσεις ήταν σαφής και απολύτως συνειδητός. Παρ' όλα αυτά δεν ξέφυγε από το πλαίσιο της αισθητικής της μουσικής και δεν

Ο γνωστός Ουκρανός πιανίστας έπεισε με τη μεγάλη μουσικότητα, όπως επίσης με τη λαμπερή δεξιότητά του.

παρεκτράπηκε σε αυτόρεσκους μαγερισμούς. Σύντομα, η έκφραση έγινε πιο λιτή, όπως ταιριάζει στη συναισθηματική αμεσότητα του Γκριγκ, ενώ στο τέλος του πρώτου μέρους η καντέντσα απο-

Η εκφραστική λιτότητα του Αλεξάντερ Γκαβρίλιουκ λειτούργησε υπέρ του λυρισμού της μουσικής, ενώ συναρπαστική υπήρξε η δεξιότητά του, ακολουθώντας τις εναλλαγές του ύφους του Γκριγκ.

δόθηκε από τον Γκαβρίλιουκ με συναρπαστική δεξιότητα. Στο δεύτερο μέρος η εκφραστική λιτότητα του πιανίστα λειτούργησε υπέρ του λυρισμού της μουσικής, ενώ το τελευταίο μέρος δόθηκε

όσο χρειάζοταν δυναμικά και με την απαραίτητη λάμψη.

Το έργο του Ταρτανί πρωτοπαρουσιάστηκε στο Φράμπουργκ (26.3.2024). Την ορχήστρα διύθυνε ο ίδιος, ενώ σολιστές ήταν

ο βαρύτονος Αρנס Αργύρης και η αρπίστρια Ανελεν Λένερτς. Στην Αθήνα σολίστ ήταν ο βαρύτονος Δημήτρης Τηλιακός και η αρπίστρια Γωγώ Σαγαρά. Δύσκολα θα χαρακτήριζε κανείς την τριμερή

αυτή σύνθεση ως «κοντσέρτο», καθώς η άρπα έχει μεν εξεχόντα ρόλο και απαιτητική γραφή, αλλά δεν είναι σολιστικό όργανο σε διάλογο με την ορχήστρα. Η σύνθεση έμοιαζε περισσότερο με σκηνή για βαρύτονο, άρπα και ορχήστρα, καθώς ο τραγουδιστής ήταν το σταθερό σημείο αναφοράς. Η γραφή για τη φωνή παρέπεμπε σε ψαλμωδία και είχε ελάχιστη σχέση με όσα συνέβαιναν στην ορχήστρα, γεγονός που δεν διευκόλυνε την κατανόηση του λόγου, παρά την καλή άρθρωση του Τηλιακού.

Το εκτενές ιντερλούνδιο ανάμεσα στα δύο πρώτα μέρη μαρτυρούσε την εξοικείωση του συνθέτη με τη μουσική συνθετών των αρχών του 20ού αιώνα, τόσο Γάλλων (Ραβέλ, Ντεμπισί) όσο και Γερμανών και Αυστριακών (Μάλερ, Σρέκερ). Το ποιητικό κείμενο του ίδιου του Ταρτανί, καθώς και αυτό του Αναστάση Ασημακόπουλου (λ.χ. «Έλα πάνζων πυρ»), παραπέμπουν στο νιτσεϊκό όραμα του «Υπερανθρώπου». Συνολικά, νοσταλγία ενός παρελθόντος απέναντι στο οποίο θα έπρεπε να είναι κατανοητές οι επιφυλάξεις.

Κωμωδία μετά συμφωνικής μουσικής

Ο κωμικός Δημήτρης Δημόπουλος μιλάει για τη σύμπραξη στην παράσταση «Stand-up Symphony» και το χιούμορ σήμερα

Συνέντευξη στον ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟ ΜΠΟΥΓΑ

Διαβάζοντας κάποιος το βιογραφικό του Δημήτρη Δημόπουλου, διακρίνει από την αρχή τη δυσπρόστατη καλλιτεχνική του φύση. Βρίσκεται στον χώρο του stand-up comedy σχεδόν από την είσοδό του στην Ελλάδα, έχοντας στο ενεργητικό του τέσσερις μονολόγους. Ασχολείται επαγγελματικά με τις μεταγλωττίσεις και, παράλληλα, έχει γράψει το λιμπρέτο στις όπερες «Το λυκόφως των χρεών», «AirRossini» και «Yasou Aida!». Ακόμη, έχει σκηνοθετήσει παραστάσεις, με πιο πρόσφατο το μιούζικαλ «The last five years» στην Εναλλακτική Λυρική, το οποίο και μετέφρασε. Με την Εθνική Λυρική Σκηνή έχει συνεργαστεί μεταφράζοντας, μεταξύ άλλων, τα «Ωραία μου κυρία», «Once» και «Νυκτερίδα». Το 2019, οι δύο καλλιτεχνικές του φύσεις συνδυάστηκαν στο «Stand-up Symphony», που ανέβηκε στη Θεσσαλονίκη, με την Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης. Η παρουσίαση της παράστασης στην Αθήνα αναβλήθηκε λόγω της πανδημίας της COVID-19, αλλά επαναλήφθηκε στη Θεσσαλονίκη το 2022. Φέτος, έξι χρόνια μετά το πρώτο ανέβασμα, ετοιμάζεται για το αθηναϊκό τς ντεμπούτο, στο Ολύμπια, Δημοτικό Μουσικό Θέατρο «Μαρία Κάλλας», με τη Συμφωνική Ορχήστρα Δήμου Αθηναίων σε διεύθυνση Φαίδρας Γιαννέλου. Μίλησε στην «Κ» γι' αυτό το εκ πρώτης όψεως αταίριαστο πάντρεμα, για τη σκηνή του stand-up στη χώρα και για το χιούμορ στην εποχή της woke κουλτούρας.

— Πώς γεννήθηκε η ιδέα να συνδυάσετε το stand-up με τη συμφωνική μουσική;

— Η ιδέα δεν ήρθε σε εμένα, ήταν μια πρόταση της τότε καλλιτεχνικής διευθύντριας της Κρατικής Ορχήστρας Θεσσαλονίκης (ΚΟΘ), Ζωής Τσόκανου, με την οποία είχαμε συνεργαστεί στη «Νυκτερίδα» του Στράους, σε σκηνοθεσία του Αλέξανδρου Ευκλείδη, στο πρώτο της ανέβασμα στο Ολύμπια. Μου πρότεινε να κάνουμε κάτι με την ΚΟΘ που να περιέχει και το stand-up comedy, συμφώνησα φυσικά και αρχίσαμε να σκεφτόμαστε πώς μπορεί να υλοποιηθεί. Στην πραγματικότητα, η παράσταση χτίστηκε πάνω στα έργα που είχε η βιβλιοθήκη της ΚΟΘ, αρχικά, και στη συνέχεια συνεισφέραμε ιδέες για το τι θα μπορούσε να λειτουργήσει κωμικά σε συνδυασμό με γνωστά μουσικά θέματα, αλλά και ολοκληρωμένα έργα, και

«Η κλασική μουσική έχει μια σοβαροφάνεια ή και μια σοβαρότητα, αλλά όταν κανείς αποφασίζει να τη χρησιμοποιήσει για να εξυπηρετήσει έναν κωμικό σκοπό, λειτουργεί σαν ένα ακόμη εργαλείο».

έτσι δημιουργήθηκε σταδιακά η παράσταση. Ήταν μία από τις πιο αγχωτικές προετοιμασίες, διότι ό,τι κι αν σχεδιάζαμε στο χαρτί, η ορχήστρα κάνει πρόβα για πέντε ημέρες πριν από το ανέβασμα, και όταν αυτό είναι για μια τέτοια, διαφορετική, παράσταση αντιλαμβάνεστε πως η πρόκληση

είναι μεγάλη. Μετά το τέλος της πρώτης βραδιάς είπαμε: «Πέτυχε! Πρέπει να ξαναγίνει». Είχε προγραμματιστεί να ανέβει στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών με την Κρατική Ορχήστρα Αθηνών, αλλά την πρόλαβε η πανδημία, οπότε τώρα είμαι πολύ χαρούμενος που επιτέλους θα παρουσιάσουμε τη δουλειά μας στην Αθήνα.

— Το άγχος που είχατε για να πετύχει είχε να κάνει με το ότι παντρεύει δύο είδη φαινομενικά ασύμβατα;

— Και ναι και όχι. Προέρχεται από ένα χώρο που με έχει μάθει να αγαπάω αυτή τη μουσική, οπότε δεν με φόβισε να τη χρησιμοποιήσω σαν υλικό. Το μεγάλο στοίχημα ήταν να κερδίσω την εμπιστοσύνη της ορχήστρας και των μουσικών, να αντιληφθούν ότι δεν έρχομαι να κοροϊδέσω τη μουσική, έρχομαι

να τη χρησιμοποιήσω σαν ένα ισότιμο εργαλείο με την κωμωδία και σε καμία περίπτωση για να την υποτιμήσω. Πολλές φορές, αυτό που παρατηρούμε είναι ότι η αντίδραση μπροστά στο —θα τολμήσω να το πω— μεγαλείο ενός είδους που δεν γνωρίζουμε είναι να το υποτιμάμε. Οπότε αυτό ήταν το μεγάλο μου ζήτημα, να πείσω τους μουσικούς ότι έρχομαι να κάνουμε μαζί αυτή την παράσταση και να περάσουμε όλοι μαζί ωραία. Ήταν μεγάλη μου χαρά όταν μετά το τέλος των παραστάσεων, έρχονταν από την ορχήστρα και μας ρωτούσαν πότε θα την επαναλάβουμε ή αν θα κάνουμε κάτι άλλο παρόμοιο.

— Τι έχει αλλάξει σε σχέση με την παράσταση του 2019;

— Έχουν αλλάξει κάποια μουσικά κομμάτια με βάση το περιεχόμενο της βιβλιοθήκης της

«Δεν μπορεί ο καθένας να εκφράζεται όπως θέλει, δημοσίως, απαιτώντας να είναι στο απυρόβλητο. Οποιαδήποτε δημόσια θέση είναι ανοιχτή στην κριτική και η κριτική δεν αποτελεί λογοκρισία».

Συμφωνικής Ορχήστρας Δήμου Αθηναίων. Στο κείμενο, η μόνη ουσιαστική αλλαγή είναι ότι κάποια αστεία ήταν με έντονο άρωμα Θεσσαλονίκης, οπότε έπρεπε να αφαιρεθούν. Δεν θα ακουστεί για παράδειγμα το αστείο με την τούμπα — το όργανο και την Τούμπα, την περιοχή.

— Θεωρείτε πως μπορεί να γίνει χιούμορ και με κάτι που είναι σοβαρό, αν όχι και σοβαροφάνες, όπως η κλασική μουσική;

— Μπορεί η κλασική μουσική να έχει μια σοβαροφάνεια ή και μια σοβαρότητα, θα τολμούσα να πω, αλλά όταν κανείς αποφασίζει να τη χρησιμοποιήσει για να εξυπηρετήσει έναν κωμικό σκοπό, λειτουργεί σαν ένα ακόμη εργαλείο, πράγμα που αποδείχτηκε και με τις συνεργασίες μου με τον Αλέξανδρο Ευκλείδη και τον Χαράλαμπο Γωγιό, στις όπερες «Το λυκόφως των χρεών», «AirRossini» και «Yasou Aida!». Το υλικό στο οποίο ήταν βασισμένες είναι πολύ σοβαρό, ειδικά της Αϊντα και του έργου του Βάγκνερ, αλλά υπήρξε η αφετηρία για μια σατιρική παράσταση. Έτσι κι εδώ, τα μουσικά έργα χρησιμοποιούνται σε ένα άλλο πλαίσιο. Για το κοινό που έχει έρθει για την κωμωδία, μπορεί αυτή η παράσταση να είναι και μια αφετηρία για να γνωρίσει τον συμφωνικό ήχο. Αυτό που ήταν σημαντικό στον σχεδιασμό της παράστασης είναι, στο τέλος, να υπάρχει ερμηνεία ενός συμφωνικού έργου ως έχει, χωρίς μεγάλο σχολιασμό. Θέλαμε ο απόηχος, η επίγευση να είναι το ποια είναι η πραγματική λειτουργία μιας συμφωνικής ορχήστρας, τι είναι αυτό που προσφέρει και μπορεί να κάνει. Όχι μόνο ένα πασιάλισμα κωμικό σε μια παράσταση.

— Η παράσταση απευθύνεται και σε κοινό μικρότερων ηλικιών. Μπορεί να φέρει κοντά τα παιδιά στο είδος του stand-up, στη συμφωνική μουσική ή και στα δύο;

— Η κωμωδία είναι πολύ πιο προσβάσιμη γύρω μας: αυτό που νομιζώ πως μένει, τελικά, είναι η μουσική. Αυτή είναι η μεγάλη πρωταγωνίστρια της παράστασης. Ακούγονται αποσπάσματα από γνωστά έργα, που τα χρησιμοποιούμε σε σκετς και σε παιχνίδια με το κοινό — υπάρχει αλληλεπίδραση. Η εμπειρία μας, ειδικά μετά τις παραστάσεις με τα σχολεία, είναι ότι μπορεί να αποτελέσει μια αφετηρία, μια πρώτη σύσταση της συμφωνικής μουσικής σε παιδιά μικρότερης ηλικίας.

 Η παράσταση «Stand-up Symphony», με τον Δημήτρη Δημόπουλο και τη Συμφωνική Ορχήστρα Δήμου Αθηναίων, σε διεύθυνση της Φαίδρας Γιαννέλου, θα παρουσιαστεί στο Ολύμπια Δημοτικό Μουσικό Θέατρο «Μαρία Κάλλας» την 1η Μαρτίου, 6 μ.μ. Ακόμη, θα πραγματοποιηθούν παραστάσεις για σχολεία στις 25, 26, 27 Φεβρουαρίου, στις 10.30 π.μ.

«Στο stand-up με οδήγησε η ανάγκη να θέλω να είμαι πάνω στη σκηνή»

— Είστε από τους παλαιότερους στον χώρο του stand-up comedy στην Ελλάδα, έχοντας ξεκινήσει από το 1996. Τι σας ώθησε να ασχοληθείτε με ένα τελείως άγνωστο —τότε— είδος;

— Είδα μια ανακοίνωση για ακρόαση σε κάποια εφημερίδα και, με άγνοια κινδύνου, δήλωσα συμμετοχή. Με οδήγησε σε αυτό το ένστικτο και η ανάγκη του να θέλω να είμαι επάνω στη σκηνή, και τη δεδομένη στιγμή αυτή ήταν η μόνη ευκαιρία που βρήκα. Θα έλεγα ότι έμαθα κωμωδία στις πλάτες του κοινού.

— Αυτή τη στιγμή, η σκηνή του stand-up βρίσκεται σε μια ξεκάθαρα ανοδική τάση. Ερχονται ξένοι κωμικοί, υπάρχουν πληθώρα παραστάσεων σε όλη τη χώρα σε μικρά και μεγάλα θέατρα, ανεβαίνουν συνεχώς νέες παραστάσεις στο YouTube. Εσείς πώς βλέπετε τη δημοφιλία του είδους τώρα;

— Φέτος κλείνουμε 30 χρόνια από την «είσοδο» του όρου stand-up comedy στην ελληνική διασκέδαση και ψυχαγωγία, με τις πρώτες παραστάσεις που έκανε η Λουκία Ρικάκη με τις «Νύχτες κωμωδίας» το 1995. Αυτή τη στιγμή, η μεγαλύτερη χαρά μου είναι ότι λέγοντας stand-up comedy δεν αναρωτιέται κανείς τι θα δει, όπως γινόταν τότε, που μας ρωτούσαν αν φοράμε περούκες και λέμε ανέκδοτα. Το πιο σημαντικό, όμως, είναι ότι οι νέοι κωμικοί έχουν εδώ και χρόνια πρόσβαση σε ελληνόφωνο stand-up — εμείς είχαμε μόνο σε ξενόγλωσσο, και μπορούν πλέον να ξέρουν ότι αυτό το είδος κωμωδίας γίνεται και στη γλώσσα τους. Γενικότερα η πρόσβαση στο είδος και στα ερεθίσματα είναι πολύ πιο εύκολη πια, και μέσω των πλατφορμών όπου ανεβαίνουν ελληνικές και ξένες παραστάσεις.

— Γίνεται λόγος εδώ και καιρό για το πόσο επηρεάζεται το

«Το μεγάλο στοίχημα ήταν να κερδίσω την εμπιστοσύνη των μουσικών», λέει ο Δημήτρης Δημόπουλος, για τη συνεργασία του με τη Συμφωνική Ορχήστρα Δήμου Αθηναίων (φωτογραφία).

χιούμορ από τη woke κουλτούρα και την πολιτική ορθότητα. Πιστεύετε ότι κινδυνεύει η κωμωδία; Θεωρείτε ότι υπάρχει κίνδυνος λογοκρισίας;

— Αυτοί οι δύο όροι χρησιμοποιούνται από την ακροδεξιά ρητορική ως κατηγορία, η οποία πολύ συχνά δεν έχει βάση. Κανείς δεν βγαίνει να πει «είμαι woke», αυτό που ακούμε συχνά είναι ότι «είσαι woke». Οπότε, αποτελούν χαρακτηρισμούς που χρησιμοποιούνται για να κατηγορήσουν άτομα για κάτι που δεν έχουν δηλώσει ότι είναι. Ο όρος woke θα χρησιμοποιηθεί από κάποιον για να σου πει ότι είσαι κατά τη γνώμη του λάθος. Το χιούμορ και η σάτιρα αυτή τη στιγμή δεν περιορίζονται από κανέναν νόμο στην Ελλάδα. Κάθε καλλιτέχνης, κάθε κωμικός, θέτει τα δικά του προσωπικά όρια και τις δικές του καλλιτεχνικές παραμέτρους μέσα στις οποίες θέλει να δημιουργήσει.

Σαφώς επηρεάζεται από την ιδεολογία και τα πιστεύω του. Οπότε για εμένα δεν νομίζω ότι υπάρχει λογοκρισία. Λογοκρισία είναι να έρθει κάποιος επίσημος φορέας ή να θεσπιστεί ένας νόμος που θα σου απαγορεύσει να πεις κάτι. Από την άλλη, ωστόσο, αυτό δεν σημαίνει ότι καθένας μπορεί να εκφράζεται όπως θέλει, δημοσίως, απαιτώντας να είναι στο απυρόβλητο. Οποιαδήποτε δημόσια θέση είναι ανοιχτή στην κριτική και η κριτική δεν αποτελεί λογοκρισία.

— Είστε κωμικός, κάνετε μεταγλωττίσεις, γράφετε λιμπρέτα, σκηνοθετείτε και μεταφράζετε. Αν σας ζητούσαμε να περιγράψετε τον εαυτό σας, τι θα απαντούσατε;

— Αυτή η ερώτηση με απασχολούσε πάντα, πάρα πολύ. Συζητώντας το με μια φίλη, μου έδωσε την καλύτερη απάντηση: «Είσαι storyteller, παραμυθάς. Λες ιστορίες».

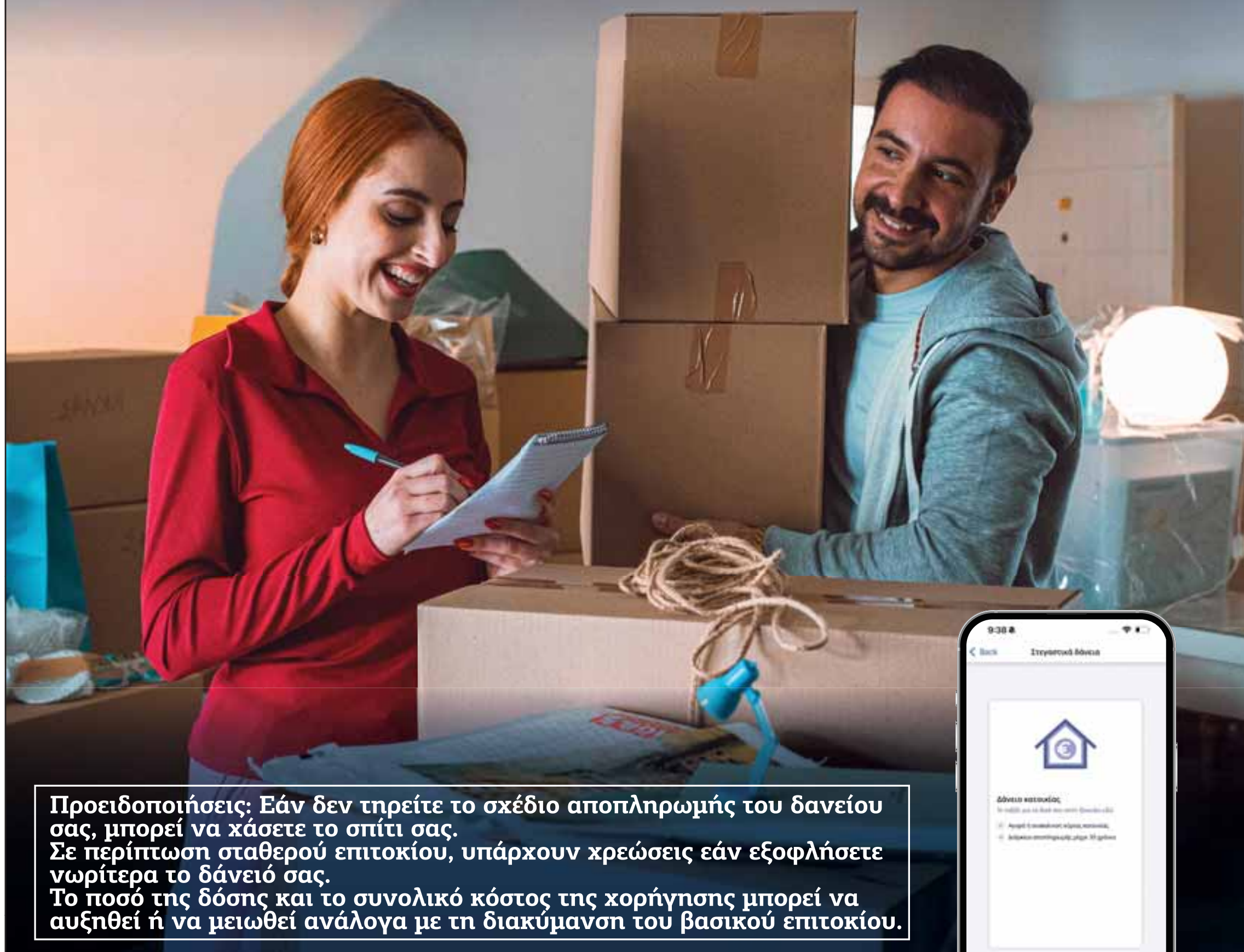
CONNECT

🌐 ONLINE | 📱 MOBILE APP | 📞 CONTACT PAY | 💳 WALLETS | 🏧 ATM

Αίτηση για **Δάνειο Κατοικίας** μέσω του Hellenic Bank Mobile App.

- Με επιλογή **σταθερού επιτοκίου** για τα **πρώτα 3 ή 5 χρόνια** βάσει κριτηρίων της Τράπεζας.
- **Χαμηλότερο κυμαινόμενο επιτόκιο** για Δάνειο «Green» κατοικία.
- Μέχρι **€2,000 cashback** με το σχέδιο **My Home Rewards**.

Το μέλλον είναι εδώ. **Ζήσ'το σήμερα!**

Προειδοποιήσεις: Εάν δεν τηρείτε το σχέδιο αποπληρωμής του δανείου σας, μπορεί να χάσετε το σπίτι σας.
Σε περίπτωση σταθερού επιτοκίου, υπάρχουν χρεώσεις εάν εξοφλήσετε νωρίτερα το δάνειό σας.
Το ποσό της δόσης και το συνολικό κόστος της χορήγησης μπορεί να αυξηθεί ή να μειωθεί ανάλογα με τη διακύμανση του βασικού επιτοκίου.

Περισσότερα στο <https://www.hellenicbank.com/housingloans>
Ισχύουν Όροι & Προϋποθέσεις

 HELLENIC BANK

Μέλος του Ομίλου **EUROBANK**